

การศึกษาปัจจัยบางประการที่มีผลต่อความมีวินัยในตนเองของนักเรียนช่วงชั้นที่ 3
โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 2

ปริญญาานิพนธ์
ของ
ปัญญาวดี ชมสุวรรณ

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการวิจัยและสถิติทางการศึกษา

มีนาคม 2552

การศึกษาปัจจัยบางประการที่มีผลต่อความมีวินัยในตนเองของนักเรียนช่วงชั้นที่ 3
โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 2

ปริญญาณิพนธ์
ของ
ปัญญาวดี ชมสุวรรณ

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการวิจัยและสถิติทางการศึกษา

มีนาคม 2552

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

การศึกษาปัจจัยบางประการที่มีผลต่อความมีวินัยในตนเองของนักเรียนช่วงชั้นที่ 3
โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 2

บทคัดย่อ
ของ
ปัญญาวดี ชมสุวรรณ

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการวิจัยและสถิติทางการศึกษา
มีนาคม 2552

ปัญญาวดี ชมสุวรรณ.(2552).การศึกษาปัจจัยบางประการที่มีผลต่อความมีวินัยในตนเองของนักเรียนช่วงชั้นที่3 โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานนทบุรีเขต2.

ปริญญาานิพนธ์ กศ.ม. (การวิจัยและสถิติทางการศึกษา).กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.คณะกรรมการควบคุม : รองศาสตราจารย์ ชูศรี วงศ์รัตน์, รองศาสตราจารย์ ดร.บุญเชิด ภิญโญนนตพงษ์.

การวิจัยในครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายสำคัญเพื่อศึกษาความสัมพันธ์และค่าน้ำหนักความสำคัญของตัวแปรปัจจัยบางประการ ได้แก่ สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครู สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน สัมพันธภาพภายในครอบครัว การปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างของผู้ปกครอง และควมมีคุณธรรมประจำใจ ที่ส่งผลต่อความมีวินัยในตนเองโดยรวมและรายด้าน ได้แก่ การปฏิบัติตามระเบียบของสังคม ความรับผิดชอบ ความตั้งใจจริง และความอดทน กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 โรงเรียนในสังกัดพื้นที่การศึกษานนทบุรี เขต 2 จำนวนนักเรียน 364 คน ซึ่งได้มาด้วยวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบสองขั้นตอน (Two-Stage Random Sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าในครั้งนี้ประกอบด้วย แบบสอบถามวัดสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครู สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน สัมพันธภาพภายในครอบครัว การปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างของผู้ปกครอง คุณธรรมประจำใจ และความมีวินัยในตนเอง มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.832 , 0.866 , 0.837 , 0.818 , 0.743 และ 0.849 ตามลำดับ การวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้การถดถอยพหุคูณแบบตัวแปรพหุนาม (Multivariate Multiple Regression) และการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณตัวแปรเอกนาม (Univariate Multiple Regression) สรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

1. กลุ่มตัวแปรปัจจัยทั้ง 5 ปัจจัย ได้แก่ สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครู สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน สัมพันธภาพภายในครอบครัว การปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างของผู้ปกครอง คุณธรรมประจำใจ กับความมีวินัยในตนเอง มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณระหว่างตัวแปรปัจจัยดังกล่าวทั้ง 5 ปัจจัยกับความมีวินัยในตนเองแต่ละด้าน มีค่าเท่ากับ 0.628 , 0.624 , 0.610 และ 0.179 ตามลำดับ

2. ค่าน้ำหนักความสำคัญของกลุ่มตัวแปรปัจจัยที่ส่งผลต่อความมีวินัยในตนเองจำแนกรายด้านพบว่า

สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครู ส่งผลทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และ .05 ต่อความมีวินัยในตนเอง จำนวน 2 ด้าน ได้แก่ ด้านการปฏิบัติตนตามระเบียบของสังคม และด้านความตั้งใจจริง

สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน ส่งผลทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
ต่อความมีวินัยในตนเองเพียง 1 ด้าน คือ ด้านความรับผิดชอบ

สัมพันธภาพภายในครอบครัว ส่งผลอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ โดยตรงต่อความมีวินัยใน
ตนเองทั้ง 4 ด้าน

การปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างของผู้ปกครอง ส่งผลทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ
.01 ต่อความมีความมีวินัยในตนเองเพียง 1 ด้าน ได้แก่ ด้านการปฏิบัติตนตามระเบียบของสังคม

ความมีคุณธรรมประจำใจ ส่งผลทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .01 ต่อความมี
วินัยในตนเอง 3 ด้าน ได้แก่ ด้านความรับผิดชอบ ด้านความตั้งใจจริง และด้านการปฏิบัติตนตาม
ระเบียบของสังคม

A STUDY OF SOME FACTORS AFFECTING SELF – DISCIPLINE OF THE THIRD LEVEL
STUDENTS OF SCHOOL UNDER NONTABURI EDUCATION OFFICE : AREA 2

AN ABSTRACT

BY

PUNYAWADEE CHOMSUWAN

Presented in Partial Fulfillment of the Requirements for the
Master of Education Degree in Educational Research and Statistics
at Srinakharinwirot University

March 2009

Punyawadee Chomsuwan. (2009). *A Study of Some Factors Affecting Self – Discipline of the Third Level Students of School Under Nonthaburi Education Office: Area 2*. Master Thesis, M.Ed. (Educational Research and Statistics). Bangkok: Graduate School, Srinakharinwirot University. Advisor Committee: Prof. Chusri Wongrattana, Assoc. Prof. Dr. Boonchird Pinyoanuntapong .

The purposes of this study were to study relationships between five factors which have the effect on student's self-discipline and to study the importance of five factors on student's self-discipline. There were 364 secondary students under Nonthaburi Education Office: Area 2, of 2006 academic year were randomly selected by the means of Two-Stage Random Sampling. The analytical tools applied in this study were a questionnaire for analyzing the interpersonal relationship between students and teachers, relationship between students and their peer group , a questionnaire for analyzing the relationship between students and there family, a questionnaire for analyzing the family role, a questionnaire for analyzing the and students' virtue and a questionnaire for analyzing the students self-discipline with reliabilities of 0.832 ,0.866 , 0.837 , 0.818, 0.743, and 0.849 respectively. The data were analyzed by using Multivariate Multiple Regression and Univariate Multiple Regression.

The results of the research showed that:

1. The five factors (interpersonal relationship between students and their teachers, interpersonal relationship between students and their peer group, their family relationship, family role model, the students' virtue) had the effect on student's self – discipline (the respect of social rules, responsibility, determination, and patience) with the correlation coefficient of 0.628, 0.624, 0.610, and 0.179 respectively and the statistical significance is .01.

2. The beta weights of factors affected 4 aspects of self-discipline as follows:

Interpersonal relationship between students and teachers had the effect on student's self-discipline in terms of the respect of social rules and student's determination with the statistical significance at .01 and .05 respectively.

Interpersonal relationship between students and their peer group had the effect on the student's self-discipline in terms of student's responsibilities with the statistical significance at .05.

Interpersonal family relationship did not contribute student's self-discipline in terms of all kind of the factors.

Family role had the effect on student's self - discipline in terms of the respect of social rules with the statistical significance at .01.

Students' virtue had the effect on student's self - discipline in terms of student's responsibilities, student's determination and the respect of social rules with the same statistical significance at .01.

ปริญญานิพนธ์

เรื่อง

การศึกษาปัจจัยบางประการที่มีผลต่อความมีวินัยในตนเองของนักเรียนช่วงชั้นที่ 3

โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2

ของ

ปัญญาวดี ชมสุวรรณ

ได้รับอนุมัติจากบัณฑิตวิทยาลัยให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร

ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการวิจัยและสถิติทางการศึกษา

ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

.....คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

(รองศาสตราจารย์ ดร.สมชาย สันติวัฒนกุล)

วันที่ เดือน มีนาคม พ.ศ. 2552

คณะกรรมการควบคุมปริญญานิพนธ์

คณะกรรมการสอบปากเปล่า

..... ประธาน

.....ประธาน

(รองศาสตราจารย์ ชูศรี วงศ์รัตนะ)

(รองศาสตราจารย์ นิภา ศรีไพโรจน์)

..... กรรมการ

.....กรรมการ

(รองศาสตราจารย์ ดร.บุญเชิด ภิญโญนนตพงษ์)

(รองศาสตราจารย์ ชูศรี วงศ์รัตนะ)

.....กรรมการ

(รองศาสตราจารย์ ดร.บุญเชิด ภิญโญนนตพงษ์)

.....กรรมการ

(อาจารย์ ดร. เสกสรรค์ ทองคำบรวง)

ประกาศคุณูปการ

ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้ สำเร็จลุล่วงได้เป็นอย่างดีโดยได้รับความกรุณาเป็นอย่างยิ่งจากรองศาสตราจารย์ชูศรี วงศ์รัตนะ ประธานกรรมการควบคุมปริญญานิพนธ์ และรองศาสตราจารย์ ดร.บุญเชิด ภิญโญนนตพงษ์ กรรมการควบคุมปริญญานิพนธ์ ที่ได้เสียสละเวลาอันมีค่าในการให้คำปรึกษา แนะนำการทำงานวิจัยทุกขั้นตอนจนเสร็จสมบูรณ์ รวมทั้งทำให้ผู้วิจัยได้รับประสบการณ์ในการทำวิจัยเป็นไปอย่างมีคุณค่ามากยิ่งขึ้น อีกทั้งยังเป็นแบบอย่างของอาจารย์ที่ทุ่มเทให้กับศิษย์และงานด้านวิชาการอย่างไม่รู้จักเหน็ดเหนื่อย ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งถึงความกรุณาดังกล่าว และขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอกราบขอบพระคุณรองศาสตราจารย์ นิภา ศรีไพโรจน์ และอาจารย์ ดร. เสกสรรค์ ทองคำบรรจง ที่กรุณาเป็นกรรมการแต่งตั้งเพิ่มเติมในการสอบปริญญานิพนธ์และได้ให้ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมที่เป็นประโยชน์ ทำให้ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้สมบูรณ์ยิ่งขึ้นและที่สำคัญยิ่ง นอกจากนี้ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณคณาจารย์ในภาควิชาการวัดผลและวิจัยการศึกษาทุกท่านที่ได้อบรมสั่งสอนและประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้ อันเป็นพื้นฐานสำคัญในการวิจัยในครั้งนี้

สำหรับเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ได้รับความกรุณาจากรองศาสตราจารย์ ดร.ส. วาสนา ประवालพฤษ์ รองศาสตราจารย์ วัณญา วิศาลภรณ์ อาจารย์ ชวลิต รวยอาจิณ อาจารย์ จิรศักดิ์ ศรีประเสริฐ และอาจารย์ วีรยุทธ ดัวงโย เป็นผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือและให้ข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์อย่างยิ่ง ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูง

ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้รับความเอื้อเฟื้อและสนับสนุนจากผู้บริหารและคณะครูในโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างได้ให้ความร่วมมือและอำนวยความสะดวกในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นอย่างดี ผู้วิจัยขอขอบพระคุณมา ณ ที่นี้ และขอขอบคุณนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3 ในโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างทุกคนที่ให้ความร่วมมือและตั้งใจในการตอบแบบสอบถามอย่างดียิ่ง

คุณค่า ประโยชน์และความดีที่เกิดจากปริญญานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยน้อมรำลึกและบูชาพระคุณแก่บุพการีของผู้วิจัย และบูรพคณาจารย์ทุกท่านที่อยู่เบื้องหลังในการวางรากฐานการศึกษาตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน และบุคคลที่กล่าวมาทั้งหมด ซึ่งเป็นผู้มีส่วนร่วมในงานวิจัยให้สำเร็จลุล่วงด้วยดี

ปัญญาวดี ชมสุวรรณ

สารบัญ

บทที่	หน้า
1 บทนำ.....	1
ภูมิหลัง.....	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	3
ความสำคัญของการวิจัย.....	4
ขอบเขตของการวิจัย.....	4
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	5
สมมติฐานในการวิจัย	7
กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	9
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	10
ความหมายของวินัยในตนเอง.....	11
ทฤษฎีเกี่ยวกับวินัยในตนเอง.....	13
ประเภทของวินัยในตนเอง.....	23
ความสำคัญของวินัยในตนเอง.....	24
ลักษณะของผู้มีวินัยในตนเอง.....	26
เอกสารที่เกี่ยวข้องกับตัวแปรที่ศึกษา.....	41
เอกสารที่เกี่ยวข้องกับสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครู.....	41
เอกสารที่เกี่ยวข้องกับสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน.....	44
เอกสารที่เกี่ยวข้องกับสัมพันธภาพภายในครอบครัว.....	45
เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติเป็นแบบอย่างของผู้ปกครอง.....	49
เอกสารที่เกี่ยวข้องกับความมีคุณธรรมประจำใจ.....	52
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	54
งานวิจัยต่างประเทศ.....	54
งานวิจัยในประเทศ.....	55

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	57
การกำหนดประชากรและการสุ่มกลุ่มตัวอย่าง.....	57
ประชากรที่ใช้ในการวิจัย.....	57
กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย.....	57
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	60
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	75
การจัดกระทำและการวิเคราะห์ข้อมูล.....	76
สถิติที่ใช้ในการวิจัย.....	76
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	82
สัญลักษณ์และอักษรย่อในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	82
การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	83
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	83
5 สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	98
สังเขปวัตถุประสงค์ สมมติฐานและวิธีการวิจัย.....	98
สรุปผลการวิจัย.....	99
อภิปรายผล.....	100
ข้อเสนอแนะ.....	104
บรรณานุกรม.....	106
ภาคผนวก.....	114
ภาคผนวก ก รายชื่อผู้เชี่ยวชาญ.....	115
ภาคผนวก ข คุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	117
ภาคผนวก ค เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	125
ประวัติย่อผู้วิจัย.....	136

บัญชีตาราง

ตาราง	หน้า
1 จำนวนโรงเรียน และจำนวนนักเรียนในช่วงชั้นที่ 3 สังกัดพื้นที่การศึกษานนทบุรี เขต 2 จำแนกตามขนาดของโรงเรียน.....	58
2 โรงเรียนและจำนวนนักเรียนที่ได้จำแนกตามขนาดของโรงเรียน.....	59
3 จำนวนกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยจำแนกตามขนาดของโรงเรียน.....	60
4 ค่าสถิติพื้นฐานของตัวแปรปัจจัยบางประการกับความมีวินัยในตนเอง.....	84
5 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างปัจจัย 5 ปัจจัยกับความมีวินัยในตนเองโดยรวม และจำแนกรายด้าน.....	85
6 ค่า Tolerance และ VIF เพื่อทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระ.....	87
7 ค่าการทดสอบนัยสำคัญของสหสัมพันธ์พหุคูณที่วิเคราะห์แบบตัวแปรพหุนาม และตัวแปรเอกนาม.....	88
8 ค่าน้ำหนักความสำคัญของตัวแปรปัจจัยทั้ง 5 ปัจจัยที่ส่งผลต่อความมีวินัยในตนเอง ด้านการปฏิบัติตามระเบียบของสังคม.....	89
9 ค่าน้ำหนักความสำคัญของตัวแปรปัจจัยทั้ง 5 ปัจจัยที่ส่งผลต่อความมีวินัยในตนเอง ในด้านความรับผิดชอบ.....	90
10 ค่าน้ำหนักความสำคัญของตัวแปรปัจจัยทั้ง 5 ปัจจัยที่ส่งผลต่อความมีวินัยในตนเอง ในด้านความตั้งใจจริง.....	91
11 ค่าน้ำหนักความสำคัญของตัวแปรปัจจัยทั้ง 5 ปัจจัยที่ส่งผลต่อความมีวินัยในตนเอง ในด้านความอดทน.....	92
12 สรุปค่าน้ำหนักความสำคัญของตัวแปรปัจจัยทั้ง 5 ปัจจัยที่ส่งผลต่อความมีวินัยใน ตนเองในแต่ละด้าน.....	93
13 ค่าการทดสอบนัยสำคัญของสหสัมพันธ์พหุคูณที่วิเคราะห์แบบปกติ (Enter).....	94
14 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณระหว่างตัวแปรปัจจัยกับความมีวินัยในตนเอง.....	95
15 ค่าน้ำหนักความสำคัญของตัวแปรปัจจัยที่มีผลต่อความมีวินัยในตนเอง.....	96
16 ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของแบบสอบถามวัดสัมพันธภาพระหว่างนักเรียน กับครู.....	118

บัญชีตาราง

ตาราง		หน้า
17	ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของแบบสอบถามวัดสัมพันธภาพ ระหว่างนักเรียนกับเพื่อน.....	118
18	ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของแบบสอบถามวัดสัมพันธภาพในครอบครัว.....	119
19	ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของแบบสอบถามวัดการปฏิบัติตนเป็นแบบอย่าง ของผู้ปกครอง.....	119
20	ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของแบบสอบถามวัดความมีคุณธรรมประจำใจ.....	120
21	ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของแบบสอบถามวัดความมีวินัยในตนเอง.....	121
22	ค่าอำนาจจำแนก (r) และค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามวัดสัมพันธภาพ ระหว่างนักเรียนกับครู, สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน , สัมพันธภาพภายใน ครอบครัว.....	122
23	ค่าอำนาจจำแนก (r) และค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามวัดการปฏิบัติตนเป็น แบบอย่างของผู้ปกครองและวัดคุณธรรมประจำใจ.....	123
24	ค่าอำนาจจำแนก (r) และค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามวัดความมีวินัยใน ตนเอง.....	124

บัญชีภาพประกอบ

ภาพประกอบ	หน้า
1 กรอบแนวคิดในการศึกษาค้นคว้า.....	9
2 ลำดับขั้นตอนในการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	62

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

การพัฒนาประเทศไทยให้ทัดเทียมกับประเทศอื่น ๆ ได้ส่งผลให้สังคมไทยเกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ทั้งในด้านประชากร เศรษฐกิจ สังคม วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และสิ่งแวดล้อม ซึ่งการพัฒนาในแต่ละด้านดังกล่าว ปัจจัยสำคัญที่สุดที่จะทำให้เกิดการพัฒนาได้ก็คือทรัพยากรบุคคลซึ่งนอกจากจะต้องมีคุณสมบัติทางด้านสติปัญญา ความรู้ความสามารถ และความเสียสละแล้ว คุณสมบัติที่สำคัญประการหนึ่งที่เกิดพลังอันยิ่งใหญ่ในการพัฒนาประเทศ คือความมีวินัยของคนในชาติเพื่อให้ทุกคนอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข ซึ่งในสภาพสังคมในปัจจุบันนี้มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว มีการสื่อสาร ความรู้ ข้อมูลข่าวสารอย่างไร้ขีดจำกัด มีการแข่งขันในด้านต่างๆ จึงทำให้คนไทยหันมานิยมวัดตนมากขึ้นจึงส่งผลกระทบต่อชีวิต ความเป็นอยู่ของประชาชนก่อให้เกิดการแก่งแย่งชิงดีชิงเด่นกันทำให้สังคมขาดระเบียบวินัย ขาดความรับผิดชอบ เกิดการทุจริตคอร์รัปชันทุกวงการ เกิดปัญหาอาชญากรรมมากขึ้น ปัญหาการแพร่ขยายโรคเอดส์ และการติดยาเสพติด ปัญหาการเล่นการพนัน (กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ.2545:1) นอกจากนี้แล้วคนในสังคมของเรานั้นยังขาดการยั้งคิด รับมาแต่ค่านิยมแต่ขาดการคิดวิเคราะห์ว่าสิ่งใดควรกระทำหรือไม่ควรกระทำ โดยไม่คำนึงถึงปัญหาที่จะตามมาเลยทำให้ตนเองมีหนี้สินล้นพ้นตัว แล้วต้องดิ้นรนทำทุกวิถีทางที่จะให้ได้เงินมาจ่ายโดยขาดการยั้งคิดว่าจะเกิดผลกระทบกับใครบ้าง จึงทำให้เกิดปัญหาสังคมตามมามากมาย จากปัญหาดังกล่าวถ้าเราสังเกตดีๆจะเห็นว่าสาเหตุหลักของปัญหาทุกอย่างนั้นเกิดจากการขาดความมีวินัยในตนเองทั้งสิ้น

สาเหตุสำคัญของปัญหาในที่นี้ก็คือคน ซึ่งปัญหาเหล่านี้จะหมดไปได้เราต้องมุ่งแก้ไขที่คนซึ่งจะสอดคล้องกับกระบวนการพัฒนาประเทศตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจ ฉบับที่9(พ.ศ.2545 - 2549)ที่ยึดคนเป็นศูนย์กลางของการพัฒนา เป็นจุดเน้นให้มีการคำนึงถึงพัฒนาชีวิตคือ การศึกษา กระทรวงศึกษาธิการได้เห็นความสำคัญของการพัฒนาจริยธรรมต่างๆและประเทศไทยเราได้วางรากฐานการศึกษามาเป็นอย่างดีเพื่อที่จะให้เด็กไทยเรานั้นมีกระบวนการการเรียนรู้ที่ดีมีคุณภาพตามที่พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542กำหนดแนวการจัดการศึกษามุ่งเน้นความสำคัญทั้งด้านความรู้ ความคิด ความสามารถ คุณธรรม กระบวนการเรียนรู้ และความรับผิดชอบต่อสังคม เพื่อพัฒนาคนให้มีความสมดุล โดยยึดหลักผู้เรียนสำคัญที่สุด(สำนักคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ ม.ป.ป.:12-14) รวมถึงในการปฏิรูปการศึกษาปีพ.ศ.2542 ก็ยังจัดการเรียนการสอนโดยให้ความสำคัญกับผู้เรียนเป็นหลัก ให้ความสำคัญสูงสุดกับการปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้ โดยยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง

ให้ผู้เรียนได้พัฒนาเต็มศักยภาพ สามารถเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง รู้จักแสวงหาความรู้ได้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต จัดกระบวนการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับความสนใจและความถนัดของผู้เรียน ปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรมให้เป็นคนที่สมบูรณ์ คือ เป็นคนดี คนเก่ง และมีความสุขอย่างแท้จริง (กองวิจัยทางการศึกษา.2544)

การศึกษามุ่งพัฒนาให้ผู้เรียนเกิดคุณลักษณะอันพึงประสงค์ คือ เห็นค่าของตนเอง มีวินัยในตนเอง ปฏิบัติตามหลักธรรมของพระพุทธศาสนาหรือศาสนาที่ตนนับถือ มีคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมอันพึงประสงค์ นิดจากการมีวินัยในตนเองเป็นสิ่งสำคัญยิ่งสำหรับสังคมปัจจุบัน เพราะเป็นพื้นฐานการควบคุมอารมณ์และพฤติกรรมของตนเองให้เป็นไปตามความต้องการและระเบียบของสังคม (กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ. 2543: 4) และบุคคลที่จะถ่ายทอดพฤติกรรมนี้ได้ดีที่สุดก็คือเด็กเพราะเด็กคือผู้ใหญ่ในวันข้างหน้า ดังนั้นเราควรจะต้องปลูกฝังตั้งแต่ในวัยเด็ก เพราะเป็นการสร้างบุคลิกภาพที่ดีให้แก่เด็ก การฝึกวินัยในตนเองให้กับเด็กนั้นเริ่มจากการเลี้ยงดู โดยที่ผู้ใหญ่ที่เลี้ยงดูเด็กไม่เพียงแต่ให้ความรัก ความอบอุ่นแก่เด็ก ทำให้เด็กเกิดความมั่นใจในความรักและความหวังดีของผู้ใหญ่เท่านั้น การฝึกอุปนิสัยและการลงโทษเด็กด้วยวิธีการต่าง ๆ นั้นมีผลโดยตรงต่อจริยธรรมของเด็กในสภาพปัจจุบันพ่อแม่ผู้ปกครองเด็กไม่มีเวลาอบรมสั่งสอนเด็กมากนักหรือผู้ปกครองไม่เห็นความสำคัญของการดูแลเด็กด้วยความใกล้ชิดทั้งกายและใจ การมีวินัยจึงไม่ได้รับการปลูกฝังมาจากทางบ้านมากนัก การอบรมทางศาสนาก็ทำได้ไม่เต็มที่ เพราะมีสิ่งแวดล้อมอยู่มากมายที่คอยยั่วยุให้บุคคลเห็นแก่ประโยชน์ส่วนตัวมากกว่าการปฏิบัติทางจริยธรรม (อำพร กาทอง. 2541:1) ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของลัดดาวัลย์ เกษมเนตร และคณะ(2539)ได้ศึกษาพบว่า การอบรมเลี้ยงดูและการเป็นแบบอย่างของบิดามารดา หรือผู้ปกครองด้านพฤติกรรมการมีวินัย สามารถร่วมกับตัวแปรอื่นทำนายพฤติกรรมการมีวินัยของนักเรียนได้นอกจากนี้สถาบันครอบครัวและสถาบันการศึกษามีหน้าที่ที่เกี่ยวกับการเสริมสร้างวินัยให้เกิดขึ้นกับนักเรียน โดยสถาบันครอบครัวนั้นต้องอบรมสั่งสอนให้บุตรหลานรู้จักกฎเกณฑ์ ระเบียบ แบบแผน นอกจากนี้ผู้ปกครองต้องปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดี นอกจากสถาบันครอบครัวแล้วสถาบันการศึกษานั้นก็เป็นส่วนสำคัญที่จะช่วยสร้างเสริมและปลูกฝังนักเรียนของตนให้เป็นผู้มีวินัยในตนเองเราเด็กส่วนใหญ่ก็จะใช้ชีวิตอยู่ในโรงเรียนมากด้วยเช่นกัน ทั้งนี้เพื่อช่วยให้นักเรียนของตนสามารถดำเนินกิจกรรมต่างๆไปได้ด้วยความสงบเรียบร้อย และนักเรียนเองก็สามารถทำการศึกษาเล่าเรียนไปได้ด้วยความราบรื่นปราศจากความเดือดร้อนวุ่นวายอันเกิดจากการที่นักเรียนขาดวินัย ดังนั้นถ้าโรงเรียนสามารถปลูกฝังนักเรียนของตนให้สามารถประพฤติตนในแนวทางที่ถูกต้องที่ควรได้ด้วยตัวของเขาเอง ย่อมจะช่วยให้นักเรียนเจริญเติบโตเป็นพลเมืองดีของประเทศไทยต่อไปได้ด้วยดี อันจะเป็นประโยชน์ยิ่งแก่ตนเองและแก่สังคมส่วนรวมในอนาคต(กาญจนา ศรีกาฬสินธุ์. 2544: 7-13)

ปัจจุบันโรงเรียนจึงมีบทบาทสำคัญในการเสริมสร้างระเบียบวินัยให้แก่เยาวชนของชาติได้รับการคาดหวังจากบุคคลหลายฝ่าย ทั้งนักการเมือง นักการศึกษา และผู้ปกครองโดยทั่วไป ทั้งนี้เพราะทุกฝ่ายมุ่งหวังว่าโรงเรียนไม่เพียงมีบทบาทในการสร้างเสริมวิชาความรู้ให้แก่เยาวชนเท่านั้น แต่จะต้องมุ่งพัฒนาให้เยาวชนให้เป็นผู้มีระเบียบวินัยอันดีงามตามอุดมการณ์ของชาติ เพื่อที่จะเติบโตขึ้นเป็นพลเมืองที่ดี และเป็นกำลังสำคัญที่มีคุณภาพของชาติต่อไป การที่จะทำให้เยาวชนเป็นผู้มีระเบียบวินัยนั้นต้องให้เยาวชนเห็นคุณค่าของการปฏิบัติตามกฎระเบียบ และเยาวชนต้องเห็นพ้องต้องกันว่าความมีระเบียบวินัยเป็นสิ่งที่ดำรงไว้ซึ่งความสงบเรียบร้อย อันจะนำมาซึ่งความสุข ความเสมอภาคแก่สมาชิกทุกคนในสังคม ดังนั้นความมีระเบียบวินัยเป็นสิ่งที่รักษาความเป็นธรรมให้เกิดขึ้นแก่ทุกคน ในขณะเดียวกันก็จะเป็นเครื่องยืนยันสิทธิ์และเสรีภาพของเยาวชนแต่ละคนด้วย

จากเหตุผลดังกล่าวข้างต้น ทำให้ผู้วิจัยสนใจที่จะศึกษาความมีวินัยในตนเองของนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 โรงเรียนสังกัดพื้นที่เขตการศึกษานนทบุรี เขต 2 ดังนั้นผลการวิจัยในครั้งนี้จะเป็นข้อมูลให้กับสถาบันการศึกษาและสถาบันครอบครัว จะได้นำไปปรับปรุงใช้ในการดำรงชีวิตได้เนื่องจากว่าทั้งสองสิ่งเป็นพื้นฐานสำคัญที่จะส่งเสริมให้นักเรียนนั้นเป็นคนดี คนเก่ง มีวินัยในตนเองและอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายสำคัญเพื่อศึกษาปัจจัยบางประการที่มีผลต่อความมีวินัยในตนเองของนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานนทบุรี เขต 2 ดังนี้

1. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรปัจจัยบางประการ ได้แก่ สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครู สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน สัมพันธภาพภายในครอบครัว ความมีคุณธรรมประจำใจ และการปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างของผู้ปกครอง กับความมีวินัยในตนเองโดยรวมและจำแนกรายด้าน

2. เพื่อศึกษาคำแนะนำนักความสำคัญของตัวแปรปัจจัยบางประการ ได้แก่ สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครู สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน สัมพันธภาพภายในครอบครัว ความมีคุณธรรมประจำใจ และการปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างของผู้ปกครอง ที่ส่งผลต่อความมีวินัยในตนเองโดยรวมและจำแนกรายด้าน

ความสำคัญของการวิจัย

จากการวิจัยในครั้งนี้ทำให้ได้ทราบถึงปัจจัยบางประการที่มีผลต่อความมีวินัยในตนเองของนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามทบบุรี เขต 2 ซึ่งปัจจัยในครั้งนี้ได้แก่ สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครู สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน สัมพันธภาพภายในครอบครัว การปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างของผู้ปกครอง และควมมีคุณธรรมประจำใจ นอกจากนี้ยังทำให้ทราบว่าปัจจัยใดบ้างที่ส่งผลต่อความมีวินัยในตนเองซึ่งจะเป็นแนวทางสำหรับครูและผู้ปกครองในการช่วยส่งเสริมและพัฒนาพฤติกรรมความมีวินัยในตนเองของนักเรียน เพื่อให้นักเรียนก้าวไปสู่ความสำเร็จตามที่ปรารถนาไว้ อีกทั้งยังเป็นการสร้างกระแสสังคมให้มีระเบียบวินัยและร่วมกันพัฒนาประเทศชาติให้เจริญก้าวหน้าต่อไปอีกด้วย

ขอบเขตของการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ เป็นนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 โรงเรียนสังกัดพื้นที่การศึกษามทบบุรี เขต 2 ปีการศึกษา 2551 ซึ่งมีจำนวนโรงเรียน 52 โรงเรียน จำนวนนักเรียนทั้งหมดจำนวน 21,384 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ เป็นนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 โรงเรียนสังกัดพื้นที่การศึกษามทบบุรีเขต 2 ปีการศึกษา 2551 จำนวน 364 คน กลุ่มตัวอย่างได้มาจากการการสุ่มตัวอย่างแบบสองขั้นตอน (Two - Stage Random Sampling)

ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

1. ตัวแปรอิสระ (Independent Variables) ได้แก่

1. สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครู
2. สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน
3. สัมพันธภาพภายในครอบครัว
4. การปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างของผู้ปกครอง
5. ความมีคุณธรรมประจำใจ

2. ตัวแปรตาม (Dependent Variable) ได้แก่ ความมีวินัยในตนเองในแต่ละด้านดังนี้

2.1 การปฏิบัติตามระเบียบของสังคม

2.2 ความรับผิดชอบ

2.3 ความตั้งใจจริง

2.4 ความอดทน

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. **ความมีวินัยในตนเอง** หมายถึง พฤติกรรมการควบคุมตัวเองของนักเรียนและการปฏิบัติตามตามระเบียบ กฎ ของสังคม โดยมีได้เกิดจากการถูกบังคับจากอำนาจภายนอก หากแต่เกิดจากแรงกระตุ้นภายในตัวบุคคล และไม่ก่อให้เกิดความเดือดร้อนแก่ตนเอง อีกทั้งมิได้เป็นการละเมิดสิทธิของผู้อื่น แม้ว่าจะมีสิ่งเร้าจากปัจจัยภายนอก และภายในก็ไม่ใช่อุปสรรคในการที่จะแสดงพฤติกรรมอย่างที่ตนหวังไว้ในงานวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดคุณลักษณะของความมีวินัยในตนเองไว้ 4 ด้าน ได้แก่

1.1 **การปฏิบัติตามกฎระเบียบของสังคม** หมายถึง การแสดงออกของบุคคลในลักษณะเห็นด้วย คล้อยตาม ปฏิบัติตามกฎหมายหรือระเบียบต่างๆที่เป็นแบบแผนอยู่ในสังคมด้วยความเต็มใจมิได้กระทำไปเพราะถูกบังคับหรือลงโทษ การปฏิบัติตามกฎระเบียบเหล่านั้นเป็นไปอย่างตรงไปตรงมา ทั้งต่อหน้าและลับหลัง และมีความเชื่อว่าการปฏิบัตินั้นเป็นสิ่งที่ถูกที่ดีแล้ว ตลอดจนมีความชื่นชมในบุคคลอื่นๆ ที่ปฏิบัติตามกฎระเบียบของสังคมว่าเป็นผู้ที่มีส่วนจรรโลงสังคมให้สงบสุขเรียบร้อย

1.2 **ความรับผิดชอบ** หมายถึง การมีใจจดจ่อ การเอาใจใส่และรับเป็นภาระในหน้าที่การงาน การดำเนินชีวิต ความเป็นอยู่และผู้อื่นที่อยู่ในความดูแล ตลอดจนสังคมของตน พยายามทำหน้าที่ต่างๆอย่างเต็มความสามารถและตรงเวลา

1.3 **ความตั้งใจจริง** หมายถึง ความมุ่งมั่นที่ผลักดันให้มีความพยายามประกอบกิจกรรมอย่างใดอย่างหนึ่ง เพื่อให้บรรลุจุดมุ่งหมายที่ตั้งใจไว้ เช่นการทำการบ้านตามที่อาจารย์สั่ง และมีการวางแผนล่วงหน้า

1.4 **ความอดทน** หมายถึง ความสามารถทั้งทางร่างกายและจิตใจที่จะทนต่อการปฏิบัติกิจกรรมต่างๆได้ประสบความสำเร็จ โดยไม่คำนึงถึงอุปสรรคใดๆและบังคับตัวเองได้เมื่อรู้สึกเกียจคร้าน

2. ปัจจัยบางประการ หมายถึง กลุ่มของตัวแปรอิสระที่ได้มาจากการศึกษาทฤษฎีและเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และพบว่ามียุทธวิธีต่อตัวแปรความมีวินัยในตนเอง ซึ่งในการวิจัยในครั้งนี้ประกอบด้วย

2.1 สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครู หมายถึง พฤติกรรมที่ครูปฏิบัติต่อนักเรียนทั้งในห้องเรียนและนอกห้องเรียนได้แก่ ให้ความสนใจต่อนักเรียน ให้ความเป็นกันเอง ให้ความรัก ความเป็นห่วงใย ให้ความสำคัญและข้อชี้แนะแก่นักเรียนทั้งในด้านการเรียน และด้านส่วนตัวที่นักเรียนมาขอคำปรึกษา เป็นต้น และพฤติกรรมของที่นักเรียนปฏิบัติต่อครูทั้งในห้องเรียนและนอกห้องเรียนได้แก่ ให้ความเคารพเชื่อฟังในครูผู้สอน ตั้งใจและสนใจกระทำในสิ่งที่ครูอบรมสั่งสอนและซักถามครูเมื่อมีข้อสงสัยด้านการเรียนและด้านส่วนตัว เป็นต้น เพื่อทำให้เกิดความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน

2.2 สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน หมายถึง ความสัมพันธ์ที่นักเรียนและเพื่อนปฏิบัติต่อกันทั้งในและนอกห้องเรียน ในการอยู่ร่วมกับเพื่อนนักเรียนด้วยกัน มีความห่วงใยซึ่งกันและกัน ให้กำลังใจกัน แลกเปลี่ยนความคิดเห็นทำกิจกรรมต่างๆร่วมกัน การให้ความช่วยเหลือพึ่งพาอาศัยทั้งทางด้านวิชาการและด้านทั่วไป

2.3 สัมพันธภาพภายในครอบครัว หมายถึง ลักษณะของความสัมพันธ์ของสมาชิกทุกคนในครอบครัวที่มีเวลาใกล้ชิดสนิทสนม มีการติดต่อสื่อสารระหว่างกันด้วยความเข้าใจ มีความไว้วางใจกันมีความรักความเอื้ออาทรต่อกัน ช่วยเหลือและให้เกียรติซึ่งกันและกันมีการทำกิจกรรมร่วมกันทั้งในบ้านและนอกบ้าน มีการอบรมสั่งสอน ให้ข้อคิด ข้อเตือนใจในเรื่องของความมีวินัยในตนเองในการนำมาใช้ในชีวิตประจำวัน และมีกิจกรรมร่วมกันเพื่อส่งเสริมความเป็นคนดีมีวินัยให้เกิดขึ้นกับคนในครอบครัว

2.4 การปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างของผู้ปกครอง หมายถึง พฤติกรรมของบิดา มารดา หรือผู้ปกครองในการปฏิบัติตามกฎระเบียบและกิจวัตรประจำวันให้สอดคล้องกับค่านิยมของสังคม และช่วยเสริมสร้างควมมีวินัยในตนเองให้แก่เด็กอย่างสม่ำเสมอ โดยการทำตนเป็นแบบอย่างที่ดี ชมเชย หรือให้กำลังใจเมื่อเด็กแสดงพฤติกรรมที่เหมาะสมโดยจะเน้นในเรื่องความมีวินัยในตนเอง

2.5 ความมีคุณธรรมประจำใจ หมายถึง ลักษณะการใช้ชีวิตประจำวันของนักเรียนโดยเลือกปฏิบัติแต่สิ่งดีงาม เพื่อการเป็นคนดีและช่วยให้สังคมเกิดความสงบสุข โดยปฏิบัติตามคำสอนขั้นพื้นฐานทางศาสนาเพื่อที่นักเรียนจะได้เกิดควมมีวินัยในตนเองขึ้น

สมมติฐานการวิจัย

จากการประมวลเอกสารที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยจึงได้กำหนดสมมติฐานในการวิจัยดังนี้

1. ปัจจัยบางประการ ได้แก่ สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครู สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน สัมพันธภาพภายในครอบครัว การปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างของผู้ปกครอง และคุณธรรมประจำใจ มีความสัมพันธ์กับความมีวินัยในตนเองของนักเรียนช่วงชั้นที่3 โรงเรียนสังกัดพื้นที่เขตการศึกษานนทบุรีเขต 2

2. มีปัจจัยอย่างน้อย 1 ประการที่ส่งผลต่อความมีวินัยในตนเองของนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 โรงเรียนสังกัดพื้นที่เขตการศึกษานนทบุรีเขต 2

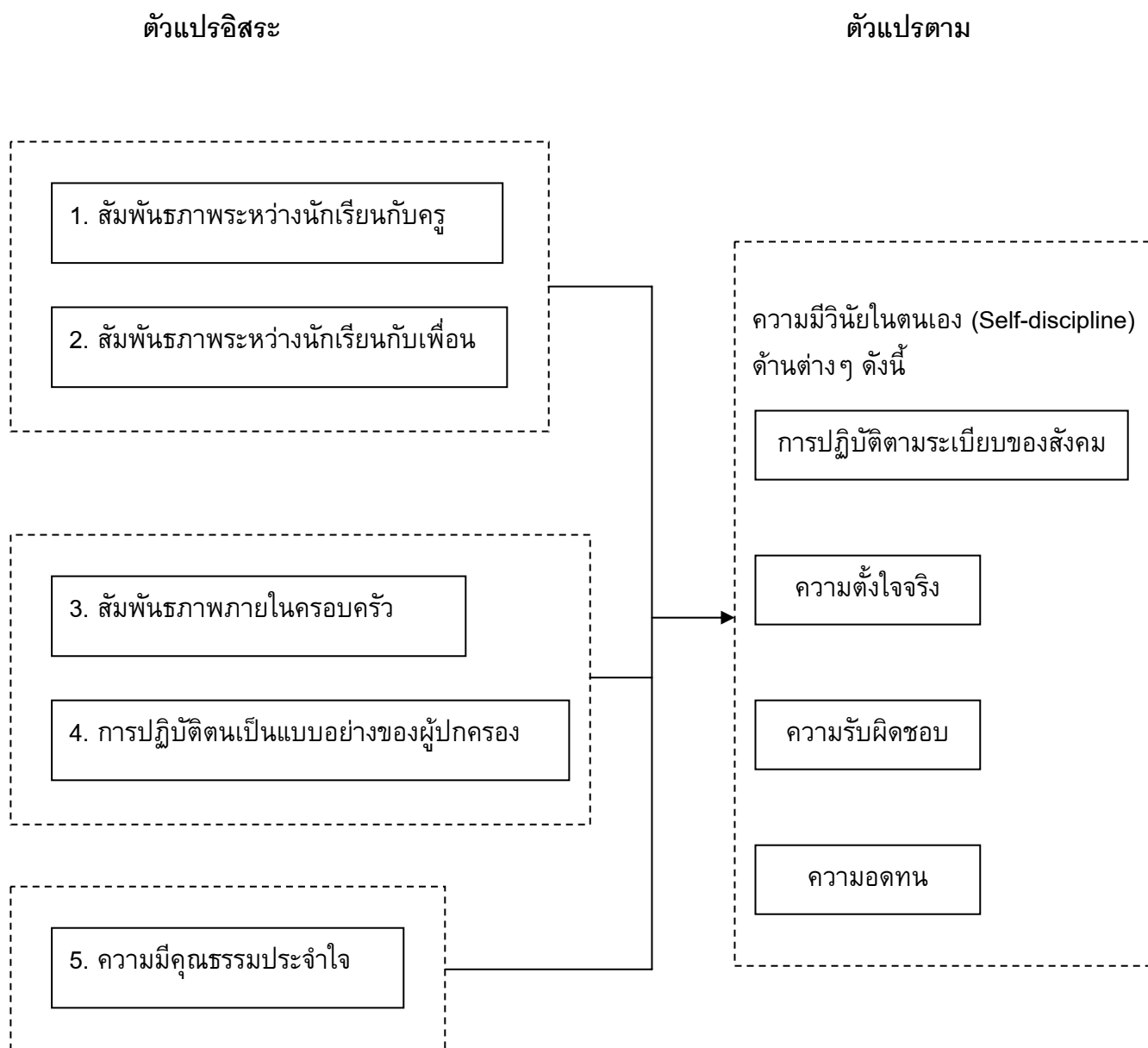
กรอบแนวคิดในการศึกษาค้นคว้า

ความมีวินัยในตนเองเป็นคุณลักษณะที่สำคัญทางบุคลิกภาพของเด็กเป็นหัวใจของการแสดงออกซึ่งคุณธรรม (กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ.2537: 10) เนื่องจากเป็นพื้นฐานของความรับผิดชอบ การเคารพสิทธิของผู้อื่น ช่วยให้รู้จักคิดใช้เหตุผล ตัดสินใจและแก้ปัญหาด้วยตนเองโดยไม่ต้องให้ผู้อื่นมาคอยควบคุมบังคับ นอกจากนี้ยังเชื่อต่อความสำเร็จของบุคคลและส่วนรวมด้วย และจากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการมีวินัย (ลัดดาวัลย์ เกษมเนตร และคณะ. 2539) พบว่า ปัจจัยภายในที่เป็นลักษณะทางจิตใจของผู้กระทำและปัจจัยภายนอกที่เป็นสภาพแวดล้อมทางสังคมร่วมกันทำให้เกิดพฤติกรรมความมีวินัยของนักเรียน ซึ่งจะสอดคล้องกับแนวคิดรูปแบบปฏิสัมพันธ์นิยม (Interactionism model) เป็นรูปแบบการศึกษาสาเหตุของพฤติกรรมออกเป็น 2 ประเภท คือ 1 ปัจจัยภายในตัวมนุษย์หรือรูปแบบจิตลักษณะ (Traits Model) ประกอบด้วย การรับรู้ความสามารถของตน และการคล้อยตามผู้อื่น 2 ปัจจัยสภาพแวดล้อมหรือรูปแบบสถานการณ์นิยม (Situationism Model) ประกอบด้วย สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครู สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน และสัมพันธภาพภายในครอบครัว (สุชา จันทรเฒ.2511: 52) นอกจากนี้แล้วครอบครัวก็จัดได้ว่าเป็นสภาพแวดล้อมแรกของเด็กและเป็นสภาพแวดล้อมที่จัดได้ว่ามีอิทธิพลมากที่สุดต่อพฤติกรรมของเด็กเพราะครอบครัวเป็นสถาบันที่สำคัญที่สุดในการอบรมสั่งสอนเช่นเดียวกับงานวิจัยของลัดดาวัลย์ เกษมเนตร และคณะ พบว่า การอบรมเลี้ยงดูและการทำตนเป็นแบบอย่างของบิดามารดาด้านพฤติกรรมความมีวินัยต่างก็เป็นตัวแปรสำคัญที่มีอิทธิพลต่อความมีวินัยของนักเรียนด้วยเช่นเดียวกับคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติกล่าวว่าการเป็นแบบอย่างของผู้ปกครองนั้นก็ยิ่งส่งเสริมให้เกิดความมีวินัยด้วย

(ลัดดาวัลย์ เกษมเนตร.2541: 4)การอบรมเลี้ยงดูที่เน้นการพัฒนาการด้านจริยธรรม เป็นการอบรมเลี้ยงดูที่ส่งเสริมการเป็นคนดีด้วยการปลูกฝังให้ลูกมีจิตใจเมตตา กรุณา เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ไม่เห็นแก่ตัว ซื่อสัตย์เคารพผู้ใหญ่และปฏิบัติตามคำสอนของศาสนาซึ่งสอดคล้องจากงานวิจัยของงามตา วรินทร์านนท์.(2546) พบว่าคุณธรรมนั้นมีความสัมพันธ์กับความมีวินัยในตนเอง พระธรรมปิฎก(ป.อ.ปยุตโต.2538) กล่าวว่า วินัยก็คือศีล หมายถึง การประพฤติปฏิบัติที่มีระเบียบเรียบร้อยเป็นพฤติกรรมทางกายวาจา ซึ่งเป็นผลจากเจตนาในจิตใจ วินัยเป็นผลจากเจตนาในจิตใจ วินัยเป็นการเรียนรู้ร่วมกันเพื่อนในมนุษยอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข วินัยเป็นองค์ประกอบหนึ่งที่สำคัญของประชาธิปไตย ประเทศที่เป็นประชาธิปไตยต้องมีประชากรที่เคารพกฎเกณฑ์และกติกาของสังคมซึ่งต้องอาศัยวินัยเป็นพื้นฐาน หากไม่สามารถสร้างวินัยแก่คนในชาติได้ การพัฒนาประชาธิปไตยย่อมสำเร็จได้ยาก ดังนั้น วินัยจึงมีความสำคัญต่อคุณภาพชีวิตของบุคคลและสังคมประเทศชาติอย่างใหญ่หลวง ทุกฝ่ายจึงควรช่วยกันแก้ไขและส่งเสริมวินัยอย่างจริงจังและมีประสิทธิภาพ

จากที่กล่าวมานี้จะเห็นว่าตัวแปรสัมพันธ์ภาพระหว่างนักเรียนกับครู ,สัมพันธ์ภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน ,สัมพันธ์ภาพภายในครอบครัว และการปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างของผู้ปกครองนั้นเป็นตัวแปรที่เกิดจากภายนอกตัวนักเรียน ส่วนตัวแปรความมีคุณธรรมประจำใจ เป็นตัวแปรที่เกิดจากภายในตัวนักเรียน ซึ่งหากมีการพัฒนาตัวแปรเหล่านี้ให้ไปในทางที่ดีย่อมส่งผลให้นักเรียนมีวินัยในตนเองเปลี่ยนไปในทางที่ดีขึ้น จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องพบว่าตัวแปรเหล่านี้มีความสำคัญ ดังนั้นผู้วิจัยจึงนำตัวแปรเหล่านี้มากำหนดเป็นกรอบแนวคิดของการวิจัย เพื่อศึกษาปัจจัยบางประการที่มีผลต่อความมีวินัยในตนเองของนักเรียนช่วงชั้นที่3 โรงเรียนสังกัดพื้นที่เขตการศึกษานนทบุรีเขต 2 ดังภาพประกอบ 1

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดของการวิจัย

บทที่ 2

เอกสารและการวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาค้นคว้า

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และได้นำเสนอตามหัวข้อดังต่อไปนี้

1. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความมีวินัยในตนเอง

- 1.1 ความหมายของความมีวินัยในตนเอง
- 1.2 ทฤษฎีเกี่ยวกับวินัยในตนเอง
- 1.3 ประเภทของความมีวินัยในตนเอง
- 1.4 ความสำคัญของวินัยในตนเอง
- 1.5 ลักษณะของผู้มีวินัยในตนเอง

2. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับตัวแปรที่ศึกษาค้นคว้า

- 2.1 สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครู
- 2.2 สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน
- 2.3 สัมพันธภาพภายในครอบครัว
- 2.4 การปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างของผู้ปกครอง
- 2.5 ความมีคุณธรรมประจำใจ
- 2.6 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความมีวินัยในตนเอง

ความหมายของความมีวินัยในตนเอง

ระเบียบวินัย เป็นสิ่งที่กำหนดมาตรฐานความประพฤติภายนอก เพื่อใช้ควบคุมการกระทำ หรือความประพฤติของบุคคล ระเบียบวินัยจึงเป็นสิ่งจำเป็นในสังคมทุกระดับ เพราะนอกจากจะเป็น เครื่องช่วยให้บุคคลประพฤติปฏิบัติต่อกันด้วยความราบรื่นเรียบร้อยแล้ว ยังจัดเป็นการฝึกกาย วาจา ให้อยู่ในกรอบที่ดีเพื่อการอยู่ร่วมกันในสังคม ได้มีผู้ให้ความหมายของวินัย และความมีวินัยในตนเองไว้ หลายประการดังนี้

วินัย หมายถึง การอยู่ในระเบียบแบบแผนและข้อบังคับปฏิบัติ (พจนานุกรมฉบับ ราชบัณฑิตยสถาน 2535:756)

พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตโต)(2539: 12-13) กล่าวว่า วินัยเป็นบัญญัติของมนุษย์เป็นการ จัดตั้งตามสมมติ ได้แก่ การจัดระเบียบความเป็นอยู่และการจัดระบบสังคมซึ่งแยกเป็นความหมาย 3 อย่างคือ

1. การจัดระเบียบระบบ ก็เรียกว่า วินัย
2. ตัวระเบียบระบบ หรือตัวกฎนั้น ก็เรียกว่า วินัย
3. การฝึกคนให้ตั้งอยู่ในระบบระเบียบ ก็เรียกว่า วินัย

สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ (2540: 20) ได้กำหนดไว้ว่า ความมีระเบียบวินัย หมายถึง คุณลักษณะทางจิตใจและพฤติกรรมที่ช่วยให้สามารถควบคุมตนเองและปฏิบัติตามระบบ ระเบียบเพื่อประโยชน์สุขของส่วนรวม ซึ่งคนส่วนมากเห็นว่าวินัยเกิดจากการดูแลควบคุมในระยะแรกที่ เด็กซังก้าว การทำตนเป็นแบบอย่างที่ดีและการแนะนำบอกกล่าวด้วยเหตุผล โดยไม่รู้สึกรู้ว่าถูกต้อง นับว่าเป็นสิ่งจำเป็น ทั้งนี้เพื่อสร้างความเคยชินและเกิดความเต็มใจที่จะปฏิบัติตาม ส่วนมากการใช้ วินัยภายนอกมักเกิดในลักษณะภาวะจำยอม เกรงกลัวอำนาจและการลงโทษ มักถูกควบคุมให้ปฏิบัติ หรือเสริมแรง เช่น ให้ง่วงหรือลงโทษ ทำให้เด็กตกอยู่ในภาวะจำใจและไม่เต็มใจ

ณัฐพร สตาภรณ์ (2540: 13) กล่าวว่า วินัยในตนเอง หมายถึง ความสามารถอันเกิดจากตัว บุคคลนั่นเอง ในการควบคุมอารมณ์ และพฤติกรรมของตน ให้เป็นไปตามที่ตนมุ่งหวัง ซึ่งส่วนใหญ่แล้ว สังคมมุ่งหวังให้พฤติกรรมของบุคคลที่แสดงออกมานั้นมีความสอดคล้องกับระเบียบกฎเกณฑ์ของ สังคม อันเกิดจากแรงจูงใจภายในตัวบุคคล เป็นแรงผลักดันให้บุคคลมีพฤติกรรมความมีวินัยในตนเอง

วินเซนต์ (อรวรรณ พาณิชปฐมพงศ์ 2542: 8; อ้างอิงจากVincent.1961)ได้กล่าวว่า ความมี วินัยในตนเอง หมายถึง การที่บุคคลจะไม่กระทำการใดๆอันเป็นผลทำให้เกิดความยุ่งยากแก่ตนเองใน อนาคต หรือการไม่เข้าไปยุ่งเกี่ยวเรื่องส่วนตัว หรือสิทธิของผู้อื่นรวมทั้งการที่บุคคลนั้นกระทำสิ่งที่ตนไม่

อยากกระทำ แต่การกระทำนั้นช่วยให้ความต้องการและสิทธิของผู้อื่นได้รับการตอบสนองหรือกระทำสิ่งใดอันเป็นผลทำให้ผู้นั้นประสบผลสำเร็จในอนาคต

อิงลิชและอิงลิช (สินีนาว สุทจินดา.2543: 16;อ้างอิงจาก English and English.1958:487) ให้ความหมายว่า วินัยในตนเองเป็นลักษณะของการนำตนเอง การควบคุมหรือการบังคับตนเองโดยอาศัยแรงจูงใจที่สัมพันธ์กับอุดมคติที่บุคคลสร้างขึ้นสำหรับตนเอง หรือเป็นการควบคุมพฤติกรรมของตนเองให้เป็นไปตามความตั้งใจ

ปรีชา ธรรมมา (2545: 33) ให้ความหมาย วินัยแห่งตนเอง(Self - discipline) หมายถึงการควบคุมพฤติกรรมของบุคคลด้วยด้วยความสามารถของตนเองได้เป็นผลสำเร็จตามเป้าหมายอันเป็นที่ยอมรับ โดยดเว้นหรือระงับยับยั้งการกระทำอันไม่เหมาะสมและนำตนไปสู่การกระทำอันเหมาะสมยิ่งขึ้น

กู๊ด (คิวพงศ์ ไชยพร.2548:15 อ้างอิงจาก Good.1959:185-186) ให้ความหมายของคำว่า วินัยหมายถึงกระบวนการหรือผลของการควบคุมหรือการบังคับความต้องการ แรงกระตุ้น ความปรารถนา หรือความสนใจเพื่อให้เป็นไปตามอุดมคติ หรือให้ได้มาซึ่งพฤติกรรมที่มีประสิทธิภาพเชื่อถือได้ และกล่าวถึงควมมีวินัยในตนเองว่าหมายถึงการบังคับควบคุมพฤติกรรมของบุคคล ไม่ใช่โดยอำนาจภายนอก แต่หากหมายถึงการบังคับโดยอำนาจภายในของบุคคลนั่นเอง เป็นอำนาจที่เกิดจากการเรียนรู้ หรือการยอมรับในคุณค่าอันหนึ่งอันใดซึ่งสามารถทำให้บุคคลสามารถทำให้บุคคลสามารถควบคุมบังคับพฤติกรรมของตนเองได้

ฉัตรชัย สนธิรัตน์ (2551:19) ให้ความหมาย วินัยในตนเอง หมายถึง ความสามารถของบุคคลในการควบคุมอารมณ์และพฤติกรรม ให้อยู่ในกฎระเบียบข้อบังคับปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ของสังคม ตรงต่อเวลา เคารพสิทธิของผู้อื่น ไม่สร้างความเดือดร้อนให้กับตนเองและผู้อื่น มีค่านิยมที่ดีงามเชื่อมั่นในตนเอง พึ่งตนเองได้ และมีความอดทน

จากความหมายดังกล่าวจึงสรุปได้ว่า ควมมีวินัยในตน(Self - discipline) หมายถึง พฤติกรรมการควบคุมตนเองของบุคคลและปฏิบัติตามระเบียบ กฎ กติกาของสังคมโดยสมัครใจ ไม่มีใครบังคับหรือถูกบังคับจากอำนาจใดๆและก่อให้เกิดประโยชน์และความสุขของตนเองและส่วนรวม

ทฤษฎีเกี่ยวกับวินัยในตนเอง

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยต่าง ๆ พบว่ามีการกล่าวถึงทฤษฎีเกี่ยวกับวินัยในตนเอง ดังนี้

ทฤษฎีการเกิดวินัยแห่งตนเองของเมาเรอร์

ดวงเดือน พันธุมนาวิน(2523: 6-9) ได้สรุปทฤษฎีของเมาเรอร์ (Mowrer) ไว้ว่าการเกิดวินัยในตนเองของบุคคลแต่ละคนนั้น นักทฤษฎีจิตวิทยาเชื่อว่า จะต้องมียุทธศาสตร์มาตั้งแต่ระยะแรกเกิดจนกระทั่งเติบโตขึ้นมา จุดเริ่มต้นคือ ความสัมพันธ์ระหว่างทารกกับมารดา หรือผู้เลี้ยงดูอันจะนำไปสู่ความสามารถควบคุมตนเองเมื่อโตขึ้น ทารก และเด็กจะต้องเรียนรู้จากผู้เลี้ยงดูโดยการเรียนรู้นี้จะเกิดในสภาพอันเหมาะสมเท่านั้นการเรียนรู้ของทารกและเด็กนี้จะเกิดขึ้นหลายระดับและมีขั้นตอนดังต่อไปนี้

จุดเริ่มต้นอยู่ที่การที่ทารกได้รับการบำบัดความต้องการ เช่น หิว ก็ได้ดื่มนมหรือก็ได้อาบน้ำ ยุงกัดก็มีผู้มาบดให้ เมื่อทารกได้รับการบำบัดความต้องการก็จะรู้สึกสบาย พอใจและมีความสุข การรับรู้ของเด็กขั้นต่อมาคือ ความสุข ความพอใจของเด็ก ที่เกิดจากการได้รับการบำบัดในทางตรงกันข้าม เช่น เมื่อหิวไม่ได้กิน หรือกินเมื่อไม่หิว เด็กจะไม่เกิดความพอใจ เด็กก็จะมีรากฐานของการเรียนรู้ที่จะรัก และพอใจมารดาของตนเมื่อการเรียนรู้ขั้นแรกเกิดขึ้นแล้วจึงเป็นรากฐานในการเรียนรู้ที่จะรัก และพอใจมารดาของตนเมื่อการเรียนรู้ขั้นแรกเกิดขึ้นแล้วจึงเป็นรากฐานของการเรียนรู้ขั้นที่สองต่อไป กล่าวคือ มารดาอย่าอ้อมค้อมมากับการอบรมสั่งสอนเด็ก ด้วยคำพูดหรือการกระทำใดต่าง ๆ ต่อมาเด็กจึงจะมีความสุข เลียนแบบมารดาทางคำพูดการกระทำ หรือทำตามที่มารดาสั่งสอน ความสุขความพอใจที่เกิดขึ้น มีลักษณะเป็นการให้รางวัลและชมเชยตนเองโดยบุคคล ไม่ต้องหวังผลจากภายนอก เด็กจะเลียนแบบผู้เลี้ยงดูคนทั้งทางที่ดีและไม่ดีขึ้นอยู่กับลักษณะของผู้ที่ตนรักพอใจ เช่น ถ้าเด็กเห็นมารดาสูบบุหรี่เมื่อเด็กสูบบุหรี่บ้าง ก็จะมีมีความสุขความพอใจ เพราะเป็นลักษณะของผู้ที่ตนรัก ลักษณะที่แสดงถึงการมีวุฒิภาวะทางจิตของบุคคลนั้นจะปรากฏขึ้นในเด็กปกติที่มีอายุประมาณ 8 – 10 ขวบ และจะพัฒนาต่อไปจนสมบูรณ์เมื่อเติบโตเป็นผู้ใหญ่ฉะนั้นผู้ที่จะมีบรรลุมิภาวะทางจิตอย่างสมบูรณ์จึงเป็นผู้ที่สามารถควบคุมตนให้ปฏิบัติอย่างมีเหตุมีผลในสถานการณ์ต่าง ๆ ได้ เช่น ในการตอบโต้เมื่อเด็กเกิดความคับข้องใจหรือเมื่อเกิดความกลัวในการมีความรัก และในการมีอารมณ์ขัน ผู้ที่ขาดวินัยในตนเองเพราะไม่ได้ผ่านการเรียนรู้ตามที่กล่าวมาแล้ว จะกลายเป็นบุคคลที่ขาดความยับยั้งชั่งใจในการกระทำและอาจกลายเป็นผู้ทำผิดกฎเกณฑ์และกฎหมายของบ้านเมืองอยู่เสมอในวัยที่รุนแรงอาจกลายเป็นอาชญากรหรือรังหมดโอกาสที่จะแก้ไข

การเกิดวินัยในตนเองนี้เป็นเพียงจุดเริ่มต้นในบุคคลซึ่งจะพัฒนาเป็นลักษณะที่เด่นชัดและนำไปสู่พฤติกรรมของบุคคลต่อไป

ทฤษฎีแรงจูงใจทางจริยธรรมของเพคและฮาวิกเฮิร์ส (Peck and Havighurst)

เชื่อว่าการควบคุมของอีโก้(Ego Control) และการควบคุมของซูเปอร์อีโก้(Super Ego Control) ร่วมกันช่วยให้เกิดความต้องการแสดงพฤติกรรมเพื่อผู้อื่นได้อย่างสมเหตุสมผลพลังควบคุมของอีโก้และซูเปอร์อีโก้ของแต่ละบุคคลไม่เท่ากันเนื่องจากได้รับความรู้จากจริย-ศึกษาที่ทำให้บุคคลรู้ผลการกระทำของตนนั้นไม่เท่ากัน ซึ่งจะส่งผลไปสู่ความมีวินัยในตนเอง หรือการควบคุมของอีโก้ และซูเปอร์อีโก้ในระดับที่ต่างกัน กล่าวโดยสรุปคือ จำเป็นต้องใช้ความรู้ทางจริยธรรมมาช่วยในการสร้างพลังควบคุมอีโก้ และซูเปอร์อีโก้ให้ได้ในระดับที่เหมาะสมซึ่งจะเริ่มในเด็ก เป็นต้นมาจนกระทั่งสามารถพัฒนาเป็นผู้ใหญ่ที่มีภาวะจิตที่สมบูรณ์นั่นคือมีการควบคุมตนเองหรือมีวินัยในตนเองอย่างเหมาะสม

ทฤษฎีที่กล่าวมานี้ทำให้สามารถจำแนกคุณลักษณะของบุคคลออกเป็น 5 ประเภทดังนี้

1. พวกปราศจากจริยธรรม(Amoral Person) เป็นบุคคลที่มีพลังในการควบคุมอีโก้ และซูเปอร์อีโก้้น้อยมาก บุคคลเหล่านี้จะยึดตัวเองเป็นศูนย์กลาง บุคคลเหล่านี้ถูกควบคุมโดยความเห็นแก่ตัวของตนเอง เป็นผู้ที่ขาดความมีวินัยในตนเองหรือมีน้อยมาก

2. พวกเอาแต่ได้(Expedient Person) หมายถึง บุคคลที่มีพลังในการควบคุมอีโก้้น้อย แต่มีพลังควบคุมซูเปอร์อีโก้มากขึ้นในระดับปานกลางค่อนข้างน้อย บุคคลเหล่านี้ยึดตัวเองเป็นศูนย์กลาง และกระทำทุกอย่างเพื่อความพึงพอใจและผลได้ของตนเองเป็นคนที่ไม่จริงใจต่อผู้อื่นจะยอมอยู่ใต้อำนาจของผู้ที่จะเอื้อประโยชน์ตามที่ต้องการได้ ลักษณะนี้นักจะปรากฏในวัยเด็กตอนต้น และบางประเภทจะติดตามตัวไปตลอดชีวิต

3. พวกคล้อยตาม(Conforming Person) หมายถึงบุคคลที่มีพลังควบคุมอีโก้้น้อยเหมือนพวกแรกแต่มีพลังในการควบคุมซูเปอร์อีโก้ ในระดับปานกลางค่อนข้างมากบุคคลเหล่านี้จะยึดพวกพ้องเป็นหลักและคล้อยตามผู้อื่นโดยไม่ไตร่ตรองตกอยู่ภายใต้การควบคุมของสังคมและกลุ่ม เป็นผู้มีวินัยในตนเองปานกลางแต่ไม่แน่นอน

4. พวกตั้งใจจริงแต่ขาดเหตุผล(Irrational Person) หมายถึง บุคคลที่มีพลังควบคุมอีโก้ในระดับปานกลาง แต่มีพลังในการควบคุมซูเปอร์อีโก้มากเป็นผู้ที่ยอมรับ กฎระเบียบปฏิบัติของสังคมเข้าไปเป็นลักษณะของตนเอง เป็นผู้ที่ทำตามกฎเกณฑ์และกฎหมายอย่างยึดมั่นศรัทธา เป็นผู้มีวินัยผู้อื่นในตนเองค่อนข้างมากแต่ยังไม่สมบูรณ์ บุคคลเหล่านี้ทำตามกฎเกณฑ์อย่างเคร่งครัดเนื่องจากเห็นว่าเป็นสิ่งศักดิ์สิทธิ์ แม้จะก่อปัญหาให้ผู้อื่นก็ไม่สนใจขาดความยืดหยุ่นบุคคล เหล่านี้จึงจัดเป็นผู้ที่ยังไม่สมบูรณ์ทางจริยธรรม

5. พวกเห็นแก่ผู้อื่นอย่างมีเหตุผล(Rational Person) หมายถึงบุคคลที่มีพลังควบคุมอิโก้มาก และมีพลังในการควบคุมซุเปอร์อีโก้มากด้วย จนเกิดสมดุลระหว่างการปฏิบัติตามกฎเกณฑ์สังคม และความสมเหตุสมผลไม่ตกอยู่ในอิทธิพลของกฎเกณฑ์อย่างปราศจากเหตุผลเป็นผู้ที่มีวินัยในตนเอง สูงมากเป็นผู้ที่ตระหนักถึงผลการกระทำของตนเองที่มีต่อผู้อื่น บุคคลประเภทนี้มีไม่มากนัก และนักทฤษฎีทั้งสองเชื่อว่าเป็นบุคลิกภาพที่พัฒนาถึงขีดสุดของมนุษย์

เมื่อพิจารณาทฤษฎีการเกิดวินัยในตนเองของเมอเรอร์ และทฤษฎีแรงจูงใจทางจริยธรรมของ เพคและฮาเวิกเฮิร์ส จะเห็นความสอดคล้องกันของทั้งสองทฤษฎี คือ ในทฤษฎีของเมอเรอร์ แสดงให้เห็นว่า การวางพื้นฐานให้เกิดวินัยในตนเองเริ่มมาจากการเลี้ยงดูตั้งแต่แรกจนเกิดความผูกพัน และเกิดความพึงพอใจที่จะปฏิบัติตามคำอบรมสั่งสอนของผู้เลี้ยงดูหรือเลียนแบบ เด็กจะเกิดการเรียนรู้และพัฒนาจนกลายเป็นผู้ที่มีวินัยในตนเอง ส่วนทฤษฎีของเพคและฮาเวิกเฮิร์สนั้นแสดงให้เห็นว่า เมื่อเด็กเติบโตมาแล้วได้รับประสบการณ์และความรู้ทางจริยธรรมจากสังคม และรับเข้าไปในตนเองจนกลายเป็นพลังในการควบคุมตนเองหรือเกิดเป็นความมีวินัยในตนเองจึงสามารถ สรุปได้ว่ากำเนิดของความมีวินัยในตนเองนั้น เริ่มเกิดขึ้นตั้งแต่วัยทารก และสะสมประสบการณ์การเรียนรู้ทั้งทางตรงและทางอ้อม ครัวเรือน โรงเรียน และสังคม พัฒนาเป็นพลังในการควบคุมตนเอง หรือความมีวินัยในตนเองในการแสดงพฤติกรรมใดๆอย่างเหมาะสม คือเป็นผู้ที่บรรลุดุริยภาวะทางจิตอย่างสมบูรณ์

ทฤษฎีการสร้างวินัยและจริยธรรมแบบสามมิติ

สุรชาติ สังข์รุ่ง(2532: 60-63) กล่าวว่าทฤษฎีการสร้างวินัยและจริยธรรมแบบสามมิติ มีแนวคิดของทฤษฎีนี้ว่าการสร้างวินัยเป็นกระบวนการที่ต้องมีเป้าหมายแน่นอนและต้องดำเนินการต่อเนื่อง 3 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นที่ 1 การสร้างศรัทธา หมายถึงจะทำให้คนมีวินัยในเรื่องใดต้องสร้างศรัทธาเสียก่อนโดยใช้เทคนิคแนวคิดของกระบวนการทำค่านิยมให้กระจ่าง(Value clarification) หรือ V.C. ซึ่งเป็นการตรวจสอบของบุคคลว่าสิ่งที่เขาเห็นมีคุณค่าสำหรับเขาหรือไม่ การจะทำให้คนเห็นคุณค่าในเรื่องใดนั้น ขึ้นอยู่กับเขาได้เลือกสรรจนได้เห็นคุณค่าในสิ่งที่เขาพบเห็นด้วยตัวเขาเองแล้วแสดงออกเป็นพฤติกรรม

ขั้นที่ 2 การสร้างพฤติกรรมแบบอย่าง หลังจากเกิดศรัทธาแล้วใช้อิทธิพลกลุ่มช่วยกำหนดพฤติกรรมที่เป็นแบบอย่าง(Modeling) ให้ปฏิบัติ และกลุ่มจะทำหน้าที่ควบคุมให้มีการปฏิบัติตามข้อตกลงของกลุ่มอีกด้วย เทคนิคการสร้างพฤติกรรมแบบอย่างนี้เป็นแนวคิดของการเรียนรู้ทางสังคม (Social learning) หรือ S.L. ซึ่งถือว่า พฤติกรรมของคนเป็นผลจากการลอกเลียนแบบพฤติกรรมในสังคม

ขั้นที่ 3 การปฏิบัติเป็นนิสัยแนวคิดของการปรับพฤติกรรม(Behavior Modification) หรือ B.M. เชื่อว่า พฤติกรรมของคนเป็นผลของความสัมพันธ์ระหว่างสิ่งเร้ากับการตอบสนองถ้าพฤติกรรมใดทำแล้วให้ผลน่าพอใจ หรือได้รับการเสริมแรง เช่นยกย่อง สนใจ ชมเชย ฯลฯ ก็มีแนวโน้มจะแสดงพฤติกรรมนั้นอีกในสภาพแวดล้อมเดิม ในทางตรงกันข้ามหากแสดงพฤติกรรมนั้นแล้วได้ผลตอบแทนไม่น่าพอใจหรือได้รับการลงโทษ เช่น ไม่ได้รับความสนใจมีแต่ความเฉยเมย ถูกตำหนิ ก็มีแนวโน้มจะไม่แสดงพฤติกรรมนั้นอีกภายใต้สิ่งเร้าเดิม

ทฤษฎีทางพัฒนาการทางจริยธรรมของเพียเจต์ (Piaget)

(ดวงเดือน พันธุมนาวิน.2524: 27 – 28) Jean Piaget เป็นนักจิตวิทยาบุคคลแรกที่ศึกษาเรื่องจริยธรรมของเด็กโดยสังเกตจากการเล่นเกมส์ต่างๆเพียเจต์ได้อธิบายว่า จริยธรรมเป็นสิ่งที่มนุษย์แสดงออกมาจากกฎต่างๆและกำหนดเป็นแนวทางของสังคมหรือพฤติกรรมระหว่างบุคคล และเพียเจต์ได้ให้คำนิยามของจริยธรรมว่า หมายถึง ความเข้าใจในแนวทางของการประพฤติดี ประพฤติชอบ ทั้งทางกาย วาจา ใจ โดยมุ่งให้เกิดประโยชน์ต่อตนเองและผู้อื่นในสังคม โดยเป้าหมายสูงสุดของจริยธรรมคือ การแสดงออกในรูปของพฤติกรรมอันเป็นผลของการกระทำในปัจจุบันและเกี่ยวข้องกับกระบวนการทางปัญญา ดังนั้นทฤษฎีพัฒนาการทางจริยธรรมของเพียเจต์ จึงถือว่าขึ้นอยู่กับพัฒนาการทางสติปัญญาของแต่ละบุคคลในการที่จะรับรู้กฎเกณฑ์ และลักษณะต่างๆของสังคมและพัฒนาการทางด้านจริยธรรมของเด็กจะบรรลุขั้นสูงสุดเมื่ออายุประมาณ 8 -10 ปี เพียเจต์ได้อธิบายถึงพัฒนาการทางจริยธรรมของมนุษย์เป็น 3 ขั้น ดังต่อไปนี้

ขั้นที่ 1 ขั้นก่อนจริยธรรม เริ่มตั้งแต่แรกเกิดจนถึงอายุ 2 ปี ในขั้นนี้เด็กจะยังไม่มีความสามารถในการรับรู้สิ่งแวดล้อมได้อย่างละเอียดจะมีแต่ความอยากหรือความต้องการทางกายซึ่งต้องการที่จะได้รับการบำบัด โดยไม่ได้คำนึงถึงกาลเทศะ การกระทำใดๆจะใช้การตัดสินใจจากสภาพการณ์ภายนอก หรือจากความคิดเห็นของผู้อื่นซึ่งจะไม่ได้ใช้ความคิดเห็นของตนเองความคิดของเด็กในส่วนที่เกี่ยวกับการกระทำที่ถูกหรือผิดนั้นจะขึ้นอยู่กับสิ่งที่บิดา มารดา ผู้ที่อบรมเลี้ยงดู หรือแวดล้อมอนุญาตให้ทำหรือมิให้ทำ และเมื่อเด็กมีความสามารถในการพูดจะเริ่มรับรู้สภาพแวดล้อมและบทบาทของตนเองต่อบุคคลอื่นในสังคม

ขั้นที่ 2 ขั้นยึดคำสั่งหรือขั้นตีความตามกฎเกณฑ์จะอยู่ในช่วงวัย 2 –8 ปี ในขั้นนี้เด็กจะสามารถรับรู้สภาพแวดล้อมและบทบาทของตนเองต่อบุคคลอื่น เด็กจึงมีความเกรงกลัวผู้อื่นและเห็นกฎเกณฑ์ต่างๆ และคำสั่งของผู้ใหญ่เป็นประกาศิตที่จะต้องปฏิบัติตามและเข้าใจการทำความดีคือ ทำแล้วไม่ถูกลงโทษ การทำความชั่ว คือ ทำแล้วถูกลงโทษ ส่วนความคิดเห็นของเด็กในขั้นนี้ เป็นขั้นที่เด็ก

เริ่มเรียนรู้ว่าเรื่องของจิตใจสำคัญกว่าระเบียบกฎเกณฑ์ที่ถูกวางไว้โดยผู้ใหญ่ และใช้การตัดสินใจด้วยความคิดของตนเองเป็นหลัก

ขั้นที่ 3 ขั้นยึดหลักแห่งตน หรือขั้นดีความการกระทำจะอยู่ในช่วงวัยตั้งแต่ 8 ปีขึ้นไปในขั้นนี้เด็กจะสามารถใช้ความคิดและตัดสินใจโดยนำเหตุผลมาใช้ประกอบ อีกทั้งยังมีความสามารถในการตั้งกฎเกณฑ์ที่เป็นของตนเองได้ โดยการปรับกฎเกณฑ์ทั้งหลาย อาทิเช่น กฎเกณฑ์ทางศีลธรรม ทางบ้าน ทางโรงเรียนและทางสังคม ซึ่งแตกต่างกัน ให้สามารถเข้ากันได้ จึงถือได้ว่า เด็กที่มีพัฒนาการในขั้นนี้จะมีพัฒนาการทางด้านจิตใจมากขึ้น ซึ่งจะส่งผลในการแสดงพฤติกรรมของเด็กด้วย แต่ในบางกรณีเด็กบางคนจะมีพัฒนาการที่ช้ากว่านี้ หรือพัฒนาการอาจหยุดชะงักอยู่ในขั้นที่ 2 เนื่องด้วยสาเหตุที่มาจากการบีบบังคับอย่างผิดปกติจากบิดา มารดา ผู้ที่อบรมเลี้ยงดู สังคม หรือเกิดจากการขาดประสบการณ์ในกลุ่มเพื่อนก็เป็นได้

ส่วนการวัดพัฒนาการทางจริยธรรมในแต่ละบุคคลนั้น เพียเจต์จะวัดเป็นรายบุคคลในรูปแบบของการสัมภาษณ์ โดยการสร้างสถานการณ์ซึ่งกล่าวถึง การกระทำของเด็ก 2 คนในลักษณะที่คล้ายคลึงกันแต่ความตั้งใจ แรงจูงใจและผลที่เกิดขึ้นแตกต่างกัน ซึ่งเพียเจต์จะนำคำตอบที่เด็กเลือกมาพิจารณา ตัดสินตามเกณฑ์ของการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม โดยแบ่งไว้ 6 เกณฑ์ ดังนี้

1. การตัดสินใจจากเจตนากระทำ (Intentionality in Judgement) เด็กเล็กมีแนวโน้มในการตัดสินใจการกระทำว่าดีหรือไม่ดีนั้น โดยการตัดสินใจจากความเสียหายที่เกิดขึ้นแต่ในกรณีเด็กโตจะตัดสินใจจากเจตนาของผู้ที่กระทำ

2. การตัดสินใจที่เกี่ยวข้องกับบุคคล (Relativism in Judgement) การตัดสินใจการกระทำใดๆว่าถูกหรือผิด เด็กเล็กจะตัดสินใจจากความเชื่อที่ว่า คนอื่นก็คิดเช่นเดียวกันนี้ และเชื่อว่าความคิดเห็นของผู้อื่นถูกเสมอ แต่ในกรณีของเด็กโตจะตัดสินใจตามสถานการณ์

3. ความไม่เกี่ยวข้องกับบทลงโทษ (Independence of Sanction) เด็กเล็กมักจะตัดสินใจการกระทำอย่างหนึ่งว่าไม่ดี เพราะจะทำให้ถูกลงโทษ ส่วนเด็กโตจะตัดสินใจการกระทำว่าไม่ดี เพราะสิ่งนั้นไปขัดกับกฎเกณฑ์และจะเกิดอันตรายกับบุคคลอื่นได้

4. การใช้ระบบตาต่อตา (Use of Reciprocity) ในเด็กโตการพิจารณาตัดสินบุคคลมักจะใช้ระบบตาต่อตา แต่ในกรณีเด็กเล็กมักจะไม่ปรากฏว่าจะใช้ระบบดังกล่าว

5. การใช้การลงโทษเพื่อล้างบาปและดัดนิสัย (Use of Punishment as Restitution and Refrom) การสนับสนุนให้มีการลงโทษอย่างหนักเพื่อดัดนิสัยผู้ที่กระทำผิดจะพบมาในเด็กเล็ก ส่วนเด็กโตขึ้นไปความคิดเช่นนี้จะน้อยลง

6. การยึดหลักธรรมชาติของโชคร้าย (Naturalist Views of Misfortune) คือมีความคิดว่า ถ้าทำไม่จะถูกพระเจ้าลงโทษ

ทฤษฎีทางพัฒนาการทางจริยธรรมของโคลเบอร์ก(Kohlberg's Moral Development Theory)

(ดวงเดือน พันธุมนาวิน.2524: 25 – 31) Lawrence Kohlberg เป็นนักจิตวิทยาชาวอเมริกัน ซึ่งได้กำหนดทฤษฎีพัฒนาการทางจริยธรรมขึ้น โดยได้นำทฤษฎีของเพียเจต์มาศึกษาต่อและพบว่าพัฒนาต่อเนื่องไปอีกหลายขั้นตอน ซึ่งอาจจะพัฒนาเต็มที่เมื่ออายุ 20 – 30 ปี หรือหลังจากนั้น อีกทั้งการพัฒนาจริยธรรมจะมีใช่เพียงการรับรู้จากความรู้จากความรู้ที่ถูกถ่ายทอดโดยบุคคลอื่นๆ หากแต่เกิดขึ้นจากการผสมผสานระหว่างความรู้เกี่ยวกับบทบาทของตนต่อผู้อื่นและบทบาทของผู้อื่น รวมทั้งข้อเรียกร้องและกฎเกณฑ์ของกลุ่มต่างๆการพัฒนาการทางการเรียนรู้บทบาทของตนเองและผู้อื่นจะเป็นเครื่องมือในการส่งเสริมให้บุคคลนั้นๆได้พัฒนาทางจริยธรรมในขั้นที่สูงขึ้นไปอย่างรวดเร็ว ดังนั้นโคลเบอร์กได้กำหนดทฤษฎีพัฒนาการทางจริยธรรมโดยระบุรายละเอียดว่าพัฒนาการทางจริยธรรมจะเป็นลำดับขั้นเช่นเดียวกับพัฒนาการทางจริยธรรมโดยระบุรายละเอียดว่าพัฒนาการทางจริยธรรมจะเป็นลำดับขั้นเช่นเดียวกับพัฒนาการในด้านอื่นๆแต่ทั้งนี้ ระยะเวลาในการอยู่ในขั้นใดขั้นหนึ่งของบุคคลอาจจะแตกต่างกันออกไป หรือในบางกรณีบางคนอาจอยู่ในขั้นที่คาบเกี่ยวกันได้ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับอายุและพัฒนาการทางสติปัญญา และเช่นเดียวกันกับพัฒนาการทางด้านการคิดและการให้เหตุผลจะค่อยๆมีการแยกแยะผลดีและผลเสีย จนนำไปสู่การเกิดระบบใหม่ อันจะส่งผลให้ไปสู่ขบวนการสมดุลของโครงสร้างในที่สุด ตามทฤษฎีดังกล่าว

โคลเบอร์กได้คิดวิธีวิเคราะห์ข้อมูล โดยมีระบบการให้คะแนนอย่างเป็นระเบียบแบบแผน และจะมีการอบรมพิเศษให้แก่ผู้ที่จะใช้วิธีการให้คะแนนอย่างเป็นระเบียบแบบแผน และจะมีการอบรมพิเศษให้แก่ผู้ที่ใช้วิธีการให้คะแนนระดับพัฒนาการทางจริยธรรม ส่วนวิธีการวิจัยจะมีลักษณะคล้ายคลึงกับเพียเจต์ กล่าวคือ เป็นการสร้างสถานการณ์สมมติปัญหาทางจริยธรรมโดยยากที่จะตัดสินใจว่า ถูก หรือ ผิด เหมาะสมหรือไม่ ด้วยสาเหตุจากมีองค์ประกอบหลายอย่างที่จะตัดสินไม่ว่าจะเป็นวัยของผู้ตอบ ความคิดเรื่องค่านิยม ความสำคัญของตนจากฐานะที่เป็นหนึ่งในสมาชิกของสังคม ความยุติธรรมหรือหลักการที่ตนยึดถือ ดังนั้นโคลเบอร์กจึงได้กำหนดขั้นของจริยธรรมโดยยึดจากกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ว่า ในอายุระดับนี้จะให้เหตุผลในลักษณะดังนั้นในแต่ละขั้นจะอดทนระบบความคิดซึ่งได้จากเสียงส่วนใหญ่ว่ามีระบบความคิดทางจริยธรรมอย่างไร แต่ละขั้นยังเป็นส่วนหนึ่งของขั้นที่สูงขึ้นไป ซึ่งจะแสดงความเข้าใจที่เหนือกว่าคือ มีการรับรู้ที่ลึกซึ้งขึ้น เป็นการแก้ปัญหาที่มีหลักเกณฑ์มี

เหตุผลมากกว่า โดยโคลเบอร์กได้แบ่งพัฒนาการทางจริยธรรมออกเป็น 3 ระดับ ในแต่ละระดับแบ่งได้ 2 ขั้น ดังนั้นในทุกระดับจึงมี 6 ขั้น ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

ระดับที่ 1 ระดับเริ่มมีจริยธรรมหรือระดับก่อนกฎเกณฑ์ (Preconventional Level) จะอยู่ในช่วงอายุ 2 – 10 ปี หมายถึง บุคคลจะตอบสนองต่อกฎเกณฑ์ที่ได้กำหนดไว้ โดยผู้มีอำนาจเหนือตน ทั้งนี้จะคำนึงถึงประโยชน์ที่จะเกิดแก่ตนเองโดยมิได้คำนึงถึงผลที่จะเกิดขึ้นต่อผู้อื่น การให้รางวัลหรือการลงโทษเป็นเครื่องมือที่ควบคุมพฤติกรรมในระดับนี้ การแบ่งพัฒนาการทางจริยธรรมในระดับนี้แบ่งได้เป็น 2 ขั้นดังนี้

ขั้นที่ 1 ขั้นเชื่อฟังเพื่อหลบหลีกการถูกลงโทษ (Obedience and Punishment Orientation) ขั้นนี้อยู่ในช่วงอายุ 2 – 7 ปี ในขั้นนี้เด็กจะว่าสิ่งใดผิดหรือสิ่งใดถูกต้องมาจากผลที่ตามมาทางกายภาพ เป็นต้นว่าหากพฤติกรรมใดที่ทำไปแล้วถูกลงโทษ เด็กจะพยายามหลีกเลี่ยงไม่ทำสิ่งดังกล่าวอีก หรือในกรณีตรงกันข้าม หากเด็กกระทำพฤติกรรมนั้นเป็นสิ่งที่ถูกต้องและเด็กจะพยายามแสดงพฤติกรรมนั้นๆ ซ้ำอีกเพื่อหวังว่าจะได้รับรางวัล ดังนั้นพฤติกรรมใดที่ทำไปแล้วไม่ถูกลงโทษ หรือทำแล้วได้รางวัลจะยอมทำตามคำสั่งของผู้ใหญ่หรือผู้ที่มีอำนาจเหนือกว่าตน ด้วยเหตุที่เป็นผู้ที่มีอำนาจทางกายเหนือกว่าตน โดยสรุปแล้วเด็กจะตัดสินว่าอะไรถูกหรือผิดหรือไม่นั้น เด็กจะมองที่ผลของการกระทำว่า ถ้าเสียหายมากจะตัดสินว่าการกระทำนั้นผิด โดยมิได้มองถึงสาเหตุของการกระทำ

ขั้นที่ 2 ขั้นแสวงหารางวัล (Naively Egoistic Orientation) หรือ กฎเกณฑ์ที่เป็นเครื่องมือเพื่อประโยชน์ของตน (Instrumental Relativist Orientation) ขั้นนี้อยู่ในช่วงอายุ 7 – 10 ปี ในขั้นนี้เด็กจะถือว่าสิ่งที่ถูกต้อง คือ สิ่งที่น่าความพึงพอใจมาให้ตนหรืออาจจะทำให้ผู้อื่นพอใจบางครั้งบางคราว เด็กจะเริ่มสนใจทำตามกฎข้อบังคับ ทั้งนี้เพื่อให้เกิดประโยชน์หรือความพึงพอใจแก่ตนเองเป็นหลักโดยเด็กจะเห็นความสำคัญของการได้รับรางวัลหรือสิ่งตอบแทนทั้งทางกายและทางใจ อาจจะเป็นคำชมเชย ดังนั้นการสัญญาว่าจะให้รางวัลจึงเป็นแรงจูงใจให้เด็กกระทำความดีได้มากกว่าการดูหรือการขู่ว่าจะลงโทษ นอกจากนี้ความสัมพันธ์ของเด็กกับผู้อื่นจะเป็นไปในลักษณะของการแลกเปลี่ยนซึ่งกันและกัน อาจเรียกได้ว่าเริ่มรู้จักการแลกเปลี่ยนแบบเด็กๆ ซึ่งมีใช้เกิดจากความซื่อสัตย์ กตัญญู หรือยุติธรรมแต่อย่างใด เช่น ถ้าคุณเกาหลังให้ฉัน ฉันจะเกาหลังให้คุณ (You scratch my back and I'll scratch yours.) หรือดีมา ดีตอบ ร้ายมา ร้ายไป จริยธรรมของบุคคลในขั้นนี้จะเน้นในด้านการรับรางวัลหรือคำชมเชยมากกว่าในการถูกลงโทษ

ระดับที่ 2 ระดับการมีจริยธรรมตามกฎเกณฑ์และประเพณีนิยมของสังคม จะอยู่ในช่วงอายุ 10 – 16 ปี เป็นระดับที่มีในวัยรุ่นและวัยผู้ใหญ่ส่วนมากในทุกๆสังคมพฤติกรรมที่ถูกต้องในระดับที่ 2 นี้จะเป็นไปตามความคาดหวังของกลุ่มครอบครัวและเชื้อชาติที่เห็นว่าดี ดังนั้นบุคคลจะกระทำตามเกณฑ์ กฎหมายและศาสนาของกลุ่มที่ตนสังกัดอยู่ ทั้งนี้จะได้คำนึงถึงผลตามมาซึ่งจะเกิดขึ้นกับตน

โดย ถือว่าความซื่อสัตย์ ความจงรักภักดีเป็นสิ่งที่สำคัญซึ่งทุกคนมีหน้าที่ในการรักษามาตรฐานทางจริยธรรม บุคคลระดับนี้จะมีความสามารถในการเอาใจใส่เรา แสดงบทบาทที่สังคมต้องการ แต่ยังมี ความจำเป็นที่จะต้องควบคุมจากภายนอก ส่วนเครื่องมือที่จะใช้ควบคุมความประพฤติ คือ การดำเนิน การยกย่องชมเชยจากสังคมในระดับนี้แบ่งได้เป็น 2 ขั้นดังนี้

ขั้นที่ 3 ขั้นการทำตามที่ผู้อื่นเห็นชอบหรือความคาดหวังและการยอมรับในสังคม (Interpersonal Concordance of goodboy, nice girl Orientation) ขั้นนี้จะอยู่ในช่วงอายุ 10 – 13 ปี ถือได้ว่าเป็นการย่างเข้าสู่วัยรุ่น บุคคลในช่วงยังไม่เป็นตัวของตัวเอง ดังนั้น จึงมักจะคล้อยตามการชักจูงของผู้อื่น โดยเฉพาะจะให้ความสำคัญมากแก่กลุ่มเพื่อนเพราะต้องการเป็นที่ยอมรับในกลุ่ม จึงทำตามในสิ่งที่คิดว่าคนอื่นเห็นชอบด้วย ทั้งนี้โดยจะทำตามบุคคลที่เด็กเห็นว่าดีงาน คือ ทำตามอย่าง goodboy, nice girl เพื่อคงไว้ซึ่งสัมพันธอันดีภายในกลุ่ม แม้ว่าการกระทำนั้นๆอาจจะไม่เป็นที่ยอมรับได้ของสังคมโดยส่วนใหญ่ดังนั้นก็อาจกล่าวได้ว่า การประพฤติดี หมายถึง การแสดงพฤติกรรมที่สอดคล้องกับความคาดหวังและการยอมรับของผู้อื่น และถือว่าประโยชน์ของกลุ่มเพื่อนมีความสำคัญกว่าประโยชน์ส่วนตัว โดยจริยธรรมของบุคคลในขั้นนี้จะเน้นหนักในด้านการทำตามคนอื่นมากกว่าการคำนึงถึงการรับรางวัล คำชมเชยหรือการลงโทษ

ขั้นที่ 4 ขั้นการกระทำตามหน้าที่ของสังคม (Authority and Social Order Maintaining Orientation) จะอยู่ในช่วงอายุ 13 -16 ปี บุคคลในช่วงวัยนี้จะตระหนักถึงบทบาทหน้าที่ของตนในฐานะที่เป็นหน่วยหนึ่งในสังคม เพราะได้รับความรู้และประสบการณ์ว่า ภายในแต่ละสังคมจะมีการทำตามกฎเกณฑ์ขึ้นเพื่อจุดประสงค์หลัก คือ ให้สมาชิกแต่ละคนได้ยึดถือเป็นแนวทางปฏิบัติ บุคคลจึงเกิดความเข้าใจบทบาทหน้าที่ของตนและผู้อื่น ดังนั้นพฤติกรรมที่ถือว่าถูกต้องในขั้นนี้ คือ การที่บุคคลสนับสนุนและยึดมั่นศรัทธาในกฎระเบียบที่สังคมของตนได้กำหนดไว้อย่างเคร่งครัด เพราะการกระทำที่ถูกต้องจะต้องเป็นไปเพื่อกลุ่มและป้องกันสิทธิของสมาชิกในสังคมเพื่อมิให้เกิดความวุ่นวายในการอยู่ร่วมกัน เพราะฉะนั้นจริยธรรมในขั้นนี้จะเน้นเรื่องการลงโทษ ให้รางวัลหรือคำชมเชย หรือแม้แต่การทำตามที่ผู้อื่นเห็นชอบ

ระดับที่ 3 ระดับการมีจริยธรรมเหนือกฎเกณฑ์หรือระดับมีจริยธรรมตนเอง (Post Conventional หรือ Autonomous หรือขั้น Principled) จะอยู่ในช่วง 16 ปีขึ้นไป ผู้ที่มีพัฒนาการระดับนี้จะสามารถตีความหมายของหลักการและมาตรฐานทางจริยธรรม หรือแม้แต่การตัดสินใจขัดแย้งต่างๆด้วยการใช้วิจารณญาณในการชั่งใจของตนเองว่าสิ่งใดมีความสำคัญมากน้อยไปกว่ากัน จากนั้นจึงตัดสินใจตามคุณค่าที่ตนยึดถือ โดยเป็นหลักการที่ถูกต้อง อันได้มาจากการประยุกต์กฎเกณฑ์ต่างๆในทางสังคมและจริยธรรมที่ยอมรับกันโดยทั่วไป หรือเรียกได้ว่า เป็นรากฐานและกฎ

ของสังคม (Society's Rules) ทั้งนี้การใช้วิจารณญาณดังกล่าวนั้นจะปราศจากอิทธิพลของผู้มีอำนาจหรือกลุ่มที่ตนเป็นสมาชิกอยู่ ในระดับนี้สามารถแบ่งพัฒนาการทางจริยธรรมได้เป็น 2 ขั้นตอนต่อไป

ขั้นที่ 5 ขั้นใช้หลักการทำตามคำมั่นสัญญาและข้อตกลงของสังคม (Contractual Legalistic Orientation) อยู่ในอายุ 16 ปีขึ้นไป ในขั้นนี้เน้นถึงความสำคัญของมาตรฐานทางจริยธรรมที่คนส่วนใหญ่ในสังคมยอมรับว่าเป็นสิ่งที่ถูกต้อง สมควรที่จะปฏิบัติตามโดยพิจารณาถึงประโยชน์และสิทธิของบุคคล เพื่อให้หลบเลี่ยงมิให้ถูกตราหน้าว่า เป็นบุคคลที่ขาดเหตุผล ไม่มีความแน่นอน ไม่มีหลักยึด ไร้จุดหมายที่แน่นอน เพราะฉะนั้นคำว่า หน้า ที่ ของบุคคลในขั้นนี้จึงหมายถึง การทำตามข้อตกลงหรือให้สัญญาไว้กับผู้อื่น โดยบุคคลจะไม่พยายามวิตรอนสิทธิของผู้อื่น มีความเข้าใจในสิทธิของตนเองและผู้อื่น มีความเคารพตนเองพร้อมทั้งต้องการให้ผู้อื่นเคารพตัวเขาด้วย และจะคำนึงถึงประโยชน์สุขของส่วนรวมมากกว่าส่วนตน มีความสามารถในการควบคุมตนเอง และแนวความคิดเกี่ยวกับความถูกต้องของมนุษยชาติเริ่มเกิดขึ้น แต่ถึงแม้ว่าบุคคลจะยึดถือสังคมสัญญา (Social Contract) เพราะเป็นมาตรฐานที่สังคมโดยส่วนรวมเห็นพ้องต้องกันว่าเป็นสิ่งที่ถูกต้องแต่กระนั้นก็ตามยังมีความเป็นไปได้ที่จะเปลี่ยนแปลงแก้ไขขณะนั้นได้ มากกว่าการที่จะยึดถือกฎเกณฑ์ดังกล่าวอย่างเคร่งครัดตามขั้นที่ 4

ขั้นที่ 6 ขั้นการใช้หลักการอุดมคติสากล (Conscience or Principle Orientation) ขั้นนี้เป็นขั้นที่เกิดการใช้วิจารณญาณในขั้นสูงสุด โดยทั่วไปจะพบในผู้ที่มีอายุ 25 ปีขึ้นไป หรือเป็นวัยผู้ใหญ่ซึ่งมีความเจริญทางสติปัญญาในขั้นสูง โดยบุคคลในขั้นนี้จะเป็นผู้ที่มีประสบการณ์ความรู้อย่างกว้างขวางเกี่ยวกับสังคม วัฒนธรรม ทั้งของตนเองและของกลุ่มชนอื่นๆ มีอุดมคติและคุณธรรมประจำใจ ยอมรับความคิดที่เป็นอุดมคติสากลของผู้อื่น และบุคคลในขั้นนี้จะมีความยึดหยุ่นทางจริยธรรม อันจะเห็นได้จากการที่บุคคลสามารถนำความรู้สากลที่อยู่เหนือกฎเกณฑ์ในสังคมของตนมาเป็นเกณฑ์ในการตัดสินใจเลือกกระทำ โดยการเลือกกระทำตามกฎเกณฑ์ดังกล่าวเป็นไปด้วยความสมัครใจ ลักษณะของบุคคลในขั้นนี้ คือ มีความรู้สึกผิดชอบชั่วดีของตนเอง แรงจูงใจที่ก่อให้เกิดความรู้สึกถูกต้องกับตนเอง เคารพในความเท่าเทียมกันของสิทธิมนุษยชน กล่าวโดยสรุป สิ่งใดที่จะถือว่าถูกหรือผิดนั้น จะเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นในมโนธรรมของแต่ละบุคคลที่จะเลือกยึดถือ

ดวงเดือน พันธุมนาวิน(2524: 31) ได้สรุปถึงพัฒนาการทางจริยธรรมของโคลเบอร์กไว้ว่า ต้องเป็นไปตามขั้นตอนจากต่ำไปสูง บุคคลจะสามารถพัฒนาข้ามขั้นได้ เพราะการใช้เหตุผลในขั้นที่สูงขึ้นไปจะเกิดจากความสามารถในการใช้เหตุผลในขั้นที่ต่ำกว่าอยู่ก่อนแล้ว และต่อมาเมื่อบุคคลได้รับประสบการณ์ทางสังคมใหม่ๆ หรือสามารถเข้าใจความหมายของประสบการณ์เก่าๆ ได้ดีขึ้น จึงเกิดการเปลี่ยนแปลงทางความคิดและเหตุผล ทำให้มีการใช้เหตุผลขั้นที่สูงมากขึ้นตามลำดับ และเหตุผลในขั้นที่ต่ำกว่าจะถูกใช้น้อยลงไปทุกทีและในที่สุดจะถูกละทิ้งไปอีกทั้งบุคคลทุกคนไม่

จำเป็นต้องมีพัฒนาการทางจริยธรรมไป จนถึงขั้นที่ 6 จนเป็นขั้นสุดท้าย แต่อาจจะหยุดชะงักลงในขั้นหนึ่งที่ต่ำกว่าก็ได้ โดยโคลเบอร์กพบว่า ส่วนมากผู้ใหญ่จะมีพัฒนาการถึงขั้นที่ 4 เท่านั้น

ขั้นการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม	ระดับของจริยธรรม
ขั้นที่ 1 ขั้นเชื่อฟังเพื่อหลบหลีกการถูกลงโทษ (Obedience and Punishment Orientation) อายุ 2-7 ปี ขั้นที่ 2 ขั้นแสวงหารางวัล (Naively Egoistic Orientation) ช่วงอายุ 7 – 10 ปี	1. ระดับก่อนเกณฑ์ (Preconventional Level) (2 – 10 ปี)
ขั้นที่ 3 ขั้นการทำตามที่ผู้อื่นเห็นชอบหรือความคาดหวังและการยอมรับในสังคม (Interpersonal Concordance of "good boy nice girl" Orientation) ช่วงอายุ 10 – 13 ปี	2. ระดับการมีจริยธรรมตามกฎหมายเกณฑ์และประเพณีนิยมของสังคม (Conventional Level) (10 – 16 ปี)
ขั้นที่ 4 ขั้นกระทำตามหน้าที่ของสังคม (Authority and Social Order Maintaining Orientation) ช่วงอายุ 13 – 16 ปี	
ขั้นที่ 5 ขั้นใช้หลักการทำตามคำสัญญาและข้อตกลงของสังคม (Contractual Legalistic Orientation) ช่วงอายุ 16 ปีขึ้นไป ขั้นที่ 6 ขั้นการใช้หลักการอุดมคติสากล (Conscience or Principle Orientation) จะอยู่ในช่วงวัยผู้ใหญ่	3. ระดับการมีจริยธรรมเหนือกฎหมายหรือระดับมีจริยธรรมของตนเอง (Post Conventional หรือ Autonomous หรือขั้น Principled)

ภาพประกอบสรุปทฤษฎีพัฒนาการทางจริยธรรมของโคลเบอร์ก
(ที่มา:ดวงเดือน พันธุมนาวิน.2524: 30 ; อ้างอิงจาก Kohlberg. 1964: 405)

จากทฤษฎีดังกล่าวสรุปได้ว่าทฤษฎีเกี่ยวกับพัฒนาการวินัยในตนทั้งสามทฤษฎีอธิบายการเกิดการพัฒนาวินัยในตนเองของคนแต่แรก กล่าวคือในทารก วัยเด็ก พัฒนามาจนกระทั่งค่อนข้างคงที่ใน

วัยรุ่น หรือวัยผู้ใหญ่ตอนต้น แต่ก็ยังสามารถส่งเสริมหรือพัฒนาไปได้อีกโดยใช้วิธีการต่างๆ เช่น ตามทฤษฎีการสร้างและพัฒनावินัยแบบสามมิติ

ประเภทของวินัยในตนเอง

สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ(2540:18) ได้แบ่งวินัยออกเป็น 2 ประเภท ได้แก่

1. วินัยภายนอก หมายถึง การที่บุคคลใดบุคคลหนึ่งซึ่งประพฤติปฏิบัติโดยเกรงกลัวอำนาจหรือการถูกลงโทษ เป็นการปฏิบัติที่บุคคลดังกล่าวไม่มีความเต็มใจตกอยู่ในภาวะจำยอมถูกควบคุม วินัยภายนอกเกิดขึ้นจากการใช้อำนาจบางอย่างบังคับให้บุคคลปฏิบัติตาม ซึ่งบุคคลอาจจะทำเพียงชั่วขณะเมื่ออำนาจนั้นคงอยู่ แต่หากอำนาจบังคับนี้หมดไปวินัยก็จะหมดไปด้วยเช่นกัน และคนส่วนมาเห็นว่าวินัยเกิดจากการดูแล ควบคุม

2. วินัยในตนเอง หมายถึง การที่บุคคลใดบุคคลหนึ่งเลือกข้อประพฤติปฏิบัติสำหรับตนขึ้นโดยสมัครใจไม่มีใครบังคับหรือถูกควบคุมจากอำนาจใดๆ และข้อประพฤติปฏิบัติการเรียนรู้อบรมและเลือกสรรไว้เป็นหลักปฏิบัติประจำตน

สุรางค์ จันทรเฒ ได้แบ่งประเภทวินัยเป็น 2 ประเภท ดังนี้

1. วินัยในตนเอง คือ กระบวนการหรือวิธีการควบคุมพฤติกรรมตนเอง โดยเป็นผู้แนะนำตนเองให้ประพฤติไปตามแนวทางที่เลือกที่ดี

2. วินัยในหมู่คณะ คือ การใช้ระเบียบข้อบังคับเป็นเครื่องมือรักษาความเป็นระเบียบเรียบร้อย การจัดสถานที่ชักจูงให้มีการปฏิบัติงาน โดยมุ่งถึงผลสำเร็จอันดีในการปฏิบัติงานใดๆก็ตาม การรักษา วินัยทั้ง 2 ประเภทมีความจำเป็นอย่างยิ่ง มิฉะนั้นแล้ว การปฏิบัติงานนั้นๆจะบรรลุผลดีสมความมุ่งหมายไม่ได้เป็นอันขาด

วินัยทั้งสองประเภทล้วนแต่มีความสัมพันธ์กันกล่าวคือ วินัยภายนอกเป็นสิ่งจำเป็นในกรณีต้องการเสริมสร้างปลูกฝังลักษณะวินัยอย่างใดอย่างหนึ่งโดยรวดเร็ว ทั้งนี้อาจใช้การออกกฎหมาย คำสั่งต่างๆให้บุคคลปฏิบัติตาม วินัยภายนอกส่วนใหญ่จะกระทำกับเด็ก และวัยรุ่นที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะอย่างเพียงพอต่อการมีวินัยหรือกระทำในกรณีที่เกิดวิกฤตการณ์ทางวินัย สำหรับวินัยภายในนั้นเป็นผลต่อเนื่องจากวินัยภายนอก กล่าวคือการเสริมสร้างวินัยประเภทนี้จะใช้เวลาระยะยาวซึ่งส่วนใหญ่จะเกิดกับบุคคลในวัยผู้ใหญ่ วินัยดังกล่าวเมื่อเกิดขึ้นแล้วจะปรากฏติดตัวบุคคลนั้นๆไปโดยตลอด วินัยภายในเป็นวินัยที่มีความสำคัญและต้องการให้เกิดขึ้นมากที่สุดสำหรับกลุ่มคนในสังคม

ความสำคัญของวินัยในตนเอง

การที่ประเทศหนึ่ง ๆ จะพัฒนาหรือมีความเจริญก้าวหน้าได้มากน้อยเพียงใด นอกจากจะต้องอาศัยปัจจัยที่เป็นเงื่อนไขสำคัญหลายประการประกอบเข้าด้วยกันแล้ว คุณภาพของคนหรือประชากรของประเทศนั้น ๆ นับว่าเป็นปัจจัยพื้นฐานที่สำคัญยิ่งโดยเฉพาะคุณภาพของคนในส่วนที่เกี่ยวกับ “ความมีวินัย” ความสำคัญของวินัยต่อการพัฒนาประเทศนั้นอาจแยกประเด็นพิจารณา ได้ดังนี้ (สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ: 2537)

1. ด้านครอบครัว การที่สมาชิกในครอบครัวมีวินัยไม่ว่าจะเป็นวินัยภายนอก หรือวินัยในตนเอง ย่อมก่อให้เกิดความไว้วางใจ เชื่อมมั่นระหว่างสมาชิกทำให้เกิดสัมพันธภาพที่ดีภายในครอบครัว โดยเฉพาะสมาชิกผู้เยาว์ของครอบครัวเมื่อเติบโตขึ้นจากครอบครัวที่มีสัมพันธภาพที่ดีย่อมเป็นผู้มีบุคลิกภาพดี มีความมั่นคงทางจิตใจ กล้าที่จะเรียนรู้และปรับตัวในสิ่งใหม่ ๆ อันจะเป็นกำลังที่คนสำคัญในการช่วยพัฒนาประเทศสืบไป

2. ด้านสังคม เมื่อกลุ่มคนในสังคมมีการรักษาระเบียบวินัย เคารพกฎเกณฑ์ของสังคมร่วมกัน เช่น การช่วยกันรักษาสาธารณสมบัติ การเคารพและไม่ล่วงเกินสิทธิของผู้อื่น การปฏิบัติตามประเพณี แบบแผนปฏิบัติของสังคม ก็จะทำให้เกิดการดำเนินชีวิตอยู่ร่วมกันของบุคคลในสังคมเป็นไปอย่างสงบสุข

3. ด้านเศรษฐกิจ ในสภาพสังคมไทยปัจจุบันที่มีการดำเนินงานทางภาคธุรกิจอย่างรวดเร็ว โดยใช้เทคโนโลยีสื่อสารเป็นเครื่องมือ เวลาจึงเป็นทรัพยากรที่สำคัญยิ่งซึ่งผู้ดำเนินการทางธุรกิจจะต้องรักษาและใช้ให้เกิดประโยชน์คุ้มค่าที่สุด ดังนั้นการมีวินัยตรงต่อเวลาจึงเป็นสิ่งจำเป็นต่อการพัฒนาทางเศรษฐกิจของประเทศ นอกจากนั้นการมีวินัยในตนเองเกี่ยวกับความซื่อสัตย์ในการดำเนินงานทางธุรกิจก็มีส่วนสำคัญยิ่งที่จะทำให้ระบบเศรษฐกิจของประเทศมีความเจริญเติบโตเป็นไปอย่างต่อเนื่อง

4. ด้านการเมือง การที่ประชาชนในสังคมไทยมีความเคารพยอมรับความคิดเห็นของบุคคลอื่นที่แตกต่างไปจากตนและตระหนักในสิทธิหน้าที่ของตนในระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตยในฐานะประชาชนอย่างกว้างขวาง รวมทั้งการบริหารราชการแผ่นดินด้วยความซื่อสัตย์สุจริตของนักการเมืองฝ่ายรัฐบาล และการหมั่นตรวจสอบการบริหารงานของคณะรัฐบาลอย่างใกล้ชิดด้วยความตระหนักในหน้าที่ของพรรคฝ่ายค้านอย่างแท้จริง สิ่งเหล่านี้เป็นวินัยในตนเองที่สำคัญที่จะช่วยให้การพัฒนาทางการเมืองของประเทศเป็นไปได้อย่างง่ายดาย

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช(2539: 759) ได้กล่าวถึงความสำคัญของระเบียบวินัยว่า การมีระเบียบวินัย เป็นคุณลักษณะหนึ่งที่สำคัญทางบุคลิกภาพของเด็ก ทั้งนี้เพราะมีผู้มีวินัยจะเป็นผู้ที่รู้จักกาลเทศะสนใจและเอาใจใส่ต่อสังคม เป็นผู้ที่มีการมีระเบียบและปฏิบัติตามเกณฑ์ของสังคม และ

เมื่อใดก็ตามที่เด็กได้พัฒนาหลักการดังกล่าวแล้ว เด็กก็จะแสดงพฤติกรรมออกมาในลักษณะที่สังคมยอมรับทั้งต่อหน้าและลับหลังผู้ใหญ่

ออซูเบล(จินดา น้ำเจริญ.2540: 7-8;อ้างอิงมาจาก Ausubel.1965: 459-460) ได้กล่าวว่า วินัยเป็นปรากฏการณ์ทางวัฒนธรรม ซึ่งทำหน้าที่สำคัญในการฝึกฝนเยาวชน และกล่าวถึงความสำคัญของวินัย 5 ประการ ดังนี้

1. วินัยมีความจำเป็นต่อกระบวนการทางสังคม เพื่อให้เรียนรู้การยอมรับมาตรฐานของสังคม และวัฒนธรรมต่างๆของสังคม
2. วินัยมีความจำเป็นต่อการสร้างคนให้มีบุคลิกภาพที่เหมาะสม และมีวุฒิภาวะ เช่น ฝึกให้มีการควบคุมตนเอง การพึ่งพาตนเอง เป็นต้น
3. วินัยฝึกให้คนเป็นผู้มีศีลธรรม เชื้อพ้อง พัฒนาความรู้สึกผิดชอบชั่วดี และความมีเหตุผล
4. วินัยมีความจำเป็นต่อความรู้สึกปลอดภัยของเด็ก และมีความจำเป็นต่อการออกกฎข้อบังคับต่างๆด้วย
5. สอนให้เกิดความรู้ความชำนาญที่จะร่วมกิจกรรมกับผู้อื่นในสังคม โดยเฉพาะความรู้ความชำนาญในเรื่องที่เกี่ยวกับความสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมสังคมให้เกิดความรู้ด้านมนุษยสัมพันธ์ที่จะทำให้การปฏิบัติต่อผู้อื่นเป็นไปอย่างราบรื่น ยังก่อให้เกิดประโยชน์สมความมุ่งหมาย

กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ(2537: 10) ได้กล่าวถึงความสำคัญของวินัยในตนเองว่าเป็นพื้นฐานของความรับผิดชอบการเคารพสิทธิของผู้อื่น การเอื้อเฟื้อแบ่งปันการรอคอย การแก้ปัญหาของส่วนรวม สามารถควบคุมตนเองให้ปฏิบัติสิ่งที่ถูกต้อง โดยใช้หลักของเหตุผล และคำนึงถึงประโยชน์ของสังคม โดยไม่ต้องมีผู้ใดมาคอยควบคุมบังคับ ซึ่งเป็นพื้นฐานสำคัญที่เอื้อต่อความสำเร็จของบุคคลและส่วนรวม จึงควรส่งเสริมวินัยในตนเองอย่างถูกต้องตั้งแต่ปฐมวัย

นอกจากนี้ การส่งเสริมความมีวินัยในตนเองจะช่วยให้มีความสามารถดังต่อไปนี้

1. ด้านสติปัญญา ช่วยรู้จักคิดใช้เหตุผล ตัดสินใจ และแก้ปัญหาด้วยตนเอง
2. ด้านสังคม อารมณ์และจิตใจ ช่วยให้เกิดความคิดและกล้าแสดงออก มีความรับผิดชอบ เคารพสิทธิของผู้อื่น มีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ รู้จักแบ่งปัน และรู้จักการรอคอยจากที่กล่าวมาข้างต้นจะเห็นได้ว่าวินัยในตนเองเป็นปัจจัยสำคัญในการพัฒนาบุคลิกภาพของเด็กให้สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุขและช่วยให้สังคมมีความสุขเป็นระเบียบเรียบร้อย

วินัยมีความสำคัญและมีความจำเป็นสำหรับการอยู่ร่วมกันในสังคม วินัยเป็นสิ่งที่ต้องปฏิบัติตามกฎ ระเบียบ แบบแผน หรือข้อตกลงที่สังคมกำหนดให้ประพฤติตามเพื่อความสุขเรียบร้อยของประชาชนส่วนรวมและสังคม โดยเฉพาะอย่างยิ่งสำหรับประเทศที่มีความเป็นประชาธิปไตยและที่ยิ่งกว่านั้นในประเทศที่มีการปกครองแบบสังคมนิยมการมีวินัยยิ่งมีความจำเป็นและต้องปฏิบัติอย่าง

เคร่งครัดตามกฎหมายที่ประเทศได้กำหนดไว้ ดังนั้น วินัยจึงเป็นสิ่งที่ประชากรต้องเคารพเกณฑ์และกติกาสังคม เคารพในสิทธิและรับฟังความคิดเห็นซึ่งกันและกัน หากไม่สามารถสร้างวินัยแก่คนในชาติ การพัฒนาประชาธิปไตยย่อมหวังผลสำเร็จได้ยาก

ลักษณะของผู้มีวินัยในตนเอง

มีผู้กล่าวถึงคุณลักษณะของผู้มีวินัยในตนเอง ไว้ดังนี้

ออซูเบล (อรวรรณ พาณิชปฐมพงศ์.2542:17;อ้างอิงจากAusubel.1968: 459-460) สรุปว่าผู้มีวินัยในตนเองมีลักษณะดังนี้ ปฏิบัติตามกฎหมายระเบียบของสังคม , เชื้อมั่นในตนเอง , ฟังตนเอง , ควบคุมอารมณ์ได้ , อุดทน

วินเซนท์ (อรวรรณ พาณิชปฐมพงศ์ 2542: 8;อ้างอิงจากVincent.1961: 42-43) กล่าวไว้ว่าบุคคลที่มีวินัยในตนเองนั้นจะเป็นบุคคลที่รู้จักการบังคับใจตนเอง ตั้งใจและไม่คิดเอาเปรียบเมื่อทำงานเป็นหมู่คณะ สามารถรักษาความสัมพันธ์ซึ่งกันและกันให้อยู่ในระดับที่ดี รู้จักการดำเนินการอย่างได้ผลแก่ส่วนรวม รู้จักควบคุมตนเองไว้ให้เป็นไปตามความต้องการและรู้จักรับผิดชอบต่อหน้าที่

กัลยา สุวรรณรอด (2537: 3) ได้สรุปพฤติกรรมของผู้ที่มีวินัยในตนเองไว้ดังนี้ ความรับผิดชอบ ความเชื่อมั่นในตนเอง ความอดทน ความไม่กังวลใจ ความตั้งใจ ความมีเหตุผล ความซื่อสัตย์ การตรงต่อเวลา ความเป็นผู้นำ

ฉันทนา ภาคบงกช และคณะ (2539: 10) ได้กล่าวถึงพฤติกรรมการแสดงออกถึงความมีวินัยในตนเองนั้นประกอบด้วยคุณลักษณะต่างๆได้แก่ มีความเชื่อมั่นในตนเอง มีความรับผิดชอบ มีความตั้งใจ มีความสามารถในการควบคุมตนเอง ความเป็นผู้นำ มีเหตุมีผล และเคารพในสิทธิของผู้อื่น และความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 26 คน เกี่ยวกับพฤติกรรมและจิตลักษณะที่มีผลต่อการปลูกฝังวินัยในตนเองของคนไทย สามารถวิเคราะห์ได้เป็น 3 กลุ่ม คือ พฤติกรรมวินัย จิตลักษณะ และวิธีการปลูกฝังวินัย ดังนี้

1. พฤติกรรม คือ ช่วยเหลือพึ่งพาตนเอง ทำตามข้อตกลง ช่วยเหลือผู้อื่นและส่วนรวม รับฟังเคารพความคิดเห็น และเคารพในสิทธิของผู้อื่น เป็นต้น

2. จิตลักษณะ คือ มีน้ำใจ/เมตตา (Prosocial) มีความร่วมมือ (Cooperation) อุดทน / ควบคุมตนเอง (Self-Control) และมีความเชื่อมั่นในตนเอง (Self-Confidence) เป็นต้น

3. วิธีการปลูกฝัง คือ ยกย่องคนดี/ความดี ให้แก้ปัญหาในชีวิตประจำวัน ให้ความรักความเข้าใจ ให้อิสระ/รับฟังความคิดเห็น และกดดันให้ทำตามข้อตกลง เป็นต้น

ณัฏฐพร สตาภรณ์ (2540: 32) ได้กำหนดลักษณะความมีวินัยที่ใช้ในการวิจัย โดยยึดหลักพิจารณาถึงคุณลักษณะที่มีความถี่มากที่สุด 6 อันดับแรกได้แก่ การปฏิบัติตามกฎระเบียบของสังคม ความเชื่อมั่นในตนเอง ความรับผิดชอบ ความตั้งใจ ความเป็นผู้นำ ความอดทน

กองวิจัยการศึกษา (2540: 22-23) ได้กำหนดพฤติกรรมมีวินัยในตนเองได้แก่ การตรงต่อเวลา วางแผนใช้เวลาในการทำงาน ปฏิบัติตามกฎระเบียบ รู้จักประเมินตนเอง ประพฤติตนเสมอต้นเสมอปลาย ซื่อสัตย์ต่อตนเองและผู้อื่น

จิราพร อรุณพลทรัพย์ (2541: 5) ได้กำหนดความมีวินัยในตนเองดังนี้ ความรับผิดชอบ ความอดทน การเคารพสิทธิของผู้อื่น การเคารพระเบียบของโรงเรียน การยอมรับการกระทำของตน

วิภาวัน มูลสถาน (2543: 9) ได้กำหนดลักษณะความมีวินัยในตนเอง คือ ความสามารถในการบังคับควบคุมอารมณ์ หรือพฤติกรรมของบุคคลด้วยอำนาจภายในของบุคคลนั้นๆ เพื่อให้พฤติกรรมของตนเป็นไปตามที่ตนมุ่งหวัง และตามระเบียบ กฎ เกณฑ์ของสังคม แม้จะมีสิ่งเร้าจากภายนอก เช่น บุคคลอื่นหรือสิ่งเร้าภายในตนเอง เช่น อุปสรรคหรือความปรารถนาก็ตาม ก็ยังคงไม่เปลี่ยนพฤติกรรมหรืออารมณ์ของตนจากที่มุ่งหวังไว้

สถิตพร คำสด (2546: 10) ได้กำหนดลักษณะความมีวินัยที่ได้ใช้ในการวิจัยโดยหลักพิจารณาจากงานวิจัยที่ผ่านมาเป็น 5 ด้าน ดังนี้ ความรับผิดชอบ ความเชื่อมั่นในตนเอง ความซื่อสัตย์ ความอดทน ความเป็นผู้นำ

ศิวพงศ์ ไชยพร (2548: 6) ได้กำหนดลักษณะความมีวินัยที่ได้ใช้ในการวิจัยโดยหลักพิจารณาจากงานวิจัยที่ผ่านมาเป็น 6 ด้าน ดังนี้ การปฏิบัติตามกฎระเบียบของสังคม ความรับผิดชอบ ความเชื่อมั่นในตนเอง ความตั้งใจ ความอดทน ความเป็นผู้นำ

พอสรุปได้ว่าคนที่มีความมีวินัยในตนเองจะมีลักษณะทั้งหมด 4 ด้าน คือ การปฏิบัติตามระเบียบของสังคม ความรับผิดชอบ ความตั้งใจจริง ความอดทน ดังนั้นในการวิจัยในครั้งนี้จึงศึกษาสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครู สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน สัมพันธภาพในครอบครัว การปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างของผู้ปกครอง และความมีคุณธรรมประจำใจ เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างเครื่องมือในการวิจัย

การเสริมสร้างความมีวินัยในตนเอง

การเสริมสร้างวินัยให้เกิดขึ้นกับบุคคลในสังคม สามารถดำเนินการได้หลายกรณีขึ้นอยู่กับลักษณะวินัยและกลุ่มบุคคลเป้าหมายที่ต้องการเสริมสร้าง ซึ่งสำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ(2537) ได้เสนอแนวทางการเสริมสร้างวินัยอย่างกว้าง ๆ สำหรับกลุ่มเป้าหมายต่าง ๆ ดังนี้

กลุ่มเป้าหมายเด็กและเยาวชนสนับสนุนและส่งเสริมให้ผู้ปกครองเด็กและเยาวชน ตระหนักเห็นความสำคัญในคุณค่าของการมีวินัย

1. รณรงค์ให้สถาบันครอบครัว ตระหนักในบทบาทที่มีต่อการเสริมสร้างวินัยที่พึงประสงค์ให้แก่สมาชิกในครอบครัว
2. สนับสนุนและกระตุ้นให้สถาบันครอบครัวหรือผู้ปกครองมีการอบรมถ่ายทอด วินัย ที่พึงประสงค์แก่สมาชิกผู้เยาว์ในครอบครัว
3. รณรงค์การเสริมสร้างวินัยที่พึงประสงค์ให้แก่เด็กและเยาวชนโดยผ่านทางสื่อมวลชน
4. ให้มีการจัดการเรียนการสอนเกี่ยวกับวินัยที่พึงประสงค์ในสถาบันการศึกษาระดับและประเภทต่างๆ
5. ให้มีการจัดกิจกรรมเกี่ยวกับวินัยที่พึงประสงค์ให้สอดคล้องกับพัฒนาการตามวัยต่างๆของเด็กและเยาวชน

สุรางค์ จันทรโสม ได้กล่าวถึงการสร้างนิสัย ซึ่งมีหลักสำคัญ 4 ประการ คือ

1. เด็กต้องประพฤติตนในสิ่งที่ดี และจำกัดพฤติกรรมที่ไม่พึงปรารถนา
2. เด็กจะต้องสร้างความสัมพันธ์ระหว่างความพึงพอใจกับการกระทำที่ไม่ดี นั่น คือให้เด็กพอใจที่จะ ปฏิบัติในสิ่งที่ดีที่ควร และหลีกเลี่ยงการปฏิบัติในสิ่งที่ไม่ดีไม่ควร
3. เด็กจะต้องกระทำความดี จนกระทั่งเกิดความเคยชินหรือเกิดเป็นนิสัย โดยไม่ต้องมีใครแนะนำ
4. เด็กจะต้องเรียนรู้ถึงการเปลี่ยนพฤติกรรมที่ไม่ดีไม่พึงปรารถนาเป็นพฤติกรรมที่ดีที่พึงปรารถนาของสังคม

ดังนั้นเด็กจึงจำเป็นที่จะต้องเรียนรู้การปรับตัวให้เข้ากับการใช้อำนาจเพื่อจะได้ปรับตัวได้ถูกต้องต่อการใช้อำนาจของผู้ใหญ่ สิ่ง que เด็กเรียนรู้ได้แก่

1. เด็กจะต้องเรียนรู้ว่า อะไรเป็นการใช้อำนาจที่ดีและถูกต้อง มีสิ่งใดบ้างที่เด็กควรจะเชื่อฟังและปฏิบัติตาม
2. เด็กจะต้องเรียนรู้ว่า อะไรเป็นการใช้อำนาจที่เลวและไม่ถูกต้อง ซึ่งเด็กควรจะต่อต้านหรือเพิกเฉยไม่ปฏิบัติตาม

การที่เด็กจะตัดสินใจว่า การใช้อำนาจแบบไหนดีหรือไม่ดีอย่างไรนั้น เด็กจะตัดสินใจได้ถูกต้องก็ต่อเมื่อเด็กมีประสบการณ์ได้เรียนรู้วิธีการที่จะปรับตัวและเมื่อได้ปฏิบัติบ่อยๆเท่านั้นการสร้างระเบียบวินัยที่จะช่วยให้เด็กรู้จักบังคับตนเองนั้น คือการช่วยให้เด็กพัฒนาจนสามารถรู้จักบังคับตนเองได้นั้น เป็นสิ่งที่สำคัญที่สุดที่ผู้ใหญ่ควรจะปลูกฝังให้เกิดกับเด็ก มีพ่อแม่บางคนรักลูกมาก ตามใจลูกทุกอย่าง ไม่กล้าบังคับเด็กของตนแต่อย่างไรเลย เพราะกลัวว่าเด็กจะไม่รักตน และก็มีพ่อแม่อีกประเภทหนึ่งที่

พยายามกดขี่เด็ก ใช้อำนาจแก่เด็กมากเกินไป พ่อแม่เหล่านี้ต้องการให้เด็กทำตามคำสั่งของตนทุกประการไม่ยอมให้เด็กคิดเป็นหรือโต้แย้ง ซึ่งความคิดทั้งสองนี้เป็นความคิดที่ผิดอย่างยิ่ง การใช้ระเบียบที่ตึงเกินไป หรือหย่อนเกินไปก็เป็นสิ่งไม่ดี ควรปฏิบัติตามหลักสายกลาง

นอกจากนี้พ่อแม่จะต้องกระทำตนให้เป็นตัวอย่างที่ดีแก่เด็กทั้งทางด้านพฤติกรรม ด้านความคิด และการวางระเบียบวินัยที่ถูกต้องให้เกิดขึ้นแก่เด็ก เพราะพ่อแม่จะเป็นตัวสร้างเสริมอุดมคติที่ดีต่างๆ ให้แก่เด็ก ตลอดจนคอยจัดพฤติกรรมที่ไม่ปรารถนาในสังคมมิให้เกิดแก่เด็ก เพื่อเขาจะได้เติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่ดี ทำตนอยู่ในกรอบประเพณีอันดีงามของสังคม และรู้จักเคารพเชื่อฟังกฎหมายของสังคมที่เขาอาศัยอยู่ต่อไป

สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ(พระธรรมปิฎก (ป.อ.ปยุตโต) 2538 ; สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ.2540: 18–19)กล่าวถึงแนวทางการเสริมสร้างวินัยดังนี้

1.การทำให้เกิดพฤติกรรมเคยชิน โดยให้บุคคลรู้เห็นและปฏิบัติพฤติกรรมที่ดีเพื่อเป็นพื้นฐาน และปฏิบัติต่อเนื่องจนเกิดพฤติกรรมเคยชินที่ดีการใช้วัฒนธรรมในสังคม เป็นแนวทางปฏิบัติ ผสมผสานกับหลักการ ทำให้เป็นพฤติกรรมเคยชิน เช่น การทำความเคารพด้วยการไหว้เมื่อพบผู้ใหญ่ เป็นสิ่งที่เด็กทำได้โดยง่ายแต่การเข้าแถวไม่ใช้วัฒนธรรมไทย เด็กไม่เห็นแบบอย่างที่ดีดังเช่นกับการไหว้ของไทยง่าย แต่การเข้าแถวไม่ใช้วัฒนธรรมไทย เด็กไม่เห็นแบบอย่างที่ดีดังเช่นกับการไหว้ของไทยผู้ใหญ่เองก็ไม่สามารถปฏิบัติกันโดยทั่วไป การไหว้จึงง่ายต่อการปฏิบัติมากกว่าการเข้าแถว

2.การใช้องค์รวม ซึ่งเป็นความสัมพันธ์ระหว่างจิตใจ พฤติกรรมและสติปัญญา ซึ่งเป็นหลักทางการศึกษาและหลักการพัฒนาจริยธรรม คือ มีความเข้าใจในความสำคัญของสิ่งที่กระทำมี ความพอใจและยอมรับในสิ่งที่จะกระทำ ยอมรับไปสู่ความถึงพร้อมในการกระทำการใช้แรงหนุนสภาพจิต เป็นการตั้งความมุ่งมั่น หรืออุดมการณ์และพยายามปฏิบัติตามเป้าหมายที่มุ่งมั่นไว้ ซึ่งอาจทำให้เกิดการเปรียบเทียบ แต่มีความภาคภูมิใจในผลการปฏิบัติ หากใช้มากเกินไปจะกลายเป็นดูถูกดูหมิ่นผู้อื่น เกิดการแข่งขันแย่งชิงมุ่งความเด่นและความยิ่งใหญ่

3.การใช้กฎเกณฑ์บังคับ เป็นวิธีที่ทำให้เกิดวินัยได้ชั่วระยะหนึ่ง เมื่อไม่มีผู้ใดควบคุมวินัยก็จะหายไป จึงเป็นวิธีที่ไม่ถูกต้อง

ฉันทนา ภาคบงกชและคณะ(2539:16) ได้กล่าวถึงการเสริมสร้างวินัยว่า ถ้าต้องการที่จะปลูกฝังหรือส่งเสริมระเบียบวินัยให้คนทั่วไป ควรจะเริ่มต้นด้วยการจัดแบ่งประเภทพฤติกรรมของบุคคลก่อนว่า ใครจัดอยู่ในกลุ่มไหน แล้วดำเนินการที่จะควบคุม ปรับปรุง เปลี่ยนแปลงหรือปลูกฝังพฤติกรรมที่ต้องการให้เหมาะสมตามลักษณะของพฤติกรรมของบุคคลนั้น ดังที่โรเคคได้แบ่งลักษณะของพฤติกรรมของคนในสังคมได้ดังต่อไปนี้ (ฉันทนา ภาคบงกชและคณะ.2539:13–15; Roucek.1956)

1. พฤติกรรมที่เป็นไปโดยอัตโนมัติหรือพฤติกรรมตามความเคยชินมีลักษณะที่ผู้กระทำไม่ต้องหยุดคิดหรือตัดสินใจก่อน ด้วยเพราะนำประสบการณ์เดิมที่เคยเกิดขึ้นบ่อยๆ ครั้ง หรือซ้ำๆ จนกลายเป็นไปโดยอัตโนมัติ เช่น การต่อแถวเข้าคิว การกระทำตามกฎหมายจราจร การทิ้งขยะหรือสิ่งปฏิกูลในบริเวณที่จัดเตรียมไว้ให้เป็นที่เป็นทาง โดยสรุปผู้ที่กระทำพฤติกรรมตามความเคยชินจะสามารถแสดงพฤติกรรมดังกล่าวโดยอัตโนมัติ แม้แต่ที่กำลังจดจ่อกับการทำงานหรือทำสิ่งใดๆ อยู่ก็ตาม

2. พฤติกรรมที่ต้องตัดสินใจ เป็นพฤติกรรมที่เกิดขึ้นนอกเหนือไปจากพฤติกรรมที่เป็นไปโดยอัตโนมัติหรือตามความเคยชิน พฤติกรรมของคนโดยส่วนใหญ่จึงเป็นพฤติกรรมที่จะต้องให้ความใส่ใจและเลือกหรือตัดสินใจว่าจะทำอย่างไร ดังนั้นเมื่อใดก็ตามที่บุคคลจะแสดงพฤติกรรมก็จะต้องมีการตัดสินใจ การแบ่งออกของพฤติกรรมที่ต้องตัดสินใจจึงแบ่งได้เป็น 2 ประเภทดังนี้

2.1 พฤติกรรมตามหลักของสถาบันที่เกี่ยวข้อง (Institutional Behavior) คือ การที่บุคคลตัดสินใจทำตามหลักการหรือค่านิยม ตลอดจนกฎเกณฑ์ของสถาบันที่เกี่ยวข้องกับบุคคลนั้น ไม่ว่าจะเป็นสถาบันครอบครัว สถาบันศาสนา สถาบันการศึกษา และสถาบันอื่นๆ ซึ่งพฤติกรรมดังกล่าวแต่ละสถาบันได้แยกแยะหรือมีทิศทางไว้ชัดเจนและว่าถูกผิด เหมาะสมควรหรือไม่อย่างไร ยกตัวอย่างเช่น การฆ่าผู้อื่น ในสถาบันสงฆ์ถือได้ว่า เป็นการทำผิดศีลธรรมหรือเป็นการผิดวินัยของสงฆ์ แต่สำหรับทหารในยามออกศึกสงคราม การฆ่าศัตรูถือว่าเป็นพฤติกรรมที่ถูกต้อง แต่ในกรณีตรงกันข้ามหากทหารที่ไปออกรบไม่ฆ่าศัตรู จะถือว่าเป็นการฝ่าฝืนคำสั่งของผู้บังคับบัญชาเป็นการทำผิดวินัย อันจะนำไปสู่การลงโทษทางวินัย หรือในกรณีสถาบันธุรกิจ การค้ากำไรจะถือว่าเป็นสิ่งที่ถูกต้อง และการค้าที่ไม่ได้มุ่งกำไรจะถือว่าเป็นสิ่งที่ผิดแต่พฤติกรรมเดียวกันนี้เมื่อนำไปใช้ในสถาบันอื่น เช่น สถาบันการศึกษาหรือการแพทย์ จะถือว่าเป็นพฤติกรรมที่ผิดไม่สมควรจะประพฤติ

2.2 พฤติกรรมที่ยังไม่มีทิศทางแน่นอน (Doubtful Behavior) เป็นพฤติกรรมที่ไม่มีหลักการแน่นอนที่จะมาตัดสินว่า พฤติกรรมแบบไหนเป็นสิ่งที่ถูกหรือผิดอย่างไร ดังนั้น จึงเป็นเรื่องความคิดเห็นซึ่งจะแตกต่างกันออกไปจึงอาจกล่าวได้ว่า พฤติกรรมที่ยังไม่มีทิศทางแน่นอนขึ้นอยู่กับสถานการณ์และองค์ประกอบต่างๆ ที่แวดล้อมอยู่ในขณะนั้นเป็นส่วนใหญ่ จากหลักการและวิธีการเสริมสร้างวินัยดังกล่าว ได้นำมาเป็นแนวทางในการสร้างเสริมพัฒนาเยาวชนไทยด้านความมีวินัย โดยใช้ระบบสัมพันธ์ขององค์กรวม อันได้แก่ความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรม จิตใจ และปัญญา

บทบาทของสถาบันต่อการเสริมสร้างวินัยในตนเอง

สังคมไทยประกอบไปด้วยสถาบันต่าง ๆ ที่มีความสำคัญและมีหน้าที่เกี่ยวข้องกับการเสริมสร้างวินัยให้เกิดขึ้นกับคนซึ่งเป็นสมาชิกของสถาบันนั้น ๆ ซึ่งสถาบันที่มีบทบาทในการเสริมสร้างวินัย ได้แก่ (สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ, 2537)

1.) สถาบันครอบครัว

ครอบครัวเป็นหน่วยทางสังคมขนาดเล็กที่สุดและสำคัญที่สุดในการหล่อหลอมบุคลิกภาพ และสร้างการเรียนรู้ระหว่างสมาชิก โดยเฉพาะสมาชิกผู้เยาว์ของครอบครัวนั้น ถ้าได้รับการอบรมสั่งสอนจากผู้ปกครองให้รู้จักกฎเกณฑ์ระเบียบแบบแผนปฏิบัติมีความอดทนไม่ทำอะไรตามความพอใจ หรือตามความต้องการของตนตั้งแต่ในระยะแรกของชีวิต ก็จะเติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่มีระเบียบในภายหน้า นอกจากนั้น การประพฤติกรรมเป็นแบบอย่างของผู้ปกครองหรือผู้อาวุโสในครอบครัว กรณีการมีวินัยบางประการก็จะยิ่งทำให้สมาชิกผู้เยาว์ของครอบครัวเกิดการเรียนรู้ยอมรับปฏิบัติตามได้ง่ายขึ้น

2.) สถาบันการศึกษา

สถาบันการศึกษาไม่ว่าจะเป็นระดับและประเภทการศึกษาใดก็ตามนอกจากจะทำหน้าที่ถ่ายทอดความรู้ให้กับผู้เรียนโดยตรงแล้ว การสั่งสอนอบรมจากครูอิทธิพลจากกลุ่มเพื่อนตลอดจนตัวแบบทางพฤติกรรมภายในสถาบันการศึกษาที่ผู้เรียนเลือกยอมรับเป็นแบบอย่างหลายกรณีเหล่านี้ รวมกันก็มีส่วนสำคัญต่อการเสริมสร้างวินัยของผู้เรียน

3.) สถาบันศาสนา

หลักธรรมคำสอนจากศาสนาต่างๆ ที่ได้รับการถ่ายทอดยึดถือปฏิบัติสืบต่อกันมาต่างก็มุ่งสอนให้บุคคลมีความประพฤติปฏิบัติที่ดีสามารถอยู่ร่วมกับบุคคลอื่นๆ ในสังคมได้อย่างสงบสุขสันติสุข การที่บุคคลใดบุคคลหนึ่งยอมรับเข้าถึงหลักธรรมคำสอนในศาสนานั้นๆ อย่างแท้จริงก็จะพบว่าบุคคลดังกล่าวย่อมมีวินัยในตนเอง ด้วยเหตุนี้สถาบันศาสนาจึงมีส่วนสำคัญต่อการเสริมสร้างวินัยของบุคคลทั่วไปในสังคมไทยด้วยเช่นกัน

4.) สถาบันอาชีพ

การเข้าสู่อาชีพใดๆ ของบุคคลก็ย่อมมีกฎเกณฑ์ระเบียบแบบแผนปฏิบัติสำหรับกลุ่มอาชีพนั้นๆ โดยเฉพาะซึ่งกฎเกณฑ์ระเบียบดังกล่าวนี้จะช่วยให้บุคคลเกิดการเรียนรู้ปรับตัวอยู่ร่วมในกลุ่มอาชีพดังกล่าวได้ในที่สุด ดังนั้น สถาบันอาชีพแต่ละอาชีพก็มีส่วนที่สำคัญต่อการเสริมสร้างวินัยให้กับผู้ประกอบอาชีพดังกล่าว

5) สถาบันการเมือง

สถาบันการเมืองที่หมายถึง คณะรัฐบาล และพรรคการเมือง มีส่วนสำคัญในฐานะเป็นองค์กรกำหนดนโยบาย แนวทางการบริหารประเทศตลอดจนการควบคุมดูแลการปฏิบัติงานราชการของข้าราชการประจำให้ตอบสนองนโยบายของรัฐบาล ดังนั้น การดำเนินงานเกี่ยวกับการเสริมสร้างวินัยของคนในชาติจึงเป็นสิ่งที่สถาบันการเมืองควรเข้ามามีบทบาทโดยการนำมากำหนดเป็นแนวทางนโยบายดำเนินงานทางการเมืองของพรรคการเมืองหนึ่งๆ นอกจากนี้สำหรับตัวพรรคการเมืองเองก็ยังสามารถช่วยเสริมสร้างวินัยให้กับสมาชิกพรรคได้โดยตรงด้วยการกำหนดเป็นระเบียบของพรรค ใน

ท้ายที่สุดพฤติกรรมตัวแบบของนักการเมืองที่มีการรักษาวินัยอย่างจริงจังก็จะช่วยให้ประชาชนทั่วไปในสังคมไทยยอมรับปฏิบัติตามได้เช่นกัน

6.) สถาบันสื่อมวลชน

สื่อสารมวลชนมีบทบาทสำคัญยิ่งในการเสริมสร้างวินัยให้กับคนในสังคมโดยกระบวนการให้การศึกษายังไม่เป็นระบบ ซึ่งอาศัยสื่อมวลชนประเภทต่างๆทำหน้าที่เผยแพร่ข่าวสารข้อมูลเกี่ยวกับการมีวินัยหรือไม่มีวินัยของคนให้ปรากฏรับรู้โดยกว้างต่อไป ทั้งนี้ ข่าวสารข้อมูลดังกล่าวย่อมทำให้บุคคลเรียนรู้ที่จะมีระเบียบวินัยหรืออาจจะไม่มีระเบียบวินัยก็ได้เช่นกันขึ้นอยู่กับว่าบุคคลนั้นเรียนรู้ที่จะเลือกปฏิบัติเช่นไร ดังนั้น สถาบันสื่อสารมวลชนจึงควรที่จะตระหนักในความสำคัญดังกล่าว

การเสริมสร้างวินัยของคนในชาติ ผู้ทรงคุณวุฒิได้เสนอแนวทางไว้หลากหลายพอสรุปได้ดังนี้ (ฉันทนา ภาคบกข และคณะ.2539: 37-38)

1. ควรเริ่มต้นส่งเสริมวินัยจากเรื่องที่ย่ายในชีวิตประจำวันก่อน แล้วทำการปลูกฝังและฝึกวินัยของหมู่คณะ วินัยของชุมชน และวินัยของคนในชาติ โดยขั้นแรกวินัยจะอยู่ในลักษณะฝึกเพื่อสร้างจิตสำนึกในการพัฒนาตนเอง เกิดเป็นความเคยชินที่ดีในการปฏิบัติตามวินัย

2. ควรลดการชี้แนะ บังคับ สั่งสอน และอบรมลง เพราะวินัยที่เกิดจากการบังคับควบคุมจากภายนอกมักไม่ถาวร พยายามสร้างวินัยในตนเอง โดยส่งเสริมให้เด็กรู้จักคิดตัดสินใจและแก้ปัญหาด้วยตนเอง

3. ควรรณรงค์ให้มีการส่งเสริมวินัยในด้านต่างๆอย่างจริงจัง โดยใช้สื่อต่างๆผ่านสื่อมวลชน เช่น ให้เข้าใจถึงความมีวินัย ประชาสัมพันธ์เรื่องการมีวินัย

4. บุคคลทุกฝ่ายไม่ว่าจะเป็นบิดามารดา ครูอาจารย์ เจ้านาย ฯลฯ ต้องทำตัวเป็นแบบอย่างที่ดีในเรื่องความมีวินัย

5. สถาบันครอบครัว สถาบันการศึกษา สถาบันศาสนา สถาบันการเมืองและการปกครอง สื่อมวลชน องค์กรอิสระ ควรมีส่วนช่วยในการกำหนดวินัยอย่างจริงจัง และดำเนินการทันทีและควรแทรกเรื่องความมีวินัยในทุกกิจกรรม เช่น กีฬา วัฒนธรรม

6. การกำหนดวินัยควรปรับให้ทันสมัย สอดคล้องกับสภาพแวดล้อมและเป็นนามธรรมและคำนึงถึงรากฐานของความเป็นไทย

7. ควรนำผลการวิจัยมาช่วยในการเสริมสร้างวินัย

ออซูเบล (อรวรรณ พาณิชปฐมพงศ์ 2542: อ้างอิงจากAusubel.1968: 59-60) ได้กล่าวถึงความจำเป็นในการปลูกฝังความมีวินัยให้แก่เด็กว่า วินัยเป็นวัฒนธรรมของสังคมซึ่งช่วยให้เด็กมีลักษณะต่างๆดังนี้

1. เรียนรู้มาตรฐานการกระทำหรือความประพฤติที่สังคมยอมรับ
2. มีวุฒิภาวะทางด้านต่างๆเพื่อเป็นผู้ใหญ่ที่มีบุคลิกภาพดี เช่นเป็นผู้นำและผู้ตามที่ดี มีความสามารถในการพึ่งพาตนเอง มีความสามารถในการควบคุมตนเอง เป็นผู้ที่มีความมั่นคงทางอารมณ์ และอดทนต่อความคับข้องใจ

สำหรับการสร้างวินัยให้เกิดขึ้นในตัวเด็ก เปรียบเสมือนการเตรียมให้เด็กเป็นผู้ใหญ่ที่ดีในอนาคต (EtZioni.1982:184-189) มีพฤติกรรมที่แสดงออกเป็นที่ยอมรับของสังคมเหมาะสมในแต่ละสถานการณ์ ตลอดจนประพฤติปฏิบัติตามบรรทัดฐานทางสังคม การเสริมสร้างวินัยให้บังเกิดขึ้นกับเด็กมีหลักดังนี้ สร้างสัญลักษณ์และคำขวัญ , สนับสนุนความเป็นผู้นำ เพื่อสร้างคุณค่าทางบวกให้แก่โรงเรียน , ต้องทำให้เด็กมีความรู้สึกว่าเป็นเจ้าของ และเกิดความรับผิดชอบร่วมกัน ,เปิดโอกาสให้เด็กมีส่วนร่วมในการตั้งกฎเกณฑ์และมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ,สร้างกฎเกณฑ์ที่เป็นทางการ และไม่เป็นทางการให้ชัดเจน (Wayson and las;1948: 419 – 421)

ฉันทนา ภาคบกข (2546:25) กล่าวว่าเราสามารถช่วยเสริมสร้างวินัยในตนเองแก่เด็กในชีวิตประจำวันได้ดังนี้ ให้ความรักความอบอุ่นและความเข้าใจในเด็กอย่างสม่ำเสมอ , ทำตนเป็นแบบอย่างที่ดี , ส่งเสริมให้เด็กทำกิจวัตรอย่างสม่ำเสมอ , สนับสนุนให้เด็กช่วยงานบ้านและให้ความชื่นชม , ฝึกให้รู้จักเห็นอกเห็นใจผู้อื่นและส่วนรวม , โน้มน้าวจิตใจเด็กด้วยเหตุผล , ให้เด็กช่วยเหลือแนวทางแก้ปัญหาและสร้างข้อตกลง , ดูแลให้เด็กทำตามข้อตกลง

วินัยในตนเองต้องอยู่บนพื้นฐานของความรัก ความเอื้ออาทรและความเข้าใจโดยใช้เหตุผลและคำนึงถึงความเป็นธรรมและความสุขของส่วนรวมเป็นสำคัญหากทุกคนเริ่มต้นที่การพัฒนาตนเองและทำหน้าที่ของตนเองให้ดี ก็น่าจะแก้ปัญหาวินัยในตนเองและบุคลิกลานของตนเองดีขึ้น

หลักการเสริมสร้างความมีระเบียบวินัยให้แก่เด็ก ดังนี้

1. สนับสนุนให้มีกิจกรรมส่งเสริมความมีระเบียบวินัย เช่น สนับสนุนความเป็นผู้นำและวิธีการของประชาธิปไตย เพื่อสร้างคุณค่าทางบวกให้แก่โรงเรียนเปิดโอกาสให้เด็กมีส่วนร่วมในการสร้างกฎเกณฑ์ในการปฏิบัติ และมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ(Wash.1980: 43) การให้แสดงบทบาทสมมติ การใช้กลุ่มเพื่อให้เกิดความคล้อยตามและการให้เปลี่ยนแบบจากตัวแบบ (ดวงเดือน พันธุมนาวิน.2524: 33-37) ซึ่งการมีระเบียบวินัยสามารถสอดแทรกเข้าไปในกิจกรรมต่างๆได้
2. การอบรมสั่งสอน เพื่อฝึกความมีระเบียบวินัยให้เด็กนั้นควรใช้วิธีสอนดัดเตือนและแก้ไข ซึ่งเป็นวิธีที่จำเป็นเพราะเด็กต้องได้รับการชี้แนะว่าจะต้องทำอะไรและต้องได้รับความช่วยเหลือโดยเตือน และย้ำสิ่งที่สอนไปแล้วรวมทั้งแก้ไขเมื่อทำไม่ถูกต้อง(โสภภาพรรณ รัตนัย 2526: 89) ขั้นตอนการสอนควรทำดังนี้

2.1 เริ่มเสนอกฎและระเบียบเฉพาะเรื่องที่สำคัญที่ละน้อยๆแล้วค่อยๆสอนเพิ่มภายหลัง ส่วนวิธีสอนนั้นควรพูดในสิ่งที่เป็นรูปธรรม เด็กมองเห็นได้ชัดในขณะนั้น ไม่ควรพูดถึงอนาคตที่ไกลเกินไป ไม่ควรพูดห้ามล่วงหน้าทั้งๆที่เด็กยังไม่ได้ทำ และไม่ควรใช้คำว่า อย่าง อย่าง ฟุ่มเฟือยเกินไป แต่ควรพูดว่า ช่วยเก็บของเล่นให้ด้วยเมื่อเล่นเสร็จ

2.2 ควรสอนเด็กเมื่อเด็กอารมณ์ดี ไม่โกรธ หรือไม่เหนื่อยเกินไป ในทำนองเดียวกัน ขณะผู้สอนต้องอารมณ์ดีด้วย ถ้าสอนด้วยความไม่พอใจไม่เป็นผลดีต่อตัวเด็ก

2.3 ควรชมเชยและให้กำลังใจเด็กซึ่งจะมีผลดีกว่าการอยู่เฉยๆเมื่อเด็กดีหรือเมื่อเด็กไม่ทำหรือทำผิด ควรชมเชยเฉพาะสิ่งที่เด็กทำได้ ไม่ควรพูดชมเชยเกิดความสามารถของเด็ก มิฉะนั้นเด็กจะรู้สึกว่าผู้ใหญ่ไม่จริงจัง หากให้รางวัลเด็กไม่ควรพร่ำเพรื่อ มิฉะนั้นเด็กจะทำงานเพื่อรางวัล

2.4 ในระยะแรกควรเตือนให้เด็กปฏิบัติบ้างในกรณีที่เด็กอาจจะลืมปฏิบัติควรแก้ไขในทันทีหรือในเวลาใกล้ๆกัน มิฉะนั้น เด็กจะลืม และต้องอบรมสั่งสอนในทุกโอกาส(ชม ภูมิภาค. 2525:136 -137)

3. การฝึกความมีระเบียบวินัยต้องฝึกอย่างสม่ำเสมอ มีความอดทน และความพยายาม ไม่ใจร้อน และต้องคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล เด็กแต่ละคนมีความสามารถแตกต่างกันให้เด็กมาเข้าใจระเบียบวินัยแต่ละเรื่องที่ให้ปฏิบัติ โดยอธิบายให้เข้าใจเหตุผลชี้ให้เห็นผลดีของการปฏิบัติและผลเสียที่เกิดขึ้นหากไม่ปฏิบัติ เมื่อเด็กมีความเข้าใจเด็กจะปฏิบัติตามด้วยความเต็มใจ ซึ่งจะช่วยให้เด็กมีความมีระเบียบวินัยไม่ว่าอยู่ต่อหน้า หรือลับหลังผู้ใหญ่ ก็จะประพฤติปฏิบัติตนอยู่ในระเบียบวินัยดี (สุโขทัยธรรมมาธิราช.2527: 482 - 483)

4. การสร้างคำขวัญและสัญลักษณ์(Wayson and Lasley. 1984: 419-421) โดยทางโรงเรียนสามารถจัดคำขวัญและสัญลักษณ์เดียวับความมีระเบียบวินัยสั้นๆ และเข้าใจง่ายมากขึ้นเพื่อติดบอร์ดหรือประชาสัมพันธ์ให้เด็กได้ทราบและให้เห็นเป็นประจำจะทำให้เด็กจำได้ง่าย และปฏิบัติตามได้

นอกจากนี้ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช (2539: 759-760) ได้กล่าวถึงขอบข่ายของการเสริมสร้างความมีระเบียบวินัย ดังนี้

1. ให้เด็กทำกิจกรรมต่างๆตามเวลา เช่น การตื่นนอน การอาบน้ำ การรับประทานอาหาร การนอน การไปโรงเรียน เป็นต้น

2. ให้เด็กเก็บสิ่งของเครื่องใช้เข้าที่ให้เป็นระเบียบ เช่น การเก็บสิ่งของและวางบนชั้น ในที่ที่พ่อแม่หรือครูกำหนดไว้ การเก็บเสื้อผ้าที่ใช้แล้วใส่ในตระกร้าใส่ผ้าใช้แล้ว เป็นต้น

3. การให้เด็กช่วยเหลืองานบ้าน หรือที่โรงเรียนเล็กน้อยๆตามความสามารถของเด็ก

4. การให้เข้าแถวเพื่อรอทำกิจกรรมที่ต้องปฏิบัติพร้อมกัน เช่น เข้าแถวรับอาหาร

5. การให้การยอมรับข้อตกลงและทำตามข้อตกลง

จากเอกสารดังกล่าวข้างต้น สรุปได้ว่า การเสริมสร้างความมีระเบียบวินัย ควรเปิดโอกาสให้เด็กลงมือกระทำด้วยตนเอง รู้จักช่วยเหลือตนเองตามความสามารถด้วยการทำกิจกรรมต่างๆด้วยตนเอง นอกจากนี้ครูและผู้ที่เกี่ยวข้องกับเด็กจะต้องเป็นแบบอย่างที่ดี ในเรื่องความมีระเบียบวินัยให้กับเด็กด้วย

สุชา จันทน์เอม(2521: 52) ได้เสนอวิธีส่งเสริมให้แก่เด็กเกิดวินัยในตนเอง ซึ่งสามารถทำได้ทั้งที่บ้านและโรงเรียนซึ่งเสนอได้ดังนี้

ผู้ใหญ่จะต้องสร้างสัมพันธภาพอันดีกับเด็ก ไม่ควรบังคับข่มขู่ให้เด็กทำตามกฎที่วางไว้ เมื่อต้องการให้เด็กทำอะไรควรให้คำแนะนำและชี้แจงแต่โดยดี เพื่อช่วยให้เด็กเข้าใจอย่างแจ่มแจ้ง ควรให้เด็กมีอิสระในการพัฒนาตนเอง ไม่ควรควบคุมเด็กตลอดเวลาและส่งเสริมให้เด็กทำอะไรต่างๆตามความสามารถของตนเองโดยไม่ควรมอบความรับผิดชอบให้เกินกำลังของเด็ก พยายามอธิบายคำถามต่างๆที่เด็กสนใจและรับฟังเหตุผลต่างๆของเด็กให้ความนับถือในตัวเด็กและปล่อยให้เด็กเป็นตัวของตัวเอง การยกย่องหรือให้คำชมเชยจะเป็นการส่งเสริมกำลังใจและแสดงให้เด็กรู้ว่าตนมีความพอใจในการกระทำของเด็ก ทั้งนี้ผู้ใหญ่ต้องมีเหตุผลและมีความคงเส้นคงวาในการอธิบายเหตุผลต่างๆให้เด็กเกิดความเข้าใจก่อนที่จะให้เด็กเชื่อฟังและทำตาม หากมีการลงโทษควรใช้เหตุผลต่างๆให้เด็กเกิดความเข้าใจก่อนที่จะให้เด็กเชื่อฟังและทำตาม หากมีการลงโทษควรใช้เหตุผลและหลีกเลี่ยงการใช้อารมณ์ พ่อแม่และครูควรพยายามหาทางส่งเสริมให้เด็กรู้จักควบคุมตนเอง รู้จักคิดตัดสินใจด้วยตนเอง เพราะจะช่วยให้เด็กเรียนรู้สิ่งซึ่งจะทำให้ชีวิตเด็กสมบูรณ์ในการดำรงชีวิตอยู่ในสังคม การส่งเสริมให้เด็กเกิดวินัยในตนเองมีแนวปฏิบัติดังนี้

1. ความแน่นอนสม่ำเสมอ ควรกำหนดกิจวัตรประจำวันที่แน่นอน เด็กจะรู้สึกสบายใจถ้าเขา รู้กำหนดการที่แน่นอนของตนเองล่วงหน้า เช่น กำหนดเวลารับประทานอาหาร อาบน้ำ เล่นและเวลานอน การตั้งกฎเกณฑ์ต้องคำนึงถึงว่ามีความสำคัญและเด็กสามารถที่จะทำตามได้ เด็กต้องการรู้อย่างชัดเจนว่าผู้ใหญ่ต้องการอะไรจากตน ทั้งนี้เพื่อสามารถตัดสินใจได้แน่นอน หากมีการเปลี่ยนแปลงต้องอธิบายเหตุผลว่าเพราะอะไร

2. ชมเชยให้กำลังใจ เด็กๆต้องการความสนใจและการยอมรับที่สม่ำเสมอจากผู้ใหญ่ ควรบอกให้เด็กรู้ถึงความต้องการอย่างชัดเจนและชมเชยเมื่อเด็กแสดงพฤติกรรมที่ดี

3. ทำเป็นตัวอย่าง เด็กจะเลียนแบบสิ่งต่างๆรอบตัว ดังนั้นจึงควรทำตัวเป็นแบบอย่างที่ดีให้เด็กเห็นเพื่อให้เด็กเป็นไปตามความคาดหวัง

4. ใช้เหตุผลที่ถูกต้องตามสถานการณ์ เด็กมีความแตกต่างและมีพัฒนาการทางร่างกายและอารมณ์แตกต่างกัน ขึ้นอยู่กับเวลาและสถานการณ์ ก่อนที่จะใช้วินัยแก่เด็กต้องพิจารณาว่า เด็กกำลังเหนื่อย ป่วย หิว หรือกำลังไม่สบายใจหรือไม่ หรือบางทีเด็กอาจจะเลิกสนใจที่จะเป็นไป

ตามที่คาดหวังการลงโทษเพื่อให้เกิดวินัยในตนเองอาจทำได้หากการพูดชี้แจงหรือกระทำโดยวิธีต่างๆ ไม่สามารถเปลี่ยนแปลงแก้ไขได้ อาจจำเป็นต้องมีการลงโทษ แต่ไม่ควรรุนแรงนัก เช่น การไม่ยอมรับในสิ่งที่เด็กกระทำหรือแสดงพฤติกรรมที่ไม่ถูกต้อง การงดการปฏิบัติบางอย่าง หรือสิทธิบางประการ การจำกัดบริเวณหรือการไม่พูดด้วยระยะเวลาหนึ่ง

พ่อแม่ผู้ใหญ่หรือครูที่มีหน้าที่รับผิดชอบในการอบรมเลี้ยงดูและสั่งสอนเด็ก ควรจะพยายามหาทางส่งเสริมให้เด็กรู้จักควบคุมตนเอง รู้จักตัดสินใจด้วยตนเองอย่างดีที่สุด ต้องไม่ลืมว่าระเบียบวินัยเป็นส่วนช่วยเด็กให้เรียนรู้ในสิ่งซึ่งจะทำให้ชีวิตอยู่ในสังคม เด็กจะสะสมระเบียบวินัยและอุดมคติที่ละน้อยๆ จนเข้าใจความหมายได้ด้วยความคิดที่เจริญงอกงามขึ้น อันจะทำให้เขาเป็นผู้ใหญ่ที่มีความสามารถและช่วยตัวเองได้ในที่สุด

ซึ่งแนวทางในการป้องกันไม่ให้เกิดปัญหาทางวินัยได้ สำหรับวิธีป้องกันไม่ให้เกิดปัญหาทางวินัยนั้น อภา เสถียรสวัสดิ์(ม.ม.ป.2524:144) ได้เสนอแนะไว้ดังนี้ ครูควรสร้างความสัมพันธ์อันดีกับเด็ก , ครูควรส่งเสริมให้เด็กหัดปกครองตนเอง , ครูควรส่งเสริมให้เด็กได้ทำประโยชน์ให้แก่หมู่คณะ , ครูควรจัดให้มีกิจกรรมที่กว้างขวางเพื่อให้ทุกคนได้แสดงความสามารถในทางใดทางหนึ่ง , ครูควรทำบทเรียนให้น่าสนใจแก่เด็ก , ครูควรรับฟังความคิดเห็นของเด็ก และครูควรใช้การประชาธิปไตยในการปกครอง

องค์ประกอบต่างๆดังกล่าวเหล่านี้จะเป็นแนวทางที่ช่วยให้ผู้เป็นครู ผู้บริหาร การศึกษา ผู้ให้บริการแนะแนวและผู้รับผิดชอบในการจัดการศึกษาได้มีส่วนร่วมในการพัฒนาการควบคุมตนเองหรือการมีวินัยแห่งตนของนักเรียน ให้เกิดผลได้สมจริงมากขึ้นตามความมุ่งหมายของการศึกษาโดยทั่วไป

ผลของการขาดวินัยในตนเอง

ในทางตรงกันข้ามการขาดวินัยของคนในชาติกลุ่มต่างๆก็ทำให้เกิดผลเสียหลายประการ ซึ่งสำนักคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ.2537 นั้นได้แยกพิจารณาได้ดังนี้

1. ด้านครอบครัว เมื่อสมาชิกในครอบครัวขาดระเบียบวินัยไม่ยอมรับปฏิบัติตามกฎเกณฑ์แบบแผนปฏิบัติของครอบครัวตลอดจนการไม่ประพฤติปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีซึ่งกันและกันก็จะทำให้ความเป็นสถาบันครอบครัวเสื่อมสลายไป พื้นฐานความเป็นสมาชิกที่ดีของสังคมที่สมาชิกผู้เยาว์ควรจะได้รับปลูกฝังไว้จากครอบครัวก็ขาดหายบุคคลเหล่านี้เมื่อเติบโตเข้าสู่สังคมอื่นก็จะกลายเป็นผู้มีส่วนสร้างปัญหาให้กับสังคมได้สืบไป

2. ด้านสังคม สังคมใดๆก็ตามที่สมาชิกในสังคมไร้ระเบียบวินัยทั้งที่เป็นวินัยในตนเองและวินัยที่เกิดจากการยอมรับปฏิบัติตามกฎหมายข้อบังคับย่อมทำให้สังคมนั้นๆตกอยู่ในสภาวะสับสน

สมาชิกในสังคมปราศจากจิตสำนึกร่วมกันต่อการสร้างสรรค์สังคมและต่างมุ่งหวังแย่งชิงผลประโยชน์เข้าสู่ตนโดยไม่มีขอบเขตจำกัด สภาวะดังกล่าวนี้ในท้ายที่สุดแล้วอาจนำไปสู่ความล่มสลายของสังคมนั้น หากไม่ได้รับการป้องกันแก้ไขอย่างจริงจัง

3. ด้านเศรษฐกิจ ความสูญเสียทางเศรษฐกิจที่เกิดขึ้นในแต่ละครั้งจำนวนมากและหลายกรณีส่วนใหญ่เป็นเพราะความไร้วินัยของบุคคลแทบทั้งสิ้น เช่น การเกิดอุบัติเหตุทางรถยนต์ และทางเรือ การเกิดอัคคีภัย ตลอดจนการสูญเสียรายได้จากการส่งสินค้าต่าง ๆ ไปยังต่างประเทศ ในกรณีที่ผู้ส่งสินค้าออกทำการปลอมแปลงปะปนสินค้าที่ไม่ได้คุณภาพ และภายหลังก็ได้รับการปฏิเสธส่งสินค้าเข้าดังกล่าวจากประเทศต่างๆ เป็นต้น

4. ด้านการเมือง เหตุการณ์วุ่นวายทางการเมืองของไทยหลายกรณีเกิดขึ้นเนื่องจากนักการเมือง และบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการเมืองขาดระเบียบวินัยทางการเมือง เช่น การก่อการจลาจล การปฏิวัติรัฐประหาร การอมชอมอำนาจหน้าที่ทางการเมืองเพื่อเบียดบังเอาผลประโยชน์ที่ได้รับเข้าสู่ตน เป็นต้น เหตุการณ์วุ่นวายทางการเมืองเหล่านี้ ส่งผลเสียต่อภาพพจน์ของประเทศในสายตาของชาวต่างประเทศที่จะเข้ามาลงทุนประกอบกิจการต่างๆ และส่งผลเสียต่อการดำเนินงานทางเศรษฐกิจของประเทศโดยรวม

ปัญหาวินัยในปัจจุบัน

สาเหตุของปัญหา

ปัญหาต่างๆ เหล่านี้อาจเกิดจากสาเหตุหลายประการด้วยกัน ดังเช่น อาภา เสถียรสวัสดิ์ (ม.ม.ป.2524: 142-143) ได้กล่าวถึงต้นเหตุ การเกิดปัญหาทางวินัยว่า ปัญหาทางวินัยอาจเกิดจาก

1. ความบกพร่องของกิจกรรมภายในโรงเรียน เช่น โรงเรียนส่งเสริมความสามารถแต่เพียงด้านใดด้านหนึ่งเพียงด้านเดียว
2. ความบกพร่องอันเกิดจากการสอนของครู ครูสอนโดยไม่คำนึงถึงความสามารถของเด็ก ทำให้เด็กเกิดความเบื่อหน่าย
3. ความบกพร่องอันเกิดจากระเบียบข้อบังคับของโรงเรียน เช่น โรงเรียนมีกฎระเบียบเข้มงวดเกินไป
4. ความบกพร่องอันเกิดจากการปกครองของครู ครูมีอารมณ์ไม่มั่นคง ขาดความยุติธรรม ทำให้เด็กมักก่อปัญหาทางวินัย

สาเหตุที่ทำให้นักเรียนกระทำความผิดระเบียบวินัยของชั้นเรียนหรือของโรงเรียนมีหลายชนิด และมีการแบ่งปันหมวดหมู่ไว้หลายรูปแบบ กล่าวโดยสรุปอาจแบ่งได้ว่ามีสาเหตุมาจากทางโรงเรียน จากตัวนักเรียนเองและจากทางบ้านและชุมชน(กาญจนา ศรีกาพิสินธุ์.2545: 10)

1. สาเหตุที่มาจากโรงเรียน เช่น การสอนที่ขาดประสิทธิภาพ หลักสูตรหรือวิชาที่จัดให้เรียน ขาดหลักวิชาครู ตารางสอนตายตัวเกินไป ภาระงานที่มอบหมายหนักเกินไป หรือการจัดที่นั่งไม่เหมาะสม เด็กที่เรียนไม่ทันไม่ได้รับการดูแลช่วยเหลือ ความขัดแย้งระหว่างครูกับนักเรียนเป็นต้น

2. สาเหตุจากตัวนักเรียนเอง เช่น การไม่เข้าใจกฎระเบียบต่างๆรวมถึงไม่เข้าใจถึงเหตุผลของกฎระเบียบเหล่านั้น พื้นฐานการศึกษาไม่ดีพอ การมีความสัมพันธ์กับเพื่อนๆไปในทางเลื่อม การมีเรื่องกระทบกระทั่งเพื่อนจิตใจ การมีความรู้สึกขัดแย้งกับครู เอนๆ และกับทางโรงเรียน มีนิสัยการเรียนที่ไม่ดี เฉื่อยชา ขาดความกระตือรือร้น สุขภาพไม่ดี มีปมด้อย

3. สาเหตุจากทางบ้านและชุมชน เช่น สภาพความขาดแคลนทางเศรษฐกิจ สังคม ตลอดจนขาดแคลนความรักความสัมพันธ์ที่ดีภายในบ้านสภาพการใช้อำนาจภายในครอบครัว สภาพบ้านที่อยู่ในทำเลที่มีสิ่งยั่วยุและอาชญากรรม สภาพนักเรียนที่มีงานทำต้องที่บ้านมากเกินไป เป็นต้น

สุรางค์ จันทรโสม ได้กล่าวถึงสาเหตุที่เด็กประพฤติผิดวินัย ความประพฤติผิดทางวินัย ย่อมมีสาเหตุมาก่อนทั้งสิ้น สาเหตุที่เด็กประพฤติผิดวินัยอาจกล่าวได้ว่ามาจากสาเหตุ 4 ประการ คือ

1. สภาพทางร่างกาย เช่น ความพิการของร่างกาย
2. สภาพทางจิตใจ เช่น จิตทรมาน มั่นสมองพิการ เป็นต้น
3. สภาพทางสังคม เช่น สภาพทางเศรษฐกิจและสังคมที่เลื่อมโทรม
4. สภาพทางอารมณ์ เช่น อารมณ์ผิดปกติ ไม่สามารถปรับปรุงอารมณ์ของตนได้

ต้นเหตุทั้งหลายนี้ถ้าเกิดขึ้นเมื่อใดสามารถทำให้นักเรียนประพฤติปฏิบัติไปในทางที่ผิดหรือไม่เหมาะสมขึ้นได้เสมอ ดังนั้นจึงจำเป็นอย่างยิ่งที่ผู้บริหาร ครูอาจารย์ และผู้ปกครองจะต้องมีความเข้าใจถึงที่มาของการประพฤติผิดของนักเรียนอย่างแท้จริง

แม้ว่าจะได้มีการดำเนินงานเกี่ยวกับการเสริมสร้างวินัยโดยหน่วยงานและบุคคลหลายฝ่ายที่เกี่ยวข้องผ่านมานานในอดีต แต่ก็ยังพบกับสภาพความเป็นจริงเกี่ยวกับปัญหาที่เกิดขึ้น อันเนื่องมาจากการขาดวินัย ซึ่งปรากฏอยู่ในสังคมไทยปัจจุบันหลายประการ ได้แก่

1. ปัญหาสิ่งแวดล้อมเป็นพิษ ได้แก่ มลภาวะเป็นพิษในแหล่งน้ำ พื้นดิน และอากาศ ซึ่งเกิดจากความไร้วินัยเกี่ยวกับการทิ้งสิ่งปฏิกูล และปล่อยของเสียสู่แหล่งดังกล่าวจากกลุ่มคนต่างๆ เช่น กลุ่มคนในอาคารบ้านเรือนริมแหล่งน้ำ กลุ่มเจ้าของโรงแรมและโรงงาน กลุ่มผู้ขับขี่ยวดยานพาหนะที่หมดสภาพ เป็นต้น

2. ปัญหาความเสื่อมโทรมของทรัพยากรทางธรรมชาติ ได้แก่ การสูญเสียพื้นที่ป่าไม้และแหล่งน้ำสาธารณะ ซึ่งเกิดขึ้นจากการที่กลุ่มคนขาดวินัยเกี่ยวกับการตระหนักในคุณค่าของสิ่งดังกล่าว

3. ปัญหาการจราจรในเขตเมืองหลวงและเมืองใหญ่ ได้แก่ สภาพปัญหาการจราจรติดขัดในเขตจังหวัดกรุงเทพมหานคร และจังหวัดปริมณฑล ซึ่งส่วนหนึ่งเกิดขึ้นจากการที่ผู้ขับขี่ยานพาหนะไม่มีวินัย เกี่ยวกับการใช้รถใช้ถนนไม่ปฏิบัติตามกฎจราจรอย่างจริงจัง

4. ปัญหาการเลือกปฏิบัติทางกฎหมาย ได้แก่ การที่เจ้าหน้าที่ของรัฐที่เป็นผู้รักษากฎหมาย หรือรักษากฎเกณฑ์ปฏิบัติทางราชการใช้อำนาจหน้าที่ในตำแหน่งของตนเลือกปฏิบัติให้คุณและโทษกับคนบางคนทำให้การใช้กฎหมายไม่เป็นธรรม ทั้งนี้เป็นเพราะเจ้าหน้าที่ดังกล่าวขาดความมีวินัยเกี่ยวกับการใช้และเคารพกฎหมาย

5. ความเสื่อมสลายของสถาบันครอบครัว ได้แก่ การที่สมาชิกในครอบครัวขาดความผูกพันซึ่งกันและกัน ซึ่งเกิดจากการที่สมาชิกในครอบครัวไม่ยอมรับยึดถือวินัยของครอบครัวร่วมกันทั้งที่เป็นวินัยที่เกิดจากการสอนของพ่อแม่ที่มีต่อลูก หรือวินัยระหว่างลูกๆ

การดำเนินการสร้างเสริมวินัยของคนในชาติได้รับการสนับสนุนให้มีการดำเนินงานทั้งในระดับนโยบายจากรัฐบาล และระดับปฏิบัติการโดยหน่วยงานต่างๆ ทั้งภาครัฐและเอกชน ตามลำดับ โดยมีการขาดช่วงความต่อเนื่องเป็นบางครั้ง แม้ว่าจะมีการดำเนินงานเกี่ยวกับการเสริมสร้างวินัยตามที่กล่าวแต่ก็จะพบว่าในสภาพสังคมไทยปัจจุบันก็ยังประสบกับปัญหาหลายประการที่เกิดขึ้นอันเนื่องมาจากการขาดวินัยของกลุ่มคนในสังคม

ปัญหาวินัยนักเรียน

กาญจนา ศรีกาฬสินธุ์(2544) กล่าวว่า นักการศึกษาได้รวบรวมและแบ่งประเภทของปัญหาทางวินัยของนักเรียนต่าง ๆ ที่มักพบอยู่เสมอ คือ

ปัญหาในชั้นเรียน ได้แก่ การตอบโต้กับครู การไม่ตั้งใจเรียน การรบกวนผู้อื่น การกินขนมในชั้น การชอบทำลายของ การพูดหยาบคาบ การพูดปด การทำร้ายคนอื่น เป็นต้น

ปัญหานอกชั้นเรียน เช่น การต่อสู้ทำร้ายกัน การทำลายสิ่งของ การสูบบุหรี่ การใช้ยาเสพติด การแต่งกายผิดระเบียบ การขโมย การเล่นการพนัน การทำสกปรกกรูกรัง การต่อต้านครูและโรงเรียน การเข้าไปในบริเวณที่หวงห้าม

ปัญหาการหนีเรียน เช่น การไม่เข้าชั้นเรียน การไม่มาโรงเรียน การหนีเรียนไปต่อสู้ทำร้ายกัน

ปัญหาความเฉื่อยชา เช่น การเข้าชั้นเรียนช้าอยู่เสมอ การมาโรงเรียนสายบ่อยๆ การไม่ส่งงานตามกำหนด

ส่วนการที่จะนับว่าความประพฤติแบบใดเป็นปัญหาทางวินัยหรือไม่ก็นั้นย่อมขึ้นอยู่กับสภาพโรงเรียนและการพิจารณาของผู้บริหารของโรงเรียน ซึ่งแต่ละแห่งอาจจะกำหนดไว้กว้างหรือแคบกว่าก็เป็นเรื่องที่เป็นไปได้ อย่างไรก็ตามการที่จะตัดสินว่าการกระทำใดเป็นปัญหาหรือไม่นั้น มีการพิจารณา

ให้ถ่วงแท้ว่าพฤติกรรมนั้นๆ เป็นปัญหาจริงหรือไม่ หรือเป็นเพียงพฤติกรรมรูปแบบใหม่ที่ไม่เคยมีมาก่อน ซึ่งก็ไม่จำเป็นต้องเป็นปัญหาเสมอไป

สุรางค์ จันทน์เอม(2521: 52) ได้กล่าวว่าปัญหาทางระเบียบวินัยที่พ่อแม่มักจะพบเสมอในขณะที่ยังเด็ก (วัยก่อนเข้าโรงเรียน) และวัยเข้าโรงเรียนขณะอยู่ที่บ้านได้แก่ การไม่ยอมกินข้าว ปัสสาวะรดที่นอน นอนกัดเล็บ การดูดนิ้วมือ ความสะเพร่า การมีอารมณ์ฉุนเฉียวบางขณะ การส่งเสียงดัง ความหยาบคาย การทะเลาะและการชกต่อย การนอน การขโมย การทำสิ่งที่ไม่ได้รับอนุญาต ความประพฤติไม่ดีขณะที่โรงเรียน ไม่สนใจงานที่โรงเรียนสั่งให้ทำ ทะเลาะ สนใจการเล่นมากเกินไป ความดื้อดึง และอื่นๆ

ส่วนครูได้บันทึกพฤติกรรมภายนอกของเด็กชนิดที่พบกันอยู่บ่อยๆ ในชั้นเรียนหรือที่โรงเรียน มีความเชื่องช้า การหนีโรงเรียน การอยู่ไม่สุข การผิวปากหรือร้องเพลงในชั้นเรียน ความหยาบคาย ทำงานอย่างอื่นในชั้น ทำงานหยาบ มีอารมณ์ฉุนเฉียว การข่มเหงรังแกผู้อื่น การสูบบุหรี่ ชอบทำลายสิ่งสวยงาม ดื้อเหวี่ยง เล่นการพนัน และอื่นๆ

การส่งเสริมวินัยโดยยึดหลักดังกล่าวจะช่วยให้เด็กมีวินัยที่ดีเกิดขึ้นในตัวเอง แต่ในปัจจุบันยังมีปัญหาทางวินัยเกิดขึ้นในตัวเอง แต่ในปัจจุบันยังมีปัญหาทางวินัยเกิดขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งในโรงเรียน ซึ่งสุรางค์ จันทน์เอม(2521: 97-98) ได้รวบรวมปัญหาทางวินัยพบมากในขณะที่ยังเด็กอยู่ในโรงเรียนดังนี้ เด็กมีความเชื่องช้าและเฉื่อยช้าในการทำกิจกรรมต่างๆ , การขาดโรงเรียนหรือหนีโรงเรียน , การอยู่ไม่สุข ชอบคุยหรือเล่นกันในห้องเรียนเป็นการรบกวนผู้อื่น , การมาโรงเรียนสาย , การฝ่าฝืนระเบียบของข้อบังคับของโรงเรียน , ไม่เชื่อฟังคำสั่งสอนของครู , การข่มเหงรังแกผู้อื่น , การสูบบุหรี่หรือยาเสพติด , การผิวปากหรือร้องเพลงในชั้นเรียน , การดื่มสุรา เล่นการพนันและอื่นๆ , การพูดเท็จและพูดจาหยาบคาย , ไม่สนใจการเรียน , ชอบรักขโมย , ทุจริตในการสอบ , เองงานอื่นๆ มาทำในขณะเรียน , แสดงอารมณ์ฉุนเฉียว โมโหง่าย , ไม่รับผิดชอบต่อหน้าที่ , ชอบทิ้งของสกปรกลงบนพื้น และทิ้งไม่เลือกที่ , ชอบทำลายสิ่งสวยงาม เป็นต้น

ดังนั้นเป้าหมายสำคัญของการศึกษาควรจะเป็นการพัฒนาการควบคุมตนเองหรือการสร้างวินัยแห่งตนเองให้บังเกิดขึ้นในตัวผู้เรียน เพื่อจะได้หมดความจำเป็นที่จะต้องมีการควบคุมโดยใช้อำนาจ บุคคลในวงการศึกษาเห็นความจำเป็นของการมีวินัยและภายใต้เงื่อนไขบางประการยังจำเป็นต้องมีการควบคุมอย่างเข้มงวด การมีวินัยในตนเองหรือการควบคุมตนเองได้เป็นเครื่องหมายสำคัญที่บ่งบอกถึงการมีวุฒิภาวะ คนที่ควบคุมตนเองอย่างมีวุฒิภาวะเท่านั้นที่จะสามารถผัดผ่อนการสนองความพึงพอใจออกไปและยอมรับกับความไม่สะดวกสบายเฉพาะหน้าด้วยความเต็มใจ เพื่อที่จะได้บรรลุเป้าหมายที่อยู่ไกลออกไป

การฝึกฝนวินัยในตนเองของโรงเรียนควรมีจุดประสงค์เพื่อการพัฒนาการควบคุมตนเองโดยผ่านการขัดเกลาทางสังคม (socialized self – control) คือให้เป็นคนปรับตัวเข้ากับสิ่งแวดล้อมทางสังคม มีการควบคุมพฤติกรรมของตนเองโดยคำนึงถึงสวัสดิภาพของผู้อื่นภายในสังคมตามความเหมาะสม ซึ่งจะต้องค่อยๆ ฝึกฝนอบรมกันไป เพราะจะกระทำไม่ได้ไม่เสร็จภายในระยะเวลาอันสั้นและเมื่อเด็กมีการควบคุมตนเองไม่ได้มากขึ้น ผู้ใหญ่ก็ต้องลดการควบคุมให้น้อยลงไปและให้เสรีภาพแก่เด็กเท่าที่เด็กสามารถใช้เสรีภาพนั้นได้ด้วยควมรับผิดชอบอย่างเหมาะสม

2. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับตัวแปรที่ศึกษาค้นคว้า

2.1 สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครู

แกสตา และคนอื่นๆ (Gazda and Other. 1977: 10) ได้สรุปผลงานของนักศึกษาหลายๆ ท่าน ที่ได้ศึกษาในเรื่องเกี่ยวกับบรรยากาศในห้องเรียน ซึ่งมีผู้ศึกษาดังต่อไปนี้ วิทฮอล (withall.1949) เพลนเดอร์ส (Perkin.1951) เพอร์กิน (Withall and Lewis.1963) วิทฮอลและเลวิส (Withall and Lewis.1963) สรุปได้ดังนี้

1. พฤติกรรมของครูเป็นผู้กำหนดที่สำคัญของการสร้างบรรยากาศภายในห้องเรียน
2. สัมพันธภาพระหว่างครูกับนักเรียนจะมีอิทธิพลต่อจิตใจของนักเรียน
3. การปฏิบัติของครูต่อนักเรียน จะมีผลต่อเจตคติของนักเรียนที่มีต่อสังคม และการปฏิบัติของนักเรียนต่อบุคคลอื่น นั่นคือ ทำให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ในเรื่องมนุษย์สัมพันธ์นั่นเอง

ครูเป็นผู้ที่ทำให้นักเรียนเปลี่ยนพฤติกรรมไปตามที่ต้องการวิธีการสอนของครูเป็นการสร้างเสริมความรู้ให้สมบูรณ์เป็นแบบฉบับแก่นักเรียน และเป็นการวางเงื่อนไขว่าสิ่งใดควรหรือไม่ควรปฏิบัติ ซึ่งเบลเลคได้แบ่งพฤติกรรมการเรียนการสอนในชั้นเรียนระหว่างครูและนักเรียนเป็น 2 ประเภท คือ (Bellack. 1963)

1. พฤติกรรมทางวาจา (Verbal Behavior) หมายถึง พฤติกรรมที่ครูและนักเรียนแสดงออกเพื่อสื่อความหมายระหว่างกันโดยการพูด
2. พฤติกรรมที่ไม่ใช่ทางวาจา (Non – Verbal Behavior) หมายถึง พฤติกรรมที่ครูและนักเรียนไม่ได้แสดงออกทางวาจา แต่เป็นการแสดงออกทางท่าทาง เช่น การเขียน การพยักหน้าหรือสั่นศีรษะ เป็นต้น

ฮอสแมน (Hoffman.1966: 231 - 232) กล่าวว่า ครูมีอิทธิพลต่อสังคมของเด็กในด้านค่านิยมของผู้ใหญ่ ค่านิยมด้านศีลธรรม และค่านิยมด้านการศึกษา และยังกล่าวว่าครูผู้หญิงมีอิทธิพลต่อเด็กผู้ชายและครูผู้ชายมีอิทธิพลต่อเด็กผู้หญิง

นพพงษ์ บุญจิตราดุลย์ (2547: 48-67) ได้กล่าวถึงปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนและผู้สอนว่า ผู้สอนไม่ควรสร้างบรรยากาศแห่งความกลัวให้เกิดขึ้น การเรียนรู้มิใช่เกิดในชั้นเรียนเสมอไป ดังนั้นการพบปะซักถามนอกชั้นเรียนจะสร้างบรรยากาศแห่งความกลัวให้เกิดขึ้น การเรียนรู้มิใช่เกิดในชั้นเรียนเสมอไป ดังนั้นการพบปะ ซักถามนอกชั้นเรียนจะสร้างบรรยากาศแห่งความเป็นมิตรได้ง่ายขึ้น อย่าทำให้เกิดการเสียหน้า และควรฟังความคิดเห็นจากนักเรียนบ้าง

งามตา วรินทร์านนท์ (2534: 144 -149) มีแนวคิดที่ว่าโรงเรียนและครู เป็นที่อบรมสั่งสอนเด็กทั้งทางด้านวิชาการ ระเบียบวินัย ทางสังคม คุณธรรมและจริยธรรม ทำให้เด็กได้รับความรู้ทางด้านวิชาการ ทักษะ ตลอดจนทัศนคติและค่านิยมต่างๆไปจากโรงเรียนและครู

สุพัตรา สุภาพ (2534: 60) ได้กล่าวว่า โรงเรียนเป็นสถานที่ที่เด็กได้รับการอบรมจากครูได้คบหากับเพื่อน ซึ่งทำให้นักเรียนได้รับการขัดเกลาทางสังคม และบุคลิกภาพของเด็ก แต่โรงเรียนจะมีปัญหาทางการอบรมเพราะ การอบรมไม่ตรงกับที่บ้าน และโรงเรียนสอนในสิ่งที่เป็นทฤษฎีและอุดมคติจนเกินไป และวัยรุ่นมักเกรงใจครูมากกว่าพ่อแม่ โดยอยากให้ครูรัก อยากให้ครูชม และพยายามเอาใจครู ดังนั้นครูจึงมีอิทธิพลต่อวัยรุ่นมาก

อัจฉรา สุขารมณ (2541: 45) กล่าวว่า ครูที่จะทำหน้าที่อบรมเด็กให้ได้ผลดี ควรเป็นครูที่รักและหวังดีต่อเด็ก และเด็กต้องมีความรักใคร่และศรัทธาในตัวครูด้วย ครูจึงจะสามารถปลูกฝังและส่งเสริมสิ่งดีๆให้แก่เด็กและเป็นการป้องกันปัญหาทางจิตใจที่อาจเกิดกับเด็กด้วยโดยสิ่งที่ครูปฏิบัติต่อนักเรียนจะส่งผลต่อจิตใจของนักเรียนในด้านต่างๆดังนี้ ด้านการให้รางวัล , ด้านการลงโทษ , ด้านการเป็นตัวแทนของครู , ด้านการควบคุมเด็กให้มีพฤติกรรมที่พึงปรารถนา ,ด้านการตามใจเด็ก

นอกจากนี้ยังพบว่าปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียนมีความสัมพันธ์กับพัฒนาการของนักเรียน ทั้งด้านสติปัญญา อารมณ์ สังคม และความคิด ดังจะเห็นได้จากการศึกษาของมอริสันและแม็คอินไทร์(พิมพ์พันธุ์ จันทรเพ็ญ.2525: 20-21;อ้างอิงจาก Morrison & McIntyre.1969 : unpagged) พบว่าปฏิภิกิริยาของครูที่มีต่อนักเรียนมีแนวโน้มจัดได้เป็น 3 หัวข้อ คือ

1. ความรู้ที่นักเรียนจะได้รับทั้งวิชาการทั่วไป และวิชาเฉพาะ
2. พฤติกรรมทั่วไปในห้องเรียนและทัศนคติต่อครู (ความสุกความสุภาพอ่อนโยน ความร่วมมือ ความซื่อสัตย์ ความดีความดี และความเอาใจใส่)
3. ความสนุกสนานรื่นเริง ความเป็นผู้นำ ความเป็นคนเด่น ความเป็นที่เชื่อถือทางสังคม และความร่วมมือกันระหว่างเพื่อน

จรรยา สุวรรณทัต (2535:173 -174) กล่าวถึง การพัฒนาค่านิยมของเด็กโดยครูไว้ดังนี้

1. สอดแทรกการอบรมปลูกฝังจิตลักษณะในททุกวิชาที่ครูสอน
2. ครูเป็นตัวอย่างหรือตัวแปรที่ดีของเด็ก

3. ครูควรเสริมแรงเมื่อเด็กกระทำความดี หรือมีพฤติกรรมที่สอดคล้องกับค่านิยมของสังคม

4. ครูต้องแก้ไขค่านิยมของเด็กโดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล

5. ครูทำหน้าที่เป็นตัวเชื่อมระหว่างครอบครัวและโรงเรียนโดยทำการพัฒนาค่านิยมของเด็กร่วมกับครอบครัว

6. ทำการพัฒนาค่านิยมของตนให้ดีขึ้นเพื่อยกระดับค่านิยมของสังคม

ปรีชา ธรรมมา(2545: 37-38) ได้กล่าวว่าการศึกษากับการมีวินัยแห่งตนเอง ไว้ว่า ในการเรียนการสอน การให้การศึกษ การอบรมแก่เด็กและเยาวชนหรือนักเรียนโดยทั่วไปมีภาวะเงื่อนไขหลายประการที่เอื้อต่อการมีวินัยที่ดีและมีภาวะเงื่อนไขบางประการที่ควรหลีกเลี่ยงเพื่อป้องกันมิให้เกิดความยุ่งยาก ทางจิตวิทยาได้ให้ความสำคัญในองค์ประกอบที่เอื้อต่อการมีวินัยแห่งตน ดังนี้

1. สภาพแวดล้อมทางกายภาพ เช่น ความไม่แออัดในห้องเรียน แสงสว่าง อุณหภูมิ การถ่ายเทของอากาศ โต๊ะที่นั่ง อุปกรณ์ต่างๆรวมทั้งการทำงาน ซึ่งมีความสำคัญทั้งในโรงเรียนและสถานฝึกงานทั่วไป

2. ความเหมาะสมหรือไม่เหมาะสมของหลักสูตรกับความสามารถผู้เรียนการให้คำปรึกษาและการจัดกลุ่มในชั้นเรียนเป็นวิชาที่เด็กไม่สนใจเรียนบางครั้งก็ก่อให้เกิดปัญหาตามมานับประการ

3. การจัดที่นั่งให้นักเรียน ข้อนี้บางครั้งก่อให้เกิดปัญหาขึ้นมาได้ เช่น การให้เด็กชนมากที่นั่งอยู่ด้านหลังชั้นเรียนอยู่ไกลหูไกลตาครูจะเป็นปัญหาเวลาเรียนได้มากกว่าการให้เขามานั่งแถวหน้า

4. ความสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียน ควรแสดงออกถึงความเป็นมิตรไมตรีต่อกัน ครูสนใจและช่วยแก้ไขปัญหานักเรียน

วิสัย วิมลรัตน์(2534: 17) ได้ทำการศึกษาเรื่องรูปแบบที่เหมาะสมในการทำนาย ความรับผิดชอบในการศึกษาเล่าเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาเป็นนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ปีการศึกษา 2532 ของโรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษา ในกรุงเทพมหานคร จำนวน 306 คน พบว่า องค์ประกอบความมีวินัยทางสังคม แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ มโนภาพแห่งมโนภาพแห่งตน บรรยากาศและสภาพแวดล้อมในโรงเรียน และปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียนมีความสัมพันธ์ทางบวกกับความรับผิดชอบในการศึกษาเล่าเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากเอกสารและงานวิจัยดังกล่าวสรุปได้ว่า พฤติกรรมของครูมีส่วนสำคัญในการสร้างบรรยากาศการเรียน สัมพันธภาพระหว่างครูกับนักเรียน มีอิทธิพลต่อจิตใจของนักเรียน รวมทั้งมีผลต่อ

พฤติกรรมความมีวินัยของนักเรียนที่มีต่อสังคมและการปฏิบัติของนักเรียนต่อบุคคลอื่น ดังนั้นครูนอกจากจะต้องมีความรู้เรื่องเนื้อหาที่สอนแล้ว ต้องมีทักษะทางสัมพันธภาพที่ดีด้วย ซึ่งผู้วิจัยคาดว่าสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครูน่าจะเป็นปัจจัยหนึ่งที่ส่งผลต่อความมีวินัยในตนเองได้

2.2 สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน

เอกสารที่เกี่ยวข้องและแนวคิดเกี่ยวกับสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน

นิวคอมบ์ (พรสิริ มั่นคง.2549:16;อ้างอิงจาก Newcomb.1962: 79) กล่าวว่า กลุ่มเพื่อนจะมีอิทธิพลต่อนิสัยในระดับอุดมศึกษาทั้งในด้านทัศนคติ ทักษะ ความสามารถ และบุคลิกภาพของนิสิต

เฮอร์ล็อก (ชัยวิจิต เชียรชนะ.2548:18;อ้างอิงจาก Hurlock.1975) กล่าวว่า กลุ่มเพื่อนนักศึกษาเป็นสภาพแวดล้อมอย่างหนึ่งที่ส่งเสริมให้นักศึกษามีความเจริญงอกงามทั้งทางสติปัญญา ร่างกาย อารมณ์ สังคม และจิตใจ การปรับตัวเข้ากับเพื่อน การสร้างบรรยากาศแห่งการเป็นมิตรก่อให้เกิดพลังสร้างสรรค์ และความก้าวหน้าให้กับตนเองและสังคม

ฟรานซี และ หลุยส์ (พรสิริ มั่นคง.2549: 16;อ้างอิงจาก Frances & Louise. 1955: 249) กล่าวว่า เพื่อนที่แวดล้อมของเด็กจะส่งผลต่อเด็กในด้านพฤติกรรม ค่านิยม และด้านเจตคติของเด็ก

ไรส์แมน (Riesman.N.d.:unpaged) กล่าวว่า กลุ่มเพื่อนเป็นกลุ่มที่มีความสำคัญอย่างมาก โดยเฉพาะในสังคมปัจจุบันที่บุคคลชอบยึดเพื่อนเป็นแนวทางในการปฏิบัติ เพื่อให้เพื่อนยอมรับ และเป็นการแสดงความเป็นพวกเดียวกัน

สุพัทธรา สุภาพ (2545: 18) มีแนวคิดที่ว่าเพื่อนมีความสำคัญต่อวัยรุ่นมาก เป็นวัยที่ยากให้เพื่อนยอมรับ เพราะฉะนั้นจึงพยายามทำตามเพื่อน แม้บางครั้งจะขัดต่อความรู้สึกส่วนตัวก็ตาม และกล่าวว่า กลุ่มเพื่อนมีความสำคัญดังนี้

1. สอนอำนาจที่ไม่ใช่ของใครโดยเฉพาะ โดยเป็นการเรียนรู้กฎเกณฑ์ต่างๆจากการมีส่วนร่วมด้วย

2. กลุ่มเพื่อนช่วยไม่ให้วัยรุ่นได้ทดลองข้อกำหนดหรือกฎเกณฑ์ของผู้ใหญ่ถ่ายทอดระเบียบวิธีและคุณค่าต่างๆที่กลุ่มสนับสนุน

สุมน อมรวิวัฒน์(2540: 149 -151) กล่าวว่า การคบเพื่อนเป็นเรื่องที่จำเป็นสำหรับวัยรุ่นซึ่งทำให้วัยรุ่นพยายามทำตนให้เป็นที่ยอมรับของกลุ่มเพื่อน ทำตามแบบเพื่อน และได้กล่าวถึงความสำคัญของการคบเพื่อนไว้ดังนี้

1. การแบ่งกลุ่มเพื่อน
2. การพัฒนาพื้นฐานทางอารมณ์ โดยวัยรุ่นจะเข้ากลุ่มที่มีลักษณะเหมือนตนเอง
3. การหาภาพพจน์ตนเอง โดยวัยรุ่นจะเข้ากลุ่มที่มีลักษณะเหมือนตนเอง

4. ใช้เป็นที่พักพิง โดยวัยรุ่นมักจะผ่อนคลายความผูกพันกับพ่อแม่ลงไป ทำให้วัยรุ่นเอาเพื่อนเป็นที่ปลอดภัย ให้ความช่วยเหลือ และมักจะต้องการความยอมรับของเพื่อน ทำให้วัยรุ่นยอมรับเอาค่านิยม พฤติกรรมต่างๆของกลุ่มมาเป็นของตนเพื่อให้เป็นไปตามเอกลักษณ์ประจำกลุ่ม

สงวน สุทธิเลิศอรุณ(2543:25) กล่าวถึงสาเหตุที่วัยรุ่นร่วมกลุ่มเพราะกลุ่มเพื่อนมักจะมีทัศนใจร่วมกัน มีเจตคติ และมีค่านิยมคล้ายคลึงกัน จึงไปด้วยกันได้

สรุปจากการศึกษาสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน หมายถึง การที่นักเรียนได้คบหาบุคคล และทำให้นักเรียนประพฤติตนตามการกระทำของเพื่อน การยอมรับและปฏิบัติตามพฤติกรรมของกลุ่มทั้งในด้านดีไม่ดี รวมทั้งรับเอาค่านิยม ความเชื่อ และเจตคติของกลุ่มมาเป็นของตนเอง และเนื่องจากเพื่อนมีอิทธิพลต่อวัยรุ่นอย่างมากผู้วิจัยจึงได้สนใจที่จะนำเอาสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน มาเป็นตัวแปรปัจจัยที่มีผลต่อความมีวินัยในตนเอง

2.3 สัมพันธภาพภายในครอบครัว

ความหมายและลักษณะของสัมพันธภาพภายในครอบครัว

พรานเชส และหลุยส์ (พิไลลักษณ์ ทองรอด.2548: 19;อ้างอิงจาก Frances & Louise.1995:191-239) กล่าวว่าพ่อแม่พี่น้องและครอบครัวมีความสัมพันธ์ต่อการมีชีวิตที่ดีของเด็กที่อยู่ในครอบครัวที่ดีก็จะมีค่านิยม ความเชื่อ และพฤติกรรมที่ดีตามครอบครัว

มอร์ริว และวิสสัน (พิไลลักษณ์ ทองรอด.2548:19;อ้างอิงจาก Morrow and Wilson.1961) ได้อธิบายถึงลักษณะของสัมพันธภาพภายในครอบครัวว่า ประกอบด้วยการสนับสนุนด้านอารมณ์ และสิ่งแวดล้อมของครอบครัว การแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน และมีการพักผ่อนหย่อนใจร่วมกันในครอบครัว มีการรักใคร่ผูกพันกันและกัน มีความคิดเห็นอกเห็นใจกันและมีความสามัคคีกลมเกลียวระหว่างสมาชิกในครอบครัวอีกด้วย

แคนเดล และเลสเซอร์ (พิไลลักษณ์ ทองรอด.2548:19;อ้างอิงจาก Kandel and Lesser.1962: 221) ศึกษาเรื่องการศึกษาวัยรุ่น พบว่า การตัดสินใจของผู้ปกครองมีความสัมพันธ์โดยตรงต่อการศึกษานับมากกว่าสถานภาพทางเศรษฐกิจและกลุ่มเพื่อน

เฮอร์ลอร์ค (ชัยวิชิต เขียรชนะ.2548: 20;อ้างอิงจาก Hurlock.1964: 661) มีแนวคิดเกี่ยวกับความสัมพันธ์ในครอบครัวสรุปได้ดังนี้ คือ บิดามารดา ที่ยอมรับของเด็ก คือ การให้ความรัก ความสนใจ สร้างความอบอุ่นให้เกิดขึ้นในบ้านและเห็นความสำคัญของเด็ก ผลที่ตามมาคือ ทำให้เด็กเป็นคนที่ให้ความร่วมมือ อารมณ์มั่นคง ร่าเริง มีความรับผิดชอบ ขยันหมั่นเพียร เป็นมิตร ซื่อสัตย์ สามารถเผชิญชีวิตด้วยความมั่นใจ มองตนเองได้อย่างตรงกับความเป็นจริง

แกริสัน คิงสตัน และแมคโดแนลด์ (Garrison Kingston and Mcdonald 1966:415) ได้ศึกษาฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมเป็นองค์ประกอบที่ทำให้เด็กเรียนดี หรือไม่ดี โดยพบว่า เด็กที่มาจากครอบครัวที่มีฐานะทางเศรษฐกิจ และสังคมด้วย ย่อมจะขาดประสบการณ์ต่างๆที่จะช่วยในการเรียนรู้ ผลงานวิจัยของแกริสันและคณะแสดงว่า ฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมของครอบครัวมีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

งามตา วนิททานนท์(2536: 69) ได้ให้ความหมายไว้ว่า สัมพันธภาพในครอบครัว หมายถึง ปริมาณเวลาและโอกาสที่สมาชิกในครอบครัวได้พบปะพูดคุยกับบุตรการปฏิสัมพันธ์ในโอกาสต่างๆ และสัมพันธภาพที่สมาชิกในครอบครัวดีต่อกัน

กุหลาบ รัตนสังฆธรรม และคณะ(2538: 4-9) ได้ให้ความหมายไว้ว่า สัมพันธภาพในครอบครัว หมายถึง การแสดงออกด้านพฤติกรรมที่สมาชิกในครอบครัวมีปฏิสัมพันธ์ต่อกันในเรื่องบทบาทของตนกับบุคคลในครอบครัว ความผูกพันและการสนับสนุนของบุคคลในครอบครัวและลักษณะการเลี้ยงดูของบิดามารดา และผู้ปกครอง

ศิริพร สุวรรณทศ(2541: 28) ได้ให้ความหมายไว้ว่า สัมพันธภาพในครอบครัว หมายถึง การที่บิดามารดามีการกระทำต่อกันในเรื่องการแก้ปัญหาาร่วมกันในครอบครัว การแสดงบทบาทตามหน้าที่ความผูกพันทางอารมณ์ การควบคุมพฤติกรรม การสื่อสารในครอบครัวการตอบสนองทางอารมณ์ซึ่งกันและกัน และการกระทำหน้าที่ต่างๆ

ณัฐสุดา สุจินันท์กุล(2541: 28) ให้ความเห็นว่า ความสัมพันธ์ที่ราบรื่นในครอบครัวจะเป็นเครื่องมือในการป้องกันปัญหาต่างๆที่เกิดขึ้นกับบุคคลในครอบครัวอย่างมีประสิทธิภาพ จึงสรุปได้ถึงปัจจัยที่มีส่วนในการสร้างความสัมพันธ์ของครอบครัวดังนี้

1. สถานภาพทางเศรษฐกิจ – สังคม ของครอบครัวใดที่มีความมั่นคงทางเศรษฐกิจไม่ขัดสน ย่อมนำมาซึ่งความสุขของครอบครัว ทำให้เกิดความกลมเกลียวสมัครสมานกันในครอบครัว
2. การรู้จักบทบาทและหน้าที่ของสมาชิกในครอบครัว ตลอดจนสามารถปฏิบัติการให้สอดคล้องกับบทบาทหน้าที่ของตน พ่อแม่มีหน้าที่ในการอบรมสั่งสอนบุตร โดยใช้เหตุผลและบุตรเองก็มีหน้าที่เคารพเชื่อฟัง และให้การเลี้ยงดูพ่อแม่
3. การรู้จักลักษณะธรรมชาติ และความต้องการมูลฐานของแต่ละคนในครอบครัวพ่อแม่ที่พยายามเข้าใจลักษณะธรรมชาติของการเจริญเติบโต และมีความพร้อมที่จะช่วยเหลือเมื่อเกิดปัญหาเมื่อบุคคลในครอบครัวมีความเข้าใจซึ่งกันและกัน ก็จะมีส่วนช่วยเสริมสร้างความสัมพันธ์อันดี และความคงเส้นคงวาในการมีระเบียบวินัยในตนเอง

จากความหมายดังกล่าวข้างต้น ในงานวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ให้ความหมายไว้ว่าสัมพันธภาพในครอบครัว หมายถึง ลักษณะของความสัมพันธ์ของสมาชิกทุกคนในครอบครัวที่มีเวลาใกล้ชิดสนิทสนม

มีการติดต่อสื่อสารระหว่างกันด้วยความเข้าใจ มีความไว้วางใจกัน มีความรักความเอื้ออาทรต่อกัน ช่วยเหลือและให้เกียรติซึ่งกันและกัน มีการทำกิจกรรมร่วมกันที่ชีวิตประจำวันเพื่อส่งเสริมความเป็นคนดีมีวินัยในตนเองให้เกิดขึ้นในครอบครัว

ลักษณะของสัมพันธภาพภายในครอบครัว

กิตติพัฒน์ นนทบุรีมะดุลย์(2530: 5-7) ได้รวบรวมลักษณะของครอบครัวที่มีสัมพันธภาพกันอย่างใกล้ชิดไว้ พอสรุปได้ว่า ครอบครัวที่มีความสัมพันธ์กันอย่างมีคุณภาพมีลักษณะดังนี้

1. การชื่นชมคุณค่าของคนในครอบครัว แสดงความพึงพอใจ ชื่นชมและตระหนักในคุณค่าซึ่งกันและกัน

2. การมีเวลาอยู่ร่วมกัน การที่ทุกคนในครอบครัวได้ทำกิจกรรมร่วมกันและเป็นกิจกรรมที่ทุกคนพอใจ ไม่ใช่เป็นเรื่องการบังคับหรือโดยบังเอิญจะช่วยให้สัมพันธภาพในครอบครัวมีความอบอุ่นมั่นคงยิ่งขึ้น

3. สมาชิกในครอบครัวรู้สึกว่าคุณต้องส่งเสริมให้สมาชิกคนอื่นในครอบครัวได้มีความสุข มีสวัสดิภาพที่ดี มีความห่วงใยซึ่งกันและกันอย่างแท้จริง

4. การติดต่อสื่อสารระหว่างกันเป็นอย่างดี มีเวลาสำหรับการพูดคุยกันเสมอโดยจะพูดคุยรับรู้เรื่องราวกันโดยตรง

5. มีศรัทธาต่อศาสนาอย่างแรงกล้า บุคคลในครอบครัวมักจะมีกิจกรรมทางศาสนาด้วยกัน เช่น ไปเข้าโบสถ์วันอาทิตย์พร้อมกัน หรือเข้าฟังพระเทศน์ร่วมกัน

6. มีความสามารถในการจัดการกับปัญหาที่เกิดขึ้นในครอบครัวได้เป็นอย่างดีทุกคน ทุกคนในครอบครัวจะร่วมกันต่อสู้กับปัญหา ให้กำลังใจซึ่งกันและกันร่วมกันคลี่คลายปัญหาได้ในที่สุด

วิทยา นาวิเคราะห์(2537: 258-259) ได้สรุปว่า ลักษณะของความสัมพันธ์ที่ดีของบุคคลในครอบครัวต้องประกอบด้วย การมีความสัมพันธ์กันอย่างมั่นคง มีศรัทธาต่อกัน รักกัน มีวินัย รับผิดชอบ และรู้จักบทบาทหน้าที่ของคนแต่ละคน มีความปรารถนาดีต่อกันและสามารถแสดงความรู้สึกผสมผสานทั้งหมดนี้ออกมาในปริมาณที่พอเหมาะ

สายสุรี จุติกุล(2542: 13-24) มีความเห็นว่าครอบครัวที่มีสัมพันธภาพที่ดีจะต้องมีลักษณะทางพฤติกรรมที่แสดงออกถึงความรักและผูกพันดังนี้

1. เอาใจใส่ดูแลเอื้ออาทรต่อกัน ซึ่งหมายถึง การดูแลสุขภาพของกันและกัน การศึกษาของบุตร อาหาร การใช้จ่ายเงินทอง การเดินทางไปทำงานหรือโรงเรียน ความทุกข์หรือความสุขที่ต้องการระบาย

2. ต้องเข้าใจกันระหว่างบุคคลในครอบครัว โดยเฉพาะบิดามารดาและบุตรทุกคนในครอบครัวจะต้องปรับตัวเข้าหากันเพื่อช่วยให้มีการตอบสนองที่ดีต่อกัน
3. ต้องมีความเคารพกัน หมายถึง ว่าการเคารพที่มาจากใจ เช่น การยอมรับฟังความคิดเห็นที่แตกต่างกัน มีความคิดเห็นที่แตกต่างกัน มีความเกรงใจกัน
4. มีความรับผิดชอบในหน้าที่ทั้งต่อตนเอง และหน้าที่ภายในครอบครัวรวมถึงการไว้วางใจซึ่งกันและกัน
5. ต้องให้กำลังใจแนะแนวทางเมื่อมีปัญหา และต้องให้อภัยเมื่อสมาชิกในครอบครัวมีการกระทบกระทั่งกัน หรือประพฤติไม่ถูกต้อง
6. ต้องสื่อสารกันด้วยคำพูดที่น่าฟัง ไม่ใช่คำพูดที่หยาบคาย
7. ต้องใช้เวลาอยู่ด้วยกันมีการพูดคุยถึงปัญหาของแต่ละคนมีการทำกิจกรรมร่วมกัน และแสดงความรักต่อกัน เช่น การโอบกอด การหอมแก้ม

ความสัมพันธ์ภายในครอบครัวก่อให้เกิดการเรียนรู้ การเลียนแบบ การถ่ายทอดวัฒนธรรมทางสังคม ความสัมพันธ์ที่ดีทำให้การอบรมสั่งสอนดำเนินไปได้ด้วยดี ก่อนให้เกิดการเรียนรู้ที่ถาวรมีประสิทธิภาพ จึงกล่าวได้ว่า ความสัมพันธ์ในครอบครัวจึงมีอิทธิพลอย่างยิ่งในการสร้างความผูกพันให้เกิดขึ้นภายในครอบครัว ทำให้เด็กมีความรักและภูมิใจในบ้าน ไม่เกิดความเบื่อหน่ายกัน เมื่อในบ้านมีความอบอุ่นแล้ว ก็เป็นทางหนึ่งที่มีส่วนช่วยให้เด็กเลือกประพฤติปฏิบัติตนในสิ่งที่เหมาะสม (ป.มหาพันธ์.2544: 58-59)

2.3.3 ความสำคัญของสัมพันธภาพภายในครอบครัว

สุนน อมรวิวัฒน์(2537: 55) กล่าวว่า บรรยากาศในครอบครัวมีความสำคัญมากต่อการพัฒนาจิตใจของเด็ก ถ้าพ่อแม่ลูกมีความสัมพันธ์กัน ใกล้ชิด พูดจาไพเราะสุภาพ ครอบครัวมีความอบอุ่น พ่อแม่หมั่นทำบุญสุนทาน ลูกได้เห็นแบบที่ดีงามจึงมีความมั่นใจในตนเอง รักเมตตาผู้อื่น และมีบุคลิกภาพที่ร่าเริงแจ่มใส พ่อแม่ช่วยกันประกอบอาชีพที่สุจริต มีความรับผิดชอบในหน้าที่ตนเอง ฯลฯ ลูกก็ได้เรียนรู้ความสัมพันธ์ในครอบครัวทั้งคนและสัตว์ มีจิตใจดี ห่วงใยสุขทุกข์ของผู้อื่นอยู่เสมอ

สำนวนภาษาไทยเรียกครอบครัวที่มีบรรยากาศเช่นนี้ว่า “ อยู่เย็นเป็นสุข ” แต่ถ้าครอบครัวใดมีบรรยากาศที่เครียด พ่อแม่ทะเลาะกันทุกวัน ผู้ใหญ่ดูตัวอย่างหยาบคายไร้เหตุผลให้พ้นจากการถูกลงโทษ บางครั้งพ่อตีแม่เหล้าเมาอะละวาด แม่ถูกพ่อทุบตี บรรยากาศในบ้านไม่มีความสุข เด็กเคยชินต่อความรุนแรงก็เริ่มมีพฤติกรรมที่ก้าวร้าวเพราะคิดว่าการแสดงกำลังข่มขู่เป็นวิธีการที่ทำให้ได้ในสิ่งที่คาดหวัง บรรยากาศที่สับสนวุ่นวายในครอบครัวเช่นนี้ มีสำนวนไทยว่า “ บ้านแตกสาแหรกขาด ” หรือ “ บ้านเรือนร้อนเป็นไฟ ”

สุพัตรา สุภาพ(2542: 89 , 91) กล่าวว่า การเลี้ยงดูลูกแบบเข้าใจจะทำให้เกิดความรักความอบอุ่นทั้งสองฝ่าย ไม่ว่าจะเป็นพ่อแม่หรือลูกตั้งแต่เด็กจนถึงวัยรุ่น เพราะความรักเป็นพื้นฐานที่สำคัญที่สุดในการสร้างชีวิตที่ดี ถ้ามีการให้กันอย่างพอเหมาะพอควร ซึ่งถ้าลูกรักพ่อแม่ลูกจะไม่ค่อยทำอะไรผิดเพราะกลัวพ่อแม่ไม่รัก พ่อแม่ควรพูดคุยกับลูกเพื่อลูกจะได้รู้ว่า ไม่ว่าลูกจะรักและเชื่อฟังคำสั่งสอนอย่างหมดหัวใจเช่นกัน

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ(2544: 63) กล่าวว่า ครอบครัวเป็นกลุ่มสังคมขนาดเล็กที่สมาชิกมีความสัมพันธ์กันทางสมรส และทางสายโลหิตครอบครัวเป็นสถาบันที่เก่าแก่ที่สุด เล็กที่สุด แต่สำคัญที่สุด เนื่องจากครอบครัวเป็นแหล่งกำเนิดหรือเป็นรากฐานของระบบสังคมทั้งหลายเป็นแหล่งปลูกฝังความรู้ ภาวะเยียบ แบบแผนคุณธรรม จริยธรรม พฤติกรรมของคนในสังคมและยังสร้างความสัมพันธ์ของผู้คน สร้างบรรทัดฐานของสมาชิกให้แก่สังคม ทำให้สังคมดำรงอยู่ต่อไป

จากความสำคัญของสัมพันธภาพในครอบครัวที่ผู้วิจัยได้ศึกษาจากเอกสารพบว่า สัมพันธภาพในครอบครัวอันได้แก่ การมีความใกล้ชิด การมีสายสัมพันธ์ที่ดีต่อกันในครอบครัว มีความรักความเอื้ออาทรต่อกัน จะช่วยให้บุคคลเกิดความรักความเข้าใจในครอบครัวของตนมากขึ้น สามารถเล่าเรื่องต่างๆให้ผู้ปกครองฟังได้ทุกเรื่อง ทำให้บุตรรับรู้ได้ถึงสิ่งเหล่านี้และพยายามจะตอบสนองด้วยการเป็นคนดี ปฏิบัติตัวดีต่อพ่อแม่ผู้ปกครองเพราะไม่ต้องการให้พ่อแม่ไม่รัก ซึ่งน่าจะช่วยให้บุคคลเป็นคนเกิดความกตัญญูตเวทีขึ้นได้ ดังนั้นในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยจึงได้สนใจที่จะศึกษาว่าสัมพันธภาพในครอบครัวจะมีความสัมพันธ์กับความกตัญญูตเวทีหรือไม่

2.4 การปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างของผู้ปกครอง

ความหมายของการปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างของผู้ปกครอง

การปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างของผู้ปกครอง เป็นการที่ผู้ปกครองได้ปฏิบัติตนเป็นตัวอย่างให้กับเด็ก ไม่ว่าจะเป็นการกระทำในสิ่งที่ดีและไม่ดี ซึ่งพฤติกรรมเหล่านี้มีผลต่อการที่เด็กจะเลียนแบบและมีพฤติกรรมตาม ดังที่ลัดดาวัลย์ และวิลาสลักษณ์ ชั่ววัลลี(2524:6) กล่าวว่า การถ่ายทอด หมายถึง การสั่งสอนและการกระทำเป็นตัวอย่างบิดามารดาหรือผู้มีอาวุโสในบ้าน

ลัดดาวัลย์ เกษมเนตร และคณะ(2539:18 -19) ได้ให้ความหมายไว้ว่า พฤติกรรมของบิดามารดา หรือผู้ปกครองในการปฏิบัติตามกฎ ระเบียบและกิจวัตรประจำวันให้สอดคล้องกับค่านิยมของสังคม และช่วยเสริมสร้างควมมีวินัยแก่เด็กอย่างสม่ำเสมอ โดยการทำตนเป็นแบบอย่างที่ดี ชมเชยหรือให้กำลังใจเมื่อเด็กแสดงพฤติกรรมที่เหมาะสม และฝึกให้เด็กพิจารณาแก้ปัญหาและสร้างข้อตกลง

เพื่อปฏิบัติตาม ทั้งนี้ต้องเน้นในเรื่องของการใช้เหตุผล การช่วยเหลือและการเสียสละเพื่อส่วนรวม การควบคุมตนเอง การไม่ละเมิดสิทธิของผู้อื่น และการร่วมมือกับผู้อื่น

ดังนั้น ในงานวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ให้ความหมายไว้ว่า การปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างของผู้ปกครอง หมายถึง พฤติกรรมของบิดา มารดา หรือผู้ปกครองในการปฏิบัติตามกฎระเบียบและกิจวัตรประจำวันให้สอดคล้องกับค่านิยมของสังคม และช่วยเสริมสร้างความมีวินัยในตนเองให้แก่เด็กอย่างสม่ำเสมอ โดยการทำตนเป็นแบบอย่างที่ดี ชมเชย หรือให้กำลังใจเมื่อเด็กแสดงพฤติกรรมที่เหมาะสม โดยจะเน้นในเรื่องความมีวินัยในตนเอง

ความสำคัญของการปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างของผู้ปกครอง

สุพัทธรา สุภาพ(2538: 114) กล่าวว่า เด็กจะได้ดีหรือชั่วอยู่ที่ “ รากแก้ว ” คือครอบครัวซึ่งหากจะพูดแค่ว่าอย่างเดียว เด็กคงไม่ซึมซาบเท่าไร แต่ถ้าเห็นภาพพ่อแม่เป็นคนดี มีคุณธรรม ไม่ทำความชั่ว มีจิตเมตตา กรุณา เด็กคงดีได้บ้าง ดังนั้น การที่ผู้ใหญ่เป็นแบบอย่างที่ดีจึงมีคุณค่าแก่ลูกหลาน

ลัดดาวัลย์ เกษมเนตร และคณะ(2539: 18-19) ได้กล่าวถึงแนวทางในการปฏิบัติของบิดา มารดาเดียวกับการส่งเสริมให้เด็กเกิดวินัยดังกล่าวข้างต้นนั้น มีดังนี้

1. ความแน่นอนสม่ำเสมอ ควรกำหนดกิจวัตรประจำวันที่แน่นอน เด็กจะรู้สึกสบายใจถ้าเขา รู้กำหนดการที่แน่นอนของตนเองล่วงหน้า การตั้งกฎเกณฑ์ต้องคำนึงว่ามีความสำคัญและเด็กสามารถตัดสินใจได้แน่นอน หากมีการเปลี่ยนแปลงต้องอธิบายเหตุผลว่าเป็นเพราะอะไร
2. ชมเชยให้กำลังใจ เด็กต้องการความสนใจและการยอมรับที่สม่ำเสมอจากบิดามารดา ซึ่งควรบอกให้เด็กเป็นไปตามความคาดหวัง
3. ทำเป็นแบบอย่าง เด็กจะเลียนแบบสิ่งต่างๆรอบตัว ดังนั้นบิดามารดาจึงควรทำตัวเป็นแบบอย่างที่ดีให้เด็กเห็น เพื่อให้เด็กเป็นไปตามความคาดหวัง
4. ใช้เหตุผลที่ถูกต้องตามสถานการณ์ เด็กแต่ละคนมีความแตกต่างกันและมีพัฒนาการทางร่างกายและอารมณ์แตกต่างกันขึ้นอยู่กับเวลาและสถานการณ์ก่อนที่จะใช้วินัยกับเด็ก ต้องพิจารณาว่าเด็กกำลังเหนื่อย ป่วย หิว กำลังไม่สบายใจ เด็กอาจจะเลิกเกินไปกว่าที่จะเป็นไปตามที่คาดหวังหรือไม่
5. การลงโทษอาจทำได้ หากพูดชี้แนะหรือกระทำโดยวิธีต่างๆไม่สามารถเปลี่ยนแปลงแก้ไข อาจจำเป็นต้องมีการลงโทษ แต่ไม่ควรรุนแรงนัก เช่นการไม่ยอมรับในสิ่งที่เด็กกระทำหรือแสดงพฤติกรรมที่ไม่ถูกต้อง การงดการปฏิบัติบางอย่างหรือสิทธิบางประการจำกัดบริเวณหรือการไม่พูดด้วยระยะเวลาหนึ่ง

จากวิธีการดังกล่าวสรุปได้ว่า การส่งเสริมให้เด็กมีวินัยในตนเองควรเกิดจากความรักความอบอุ่น การให้อิสระในการแสดงความคิดเห็นของเด็กรวมทั้งการเป็นแบบอย่างที่ดีสำหรับเด็กที่จะเลียนแบบ

ป.มหาพันธ์(2544: 25-26,99) กล่าวว่า พื้นฐานทางวัฒนธรรมของครอบครัวมีความสำคัญยิ่งต่อพฤติกรรมของเด็ก ความรู้ ความคิด ความเชื่อ ค่านิยม ทศนคติ ตลอดจนการประพฤติปฏิบัติของเด็กจะถูกกล่อมเกลา ถ่ายทอดและปลูกฝังโดยครอบครัวซึ่งผ่านการอบรมสั่งสอนของผู้ใหญ่ อันได้แก่ บิดา มารดา ญาติพี่น้องในครอบครัว สิ่งแวดล้อมทางวัฒนธรรมมีความสำคัญยิ่งต่อการกล่อมเกลา การปลูกฝังแต่วัฒนธรรมที่ดีงาม ส่วนเด็กที่อยู่ในครอบครัวที่ไร้วัฒนธรรมย่อมได้รับ การถ่ายทอดแต่ วัฒนธรรมที่ไม่ดีหรือวัฒนธรรมที่ไม่เหมาะสมกับสังคมไทยซึ่งบิดา มารดา หรือสมาชิกในครอบครัว จะต้องให้การสั่งสอนอบรมและปฏิบัติตนให้เป็นแบบอย่าง

พรณี บุญประกอบ(2546: 16-17) กล่าวว่า บทบาทสำคัญของบิดามารดาในการพัฒนาเสริมสร้างเยาวชนไทยได้แก่

1. การให้ความรู้ความจริง หรือคุณธรรมต่างๆที่มีอยู่ในสังคมการบอกเล่าถึงสภาพปัญหา สิ่งแวดล้อมที่เกิดขึ้นจากผลการกระทำของมนุษย์บอกรวบรวมวิธีการที่ถูกต้อง การให้ความรู้นี้ก็ คือ การอบรมสั่งสอนของบิดามารดานั่นเอง ซึ่งจะเป็นการถ่ายทอดทัศนคติ และค่านิยมไปสู่เยาวชนด้วย ผู้ที่เป็นบิดามารดาควรตรวจสอบตนเองในเรื่องนี้ก่อนและเร่งพัฒนาตนเองก่อนที่จะนำไปสู่เยาวชน

2. การเป็นตัวอย่างที่ดี บิดามารดาจะเป็นตัวแบบที่เยาวชนจะได้เห็นอยู่ทุกวัน การที่ใกล้ชิดคุ้นเคย และไว้วางใจ จะเป็นสิ่งผลักดันให้เยาวชนเชื่อในตัวแบบนั้น

3. การเสริมแรงพฤติกรรม บิดามารดาสามารถส่งเสริมพฤติกรรมต้องการที่เยาวชนได้แสดงออกมาให้คงทนถาวรได้ด้วยการให้รางวัลหรือสิ่งที่เขาพอใจ เช่น คำชมเชย ความรัก การสัมผัส เป็นต้น เพื่อให้เขาเกิดการเรียนรู้ และแสดงพฤติกรรมนั้นซ้ำอีก และเพิ่มปริมาณมากขึ้น

4. การจัดประสบการณ์ต่างๆให้แก่เยาวชน บิดามารดาสามารถส่งเสริมพฤติกรรมที่ต้องการที่เยาวชนได้แสดงออกมาให้คงทนถาวรได้ด้วยการให้รางวัลหรือสิ่งที่เขาพอใจ เช่น คำชมเชย ความรัก การสัมผัส เป็นต้น เพื่อให้เขาเกิดการเรียนรู้ และแสดงพฤติกรรมนั้นซ้ำอีกและเพิ่มมากขึ้น

งามตา วรนิทานนท์(2546: 10-12) กล่าวว่าพ่อแม่คือต้นกำเนิดของการพัฒนาเยาวชนให้เป็นคนดีมีคุณธรรมประจำใจด้วยการอบรมเลี้ยงดูเยาวชนอย่างเหมาะสมและปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีแก่เยาวชน วิธีการดังกล่าวนับเป็นมาตรการที่ให้ผลดีต่อจิตใจและพฤติกรรมของเยาวชน เป็นผลที่คงทนถาวรและอยู่นานแนวทางการป้องกันปัญหาและเสริมสร้างพฤติกรรมของเยาวชน เป็นผลที่คงทนถาวรและอยู่ในแนวทางที่มีประสิทธิภาพมากกว่าแนวการแก้ไขเมื่อเกิดปัญหาล่วงแล้ว

การส่งเสริมให้ลูกยอมรับและปฏิบัติตามนั้นโดยให้รางวัลหรือชมเชยเมื่อลูกยอมรับปฏิบัติตาม และแสดงความพอใจทุกครั้งที่ทำกิจกรรมที่ส่งเสริมความมีวินัยในตนเองนั้นสิ่งสำคัญคือพ่อแม่ต้องทำตัวเป็นแบบอย่างเป็นการสอนที่ให้ผลดีกว่าการสอนโดยตรงหรือการควบคุมบังคับ

จากความสำเร็จของการปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างของผู้ปกครองที่ผู้วิจัยได้ศึกษาจากเอกสาร พบว่า การปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างของผู้ปกครองมีความสำคัญยิ่ง เนื่องจากพ่อแม่หรือผู้ปกครองเป็นบุคคลที่ได้มีโอกาสใกล้ชิดกับลูกมากที่สุดตั้งแต่เกิด เมื่อลูกได้เห็นสภาพที่พ่อแม่ปฏิบัติตนหรืออบรมสั่งสอนตลอดมาก็ทำให้ลูกพยายามที่จะเลียนแบบพฤติกรรมให้เป็นเหมือนอย่างพ่อแม่ เช่นเดียวกับลูกปูกับแม่ปู ที่ไม่ว่าแม่ปูจะเดินเฉไปเฉมาก็ตาม ซึ่งคนก็เช่นกันถ้าพ่อแม่หรือผู้ปกครองปฏิบัติตนให้ลูกเห็นไม่ว่าจะเป็นสิ่งดีหรือไม่ดี ดังนั้นหากต้องการให้ลูกปฏิบัติตามเป็นคนดีมีวินัย พ่อแม่ก็ควรที่จะปลูกฝังด้วยการอบรมสั่งสอนและปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างให้ลูกเห็นตั้งแต่ลูกยังเล็ก ด้วยการประพฤติปฏิบัติดีเป็นคนดีมีวินัยเพื่อให้ลูกเห็นและได้เป็นแบบอย่าง ดังนั้น การวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาว่าการปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างของผู้ปกครองจะมีความสัมพันธ์กับความมีวินัยในตนเองหรือไม่

2.5 ความมีคุณธรรมประจำใจ

ความหมายของคุณธรรม

ศักดิ์ชัย นิธิวุฒิวี(2524: 82) ได้ให้ความหมายว่า คุณธรรม หมายถึง คุณภาพของจิตใจที่เข้าถึงความดีขั้นสูง ซึ่งเป็นขั้นที่อยู่เหนือสภาพของสังคม สิ่งแวดล้อม เป็นคุณงามความดีในตัวของมันเอง

หน่วยนิเทศศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ(2529:1;อ้างอิงจาก ส.วาสนา ประมวลพจนานุกรม.2535;2) ได้ให้ความหมายไว้ว่า คุณธรรม หมายถึง ความเชื่อของบุคคลส่วนใหญ่ที่เชื่อว่าเป็นสิ่งที่ดีงามที่จะส่งผลให้เกิดการกระทำที่เป็นประโยชน์และความดีที่แท้จริงต่อสังคม

ประภาศรี สีหอำไพ(2540: 21) ได้ให้ความหมายไว้ว่า คุณธรรม คือหลักธรรมจริยาที่สร้างความรู้สึกลึกซึ้งชอบชั่วดีในทางศีลธรรม มีคุณงามความดีภายในจิตใจอยู่ในขั้นสมบูรณ์จนเต็มเปี่ยมไปด้วยความสุขความยินดี การกระทำที่ดีย่อมมีผลผลิตของความดี คือ ความชื่นชมยกย่อง ในขณะที่การกระทำชั่วย่อมนำความเจ็บปวดมาให้ การเป็นผู้มีคุณธรรม คือ การปฏิบัติตนอยู่ในกรอบที่ดีงาม ความเข้าใจเรื่องการทำดีมีคุณธรรมเป็นกฎเกณฑ์สากลที่ตรงกัน เช่น การไม่ฆ่าสัตว์ ไม่เบียดเบียน ไม่ลักขโมย ไม่ประพฤติผิดในกาม เป็นต้น

กรมวิชาการ(2540: 1) ได้ให้ความหมายไว้ว่า คุณธรรม หมายถึง คุณงามความดีด้านกาย วาจา ใจ ซึ่งจะทำให้ผู้ปฏิบัติและสังคมเกิดความสุข

พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.2542 (2546: 253) ได้ให้ความหมายไว้ว่า
คุณธรรม หมายถึง สภาพคุณงามความดี

งามตา วรินทร์ (2546: 9) อ้างอิงพระธรรมโกศาจารย์ (ท่านปัญญานันทภิกขุ) ได้ให้
ความหมายว่า “ คนดี คือคนที่มีคุณธรรม คนขาดคุณธรรมเป็นอะไรก็ไม่สมบูรณ์ เป็นมนุษย์ก็ยังไม่ได้
ชาวโลกนี้กว่าให้มีความรู้ ให้เก่งในการใช้ความรู้ ก็เพียงพอ เพราะมันขาดอะไรบางอย่าง ซึ่งเป็นเครื่อง
คุ้มครองชีวิตให้ดำเนินไปด้วยความเรียบร้อย ”

สรุปได้ว่า เยาวชนที่มีคุณธรรมในจิตใจนั้นจะมีเหตุผลทางจริยธรรมสูงและสามารถ
ตัดสินใจและแสดงพฤติกรรมที่เหมาะสมเป็นคนดีมีวินัยในตนเองได้

ความสำคัญของคุณธรรมประจำใจ

(พระธรรมปิฎก(ป.อ.ปยุตโต)2538;สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ.2540: 18–
19) กล่าวว่าองค์ประกอบร่วมในการสร้างวินัยนั้นต้องอาศัยองค์ประกอบร่วมที่เอื้อให้เกิดความมีวินัย
มาช่วยหนุน องค์ประกอบที่สำคัญเกี่ยวข้องใกล้เคียงกันมาก คือ

1.) กัลยาณมิตร หมายถึง บุคคลที่มีการฝึกฝนพัฒนาดีแล้ว มีศีล มีวินัย จะเป็นผู้นำและ
แบบอย่างที่ดีในการเสริมสร้างพฤติกรรมเคยชินที่มีวินัย พร้อมทั้งสามารถอธิบายเหตุผลคุณค่า
ประโยชน์ของพฤติกรรมความมีวินัย

2.) ฉันทะ หมายถึง ความรักดี ใฝ่รู้ ใฝ่ดี ใฝ่สร้างสรรค์ คนที่มีฉันทะนี้เอยากให้ทุกสิ่งที่ดี
เข้าไปเกี่ยวข้องอยู่ในภาวะที่ดีที่สุดของมัน เมื่อเห็นเพื่อนมนุษย์ก็เอยากให้เพื่อนมนุษย์อยู่ในภาวะเอิบ
อัมแข็งแรงสมบูรณ์มีความสุขอย่างดีที่สุด

3.) อัตตสัมปทา หมายถึง การทำตนให้ถึงพร้อมสมบูรณ์แห่งศักยภาพของตน ต้องการจะ
พัฒนาตนเองให้สมบูรณ์ ทำชีวิตของตนให้ถึงความสมบูรณ์เกิดเป็นจิตสำนึกในการฝึกฝนพัฒนาตน
หรือจิตสำนึกในการศึกษา คนที่มีจิตสำนึกในการฝึกฝนพัฒนาตน เมื่อพบอะไรที่ยากก็มองเห็นเป็น
เครื่องฝึกตัวที่จะทำให้พัฒนาตนได้มาก เกิดความรู้สึกว่ายากยิ่งได้มาก คนที่มีจิตสำนึกในการฝึกตน
จะทำให้การฝึกวินัยเป็นเรื่องง่าย เพราะวินัยหมายถึงการควบคุมตนเอง

งามตา วรินทร์(2546: 12) กล่าวว่า วิธีการปลูกฝังอบรมความเป็นพุทธมามกะ ซึ่ง
หมายถึง การที่พ่อแม่ปฏิบัติต่อลูกทั้งทางตรงและทางอ้อม เพื่อสื่อสารให้ลูกเกิดความรู้ความเข้าใจและ
ยอมรับที่จะปฏิบัติตามหลักคำสอนทางพุทธศาสนาขั้นพื้นฐานสำหรับชาวพุทธกระบวนการสื่อสารเพื่อ
ชักจูงให้ลูกปรับเปลี่ยนความรู้สึกนึกคิดไปในทิศทางที่เห็นชอบและพอใจที่จะปฏิบัติตามหลักคำสอน
ทางพุทธศาสนา

จากเอกสารข้างต้นเราจะเห็นถึงความสัมพันธ์ระหว่างคุณธรรมประจำใจว่าน่าส่งผลต่อความมีวินัยในตนเองเนื่องจากว่าคุณธรรมประจำใจได้ว่าเป็นลักษณะการใช้ชีวิตของนักเรียนโดยเลือกปฏิบัติแต่สิ่งดีงาม เพื่อเป็นคนดีมีวินัยในตนเองและช่วยให้สังคมเกิดความสงบสุข โดยปฏิบัติตามหลักคำสอนขั้นพื้นฐานทางศาสนา คือ การให้ทานด้วยการปฏิบัติตามกฎระเบียบของสังคม รับผิดชอบ ตั้งใจด้วยเหตุผลตลอดจนแสดงพฤติกรรมต่างๆบนพื้นฐานของความถูกต้อง

งานวิจัยต่างประเทศ

มุสเสน (จิตรา ชนะกุล.2539: 23;อ้างอิงจาก Muss.1969: 335-341,513-514) ศึกษาพบว่า การฝึกวินัยให้แก่เด็กโดยการให้เหตุผลและให้ความรักเป็นการฝึกวินัยที่ให้เหตุผลที่สุดและช่วยส่งเสริมพัฒนาการทางสมองของเด็ก เพราะช่วยให้เด็กเข้าใจเหตุผลหรือมาตรฐานสังคมที่พ่อแม่ต้องการ วิธีนี้จะช่วยให้เด็กมีวินัยในตนเองสูงขึ้น ซึ่งมุสเสนให้ข้อคิดว่า การฝึกวินัยและส่งเสริมพัฒนาการของความรู้สึกรับผิดชอบโดยการให้ความรักนั้นควรใช้จนกว่าเด็กจะเลิกกระทำพฤติกรรมที่ไม่พึงปรารถนา เพราะเป็นการกระตุ้นให้เด็กยอมรับอย่างแท้จริง

ฮอฟแมน (จินดา น้ำเจริญ.2540:12;อ้างอิงมาจาก Hoffman.1970: 286) ได้ศึกษาการฝึกวินัย 3 วิธีได้แก่ การให้เหตุผล การปล่อยปละละเลย การรวบรวมอำนาจ ผลการศึกษาพบว่า บิดามารดาที่ฝึกวินัยโดยวิธีการให้เหตุผลจะทำให้เด็กมีวินัยในตนเองสูงกว่าเด็กที่ได้รับการฝึกวินัยโดยวิธีการให้เหตุผลจะทำให้เด็กมีวินัยในตนเองสูงกว่าเด็กที่ได้รับการฝึกวินัยโดยบิดามารดาปล่อยปละละเลยหรือรวมอำนาจ

เบอร์นาร์ด (แจ่มจันทร์ เกียรติกุล.2531: 37;อ้างอิงมาจาก Bunard.1972: 206-207) ได้ให้ความคิดเห็นว่า เด็กต้องการวินัยที่เกิดจากความรู้ความเข้าใจและการยอมรับนับถือมากกว่าวินัยที่เกิดจากการใช้อำนาจบังคับ

มิลเลอร์ (จินดา น้ำเจริญ.2540:12;อ้างอิงมาจาก Miller.1984:15-16) ศึกษาความแตกต่างระหว่างการลงโทษกับการฝึกวินัย พบว่าลักษณะของการปฏิสัมพันธ์ของแต่ละบุคคล สิ่งแวดล้อม กิจกรรมประจำวันและความคาดหวังส่วนบุคคล มีผลต่อพฤติกรรมของเด็กและเสนอแนะว่าเทคนิคที่ใช้ทักษะการแก้ปัญหาช่วยให้เด็กเกิดวินัยในตนเอง

เวอร์เบิล (Verble.1985: 40-42) กล่าวว่า การลงโทษในลักษณะที่เด็กต้องเชื่อฟังและทำตาม การลงโทษของครูเป็นการเอาความรับผิดชอบทั้งหมดไว้กับครู เทคนิคของการให้เด็กระบุพฤติกรรม การให้เด็กได้เลือกวิธีการที่จะแก้ไข การวางแผนและให้เด็กได้รับผลของการกระทำที่สัมพันธ์กันอย่างเหมาะสม (relevant consequences) ทันทิมีส่วนเกี่ยวข้องกับการฝึกวินัยของเด็ก และส่งเสริมวินัยในตนเอง

งานวิจัยในประเทศ

ฉันทนา ภาคบงกช (2539: 41-43) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การปลูกฝังวินัยของคนในชาติ พบว่า องค์ประกอบดังนี้ การมีวินัยในตนเอง ความเชื่อมั่นในตนเอง ความมีเหตุผลหรือปัญญา ความมีน้ำใจ เมตตา การควบคุมตนเอง การเคารพในสิทธิของผู้อื่น ล้วนมีความเกี่ยวข้องกันและมีผลต่อการปลูกฝัง หรือเสริมสร้างวินัยแก่คนในชาติ

จิราพร อรุณพูลทรัพย์ (2541: 2) ได้ศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการมีวินัยในตนเอง ของนักเรียนชั้นประถมศึกษา ในสังกัดกรุงเทพมหานคร พบว่า ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการมีวินัยในตนเองของนักเรียนคือ การจัดกิจกรรมเสริมสร้างวินัยในโรงเรียน โรงเรียนขนาดกลาง การอบรมเลี้ยงดู การศึกษา อาชีพของบิดา มารดา

กรรณิศา สีวพันธ์ (2543: 104) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมเชิงจริยธรรมด้านความมีวินัยในตนเอง และการอบรมเลี้ยงดูที่ต่างกันของนักเรียนประจำ โรงเรียนมหิดลวิทยานุสรณ์ พบว่า นักเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ มีพฤติกรรมเชิงจริยธรรมด้านความมีระเบียบวินัยในตนเอง อยู่ในระดับค่อนข้างสูง อันเป็นผลสืบเนื่องจากการได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตยระดับสูง

สินีนาง สุทธจินดา (2543: บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาและเปรียบเทียบการมีวินัยในตนเอง ของนักเรียนสาขาพาณิชการ โรงเรียนอาชีวศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน ใน กรุงเทพมหานคร ผลจากการจำแนกตามเพศ ระดับชั้นพบว่า

1. นักเรียนมีวินัยในตนเองโดยรวมและรายด้าน คือ ด้านการปฏิบัติตนในห้องเรียน การปฏิบัติตนนอกห้องเรียน และการปฏิบัติตนในสังคม ในระดับสูง
2. นักเรียนที่เพศต่างกัน มีวินัยในตนเองแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
3. นักเรียนที่เรียนระดับชั้นต่างกัน มีวินัยในตนเองแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

แสง ทวีคุณ (2546 : บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ผลของการพัฒนาจิต และทักษะต่อพฤติกรรมปลูกฝังวินัยแก่นักเรียนของครู พบว่า ครูที่ได้รับการปลูกฝังจิตลักษณะ เป็นผู้ที่มีเหตุผลเชิงจริยธรรมและความเชื่ออำนาจในตนที่วัดทันทีหลังการฝึกอบรมนั้นจะทำให้นักเรียนมีวินัยกว่าครูที่ไม่ได้รับการอบรมการปลูกฝังจิตลักษณะ

งามตา วรินทร์านนท์ (2546: 65) ได้ทำการศึกษาวินัยพฤติกรรมเข้ากลุ่มอาสาพัฒนาชนบท ของนิสิตมหาวิทยาลัย พบผลว่า นิสิตที่มีพฤติกรรมน่าปรารถนานี้มีความแตกต่างจากนิสิตที่ไม่มีพฤติกรรมหลายด้านที่เด่นชัดคือ ผู้อาสาพัฒนาชนบทมีความเชื่อในอำนาจในตนสูงกว่ามีเหตุผลเชิงจริยธรรมสูงกว่า มุ่งอนาคตสูงกว่าและยังมีเจตคติที่ดีต่อการอาสาพัฒนาชนบทมากกว่าผู้ที่มีอาสาด้วย ลักษณะทางจิตสำหรับพฤติกรรมวินัยซึ่งหมายถึงพฤติกรรมตามกฎเกณฑ์และค่านิยมของ

โรงเรียนก็ได้มีการวิจัยกับนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนปลายและนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น พบว่านักเรียนที่มีลักษณะมุ่งมั่นและควบคุมตัวเองได้ดีมากมีทัศนคติที่ดีต่อการมีวินัยมากเท่าใดก็เป็นผู้ประพฤติปฏิบัติอย่างมีวินัยมากเท่านั้น

สถิตาพร คำสวด (2546 : 119-121) ได้ทำการวิจัยเรื่อง พบว่า นิสิตที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวด และนิสิตที่ได้เข้าร่วมกิจกรรมการเรียนการสอนแบบผู้เรียนเป็นสำคัญ นั้นจะมีพฤติกรรมความมีวินัยในตนเองสูง

ทัศนีย์ จิตต์ชื่นมีชัย (2548: 76) ได้ทำการวิจัยเรื่อง องค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อวินัยในตนเอง ด้านการเรียนของนักศึกษาระดับปริญญาตรี คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง พบว่า องค์ประกอบด้านนิสัยการเรียน แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ภาวะความรับผิดชอบที่มีต่อครอบครัว สัมพันธภาพระหว่างนักศึกษา กับสมาชิกในครอบครัว สัมพันธภาพระหว่างนักศึกษา กับอาจารย์ สัมพันธภาพระหว่างนักศึกษา กับเพื่อน มีผลต่อความมีวินัยในการเรียนของนักศึกษา

พระมหาประยุค น้อยสี (2549: 62-65) ได้ทำการศึกษาค้นคว้าวิจัยคู่มือพัฒนาความมีวินัยของนักเรียนช่วงชั้นที่ 2 พบว่าคู่มือพัฒนาความมีวินัยของนักเรียนช่วงชั้นที่ 2 สามารถพัฒนาความมีวินัยทั้ง 3 ด้าน คือ ด้านการตรงต่อเวลา ด้านมีระเบียบและปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ข้อตกลงของกลุ่ม และเคารพสิทธิของผู้อื่นมีความอดทนรอได้โดยจะทำให้นักเรียนสามารถนำประสบการณ์ตรงจากการเข้าร่วมกิจกรรมไปใช้ในชีวิตประจำวันได้เป็นอย่างดี และสามารถพัฒนาตนเองให้เป็นบุคคลที่มีคุณธรรมและจริยธรรมด้านความมีวินัยได้

ฉัตรชัย สนิธิรัตน์ (2551: 64) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยบางประการกับความมีวินัยในตนเองของนิสิตระดับปริญญาตรี หลักสูตรบริหารธุรกิจบัณฑิต คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ พบว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ความรับผิดชอบ ความเชื่อมั่นในตนเอง ความอดทน สัมพันธภาพระหว่างเพื่อน อิทธิพลของตัวแบบสัญลักษณ์ แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ และบุคลิกภาพความเป็นผู้นำส่งผลต่อความมีวินัยในตนเองของนักศึกษา

จากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความมีระเบียบวินัยในตนเองที่กล่าวมาแล้วข้างต้นจะเห็นได้ว่าการมีวินัยในตนเองนั้นมีความสำคัญต่อการดำรงชีวิต การอยู่ร่วมกันในสังคม การเรียนการสอนรวมถึงการอยู่ร่วมกันในโรงเรียนของนักเรียน เป็นต้น

บทที่ 3

วิธีการดำเนินการศึกษาค้นคว้า

การวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงบรรยาย (Descriptive Research) ที่มุ่งศึกษาปัจจัยบางประการที่มีผลต่อความมีวินัยในตนเองของนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 ซึ่งนำเสนอตามลำดับ ดังต่อไปนี้

1. การกำหนดประชากร และการสุ่มกลุ่มตัวอย่าง
2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
3. การเก็บรวบรวมข้อมูล
4. การจัดกระทำและการวิเคราะห์ข้อมูล
5. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

การกำหนดประชากร และการสุ่มกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ เป็นนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 สังกัดพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 ปีการศึกษา 2551 จำนวน 21,384 คน โดยแบ่งเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 จำนวน 7,506 คน นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 จำนวน 7,398 คน และนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 6,480 คน รวมมีจำนวนทั้งสิ้น 21,384 คน

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นนักเรียนที่กำลังศึกษาในระดับช่วงชั้นที่ 3 ปีการศึกษา 2551 โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 ซึ่งมีจำนวนนักเรียนทั้งสิ้น 364 คน ซึ่งได้จากการสุ่มตัวอย่างแบบสองขั้นตอน (Two-stage Stage Random Sampling) โดยมีรายละเอียดการกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างและขั้นตอนในการสุ่มกลุ่มตัวอย่างดังนี้

1. สํารวจข้อมูลของประชากรจากแหล่งข้อมูลทุติยภูมิ คือ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 แล้วจัดทำกรอบการสุ่ม (Sampling Frame) โดยจำแนกตามขนาดโรงเรียนและระดับชั้น ผู้วิจัยได้นำหลักเกณฑ์ของสำนักนโยบายและแผนการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ โดยจำแนกตามขนาดดังนี้

ขนาดที่ 1	จำนวนนักเรียน	ไม่เกิน 120	คน
ขนาดที่ 2	จำนวนนักเรียน	121 - 200	คน
ขนาดที่ 3	จำนวนนักเรียน	201 - 300	คน

ขนาดที่ 4	จำนวนนักเรียน	301 - 499	คน
ขนาดที่ 5	จำนวนนักเรียน	500 - 1,499	คน
ขนาดที่ 6	จำนวนนักเรียน	1,500 - 2,499	คน
ขนาดที่ 7	จำนวนนักเรียน	มากกว่า 2,500	คน

ตาราง 1 จำนวนโรงเรียน และจำนวนนักเรียนในช่วงชั้นที่ 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานนทบุรี เขต 2 จำแนกตามขนาดของโรงเรียน

ขนาดโรงเรียน	จำนวนโรงเรียน	จำนวนนักเรียน(คน)		
		ม.1	ม.2	ม.3
ขนาดที่ 1	-	-	-	-
ขนาดที่ 2	3	43	52	39
ขนาดที่ 3	5	141	139	116
ขนาดที่ 4	11	476	453	441
ขนาดที่ 5	18	2,330	2,174	1,902
ขนาดที่ 6	4	1,023	1,038	1,031
ขนาดที่ 7	11	3,493	3,542	2,951
รวม	52	7,506	7,398	6,480

ที่มา : ข้อมูลสารสนเทศทางการศึกษา 2550 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานนทบุรี เขต 2

2. การกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่าง

ในการกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยได้ใช้วิธีการคำนวณหาขนาดของกลุ่มตัวอย่างเพื่อการประมาณค่าเฉลี่ยของประชากร ซึ่งใช้สูตรการกำหนดตัวอย่างสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) ที่ระดับความเชื่อมั่น 99% ของมยุรี ศรีชัย (2538: 105) โดยประกอบไปด้วยข้อมูลต่างๆ ที่ใช้ในการคำนวณ ดังนี้

2.1 กำหนดระดับความเชื่อมั่น (Level of Confidence: $1 - \alpha$) ที่ 99%

2.2 กำหนดขนาดของความคลาดเคลื่อนเท่ากับ 1.5 คะแนน จากคะแนนเต็มของแบบสอบถามวัดความมีวินัยในตนเองซึ่งผู้วิจัยได้พิจารณาแล้วเห็นว่าขนาดความคลาดเคลื่อนดังกล่าวเพียงพอสำหรับการได้มาของกลุ่มตัวอย่างที่เหมาะสม

2.3 ค่าประมาณความแปรปรวนของประชากร (σ^2) ได้จากการประมาณค่าพิสัยของคะแนนแบบสอบถามวัดความมีวินัยในตนเอง จำนวน 40 ข้อ มีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ไปใช้กับนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 ได้แก่ นักเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 , 2 และ 3 ได้ค่าประมาณความแปรปรวนของประชากรเท่ากับ 316.496 , 171.892 และ 215.267 ตามลำดับ

2.4 คำนวณหาขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรการกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างของการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) ที่ระดับความเชื่อมั่นที่ 99% (มยุรี ศรีชัย. 2538: 105)

$$n = \frac{\sum_{g=1}^k \frac{N_g^2 S_g^2}{W_g}}{\frac{N^2 e^2}{Z_{\alpha/2}^2} + \sum_{g=1}^k N_g S_g^2}$$

ได้กลุ่มตัวอย่างเท่ากับ 364 คน โดยแบ่งเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 จำนวน 171 คน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 จำนวน 92 คน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 101 คน

3. ทำการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) โดยใช้ขนาดของโรงเรียนเป็นชั้นและมีนักเรียนในแต่ละชั้นเป็นหน่วยของการสุ่ม (Sampling Unit) โดยทำการสุ่มโรงเรียนมาร้อยละ 10 ของจำนวนโรงเรียนในแต่ละขนาดดังแสดงในตาราง 2

ตาราง 2 โรงเรียนและจำนวนนักเรียนที่ได้จำแนกตามขนาดของโรงเรียน

ขนาด โรงเรียน	โรงเรียน	จำนวนนักเรียน			รวม
		ม.1	ม.2	ม.3	
ขนาดเล็ก	สุเหร่าลากค้อน	21	22	12	55
	ราษฎร์นิยม	94	129	126	349
ขนาดกลาง	สตรีนนทบุรีบางใหญ่	187	195	179	561
	เตรียมอุดมศึกษาน้อมเกล้าถนนทบุรี	209	207	201	617
ขนาดใหญ่	สวนกุหลาบวิทยาลัยนนทบุรี	767	833	655	2,255
	บางบัวทอง	559	555	584	1,698
รวม		1,837	1,941	1,757	5,535

หมายเหตุ

โรงเรียนขนาดเล็ก (โรงเรียนขนาดที่ 2-4) จำนวนนักเรียนทั้งหมด 1 - 1,499 คน
 โรงเรียนขนาดกลาง (โรงเรียนขนาดที่ 5) จำนวนนักเรียนทั้งหมด 1,500 - 3,499 คน
 โรงเรียนขนาดใหญ่ (โรงเรียนขนาดที่ 6 และ 7) จำนวนนักเรียนทั้งหมด 4,500 คนขึ้นไป

4. ทำการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) โดยใช้ระดับชั้นเป็นชั้น และใช้นักเรียนเป็นหน่วยในการสุ่ม ได้จำนวนนักเรียนในแต่ละโรงเรียนซึ่งใช้เป็นกลุ่มตัวอย่างสำหรับการวิจัย โดยทำการสุ่มจำนวนนักเรียนมาร้อยละ 10 แต่ละระดับชั้นของช่วงชั้นที่ 3 ได้กลุ่มตัวอย่างดังตาราง 3

ตาราง 3 จำนวนกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยจำแนกตามขนาดของโรงเรียน

ขนาดโรงเรียน	โรงเรียน	จำนวนนักเรียน(คน)			รวม
		ม.1	ม.2	ม.3	
เล็ก	สุเหร่าลากค้อน	12	15	14	41
กลาง	สตรีนนทบุรีบางใหญ่	40	40	38	118
ใหญ่	บางบัวทอง	133	139	124	396
รวม		185	194	176	555

จากการสุ่มกลุ่มตัวอย่างในชั้นนี้ได้จำนวนกลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น 555 คน ซึ่งมีจำนวนมากกว่ากลุ่มตัวอย่างที่ได้จากการคำนวณ ผู้วิจัยพิจารณาแล้วเห็นสมควรใช้ขนาดกลุ่มตัวอย่างนี้ เมื่อทำการเก็บข้อมูลแล้วได้มีการคัดแยกแบบสอบถามที่ได้รับการตอบที่ไม่สมบูรณ์ออก ส่วนแบบสอบถามที่สมบูรณ์นั้นได้นำไปวิเคราะห์ข้อมูลตามจำนวนกลุ่มตัวอย่างคือ 364 ฉบับ

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับความมีวินัยในตนเองของนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานนทบุรี เขต 2 ซึ่งแบ่งออกเป็น 6 ฉบับ ดังนี้

ฉบับที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลส่วนตัว

ฉบับที่ 1 แบบสอบถามวัดสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครู จำนวน 12 ข้อ

ฉบับที่ 2 แบบสอบถามวัดสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน จำนวน 12 ข้อ

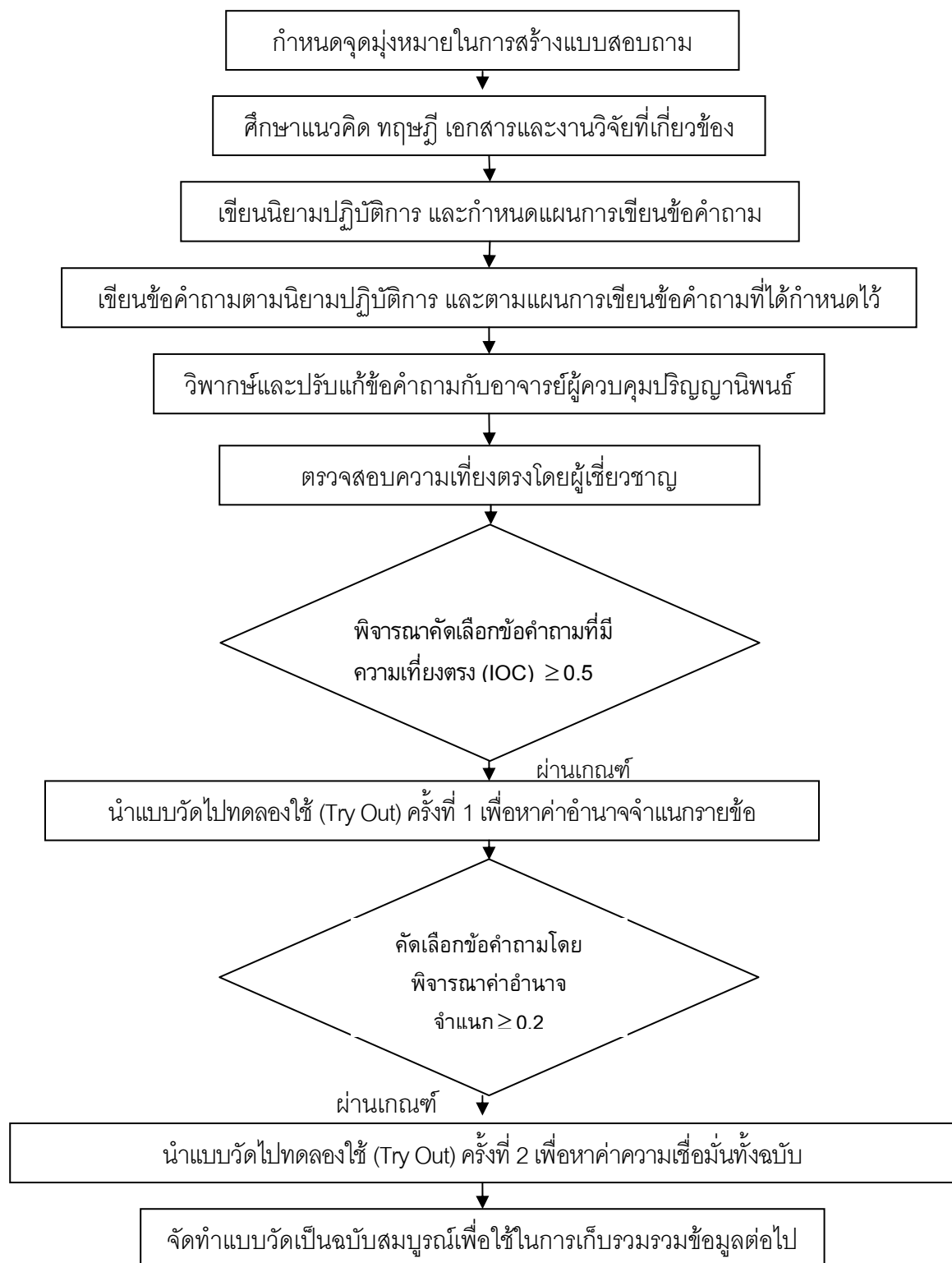
ฉบับที่ 3 แบบสอบถามวัดสัมพันธภาพภายในครอบครัว	จำนวน 12 ข้อ
ฉบับที่ 4 แบบสอบถามวัดการปฏิบัติตัวเป็นแบบอย่างของผู้ปกครอง	จำนวน 10 ข้อ
ฉบับที่ 5 แบบสอบถามวัดความมีคุณธรรมประจำใจ	จำนวน 10 ข้อ
ฉบับที่ 6 แบบสอบถามวัดความมีวินัยในตนเอง	จำนวน 40 ข้อ

ขั้นตอนการสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ จำนวน 1 ฉบับ ได้แก่

1. แบบสอบถามวัดความมีคุณธรรมประจำใจ มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ จำนวน 10 ข้อ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างตามแนวคิด ทฤษฎีและนิยามที่กล่าวมาแล้ว โดยมีขั้นตอนการสร้างดังภาพประกอบ 2

ภาพประกอบ 2 ลำดับขั้นตอนในการสร้างและหาคุณภาพของแบบสอบถาม

จากภาพประกอบ 2 การสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือ มีรายละเอียดตามขั้นตอนดังนี้

1. กำหนดจุดมุ่งหมายในการสร้างแบบสอบถามวัดความมีคุณธรรมประจำใจ โดยการสร้างแบบสอบถามนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อใช้วัดปัจจัยบางประการที่มีผลต่อความมีวินัยในตนเองของนักเรียน ช่วงชั้นที่ 3 โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 ซึ่งได้มาจากการศึกษาจุดประสงค์ของการวิจัย ลักษณะของประชากร รวมทั้งองค์ความรู้จากทฤษฎี เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
2. ศึกษาทฤษฎี แนวคิด เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำมาเป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถามวัดความมีคุณธรรมประจำใจ
3. เขียนนิยามเชิงปฏิบัติการของความมีคุณธรรมประจำใจ
4. สร้างข้อคำถามตามนิยามปฏิบัติการของความมีคุณธรรมประจำใจ โดยให้สอดคล้องกับโครงสร้างตามนิยามปฏิบัติการโดยมีข้อคำถามจำนวน 15 ข้อ
5. วิพากษ์ข้อคำถามของแบบสอบถามวัดความมีคุณธรรมประจำใจร่วมกับอาจารย์ที่ปรึกษาปริญญาโทและปรับแก้ให้ครอบคลุมนิยามปฏิบัติการ
6. นำแบบสอบถามให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่าน เพื่อพิจารณาความสอดคล้องและครอบคลุมเนื้อหาแล้วคัดเลือกข้อคำถามตามเกณฑ์ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ให้มากกว่าหรือเท่ากับ .50 ซึ่งถือว่าใช้ได้ มีจำนวน 15 ข้อ มีค่าดัชนีความสอดคล้องอยู่ระหว่าง 0.80 – 1.00
7. นำแบบสอบถามที่ได้จากข้อที่ 6 ไปทดลองใช้ (Try out) ครั้งที่ 1 กับนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 ซึ่งเป็นโรงเรียนที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างที่เก็บข้อมูลจริงจำนวน 100 คน จากนั้นนำผลที่ได้มาวิเคราะห์หาคุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยด้วยวิธีการทางสถิติ ได้แก่ การวิเคราะห์หาค่าอำนาจจำแนก (r) โดยหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์รายข้อกับคะแนนรวม (Item-total Correlation) โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson Product Moment Correlation Coefficient) โดยคัดเลือกข้อคำถามที่มีค่าอำนาจจำแนกตั้งแต่ .20 ขึ้นไป และเป็นข้อที่สมบูรณ์ครอบคลุมตามโครงสร้างนิยามปฏิบัติการได้จำนวน 10 ข้อ
8. นำเครื่องมือไปทดลองใช้ (Try out) ครั้งที่ 2 กับนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 ซึ่งเป็นโรงเรียนที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจริง จำนวน 100 คน จากนั้นนำผลการตอบแบบสอบถามมาหาคุณภาพเครื่องมือเป็นรายฉบับโดยการวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม (Reliability) ใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟา (α -Coefficient) ของครอนบัค (Cronbach) มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .743
9. จัดพิมพ์แบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ เพื่อนำไปใช้เก็บรวบรวมข้อมูลสำหรับการวิจัย

ขั้นตอนการพัฒนาเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยพัฒนาเครื่องมือเพื่อใช้ในการวิจัยครั้งนี้ จำนวน 5 ฉบับ คือ

1. แบบสอบถามวัดสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครู ผู้วิจัยพัฒนามาจากแบบสอบถามวัดสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครูของพระมหาเสรี ยี่พระบาง (2547: 117–118) สำหรับการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้พัฒนาแบบสอบถามโดยเลือกข้อความที่สอดคล้องในการวิจัย จำนวน 12 ข้อ พร้อมทั้งปรับข้อความให้เหมาะสมกับกลุ่มตัวอย่าง ลักษณะของแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ คือ จริงที่สุด จริง จริงปานกลาง จริงน้อย และไม่จริง มีค่าอำนาจจำแนก (r) ตั้งแต่ .334 - .652 และมีค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามเท่ากับ .832

2. แบบสอบถามวัดสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน ผู้วิจัยพัฒนามาจากแบบสอบถามวัดสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อนของ มะลิวัลย์ พร้อมจิตร (2547: 114–115) สำหรับการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้พัฒนาแบบสอบถามโดยเลือกข้อความที่สอดคล้องในการวิจัย จำนวน 12 ข้อ พร้อมทั้งปรับข้อความให้เหมาะสมกับกลุ่มตัวอย่าง ลักษณะของแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ คือ จริงที่สุด จริง จริงปานกลาง จริงน้อย และไม่จริง มีค่าอำนาจจำแนก (r) ตั้งแต่ .408 - .702 และมีค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามเท่ากับ .866

3. แบบสอบถามวัดสัมพันธภาพภายในครอบครัว ผู้วิจัยพัฒนามาจากแบบสอบถามวัดสัมพันธภาพภายในครอบครัวของพิไลลักษณ์ ทองรอด (2548: 113–114) สำหรับการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้พัฒนาแบบสอบถามโดยเลือกข้อความที่สอดคล้องในการวิจัย จำนวน 12 ข้อ พร้อมทั้งปรับข้อความให้เหมาะสมกับกลุ่มตัวอย่าง ลักษณะของแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ คือ จริงที่สุด จริง จริงปานกลาง จริงน้อย และไม่จริง มีค่าอำนาจจำแนก (r) ตั้งแต่ .369 - .649 และมีค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามเท่ากับ .837

4. แบบสอบถามวัดการปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างของผู้ปกครอง ผู้วิจัยพัฒนามาจากแบบสอบถามวัดการปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างของผู้ปกครอง ของศิริพงศ์ ไชยพร (2548: 112) สำหรับการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้พัฒนาแบบสอบถามโดยเลือกข้อความที่สอดคล้องในการวิจัย จำนวน 12 ข้อ พร้อมทั้งปรับข้อความให้เหมาะสมกับกลุ่มตัวอย่าง ลักษณะของแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ คือ จริงที่สุด จริง จริงปานกลาง จริงน้อย และไม่จริง มีค่าอำนาจจำแนก (r) ตั้งแต่ .339 - .682 และมีค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามเท่ากับ .818

5. แบบสอบถามวัดความมีวินัยในตนเอง ผู้วิจัยพัฒนามาจากแบบสอบถามวัดความมีวินัยในตนเองของณัฐพร สตาภรณ์ (2540:111-115) สำหรับการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้พัฒนาแบบสอบถามโดยเลือกข้อความที่สอดคล้องในการวิจัย จำนวน 40 ข้อ พร้อมทั้งปรับข้อความให้เหมาะสมกับ

กลุ่มตัวอย่าง ลักษณะของแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ คือ จริงที่สุด จริงจริงปานกลาง จริงน้อย และไม่จริง มีค่าอำนาจจำแนก (r) ตั้งแต่ .211 - .653 และมีค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามเท่ากับ .849 โดยมีขั้นตอนในการพัฒนาเครื่องมือดังนี้

1. นำแบบสอบถามมาวิพากษ์ข้อคำถามร่วมกับอาจารย์ที่ปรึกษาปริญญาโทและปรับแก้ข้อคำถามตามคำแนะนำ

2. นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแล้ว ไปทดลองใช้ (Try out) กับนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 2 ซึ่งเป็นโรงเรียนที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 100 คน จากนั้นนำผลการตอบแบบสอบถาม มาวิเคราะห์ค่าความเชื่อมั่น (Reliability) มีรายละเอียดดังนี้

2.1 แบบสอบถามวัดสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครู	มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .832
2.2 แบบสอบถามวัดสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน	มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .866
2.3 แบบสอบถามวัดสัมพันธภาพภายในครอบครัว	มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .837
2.4 แบบสอบถามวัดการปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างของผู้ปกครอง	มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .818
2.5 แบบสอบถามวัดความมีคุณธรรมประจำใจ	มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .743
2.6 แบบสอบถามวัดความมีวินัยในตนเอง	มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .849

3. จัดพิมพ์แบบสอบถามเป็นเครื่องมือฉบับสมบูรณ์ เพื่อใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลต่อไป

ลักษณะเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ฉบับที่ 1 แบบสอบถามวัดสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครู

คำชี้แจง ให้นักเรียนพิจารณาข้อความที่กำหนดให้ แล้วเลือกคำตอบที่ตรงกับความรู้สึกหรือการปฏิบัติของนักเรียนมากที่สุด เมื่อนักเรียนเลือกได้แล้วโปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องทางขวามือของข้อความนั้นในแบบสอบถาม ขอให้นักเรียนตอบคำถามแต่ละข้ออย่างจริงจังที่สุด เพราะไม่มีข้อใดถูกหรือผิด

ลำดับ	ข้อความ	ระดับความความรู้สึกหรือการปฏิบัติ				
		จริงที่สุด	จริง	จริงปานกลาง	จริงน้อย	ไม่จริง
0	การปฏิบัติตนของครูต่อนักเรียน ครูเอาใจใส่พฤติกรรมกรเรียนของนักเรียน					
00	ครูตักเตือนเมื่อนักเรียนประพฤติตนผิดกฎของโรงเรียน					
000	ครูให้คำปรึกษาเมื่อนักเรียนมีปัญหาในการดำเนินชีวิต					
0	การปฏิบัติตนของนักเรียนต่อครู นักเรียนทำความเคารพเมื่อพบครู					
00	นักเรียนขอคำปรึกษาจากครูเมื่อมีปัญหาเรื่อง การดำเนินชีวิต					
000	นักเรียนตั้งใจเรียนในทุกๆรายวิชา					

เกณฑ์การให้คะแนน

ผู้วิจัยตรวจและให้คะแนนตามความหมายของคำถามในแต่ละข้อดังนี้

คำตอบ	คะแนน	
	ข้อความเชิงบวก	ข้อความเชิงลบ
จริงที่สุด	5	1
จริง	4	2
จริงปานกลาง	3	3
จริงน้อย	2	4
ไม่จริง	1	5

เกณฑ์การแปลความหมาย

ผู้วิจัยมีเกณฑ์การแปลความหมายคะแนนเฉลี่ยทั้งฉบับของแบบสอบถามวัดสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครู จำนวน 12 ข้อ มีช่วงคะแนน 12 – 60 ดังนี้

คะแนนเฉลี่ยทั้งฉบับ	การแปลความหมาย
12.00 – 17.99	มีสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครูอยู่ในระดับไม่ดี
18.00 – 29.99	มีสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครูอยู่ในระดับดีน้อย
30.00 – 41.99	มีสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครูอยู่ในระดับดีพอใช้
42.00 – 53.99	มีสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครูอยู่ในระดับดี
54.00 – 60.00	มีสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครูอยู่ในระดับดีมาก

ฉบับที่ 2 แบบสอบถามวัดสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน

คำชี้แจง ให้นักเรียนพิจารณาข้อความที่กำหนดให้ แล้วเลือกคำตอบที่ตรงกับความรู้สึกหรือการปฏิบัติของนักเรียนมากที่สุด เมื่อนักเรียนเลือกได้แล้วโปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องทางขวามือของข้อความนั้นในแบบสอบถาม ขอให้นักเรียนตอบคำถามแต่ละข้ออย่างจริงจังที่สุด เพราะไม่มีข้อใดถูกหรือผิด

ลำดับ	ข้อความ	ระดับความความรู้สึกหรือการปฏิบัติ				
		จริงที่สุด	จริง	จริงปานกลาง	จริงน้อย	ไม่จริง
0	เมื่อเพื่อนขาดเรียนนักเรียนจะหาทางติดต่อได้ถามถึงสาเหตุ					
00	นักเรียนยอมรับฟังคำติชมของเพื่อน					
000	นักเรียนให้ของขวัญเพื่อนในวันสำคัญต่างๆ					
0000	เพื่อนๆ จะคอยช่วยนักเรียนแก้ไขปัญหา					
00000	เมื่อใกล้สอบ นักเรียนกับเพื่อนมักอ่านหนังสือด้วยกัน					

เกณฑ์การให้คะแนน

ผู้วิจัยตรวจและให้คะแนนตามความหมายของคำถามในแต่ละข้อดังนี้

คำตอบ	คะแนน	
	ข้อความเชิงบวก	ข้อความเชิงลบ
จริงที่สุด	5	1
จริง	4	2
จริงปานกลาง	3	3
จริงน้อย	2	4
ไม่จริง	1	5

เกณฑ์การแปลความหมาย

ผู้วิจัยมีเกณฑ์การแปลความหมายคะแนนเฉลี่ยทั้งฉบับของแบบสอบถามวัดสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน จำนวน 12 ข้อ มีช่วงคะแนน 12 – 60 ดังนี้

คะแนนเฉลี่ยทั้งฉบับ	การแปลความหมาย
12.00 – 17.99	มีสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อนอยู่ในระดับไม่ดี
18.00 – 29.99	มีสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อนอยู่ในระดับดีน้อย
30.00 – 41.99	มีสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อนอยู่ในระดับดีปานกลาง
42.00 – 53.99	มีสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อนอยู่ในระดับดี
54.00 – 60.00	มีสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อนอยู่ในระดับดีมาก

ฉบับที่ 3 แบบสอบถามวัดสัมพันธภาพภายในครอบครัว

คำชี้แจง ให้นักเรียนพิจารณาข้อความที่กำหนดให้ แล้วเลือกคำตอบที่ตรงกับความรู้สึกหรือการปฏิบัติของนักเรียนมากที่สุด เมื่อนักเรียนเลือกได้แล้วโปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องทางขวามือของข้อความนั้นในแบบสอบถาม ขอให้นักเรียนตอบคำถามแต่ละข้ออย่างจริงจังที่สุด เพราะไม่มีข้อใดถูกหรือผิด

ลำดับ	ข้อความ	ระดับความความรู้สึกหรือการปฏิบัติ				
		จริงที่สุด	จริง	จริงปานกลาง	จริงน้อย	ไม่จริง
0	ในวันหยุดนักเรียนมักจะไปเที่ยวกับครอบครัว					
00	นักเรียนมอบของขวัญให้กับผู้ปกครองในวันสำคัญ					
000	ผู้ปกครองอบรมสั่งสอนให้นักเรียนเป็นคนดีมีศีลธรรม					
0000	เมื่อนักเรียนมีผลการเรียนดีขึ้น ผู้ปกครองจะร่วมชื่นชมยินดี					
00000	เมื่อนักเรียนมีปัญหาจะได้รับความช่วยเหลือจากคนในครอบครัว					

เกณฑ์การให้คะแนน

ผู้วิจัยตรวจและให้คะแนนตามความหมายของคำถามในแต่ละข้อดังนี้

คำตอบ	คะแนน	
	ข้อความเชิงบวก	ข้อความเชิงลบ
จริงที่สุด	5	1
จริง	4	2
จริงปานกลาง	3	3
จริงน้อย	2	4
ไม่จริง	1	5

เกณฑ์การแปลความหมาย

ผู้วิจัยมีเกณฑ์การแปลความหมายคะแนนเฉลี่ยทั้งฉบับของแบบสอบถามวัดสัมพันธภาพภายในครอบครัว จำนวน 12 ข้อ มีช่วงคะแนน 12 – 60 ดังนี้

คะแนนเฉลี่ยทั้งฉบับ	การแปลความหมาย
12.00 – 17.99	มีสัมพันธภาพภายในครอบครัวอยู่ในระดับไม่ดี
18.00 – 29.99	มีสัมพันธภาพภายในครอบครัวอยู่ในระดับดีน้อย
30.00 – 41.99	มีสัมพันธภาพภายในครอบครัวอยู่ในระดับดีพอใช้
42.00 – 53.99	มีสัมพันธภาพภายในครอบครัวอยู่ในระดับดี
54.00 – 60.00	มีสัมพันธภาพภายในครอบครัวอยู่ในระดับดีมาก

ตอนที่ 4 แบบสอบถามวัดการปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างของผู้ปกครอง

คำชี้แจง ให้นักเรียนพิจารณาข้อความที่กำหนดให้ แล้วเลือกคำตอบที่ตรงกับความรู้สึกหรือการปฏิบัติของนักเรียนมากที่สุด เมื่อนักเรียนเลือกได้แล้วโปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องทางขวามือของข้อความนั้นในแบบสอบถาม ขอให้นักเรียนตอบคำถามแต่ละข้ออย่างจริงใจที่สุด เพราะไม่มีข้อใดถูกหรือผิด

ลำดับ	ข้อความ	ระดับความความรู้สึกหรือการปฏิบัติ				
		จริงที่สุด	จริง	จริงปานกลาง	จริงน้อย	ไม่จริง
0	เมื่อนัดกันจะไปเที่ยวผู้ปกครองจะตรงเวลา					
00	ผู้ปกครองสะสมเงินออมไว้ใช้จ่ายแก่ชรา					
000	ผู้ปกครองมักพานักเรียนไปเยี่ยมญาติผู้ใหญ่					
0000	เมื่อทำงานเสร็จผู้ปกครองจะเก็บอุปกรณ์อย่างเรียบร้อย					
00000	คุณแม่จะดูแลบ้านอย่างเป็นระเบียบเรียบร้อย					

เกณฑ์การให้คะแนน

ผู้วิจัยตรวจและให้คะแนนตามความหมายของคำถามในแต่ละข้อดังนี้

คำตอบ	คะแนน	
	ข้อความเชิงบวก	ข้อความเชิงลบ
จริงที่สุด	5	1
จริง	4	2
จริงปานกลาง	3	3
จริงน้อย	2	4
ไม่จริง	1	5

เกณฑ์การแปลความหมาย

ผู้วิจัยมีเกณฑ์การแปลความหมายคะแนนเฉลี่ยทั้งฉบับของแบบสอบถามวัดการปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างของผู้ปกครอง จำนวน 10 ข้อ มีช่วงคะแนน 10 – 50 ดังนี้

คะแนนเฉลี่ยทั้งฉบับ	การแปลความหมาย
10.00 – 14.99	มีการปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างของผู้ปกครองอยู่ในระดับไม่ดี
15.00 – 24.99	มีการปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างของผู้ปกครองอยู่ในระดับดีน้อย
25.00 – 34.99	มีการปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างของผู้ปกครองอยู่ในระดับดีพอใช้
35.00 – 44.99	มีการปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างของผู้ปกครองอยู่ในระดับดี
45.00 – 50.00	มีการปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างของผู้ปกครองอยู่ในระดับดีมาก

ตอนที่ 5 แบบสอบถามวัดความมีคุณธรรมประจำใจ

คำชี้แจง ให้นักเรียนพิจารณาข้อความที่กำหนดให้ แล้วเลือกคำตอบที่ตรงกับความรู้สึกหรือการปฏิบัติของนักเรียนมากที่สุด เมื่อนักเรียนเลือกได้แล้วโปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องทางขวามือของข้อความนั้นในแบบสอบถาม ขอให้นักเรียนตอบคำถามแต่ละข้ออย่างจริงจังที่สุด เพราะไม่มีข้อใดถูกหรือผิด

ลำดับ	ข้อความ	ระดับความความรู้สึกหรือการปฏิบัติ				
		จริงที่สุด	จริง	จริงปานกลาง	จริงน้อย	ไม่จริง
0	นักเรียนจะบอกครูตามตรงเมื่อไม่สามารถทำงานมาส่งได้					
00	นักเรียนจะขอยืมของเพื่อนก่อนหยิบไปใช้					
000	ถ้าแม่ค้าทอนเงินให้เกินนักเรียนจะนำไปคืน					
0000	เมื่อรับประทานอาหารเสร็จแล้วนักเรียนจะนำจานชามไปเก็บอย่างเรียบร้อย					
00000	แม้จะหิวนักเรียนก็เข้าคิวรอได้					

เกณฑ์การให้คะแนน

ผู้วิจัยตรวจและให้คะแนนตามความหมายของคำถามในแต่ละข้อดังนี้

คำตอบ	คะแนน	
	ข้อความเชิงบวก	ข้อความเชิงลบ
จริงที่สุด	5	1
จริง	4	2
จริงปานกลาง	3	3
จริงน้อย	2	4
ไม่จริง	1	5

เกณฑ์การแปลความหมาย

ผู้วิจัยมีเกณฑ์การแปลความหมายคะแนนเฉลี่ยทั้งฉบับของแบบสอบถามวัดคุณธรรมประจำใจ จำนวน 10 ข้อ มีช่วงคะแนน 10 – 50 ดังนี้

คะแนนเฉลี่ยทั้งฉบับ	การแปลความหมาย
10.00 – 14.99	มีคุณธรรมประจำใจอยู่ในระดับไม่ดี
15.00 – 24.99	มีคุณธรรมประจำใจอยู่ในระดับดีน้อย
25.00 – 34.99	มีคุณธรรมประจำใจอยู่ในระดับดีพอใช้
35.00 – 44.99	มีคุณธรรมประจำใจอยู่ในระดับดี
45.00 – 50.00	มีคุณธรรมประจำใจอยู่ในระดับดีมาก

ตอนที่ 6 แบบสอบถามวัดความมีวินัยในตนเอง

คำชี้แจง ให้นักเรียนพิจารณาข้อความที่กำหนดให้ แล้วเลือกคำตอบที่ตรงกับความรู้สึกหรือการปฏิบัติของนักเรียนมากที่สุด เมื่อนักเรียนเลือกได้แล้วโปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องทางขวามือของข้อความนั้นในแบบสอบถาม ขอให้นักเรียนตอบคำถามแต่ละข้ออย่างจริงจังที่สุด เพราะไม่มีข้อใดถูกหรือผิด

ลำดับ	ข้อความ	ระดับความความรู้สึกหรือการปฏิบัติ				
		จริงที่สุด	จริง	จริงปานกลาง	จริงน้อย	ไม่จริง
0	นักเรียนคืนหนังสือห้องสมุดตรงตามกำหนดเวลาเสมอ					
00	แม้ว่าจะได้เวลาเลิกเรียนแล้ว หากงานยังไม่เสร็จ นักเรียนจะทำต่อไป					
000	นักเรียนแก้ปัญหาต่างๆด้วยตนเองก่อนที่จะขอความช่วยเหลือจากคนอื่น					
0000	นักเรียนไม่ชอบรายวิชาที่ต้องไปศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง					

เกณฑ์การให้คะแนน

ผู้วิจัยตรวจสอบและให้คะแนนตามความหมายของคำถามในแต่ละข้อดังนี้

คำตอบ	คะแนน	
	ข้อความเชิงบวก	ข้อความเชิงลบ
จริงที่สุด	5	1
จริง	4	2
จริงปานกลาง	3	3
จริงน้อย	2	4
ไม่จริง	1	5

เกณฑ์การแปลความหมาย

ผู้วิจัยมีเกณฑ์การแปลความหมายคะแนนเฉลี่ยทั้งฉบับของแบบสอบถามวัดความมีวินัยในตนเอง จำนวน 40 ข้อ มีช่วงคะแนน 40 – 200 ดังนี้

คะแนนเฉลี่ยทั้งฉบับ	การแปลความหมาย
40.00 – 59.99	มีความมีวินัยในตนเองอยู่ในระดับน้อยที่สุด
60.00 – 99.99	มีความมีวินัยในตนเองอยู่ในระดับน้อย
100.00 – 139.99	มีความมีวินัยในตนเองอยู่ในระดับปานกลาง
140.00 – 179.99	มีความมีวินัยในตนเองอยู่ในระดับมาก
180.00 – 200.00	มีความมีวินัยในตนเองอยู่ในระดับมากที่สุด

เกณฑ์การแปลความหมายคะแนนเฉลี่ยทั้งฉบับของแบบสอบถามวัดความมีวินัยในตนเอง 4 ด้าน จำนวนด้านละ 10 ข้อ มีช่วงคะแนน 10 – 50 ดังนี้

คะแนนเฉลี่ยรายด้าน	การแปลความหมาย
10.00 – 14.99	มีความมีวินัยในตนเองแต่ละด้านอยู่ในระดับน้อยที่สุด
15.00 – 24.99	มีความมีวินัยในตนเองแต่ละด้านอยู่ในระดับน้อย
25.00 – 34.99	มีความมีวินัยในตนเองแต่ละด้านอยู่ในระดับปานกลาง

35.00 – 44.99

มีความวินัยในตนเองแต่ละด้านอยู่ในระดับมาก

45.00 – 50.00

มีความวินัยในตนเองแต่ละด้านอยู่ในระดับมากที่สุด

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยวางแผนเกี่ยวกับวิธีดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลกับนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 ซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่างโดยใช้เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม จำนวน 6 ฉบับ และดำเนินการดังนี้

1. ติดต่อขอหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อขอความอนุเคราะห์จากผู้บริหารสถานศึกษา ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง

2. นำหนังสือราชการจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ยื่นต่อผู้บริหารสถานศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล พร้อมทั้งนัดหมายวัน เวลา สถานที่ที่จะเก็บรวบรวมข้อมูล ซึ่งอยู่ระหว่างเดือนมกราคม พ.ศ.2551 ถึง เดือนกุมภาพันธ์ พ.ศ.2551

3. ในการเก็บรวบรวมข้อมูลผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเองทุกชุด ตามกำหนดเวลาที่นัดหมายไว้ เพื่อให้มีความคลาดเคลื่อนจากการทำแบบสอบถามน้อยที่สุด ดังต่อไปนี้

3.1 กำหนดเวลาในการตอบแบบสอบถามให้เหมาะสม โดยกำหนดให้นักเรียนตอบแบบสอบถาม ใช้เวลา 50 นาที

3.2 ชี้แจงให้นักเรียนตระหนักถึงความสำคัญของการตอบแบบสอบถาม

3.3 ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยผู้วิจัยชี้แจงวัตถุประสงค์และวิธีการตอบแบบสอบถามแต่ละฉบับให้ชัดเจนเพื่อให้มีความเข้าใจตรงกัน พร้อมทั้งสังเกตพฤติกรรมของนักเรียนด้านความตั้งใจในการตอบเพื่อใช้ประกอบการพิจารณาตัดสินคัดเลือกข้อมูลสู่ขั้นตอนการจัดกระทำข้อมูลต่อไป

3.4 ผู้วิจัยตรวจสอบความสมบูรณ์ของข้อมูลเบื้องต้นขณะเก็บรวบรวมข้อมูลคืน และผู้วิจัยวางแผนการจัดแบบสอบถามทั้ง 6 ฉบับของนักเรียนแต่ละคนเข้าชุดกัน โดยการลงรหัสที่แบบสอบถามทุกฉบับและให้นักเรียนลงชื่อในแบบสอบถามที่ตนเองได้รับทุกฉบับ

4. นำแบบสอบถามทั้ง 6 ฉบับที่ได้จากกลุ่มตัวอย่างมาตรวจสอบ และคัดแยกแบบสอบถามที่ได้ตอบที่ไม่สมบูรณ์ หรือมีร่องรอยระบุถึงการไม่ตั้งใจทำแบบสอบถามโดยพิจารณาตามขอบเขตของกลุ่มตัวอย่างที่ผู้วิจัยกำหนดไว้ หลังจากคัดเลือกแบบสอบถามที่สมบูรณ์ทำให้ได้กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลในการทำวิจัยจำนวน 364 คน

5. ทำการลงรหัสและจัดระบบข้อมูลในการวิเคราะห์ข้อมูล เพื่อวิเคราะห์หาค่าทางสถิติทดสอบสมมติฐานและรายงานผลการวิจัยต่อไป

4. การจัดกระทำและการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลสำหรับการวิจัยครั้งนี้ ใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS for Windows ในการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการดังนี้

- 4.1 ตรวจให้คะแนนแบบสอบถามตามเกณฑ์การตรวจให้คะแนนที่กำหนดไว้
- 4.2 วิเคราะห์หาค่าสถิติพื้นฐานโดยคำนวณหาค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
- 4.3 วิเคราะห์หาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (Correlation Coefficient) ระหว่างตัวแปรสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครู สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน สัมพันธภาพภายในครอบครัว การปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างของผู้ปกครอง และควมมีคุณธรรมประจำใจ กับควมมีวินัยในตนเอง
- 4.4 วิเคราะห์หาค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยพหุคูณแบบตัวแปรตามหลายตัว (MMR) และค่าน้ำหนักควมสำคัญ (Beta Weight) ของตัวแปรสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครู สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน สัมพันธภาพภายในครอบครัว การปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างของผู้ปกครอง ควมมีคุณธรรมประจำใจ ที่ส่งผลต่อควมมีวินัยในตนเอง
- 4.5 วิเคราะห์การถดถอยพหุคูณด้วยการนำตัวแปรเข้าสมการด้วยวิธีการ Enter และ Block wise เพื่อทดสอบควมมีนัยสำคัญทางสถิติของค่าน้ำหนักควมสำคัญโดยการทดสอบค่า (t-test)

5. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. สถิติที่ใช้ในการหาคุณภาพเครื่องมือ

1.1 การหาควมเที่ยงตรงเชิงพิณิจ (Face validity) ของแบบสอบถาม โดยหาค่าดัชนีควมสอดคล้อง (IOC) (ลิวน สายยศ และอังคณา สายยศ.2538) ดังนี้

$$IOC = \frac{\sum R}{N}$$

เมื่อ	IOC	แทน	ดัชนีควมสอดคล้อง
	$\sum R$	แทน	ผลรวมของการพิจารณาของผู้เชี่ยวชาญทั้งหมด
	N	แทน	จำนวนผู้เชี่ยวชาญ

1.2 การวิเคราะห์ข้อคำถามเป็นรายข้อ (Item analysis) เพื่อตรวจสอบหาค่าอำนาจจำแนกของแบบสอบถาม ในการหาค่าอำนาจจำแนกของข้อคำถามรายข้อ (Item) โดยหาค่าสหสัมพันธ์ระหว่างคะแนนรายข้อกับคะแนนรวมของข้อที่เหลือทั้งหมด โดยใช้สูตรสหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson Product – Moment Correlation Coefficient) (ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. 2538 : 192) ดังนี้

$$r_{xy} = \frac{N \sum XY - \sum X \sum Y}{\sqrt{[N \sum X^2 - (\sum X)^2][N \sum Y^2 - (\sum Y)^2]}}$$

เมื่อ	r_{xy}	แทน	สหสัมพันธ์ระหว่างคะแนนตัวแปร X กับตัวแปร Y
	X	แทน	คะแนนของข้อคำถามรายข้อ
	Y	แทน	ผลรวมของข้อที่เหลือทั้งหมด
	N	แทน	จำนวนคนในกลุ่มตัวอย่าง

1.3 การหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถามแต่ละฉบับ โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟา (α -coefficient) ของครอนบัค (Cronbach)(ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. 2538 : 200) ดังนี้

$$\alpha = \frac{n}{n-1} \left[1 - \frac{\sum S_i^2}{S_t^2} \right]$$

เมื่อ	α	แทน	ค่าสัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม
	n	แทน	จำนวนข้อของแบบสอบถาม
	$\sum S_i^2$	แทน	ผลรวมของความแปรปรวนรายข้อ
	S_t^2	แทน	ความแปรปรวนของแบบสอบถามทั้งฉบับ

2. สถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐาน

2.1 ค่าสถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S)

2.1.1 ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) (ชูศรี วงศ์รัตนะ. 2550: 33)

$$\bar{X} = \frac{\sum X}{n}$$

เมื่อ	$\bar{X}$	แทน	ค่าเฉลี่ย
	$\sum X$	แทน	ผลรวมทั้งหมดของข้อมูล
	n	แทน	จำนวนข้อมูลทั้งหมด

2.1.2 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S) โดยใช้สูตร (ชูศรี วงศ์รัตนะ. 2550: 60)

$$S = \sqrt{\frac{n \sum X^2 - (\sum X)^2}{n(n-1)}}$$

เมื่อ	S	แทน ความเบี่ยงเบนมาตรฐาน
	$\sum X$	แทน ผลรวมของข้อมูลทั้งหมด
	$(\sum X)^2$	แทน ผลรวมของข้อมูลทั้งหมดยกกำลังสอง
	$\sum X^2$	แทน ผลรวมของข้อมูลแต่ละตัวยกกำลังสอง
	n	แทน จำนวนคนในกลุ่มตัวอย่าง หรือ จำนวนข้อมูลทั้งหมด

2.2 การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรปัจจัยกับความมีวินัยในตนเอง โดยใช้สูตร สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson Product-Moment Correlation Coefficient) (ชูศรี วงศ์รัตนะ. 2550: 312)

$$r_{XY} = \frac{N \sum XY - \sum X \sum Y}{\sqrt{[N \sum X^2 - (\sum X)^2][N \sum Y^2 - (\sum Y)^2]}}$$

เมื่อ	r_{XY}	แทน สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์
	$\sum X$	แทน ผลรวมของคะแนน X
	$\sum Y$	แทน ผลรวมของคะแนน Y
	$\sum X^2$	แทน ผลรวมของคะแนน X แต่ละตัวยกกำลังสอง
	$\sum Y^2$	แทน ผลรวมของคะแนน Y แต่ละตัวยกกำลังสอง
	$\sum XY$	แทน ผลรวมของผลคูณระหว่าง X กับ Y
	N	แทน จำนวนคนหรือสิ่งที่ศึกษา

2.3 การวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณแบบตัวแปรตามหลายตัว (Multivariate Multiple Regression) ในการวิเคราะห์ข้อมูล (ประชุม เปี่ยมสมบูรณ์. 2535:24-25)

1) เกณฑ์อัตราส่วนไคลลิช

$$\Lambda = \frac{|SS_{\text{resid}}|}{|SS_{\text{tot}}|} = \frac{|SS_{\text{resid}}|}{|SS_{\text{reg}} + SS_{\text{resid}}|}, 0 \leq \Lambda \leq 1$$

เมื่อ	Λ	แทน	ค่าแลมบ์ดาของวิลด์ (Wilks's Lambda)
	SS_{reg}	แทน	ตัวประมาณค่าเมตริกความเปลี่ยนแปลงการถดถอย สำหรับกลุ่มของตัวแปรตาม
	SS_{resid}	แทน	ตัวประมาณค่าเมตริกความเปลี่ยนแปลงส่วนที่เหลือ สำหรับกลุ่มของตัวแปรตาม
	SS_{tot}	แทน	ตัวประมาณค่าเมตริกความเปลี่ยนแปลงรวมทั้งหมด สำหรับตัวแปรตามที่เกี่ยวข้องกับค่าเฉลี่ย

2) สถิติเอฟของราอว (Rao's F statistics) หรือ “ราอว-เอฟ”

$$F = \frac{1 - \Lambda^{1/s}}{\Lambda^{1/s}} \times \frac{ms + 1 - qp/2}{qp}$$

เมื่อ	F	แทน	สถิติเอฟของราอว
	s	แทน	$\sqrt{(p^2q^2 - 4)/(p^2 + q^2 - 5)}$
	m	แทน	$ ne - (p + 1 - q)/2 $
	p	แทน	จำนวนตัวแปรตาม
	q	แทน	จำนวนตัวแปรอิสระ
	ne	แทน	องศาความเป็นอิสระของค่าผิดพลาด

2.4 การทดสอบนัยสำคัญของสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อย่างง่าย โดยใช้การทดสอบค่าที่ (t-test) (ชูศรี วงศ์รัตนะ.2550: 315) ดังนี้

$$t = r \sqrt{\frac{N-2}{1-r^2}} \quad ; \quad df = N-2$$

เมื่อ	t	แทน	ค่าจากการแจกแจงแบบที
	r	แทน	ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ที่คำนวณได้
	N	แทน	จำนวนข้อมูลหรือจำนวนคน

2.5 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ โดยใช้สูตร (ชูศรี วงศ์รัตนะ.2550 : 335)

$$R_{12...k.y} = \beta_1 r_{y1} + \beta_2 r_{y2} + \beta_3 r_{y3} + \dots + \beta_k r_{yk}$$

เมื่อ	$R_{12...k.y}$	แทน	ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณระหว่างตัวเกณฑ์ (y) กับ ตัวพยากรณ์ (1),(2) (3),..., (k)
	r_{yk}	แทน	สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวเกณฑ์(y) กับตัวพยากรณ์(k)
	β_k	แทน	Beta weight ตัวที่ k หรือค่าสัมประสิทธิ์ของตัวพยากรณ์ตัวที่

k

กรณีมีตัวพยากรณ์ตัวที่ k กรณีมีตัวพยากรณ์มากกว่า 2 ตัว

2.6 กำลังสองของค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ที่ปรับแก้แล้ว (Adjusted R^2) โดยใช้สูตร (Pedhazur. 1997: 208)

$$\hat{R}^2 = 1 - (1 - R^2) \frac{N-1}{N-k-1}$$

เมื่อ	$\hat{R}$	แทน	ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ
	N	แทน	จำนวนคนในกลุ่มตัวอย่าง
	k	แทน	จำนวนตัวแปรอิสระ

2.7 การทดสอบนัยสำคัญของสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ โดยใช้การทดสอบค่าเอฟ (F-test) (ชูศรี วงศ์รัตน์.2550 : 335)

$$F = \frac{R^2}{1 - R^2} \cdot \frac{N - k - 1}{k}$$

เมื่อ	F	แทน	การแจกแจงของ F
	R	แทน	ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ
	N	แทน	จำนวนสิ่งที่ศึกษา
	k	แทน	จำนวนตัวพยากรณ์

2.8 การหาค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยในรูปคะแนนดิบ (บุญชม ศรีสะอาด.2541 : 153)

$$b_j = \beta_j \frac{S_y}{S_j}$$

เมื่อ	b_j	แทน	ค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยในรูปคะแนนดิบของตัวแปรอิสระตัวที่ j
	β_j	แทน	ค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยในรูปคะแนนมาตรฐานของตัวแปรอิสระตัวที่ j
	S_y	แทน	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนของตัวแปรตาม
	S_j	แทน	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของตัวแปรอิสระตัวที่ j

2.9 การทดสอบนัยสำคัญของค่าสัมประสิทธิ์การถดถอย โดยใช้สูตร t-test (บุญชม ศรีสะอาด.2541 : 171)

$$t_j = \frac{b_j}{SE_{b_j}} \quad ; \text{ df} = N - k - 1$$

เมื่อ	t_j	แทน	ค่าแจกแจงแบบที ของค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยตัวที่ j
	b_j	แทน	ค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยในรูปคะแนนดิบของตัวแปรอิสระตัวที่ j
	SE_{b_j}	แทน	ความคลาดเคลื่อนมาตรฐานของค่าทำนายความสำคัญตัวที่ j
	N	แทน	จำนวนคนในกลุ่มตัวอย่าง
	k	แทน	จำนวนตัวแปรอิสระ

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

สัญลักษณ์และอักษรย่อในการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลในการศึกษาค้นคว้าในครั้งนี้ เพื่อให้เกิดความเข้าใจเกี่ยวกับความหมายในการนำเสนอผลการวิเคราะห์ที่ตรงกัน ผู้วิจัยได้กำหนดสัญลักษณ์และอักษรย่อในการวิเคราะห์ข้อมูล ดังต่อไปนี้

X_1	แทน	สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครู
X_2	แทน	สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน
X_3	แทน	สัมพันธภาพภายในครอบครัว
X_4	แทน	การปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างของผู้ปกครอง
X_5	แทน	ความมีคุณธรรมประจำใจ
Y	แทน	ความมีวินัยในตนเอง
Y_1	แทน	การปฏิบัติตนตามระเบียบของสังคม
Y_2	แทน	ความรับผิดชอบ
Y_3	แทน	ความตั้งใจจริง
Y_4	แทน	ความอดทน
$\bar{X}$	แทน	ค่าเฉลี่ย
S.D.	แทน	ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน
r_{xy}	แทน	ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน
t	แทน	ค่าสถิติการแจกแจงแบบที (t-distribution)
F	แทน	ค่าสถิติการแจกแจงแบบเอฟ (F-distribution)
R	แทน	ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ
R^2	แทน	กำลังสองของสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ
Λ	แทน	ค่าวิลค์แลมดา (Wilks's Lambda)
b	แทน	ค่าน้ำหนักความสำคัญของตัวแปรอิสระในรูปคะแนนดิบ
β	แทน	ค่าน้ำหนักความสำคัญสัมพัทธ์ของตัวแปรอิสระในรูปคะแนนมาตรฐาน
SE_b	แทน	ค่าคลาดเคลื่อนมาตรฐานของตัวแปรอิสระในรูปคะแนนดิบ
K	แทน	จำนวนข้อของแบบสอบถาม

การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลในการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยได้เสนอเป็นลำดับดังต่อไปนี้

1. ค่าสถิติพื้นฐานของตัวแปรปัจจัยกับความมีวินัยในตนเองในแต่ละด้าน
2. ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อย่างง่ายระหว่างตัวแปรปัจจัยกับความมีวินัยในตนเองจำแนกรายด้าน
3. ค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยพหุคูณแบบตัวแปรตามหลายตัว (MMR) ระหว่างตัวแปรปัจจัยกับความมีวินัยในตนเองจำแนกรายด้าน
4. คำนำนัยสำคัญของตัวแปรปัจจัยกับความมีวินัยในตนเองในด้านการปฏิบัติตามระเบียบของสังคม ด้านความเชื่อมั่นในตนเอง ด้านความตั้งใจจริง และด้านความอดทน
5. ผลการวิเคราะห์โดยใช้การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบปกติ (Enter)
 - 5.1 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณระหว่างตัวแปรปัจจัยกับความมีวินัยในตนเองค่ากำลังสองของค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ และการทดสอบนัยสำคัญทางสถิติโดยใช้การทดสอบค่าเอฟ (F-test)
 - 5.2 คำนำนัยสำคัญของตัวแปรปัจจัย และการทดสอบนัยสำคัญทางสถิติของค่านัยสำคัญของค่าโดยใช้ค่า (t)

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

1. ค่าสถิติพื้นฐานของตัวแปรปัจจัยกับความมีวินัยในตนเองจำแนกรายด้าน

การวิเคราะห์ข้อมูลในตอนนี้ ผู้วิจัยได้นำคะแนนของแบบสอบถามวัดสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครู (X_1) แบบสอบถามวัดสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน (X_2) แบบสอบถามวัดสัมพันธภาพภายในครอบครัว (X_3) แบบสอบถามวัดการปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างของผู้ปกครอง (X_4) และแบบสอบถามวัดความมีคุณธรรมประจำใจ (X_5) กับแบบสอบถามวัดความมีวินัยในตนเอง (Y) ซึ่งแบ่งเป็นการปฏิบัติตามระเบียบของสังคม (Y_1) ความรับผิดชอบ (Y_2) ความตั้งใจ (Y_3) และความอดทน (Y_4) มาวิเคราะห์หาค่าสถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าเฉลี่ยเลขคณิต ($\bar{X}$) ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ปรากฏผลดังแสดงในตาราง 4

ตาราง 4 ค่าสถิติพื้นฐานของตัวแปรปัจจัยกับความมีวินัยในตนเองโดยรวมและจำแนกรายด้าน

ตัวแปร	k	X_k	$\bar{X}$	S.D.	แปล ความหมาย
- สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครู (X_1)	12	60	46.35	6.24	ดี
- สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน (X_2)	12	60	44.61	7.68	ดี
- สัมพันธภาพภายในครอบครัว (X_3)	12	60	48.05	7.48	ดี
- การปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างของผู้ปกครอง (X_4)	10	50	40.00	5.90	ดี
- ความมีคุณธรรมประจำใจ (X_5)	10	50	40.28	5.56	ดี
ความมีวินัยในตนเอง(Y)	40	200	144.00	16.86	สูง
- การปฏิบัติตามระเบียบของสังคม (Y_1)	10	50	37.41	4.77	สูง
- ความรับผิดชอบ (Y_2)	10	50	36.70	5.68	สูง
- ความตั้งใจจริง (Y_3)	10	50	37.16	5.50	สูง
- ความอดทน (Y_4)	10	50	32.26	6.05	ปานกลาง

จากตาราง 4 พบว่า นักเรียนมีสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครู (X_1), สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน (X_2), สัมพันธภาพภายในครอบครัว (X_3), การปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างของผู้ปกครอง (X_4) และความมีคุณธรรมประจำใจ (X_5) อยู่ในระดับดี

เมื่อพิจารณาความมีวินัยในตนเองโดยรวมและจำแนกรายด้าน พบว่านักเรียนมีความมีวินัยในตนเองโดยรวมอยู่ในระดับสูง , ด้านการปฏิบัติตามระเบียบของสังคม (Y_1), ด้านความรับผิดชอบ (Y_2), และด้านความตั้งใจจริง (Y_3) อยู่ในระดับสูง ส่วน ความมีวินัยในตนเองด้านความอดทน (Y_4) อยู่ในระดับปานกลาง

2. ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อย่างง่ายระหว่างตัวแปรปัจจัยกับความมีวินัยในตนเอง

การวิเคราะห์ตอนนี้ ผู้วิจัยได้นำตัวแปรปัจจัยทั้ง 5 ปัจจัย กับความมีวินัยในตนเองทั้ง 4 ด้าน มาวิเคราะห์หาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อย่างง่าย(r) โดยใช้สูตรของเพียร์สัน ปรากฏผลดังแสดงในตาราง 5

ตาราง 5 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยทั้ง 5 ปัจจัย กับความมีวินัยในตนเอง (Self - discipline) โดยรวมและจำแนกรายด้าน

ตัวแปร	X ₁	X ₂	X ₃	X ₄	X ₅	Y ₁	Y ₂	Y ₃	Y ₄	Y
X ₁	1	.531**	.410**	.387**	.547**	.469**	.438**	.422**	.150**	.472**
X ₂		1	.493**	.496**	.591**	.457**	.463**	.466**	.133*	.486**
X ₃			1	.675**	.492**	.421**	.385**	.386**	.126*	.415**
X ₄				1	.554**	.487**	.398**	.432**	.089	.444**
X ₅					1	.565**	.598**	.575**	.157**	.606**
Y ₁						1	.567**	.506**	.311**	.752**
Y ₂							1	.646**	.355**	.836**
Y ₃								1	.329**	.806**
Y ₄									1	.674**
Y										1

* P ≤ .05 และ ** P ≤ .01

จากตาราง 5 พบว่า กลุ่มของตัวแปรมีความสัมพันธ์กันดังนี้

2.1 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ภายในระหว่างตัวแปรปัจจัยมีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทุกค่า โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อยู่ระหว่าง 0.387 ถึง 0.675 ซึ่งค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ภายในสูงที่สุดนั้นเป็นความสัมพันธ์ระหว่างสัมพันธภาพภายในครอบครัว (X_3) กับการปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างของผู้ปกครอง (X_4)

2.2 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ภายในระหว่างตัวแปรตามมีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทุกค่า โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อยู่ระหว่าง 0.311 ถึง 0.646 ซึ่งค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ภายในสูงที่สุดนั้นเป็นความสัมพันธ์ระหว่างความรับผิดชอบ (Y_2) กับความตั้งใจจริง (Y_3)

2.3 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรปัจจัยกับความมีวินัยในตนเองจำแนกรายด้าน มีค่าอยู่ระหว่าง 0.089 ถึง 0.598 โดยที่

ตัวแปรปัจจัย ได้แก่ สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครู (X_1) และความมีคุณธรรมประจำใจ (X_5) มีความสัมพันธ์กับความมีวินัยในตนเองทั้ง 4 ด้านอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ส่วนตัวแปรสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน (X_2) มีความสัมพันธ์กับความมีวินัยในตนเองจำนวน 3 ด้านอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ได้แก่ ด้านการปฏิบัติตามระเบียบของสังคม (Y_1) , ด้านความรับผิดชอบ (Y_2) , และ ด้านความตั้งใจจริง (Y_3) ยกเว้น ด้านความอดทน (Y_4) มีความสัมพันธ์กับสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน (X_2) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตัวแปรสัมพันธภาพภายในครอบครัว (X_3) มีความสัมพันธ์กับความมีวินัยในตนเองจำนวน 3 ด้านอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ได้แก่ ด้านการปฏิบัติตามระเบียบของสังคม (Y_1) , ด้านความรับผิดชอบ (Y_2) , และ ด้านความตั้งใจจริง (Y_3) ยกเว้น ด้านความอดทน (Y_4) มีความสัมพันธ์กับสัมพันธภาพภายในครอบครัว (X_3) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

และตัวแปรความมีคุณธรรมประจำใจ (X_5) มีความสัมพันธ์กับความมีวินัยในตนเองจำนวน 3 ด้านอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ได้แก่ ด้านการปฏิบัติตามระเบียบของสังคม (Y_1) , ด้านความรับผิดชอบ (Y_2) , และ ด้านความตั้งใจจริง (Y_3) ยกเว้น ด้านความอดทน (Y_4) มีความสัมพันธ์กับความมีคุณธรรมประจำใจ (X_5) อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

2.4 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรปัจจัยกับความมีวินัยในตนเองโดยรวม มีค่าอยู่ระหว่าง 0.415 ถึง 0.606 ซึ่งมีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทุกค่า

เนื่องจากตัวแปรอิสระสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และ .05 ผู้วิจัยจึงนำตัวแปรอิสระมาทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร เพื่อศึกษาปัญหาเกี่ยวกับความเป็นพหุสัมพันธ์ร่วม (Multicollinearity) โดยการทดสอบจากค่า Tolerance ซึ่งถ้าพบค่า Tolerance ของตัวแปร

อิสระตัวใดมีค่าน้อยจนเข้าใกล้ศูนย์ แสดงว่าตัวแปรอิสระตัวนั้นมีความสัมพันธ์กับตัวแปรอิสระตัวอื่นมาก (กัลยา วานิชปัญษา. 2548: 370) และทดสอบค่า VIF (Variance Inflation Factor) ซึ่งหากพบว่าค่า VIF มีค่าเกิน 10 ถือว่าตัวแปรอิสระตัวนั้นมีความสัมพันธ์กัน หรือเกิดปัญหาความเป็นพหุสัมพันธ์ร่วม (รอยพิมพ์ใจ ชนะปราชญ์ 2551: 107 อ้างอิงจาก Neter; Wasserman; & Kutner. 1990: 409) ดังแสดงในตาราง 6

ตาราง 6 ค่า Tolerance และ VIF เพื่อทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระ

ตัวแปร	Collinearity Statistics	
	Tolerance	VIF
- สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครู (X_1)	.626	1.597
- สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน (X_2)	.546	1.830
- สัมพันธภาพภายในครอบครัว (X_3)	.501	1.997
- การปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างของผู้ปกครอง (X_4)	.473	2.115
- ความมีคุณธรรมประจำใจ (X_5)	.507	1.972

ผลการวิเคราะห์ตามตาราง 6 พบว่า ค่า Tolerance ของตัวแปรอิสระมีค่าตั้งแต่ .473 ถึง .626 ซึ่งมีค่าไม่เข้าใกล้ศูนย์ แสดงว่าตัวแปรอิสระแต่ละตัวมีความสัมพันธ์กันน้อย และเมื่อพิจารณาค่า VIF มีค่าตั้งแต่ 1.597 ถึง 2.115 ซึ่งมีค่าไม่เกิน 10 แสดงว่าตัวแปรอิสระแต่ละตัวมีความสัมพันธ์กันน้อย ผลที่ได้จากค่า Tolerance และ VIF ให้ผลที่สอดคล้องกัน จึงสรุปได้ว่าตัวแปรที่ศึกษาไม่เกิดปัญหาความเป็นพหุสัมพันธ์ร่วม (Multicollinearity) ผู้วิจัยจึงได้ทำการวิเคราะห์ในขั้นตอนต่อไป

3. ค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยพหุคูณแบบตัวแปรตามหลายตัว (MMR) ระหว่างตัวแปรปัจจัยกับความมีวินัยในตนเองจำแนกรายด้าน

การวิเคราะห์ข้อมูลในตอนนี้ เนื่องจากได้ตรวจสอบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรตามทั้ง 4 ด้านจากตาราง 4 พบว่า ความมีวินัยในตนเองจำแนกรายด้าน มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ดังนั้น จึงนำตัวแปรปัจจัยซึ่งได้แก่ สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครู สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน สัมพันธภาพภายในครอบครัว การปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างของผู้ปกครอง และความมีคุณธรรมประจำใจกับตัวแปรตาม มาวิเคราะห์ค่าสหสัมพันธ์พหุคูณแบบตัวแปรพหุนาม (Multivariate Multiple Regression : MMR) ด้วยการวิเคราะห์หาค่าวิลค์แลมดา (Wilks's Lambda) พิลไลส์ (Pillais) และโฮเทลลิง (Hotellings) ทดสอบนัยสำคัญทางสถิติด้วยเอฟของราอูว์ (Rao's F)

แล้วจึงทำการวิเคราะห์ค่าสหสัมพันธ์พหุคูณแบบตัวแปรเอกนาม (Univariate Multiple Regression) ของตัวแปรปัจจัยกับความมีวินัยในตนเองจำแนกรายด้าน คือ ด้านการปฏิบัติตามระเบียบของสังคม ด้านความรับผิดชอบ ด้านความตั้งใจจริง และด้านความอดทน แล้วนำมาทดสอบนัยสำคัญทางสถิติด้วย F-test ดังแสดงในตาราง 7

ตาราง 7 ค่าการทดสอบนัยสำคัญของสหสัมพันธ์พหุคูณที่วิเคราะห์แบบตัวแปรพหุนามและตัวแปรเอกนาม

การทดสอบนัยสำคัญของสหสัมพันธ์พหุคูณที่วิเคราะห์แบบตัวแปรพหุนาม

Multivariate Tests of Significance (s = 4 , M = 0 , n = 194 1/2)

ตัวสถิติ	Value	Approx. F	df _{hy}	df _{err}	Sig.
Pillais	.582	12.193	20	1432.00	.000
Hotellings	1.261	22.300	20	1414.00	.000
Wilks's Lambda(Λ)	.435	16.821	20	1178.35	.000

การทดสอบนัยสำคัญของสหสัมพันธ์พหุคูณที่วิเคราะห์แบบตัวแปรเอกนาม

ตัวแปรตาม	R	R ²	R ² _{adj}	MS	Error MS	F
ด้านการปฏิบัติตามระเบียบของสังคม (Y ₁)	.628	.395	.386	653.633	13.977	46.764**
ด้านความรับผิดชอบ (Y ₂)	.624	.389	.380	912.928	20.007	45.630**
ด้านความตั้งใจจริง (Y ₃)	.610	.372	.363	817.827	19.265	42.451**
ด้านความอดทน (Y ₄)	.179	.032	.019	86.788	35.937	2.414*

** P ≤ .01

ผลการวิเคราะห์ตามตาราง 7 พบว่า การวิเคราะห์ค่าวิลค์แลมดา (Λ) เท่ากับ 0.435 (Approx. F=16.821, p < .000) ซึ่งแสดงถึงตัวแปรปัจจัยทั้ง 5 ปัจจัย กับตัวแปรตามทั้ง 4 ด้าน มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

เนื่องจากการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบตัวแปรพหุนาม พบว่ากลุ่มตัวแปรปัจจัยกับกลุ่มตัวแปรตามมีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 จึงต้องทำการวิเคราะห์ต่อว่ากลุ่มตัวแปรปัจจัยมีความสัมพันธ์กับตัวแปรตามแต่ละด้านอย่างไร โดยผู้วิจัยทำการทดสอบนัยสำคัญทางสถิติของสหสัมพันธ์พหุคูณที่วิเคราะห์แบบตัวแปรเอกนาม พบว่าค่าสหสัมพันธ์พหุคูณระหว่างกลุ่ม

ตัวแปรปัจจัยทั้ง 5 ปัจจัยกับความมีวินัยในตนเองจำแนกรายด้าน ได้แก่ ด้านการปฏิบัติตามระเบียบของสังคม (Y_1) , ด้านความรับผิดชอบ (Y_2) , ด้านความตั้งใจจริง (Y_3) และด้านความอดทน (Y_4) พบว่าทุกด้านมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ 0.628 , 0.624 , 0.610 และ 0.179 ตามลำดับ

4. คำนำนัยสำคัญของตัวแปรปัจจัยที่ส่งผลต่อความมีวินัยในตนเอง

การวิเคราะห์ขั้นตอนนี้ ผู้วิจัยได้หาคำนำนัยสำคัญของปัจจัยทั้ง 5 ปัจจัย ได้แก่ สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครู สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน สัมพันธภาพภายในครอบครัว การปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างของผู้ปกครอง และควมมีคุณธรรมประจำใจ มาทดสอบนัยสำคัญทางสถิติด้วยค่า t-test ดังแสดงในตาราง 8 , 9 , 10 และ 11 ตามลำดับ

ตาราง 8 คำนำนัยสำคัญของตัวแปรปัจจัยทั้ง 5 ปัจจัยที่ส่งผลต่อความมีวินัยในตนเองด้านการปฏิบัติตามระเบียบของสังคม

ตัวแปร	β	b	SE _b	t	p
X_1	.176	.134	.040	3.383**	.001
X_2	.073	.045	.036	1.307	.192
X_3	.036	.023	.037	0.613	.540
X_4	.192	.154	.048	3.209**	.001
X_5	.303	.260	.050	5.244**	.000
R = .628 R ² = .395 F = 46.764**					

** P ≤ .01

ผลการวิเคราะห์ตามตาราง 8 พบว่า

1. ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณระหว่างตัวแปรปัจจัยกับความมีวินัยในตนเองด้านการปฏิบัติตามระเบียบของสังคม (Y_1) มีค่า .628 ซึ่งมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ($F = 46.764^{**}$) มีค่าความผันแปรร่วมกัน 39.50% แสดงว่า ตัวแปรปัจจัย ได้แก่ สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครู สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน สัมพันธภาพภายในครอบครัว การปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างของผู้ปกครอง และควมมีคุณธรรมประจำใจ ส่งผลร่วมกันต่อความมีวินัยในตนเองด้านการปฏิบัติตามระเบียบของสังคม 39.50%

2. ตัวแปรปัจจัยที่ส่งผลทางบวกต่อความมีวินัยในตนเองด้านการปฏิบัติตามระเบียบของสังคม (Y_1) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 มากที่สุด ได้แก่ ความมีคุณธรรมประจำใจ (X_5) ($\beta = 0.303$) รองลงมาได้แก่ สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครู (X_1) ($\beta = 0.176$) และการปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างของผู้ปกครอง (X_4) ($\beta = 0.192$) ตามลำดับ ส่วนตัวแปร สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน (X_2) ($\beta = 0.073$) และสัมพันธภาพภายในครอบครัว (X_3) ($\beta = 0.036$) ส่งผลต่อความมีวินัยในตนเองด้านการปฏิบัติตามระเบียบของสังคม (Y_1) อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

ตาราง 9 คำนวณน้ำหนักความสำคัญของตัวแปรปัจจัยทั้ง 5 ปัจจัย ที่ส่งผลต่อความมีวินัยในตนเองด้านความรับผิดชอบ

ตัวแปร	β	b	SE _b	t	p
X_1	.112	.102	.048	2.140*	.033
X_2	.109	.080	.041	1.944	.053
X_3	.059	.045	.044	1.017	.310
X_4	.021	.020	.058	0.354	.724
X_5	.432	.442	.059	7.452**	.000
R = .624 R ² = .389 F = 45.630**					

** $P \leq .01$ และ * $P \leq .05$

ผลการวิเคราะห์ตามตาราง 9 พบว่า

1. ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณระหว่างตัวแปรปัจจัยกับความมีวินัยในตนเองด้านความรับผิดชอบ (Y_2) มีค่า .624 ซึ่งมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ($F = 45.630^{**}$) มีค่าความผันแปรร่วมกัน 38.90% แสดงว่า ตัวแปรปัจจัย ได้แก่ สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครู สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน สัมพันธภาพภายในครอบครัว การปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างของผู้ปกครอง และความมีคุณธรรมประจำใจ ส่งผลร่วมกันต่อความมีวินัยในตนเองด้านความรับผิดชอบ 38.90%

2. ตัวแปรปัจจัยที่ส่งผลทางบวกต่อความมีวินัยในตนเองด้านความรับผิดชอบ (Y_2) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 มากที่สุด ได้แก่ ความมีคุณธรรมประจำใจ (X_5) ($\beta = 0.432$) รองลงมาได้แก่ สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครู (X_1) ($\beta = 0.112$) ส่งผลทางบวกต่อความมีวินัยในตนเองด้านความรับผิดชอบ (Y_2) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนตัวแปร สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน (X_2) ($\beta = 0.109$) สัมพันธภาพภายในครอบครัว (X_3) ($\beta = 0.059$) และการปฏิบัติตนเป็น

แบบอย่างของผู้ปกครอง (X_4) ($\beta = 0.021$) ส่งผลร่วมกันต่อความมีวินัยในตนเองด้านความรับผิดชอบ (Y_2) อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

ตาราง 10 ค่าน้ำหนักความสำคัญของตัวแปรปัจจัยทั้ง 5 ปัจจัย ที่ส่งผลต่อความมีวินัยด้านความตั้งใจจริง

ตัวแปร	β	b	SE _b	t	p
X_1	.097	.086	.046	1.835	.067
X_2	.127	.091	.041	2.236*	.026
X_3	.030	.022	.044	0.512	.609
X_4	.102	.096	.057	1.682	.093
X_5	.376	.372	.058	6.390**	.000
R = .610 R ² = .372 F = 42.451**					

** P ≤ .01 และ * P ≤ .05

ผลการวิเคราะห์ตามตาราง 10 พบว่า

1. ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณระหว่างตัวแปรปัจจัยกับความมีวินัยในตนเองด้านความตั้งใจจริง (Y_3) มีค่า .610 ซึ่งมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ($F = 42.451^{**}$) มีความผันแปรร่วมกัน 37.20% แสดงว่า ตัวแปรปัจจัย ได้แก่ สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครู สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน สัมพันธภาพภายในครอบครัว การปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างของผู้ปกครอง และความมีคุณธรรมประจำใจ ส่งผลร่วมกันต่อความมีวินัยในตนเองด้านความตั้งใจจริง 37.20%

2. ตัวแปรปัจจัยที่ส่งผลทางบวกต่อความมีวินัยในตนเองด้านความตั้งใจจริง (Y_3) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 มากที่สุด ได้แก่ ความมีคุณธรรมประจำใจ (X_5) ($\beta = 0.376$) ส่วนตัวแปรที่ส่งผลทางบวก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ได้แก่ สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน (X_2) ($\beta = 0.127$) ส่วนตัวแปรสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครู (X_1) ($\beta = 0.097$) สัมพันธภาพภายในครอบครัว (X_3) ($\beta = 0.030$) และการปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างของผู้ปกครอง (X_4) ($\beta = 0.102$) ร่วมกันส่งผลต่อความมีวินัยในตนเองด้านความตั้งใจจริง (Y_3) อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

ตาราง 11 คำนวณน้ำหนักความสำคัญของตัวแปรปัจจัยทั้ง 5 ปัจจัย ที่ส่งผลต่อความมีวินัยด้าน
ความอดทน

ตัวแปร	β	b	SE _b	t	p
X ₁	.078	.075	.064	1.181	.238
X ₂	.035	.027	.055	0.492	.623
X ₃	.044	.035	.059	0.593	.553
X ₄	-.044	-.045	.078	-0.582	.561
X ₅	.098	.106	.079	1.336	.182
R = .179 R ² = .032 F = 2.414					

ผลการวิเคราะห์ตามตาราง 11 พบว่า

1. ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณระหว่างตัวแปรปัจจัยกับความมีวินัยในตนเองด้านความอดทน (Y₄) มีค่า .179 ซึ่งมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 (F = 2.414*) มีความผันแปรร่วมกัน 3.20% แสดงว่า ตัวแปรปัจจัย ได้แก่ สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครู สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน สัมพันธภาพภายในครอบครัว การปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างของผู้ปกครอง และความมีคุณธรรมประจำใจ ส่งผลร่วมกันต่อความมีวินัยในตนเองความอดทน 3.20%

2. ตัวแปรปัจจัยทั้ง 5 ปัจจัยได้ร่วมกันส่งผลต่อความมีวินัยในตนเองด้านความอดทน (Y₄) ได้แก่ด้านความมีคุณธรรมประจำใจ (X₅) ($\beta = 0.098$) ด้านสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครู (X₁) ($\beta = 0.078$) ด้านสัมพันธภาพภายในครอบครัว (X₃) ($\beta = 0.044$) ด้านสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน (X₂) ($\beta = 0.035$) และการปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างของผู้ปกครอง (X₄) ($\beta = -0.044$) ร่วมกันส่งผลต่อความมีวินัยในตนเองด้านความอดทน (Y₄) อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

ตาราง 12 สรุปค่าน้ำหนักความสำคัญของตัวแปรปัจจัยทั้ง 5 ที่ส่งผลต่อความมีวินัยในตนเองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติรายด้าน

ตัวแปร	Y ₁			Y ₂			Y ₃			Y ₄		
	b _i	β _i	t	b _i	β _i	t	b _i	β _i	t	b _i	β _i	t
X ₁	0.134	0.176	3.383**	0.02	0.112	2.140*	0.086	0.097	1.835	0.075	0.078	1.181
X ₂	0.045	0.073	1.307	0.080	0.109	1.944	0.091	0.127	2.236*	0.027	0.035	0.492
X ₃	0.023	0.036	0.613	0.045	0.059	1.017	0.022	0.030	0.512	0.035	0.044	0.593
X ₄	0.154	0.192	3.204**	0.020	0.021	0.354	0.096	0.102	1.682	-0.045	-0.044	-0.582
X ₅	0.260	0.303	5.244**	0.442	0.432	7.452**	0.372	0.376	6.390**	0.106	0.098	1.336
R ²	0.395			0.389			0.372			0.032		
F	46.764**			45.630**			42.451**			2.414*		

** P ≤ .01 และ * P ≤ .05

ผลการวิเคราะห์ตาราง 12 พบว่า

สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครู (X₁) ส่งผลทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และ .05 ต่อความมีวินัยในตนเอง จำนวน 2 ด้าน ได้แก่ ด้านการปฏิบัติตามระเบียบของสังคม (Y₁) และด้านความรับผิดชอบ (Y₂) ส่วนด้านความตั้งใจจริง (Y₃) และด้านความอดทน (Y₄) นั้น สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครู (X₁) ส่งผลอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน (X₂) ส่งผลทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ต่อความมีวินัยในตนเองเพียง 1 ด้าน คือ ด้านความตั้งใจจริง (Y₃) ส่วนด้านการปฏิบัติตามระเบียบของสังคม (Y₁) ด้านความรับผิดชอบ (Y₂) และด้านความอดทน (Y₄) นั้น สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน (X₂) ส่งผลอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

สัมพันธภาพภายในครอบครัว (X₃) ส่งผลอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ต่อความมีวินัยในตนเองทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ ด้านการปฏิบัติตามกฎระเบียบของสังคม (Y₁) ด้านความรับผิดชอบ (Y₂) ด้านความตั้งใจจริง (Y₃) และด้านความอดทน (Y₄)

การปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างของผู้ปกครอง (X_4) ส่งผลทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ต่อความความมีวินัยในตนเองเพียง 1 ด้าน ได้แก่ ด้านการปฏิบัติตนตามระเบียบของสังคม (Y_1) ส่วนด้านความรับผิดชอบ (Y_2) ด้านความตั้งใจจริง (Y_3) และด้านความอดทน (Y_4) นั้น การปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างของผู้ปกครอง (X_4) ส่งผลอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

ความมีคุณธรรมประจำใจ (X_5) ส่งผลทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .01 ต่อความมีวินัยในตนเอง 3 ด้าน ได้แก่ ด้านการปฏิบัติตนตามระเบียบของสังคม (Y_1) ส่วนด้านความรับผิดชอบ (Y_2) และด้านความตั้งใจจริง (Y_3) ส่วนด้านความอดทน (Y_4) นั้น ความมีคุณธรรมประจำใจ (X_5) ส่งผลอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

5. ผลการวิเคราะห์โดยใช้การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบปกติ (Enter)

4.1 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณระหว่างกลุ่มตัวแปรปัจจัยคือกลุ่มตัวแปรปัจจัยการปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างของผู้ปกครอง (X_4) และสัมพันธภาพภายในครอบครัว (X_3) , กลุ่มตัวแปรปัจจัยสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครู (X_1) และสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน (X_2) ,กลุ่มตัวแปรปัจจัยความมีคุณธรรมประจำใจ (X_5) กับความมีวินัยในตนเองผลการวิเคราะห์ดังในตาราง 13

ตาราง 13 ค่าการทดสอบนัยสำคัญของสหสัมพันธ์พหุคูณที่วิเคราะห์แบบปกติ (Enter)

Model	R	R Square	Adjusted R Square	Std. Error of the Estimate	Change Statistics					Durbin-Watson
					R Square Change	F Change	df1	df2	Sig. F Change	
1	.471 ^a	.222	.218	14.91145	.222	51.450	2	361	.000	
2	.584 ^b	.341	.333	13.76442	.119	32.337	2	359	.000	
3	.646 ^c	.417	.409	12.95626	.077	47.183	1	358	.000	1.922

a. Predictors: (Constant), x_4 , x_3

b. Predictors: (Constant), x_4 , x_3 , x_1 , x_2

c. Predictors: (Constant), x_4 , x_3 , x_1 , x_2 , x_5

ผลการวิเคราะห์ตามตาราง 13 พบว่าค่าสหสัมพันธ์พหุคูณระหว่างกลุ่มตัวแปรปัจจัยทั้ง 3 กลุ่มได้แก่กลุ่มตัวแปรปัจจัยแรกคือการปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างของผู้ปกครอง (X_4) และสัมพันธภาพภายในครอบครัว (X_3) , กลุ่มตัวแปรปัจจัยที่สองคือการปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างของผู้ปกครอง (X_4) สัมพันธภาพภายในครอบครัว (X_3) สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครู (X_1) และสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน (X_2) , กลุ่มตัวแปรปัจจัยที่สามคือการปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างของผู้ปกครอง (X_4) สัมพันธภาพภายในครอบครัว (X_3) สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครู (X_1) สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน (X_2) และความมีคุณธรรมประจำใจ (X_5) กับความมีวินัยในตนเอง พบว่าทุกกลุ่มมี

นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยมีค่าความสัมพันธ์ของตัวแปรทั้งหมดในแต่ละกลุ่ม 0.471 , 0.584 และ 0.646 ตามลำดับ และมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ 0.222 , 0.341 และ 0.417 ตามลำดับ ซึ่งแสดงว่า กลุ่มตัวแปรปัจจัยทั้ง 3 กลุ่มร่วมกันอธิบายความแปรปรวนของควมมีวินัยในตนเองได้ร้อยละ 21.80 , 33.30 และ 40.90 ตามลำดับ

4.2 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณระหว่างตัวแปรปัจจัยกับความมีวินัยในตนเองค่ากำลังสองของค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ และการทดสอบนัยสำคัญทางสถิติโดยใช้การทดสอบค่าเอฟ (F-test) ผลการวิเคราะห์ดังในตาราง 14

ตาราง 14 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณระหว่างตัวแปรปัจจัยกับความมีวินัยในตนเอง

แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	Sig.
Regression	43053.277	5	8610.655	51.295**	.000
Residual	60095.588	358	167.865		
Total	103148.865	363			
R = 0.646 R ² = 0.417 F = 47.183**					

** P ≤ .01

ผลการวิเคราะห์ตาราง 14 พบว่า

ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณระหว่างตัวแปรปัจจัย 5 ปัจจัย ได้แก่ สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครู (X_1) สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน (X_2) สัมพันธภาพภายในครอบครัว (X_3) การปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างของผู้ปกครอง (X_4) และควมมีคุณธรรมประจำใจ (X_5) กับความมีวินัยในตนเอง มีค่าเท่ากับ 0.646 ซึ่งมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และกำลังสองของค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณระหว่างตัวแปรปัจจัยกับความมีวินัยในตนเอง มีค่าเท่ากับ 0.417 ซึ่งแสดงว่า ตัวแปรปัจจัยทั้ง 5 ปัจจัยร่วมกันอธิบายความแปรปรวนของควมมีวินัยในตนเองได้ร้อยละ 41.70

4.2 คำนำนักความสำคัญของตัวแปรปัจจัย และการทดสอบนัยสำคัญทางสถิติของค่า
 นำนักความสำคัญโดยการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ และคัดเลือกตัวแปรโดยวิธีการ Enter ผลการ
 วิเคราะห์ดังในตาราง 15

ตาราง 15 คำนำนักความสำคัญของตัวแปรปัจจัยที่มีผลต่อความมีวินัยในตนเอง

ตัวแปร	β	b	SE _b	t	p
สัมพันธภาพภายในครอบครัว (X_3)	.056	.125	.128	.976	.330
การปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างของผู้ปกครอง (X_4)	.079	.226	.168	1.347	.179
สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครู (X_1)	.147	.398	.138	2.883**	.004
สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน (X_2)	.111	.244	.120	2.034*	.043
ความมีคุณธรรมประจำใจ (X_5)	.389	1.180	.172	6.869**	.000

** $P \leq .01$ และ * $P \leq .05$

ผลการวิเคราะห์ตาราง 15 พบว่า

คำนำนักความสำคัญของปัจจัยด้านสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครู และความมี
 คุณธรรมประจำใจส่งผลทางบวกต่อความมีวินัยในตนเองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01
 สำหรับปัจจัยด้านสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อนส่งผลทางบวกต่อความมีวินัยในตนเอง อย่างมี
 นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนปัจจัยด้านสัมพันธภาพภายในครอบครัวและการปฏิบัติตนเป็น
 แบบอย่างของผู้ปกครองนั้น ส่งผลต่อความมีวินัยในตนเองอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

เมื่อพิจารณาคำนำนักความสำคัญในรูปคะแนนมาตรฐาน พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลทางบวกต่อ
 ความมีวินัยในตนเองสูงที่สุดคือ ปัจจัยด้านความมีคุณธรรมประจำใจ มีค่านำนักความสำคัญในรูป
 คะแนนมาตรฐาน เท่ากับ 0.389 รองลงมาคือ ปัจจัยด้านสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครู ด้าน
 สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน มีค่านำนักความสำคัญในรูปคะแนนมาตรฐานเท่ากับ 0.147 ,
 0.111 ตามลำดับ นั่นคือ นักเรียนที่มีคุณธรรมประจำใจมาก มีสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครูดี มี
 สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อนดี จะส่งผลให้นักเรียนมีความมีวินัยในตนเองสูงด้วย ส่วน
 สัมพันธภาพภายในครอบครัว และการปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างของผู้ปกครองถ้ามีเพียงอย่างเดียว
 เท่านั้นจะไม่ส่งผลอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติซึ่งจะต้องมีตัวแปรอื่นร่วมด้วยจึงจะสามารถส่งผลทางสถิติ
 ต่อความมีวินัยในตนเอง

จากการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบปกติ (Enter) พบว่าทุกปัจจัยร่วมกันส่งผลต่อความมีวินัยในตนเองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทุกค่า ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณระหว่างกลุ่มตัวแปรปัจจัยทั้ง 3 กลุ่มกับความมีวินัยในตนเอง มีค่าเท่ากับ 0.417 ซึ่งแสดงว่า ตัวแปรปัจจัยทั้ง 5 ปัจจัยร่วมกันอธิบายความแปรปรวนของความมีวินัยในตนเองได้ร้อยละ 41.70

บทที่ 5

สรุปผล อภิปราย และข้อเสนอแนะ

สังเขปจุดประสงค์ สมมติฐานและวิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้มีจุดประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยบางประการ ได้แก่ ตัวแปรด้านสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครู ด้านสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน ด้านสัมพันธภาพภายในครอบครัว ด้านการปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างของผู้ปกครองและด้านความมีคุณธรรมประจำใจ กับความมีวินัยในตนเองโดยรวม และจำแนกรายด้าน ได้แก่ ด้านการปฏิบัติตามระเบียบของสังคม ด้านความรับผิดชอบ ด้านความตั้งใจจริง และด้านความอดทน และเพื่อศึกษาระดับน้ำหนักความสำคัญของตัวแปรปัจจัยบางประการ ที่ส่งผลต่อความมีวินัยในตนเองในด้านการปฏิบัติตามระเบียบของสังคม ด้านความรับผิดชอบ ด้านความตั้งใจจริง และด้านความอดทน โดยมีสมมติฐานในการวิจัย ว่าปัจจัยดังกล่าว มีความสัมพันธ์กับความมีวินัยในตนเองทั้ง 4 ด้าน และมีตัวแปรอย่างน้อยหนึ่งตัวที่ส่งผลต่อความมีวินัยในตนเองในด้านการปฏิบัติตามระเบียบของสังคม ด้านความรับผิดชอบ ด้านความตั้งใจจริง และด้านความอดทน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 จำนวน 364 คน ที่กำลังศึกษาใน ปีการศึกษา 2551 ในเขตพื้นที่การศึกษานนทบุรีเขต 2 ซึ่งได้มาจากวิธีการสุ่มแบบสองขั้นตอน (Two – Stage Random Sampling) ผู้วิจัยเก็บข้อมูลในระหว่างเดือนมกราคม พ.ศ.2551 ถึง เดือนกุมภาพันธ์ พ.ศ.2551 โดยแจกแบบสอบถาม จำนวน 555 ชุด และทำการคัดเลือกฉบับที่สมบูรณ์ไว้ จำนวน 364 ชุด

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลประกอบด้วยแบบสอบถามวัดสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครู แบบสอบถามวัดสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน แบบสอบถามวัดสัมพันธภาพภายในครอบครัว จำนวนฉบับละ 12 ข้อ แบบสอบถามวัดการปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างของผู้ปกครอง แบบสอบถามวัดความมีคุณธรรมประจำใจ จำนวนฉบับละ 10 ข้อ และ แบบสอบถามวัดความมีวินัยในตนเอง จำนวน 40 ข้อ ซึ่งมีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.832, 0.866, 0.837, 0.818, 0.743 และ 0.849 ตามลำดับ

การวิเคราะห์ข้อมูลใช้โปรแกรม SPSS หาค่าสถิติพื้นฐานของคะแนนจากแบบสอบถามทุกฉบับ วิเคราะห์หาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อย่างง่ายระหว่างปัจจัยบางประการกับความมีวินัยในตนเองโดยรวมและจำแนกรายด้าน วิเคราะห์หาค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยพหุคูณแบบตัวแปรตามหลายตัว (MMR) ระหว่างตัวแปรปัจจัยบางประการกับความมีวินัยในตนเองโดยจำแนกรายด้าน

วิเคราะห์หาค่าน้ำหนักความสำคัญ (Beta Weight) ค่าวิลค์แลมดา (Wilks's Lambda) ค่าพิลไลส์ (Pillais) และค่าโฮเทลลิง (Hotellings) แล้วทดสอบนัยสำคัญทางสถิติ โดยทดสอบค่าที (t - test) และค่าเอฟ (F - test) เพื่อเป็นการทดสอบและยืนยันตามแนวคิดของผู้วิจัยโดยใช้วิธีการทางสถิติเป็นการยืนยัน ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

1. ค่าน้ำหนักความสำคัญ (Beta Weight) ของตัวแปรปัจจัยบางประการที่ส่งผลต่อความมีวินัยในตนเอง โดยใช้สถิติการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ และคัดเลือกตัวแปรโดยวิธี Enter เพื่อเป็นการให้โอกาสกับตัวแปรทุกตัวแปรในการเข้าสมการ โดยดูว่าตัวแปรใดที่ส่งผลต่อความมีวินัยในตนเอง

สรุปผลการวิจัย

ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

1. ผลการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณแบบตัวแปรตามหลายตัว (Multivariate Multiple Regression: MMR) ประกอบด้วยตัวแปรปัจจัยทั้ง 5 ปัจจัย คือ สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครู สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน สัมพันธภาพภายในครอบครัว การปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างของผู้ปกครอง และควมมีคุณธรรมประจำใจ กับความมีวินัยในตนเอง มีค่าวิลค์แลมดา (Λ) เท่ากับ 0.435 (Approx. $F=16.821$, $p < .000$) มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

เนื่องจากการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบตัวแปรพหุนาม พบว่ากลุ่มตัวแปรปัจจัยทั้ง 5 ปัจจัยกับตัวแปรตามแต่ละด้าน มีความสำคัญกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ดังนั้นผู้วิจัยจึงต้องทำการวิเคราะห์ต่อว่ากลุ่มตัวแปรปัจจัยมีความสัมพันธ์กับตัวแปรตามแต่ละด้านอย่างไร ผู้วิจัยจึงทำการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณที่วิเคราะห์แบบตัวแปรเอกนาม (Univariate Multiple Regression) พบว่า ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณระหว่างตัวแปรปัจจัยทั้ง 5 ปัจจัยกับความมีวินัยในตนเองโดยจำแนกรายด้านทั้ง 4 ด้าน คือ ด้านการปฏิบัติตามระเบียบของสังคม ด้านความรับผิดชอบ ด้านความตั้งใจจริงและด้านความอดทน ล้วนมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และ .05 โดยมีค่าสหสัมพันธ์เท่ากับ 0.628 , 0.624 , 0.610 และ 0.179 ตามลำดับ โดยมีความแปรผันร่วมกัน 39.50% , 38.90% , 37.20% และ 3.20%

2. ค่าน้ำหนักความสำคัญของตัวแปรปัจจัยที่ส่งผลต่อความมีวินัยในตนเองจำแนกรายด้าน พบว่า ตัวแปรปัจจัยด้านความมีคุณธรรมประจำใจ (X_5) และสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครู (X_1) ส่งผลต่อความมีวินัยในตนเอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 มีค่าเท่ากับ 0.389 และ 0.147 ตามลำดับ ค่าน้ำหนักความสำคัญของตัวแปรปัจจัยด้านสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน (X_2) และการปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างของผู้ปกครอง (X_4) ส่งผลต่อความมีวินัยในตนเองอย่างมีนัยสำคัญ

ทางสถิติที่ระดับ .05 มีค่าเท่ากับ 0.111 และ 0.108 สำหรับด้านสัมพันธภาพภายในครอบครัว (X_3) ไม่ส่งผลต่อความมีวินัยในตนเองโดยตรง

เมื่อวิเคราะห์ข้อมูลโดยการเข้าตัวแปรเป็นชุด (Enter) สามารถสรุปได้ว่า

1. กลุ่มตัวแปรปัจจัยทั้ง 3 กลุ่มที่มีอิทธิพลต่อความมีวินัยในตนเอง ได้แก่ สัมพันธภาพภายในครอบครัว การปฏิบัติตัวเป็นแบบอย่างของผู้ปกครอง , สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครู สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน , และควมมีคุณธรรมประจำใจ ล้วนมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยมีค่าสหสัมพันธ์เท่ากับ 0.471 , 0.584 และ 0.179 ตามลำดับและมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ 0.222 , 0.341 และ 0.417 ตามลำดับ ซึ่งแสดงว่า กลุ่มตัวแปรปัจจัยทั้ง 3 กลุ่มร่วมกันอธิบายความแปรปรวนของความมีวินัยในตนเองได้ร้อยละ 21.80 , 33.30 และ 40.90 ตามลำดับ

อภิปรายผล

จากการวิเคราะห์และสรุปผลการวิจัย สามารถอภิปรายผลประเด็นสำคัญได้ดังนี้

1. ผลการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณแบบตัวแปรตามพหุนาม พบว่า ตัวแปรปัจจัย 5 ปัจจัย ได้แก่ สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครู สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน สัมพันธภาพภายในครอบครัว การปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างของผู้ปกครอง และควมมีคุณธรรมประจำใจ กับความมีวินัยในตนเองโดยภาพรวม มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งเป็นไปตามสมมุติฐานที่ตั้งไว้ จากการศึกษาพบว่าความมีวินัยในตนเองของแต่ละบุคคลนั้นแตกต่างกันซึ่งจะขึ้นอยู่กับองค์ประกอบดังนี้ 1. สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครู 2. สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน 3. สัมพันธภาพภายในครอบครัว 4. การปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างของผู้ปกครอง 5. สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครู และ 6. ควมมีคุณธรรมประจำใจ ซึ่งสอดคล้องกับ สุรชาติ สังข์รุ่ง (2532:60-63) ที่กล่าวว่า ทฤษฎีการสร้างวินัยและจริยธรรมแบบสามมิติ มีแนวคิดของทฤษฎีนี้ว่าการสร้างวินัยเป็นกระบวนการที่ต้องมีเป้าหมายแน่นอนและต้องดำเนินการต่อเนื่อง 3 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นที่ 1 การสร้างศรัทธา หมายถึงจะให้คนมีวินัยในเรื่องใดต้องสร้างศรัทธาเสียก่อนโดยใช้เทคนิคแนวคิดของกระบวนการทำค่านิยมให้กระจ่าง (Value clarification) หรือ V.C. ซึ่งเป็นการตรวจสอบของบุคคลว่าสิ่งที่เขาเห็นมีคุณค่าสำหรับเขาหรือไม่ การจะทำให้คนเห็นคุณค่าในเรื่องใดนั้นขึ้นอยู่กับเขาได้เลือกสรรจนได้เห็นคุณค่าในสิ่งที่เขาพบเห็นด้วยตัวเขาเองแล้วแสดงออกเป็นพฤติกรรม

ขั้นที่ 2 การสร้างพฤติกรรมแบบอย่าง หลังจากเกิดศรัทธาแล้วใช้อิทธิพลกลุ่มช่วยกำหนดพฤติกรรมที่เป็นแบบอย่าง (Modeling) ให้ปฏิบัติ และกลุ่มจะทำหน้าที่คาบคัมให้มีการปฏิบัติตามข้อตกลงของกลุ่มอีกด้วย เทคนิคการสร้างพฤติกรรมแบบอย่างนี้เป็นแนวคิดของการเรียนรู้ทางสังคม

(Social learning) หรือ S.L. ซึ่งถือว่า พฤติกรรมของคนเป็นผลจากการลอกเลียนแบบพฤติกรรมในสังคม

ขั้นที่ 3 การปฏิบัติเป็นนิสัยแนวคิดของการปรับพฤติกรรม (Behavior Modification) หรือ B.M. เชื่อว่า พฤติกรรมของคนเป็นผลของความสัมพันธ์ระหว่างสิ่งเร้ากับการตอบสนองถ้าพฤติกรรมใดทำแล้วให้ผลน่าพอใจ หรือได้รับการเสริมแรง เช่น ยกย่อง สนใจ ชมเชย ฯลฯ ก็มีแนวโน้มจะแสดงพฤติกรรมนั้นอีกในสภาพแวดล้อมเดิม ในทางตรงกันข้ามหากแสดงพฤติกรรมนั้นแล้วได้ผลตอบแทนไม่น่าพอใจหรือได้รับการลงโทษ เช่น ไม่ได้รับความสนใจมีแต่ความเฉยเมย ถูกตำหนิ ก็มีแนวโน้มจะไม่แสดงพฤติกรรมนั้นอีกภายใต้สิ่งเร้าเดิม

จากทฤษฎีนี้แสดงให้เห็นว่าความมีระเบียบวินัยในตนเองนั้นจะต้องอาศัยองค์ประกอบดังกล่าวประกอบมาช่วยให้นักเรียนมีความมีวินัยในตนเองเพิ่มมากขึ้น

2. จากผลการวิเคราะห์ค่าน้ำหนักความสำคัญ (Beta weight) ของตัวแปรปัจจัยบางประการที่ส่งผลกระทบต่อความมีวินัยในตนเองจำแนกรายด้านอธิบายได้ตามลำดับดังนี้

ตัวแปรสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครู ส่งผลกระทบต่อความมีวินัยในตนเองจำแนกรายด้านอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งสอดคล้องกับ งานตา วนิทานนท์ (2534: 144-149) มีแนวคิดที่ว่าโรงเรียนและครู เป็นที่อบรมสั่งสอนเด็กทั้งทางด้านวิชาการ ระเบียบวินัย ทางสังคม คุณธรรมและจริยธรรม ทำให้เด็กได้รับความรู้ทางด้านวิชาการ ทักษะ ตลอดจนทัศนคติและค่านิยมต่างๆไปจากโรงเรียนและครู ทั้งนี้เนื่องจากถ้านักเรียนกับครูมีสัมพันธภาพที่ดี ก็ทำให้นักเรียนมีวินัยในตนเองดีตามไปด้วย เนื่องจากว่าบุคคลที่อยู่ใกล้ชิด และมีอิทธิพลต่อแนวความคิด ของเด็ก รองจากพ่อแม่ ก็คือครูนั่นเอง และสถานการณ์ต่างๆขณะที่เกิดขึ้นในระหว่างที่นักเรียนดำเนินอยู่ในโรงเรียนนั้นถ้าดีก็จะทำให้เกิดการเรียนรู้และเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมไปในทางที่เหมาะสมสังคมยอมรับนั้นจะต้องเกิดจากความสัมพันธภาพอันดีของครูผู้สอน เนื่องจากนักเรียนเป็นวัยที่กำลังเรียนรู้ มีเหตุผล เมื่อนักเรียนได้รับการอบรมสั่งสอนไปก็จะทำให้นักเรียนมีความมีวินัยในตนเองมากขึ้นเช่นเดียวกับแสง ทวีคุณและคณะ (2546: 78) พบว่า ผลของการที่ครูที่มีความพร้อมที่จะปลูกฝังวินัยแก่นักเรียนมากกว่าครูที่ไม่ได้รับการฝึกทักษะการปลูกฝังวินัยแก่นักเรียนซึ่งหมายความว่าครูที่มีความสัมพันธ์ที่ดีต่อกันในทุกด้านเช่น การอบรมสั่งสอน ด้านการสอน การให้คำปรึกษา การดูแลเอาใจใส่ การปฏิบัติเป็นแบบอย่าง แล้วนั้นก็ส่งผลกระทบต่อความมีวินัยในตนเองของนักเรียนด้วย กล่าวได้ว่าสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครูของนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานนทบุรีเขต 2 มีความสัมพันธ์กับความมีวินัยในตนเอง

ตัวแปรสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน ส่งผลต่อความมีวินัยในตนเองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งสอดคล้องกับสมพิศ แซ่เฮง (2546: 97) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยบางประการกับความมีวินัยในตนเองของนักเรียนสาขาช่างอุตสาหกรรม โรงเรียนอาชีวศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน ในเขตกรุงเทพมหานครพบว่านักเรียนที่มีสัมพันธภาพที่ดีกับเพื่อนก็จะส่งผลให้นักเรียนมีวินัยในตนเองสูงด้วย เช่นเดียวกับเฮอร์ล็อก (พรสิริ มั่นคง 2549:18 อ้างอิงจาก Hurlock.1975) กล่าวว่า กลุ่มเพื่อนนักศึกษาเป็นสภาพแวดล้อมอย่างหนึ่งที่ส่งเสริมให้นักศึกษามีความเจริญงอกงามทั้งทางสติปัญญา ร่างกาย อารมณ์ สังคม และจิตใจ การปรับตัวเข้ากับเพื่อน การสร้างบรรยากาศแห่งการเป็นมิตร ก่อให้เกิดพลังสร้างสรรค์ และความก้าวหน้าให้กับตนเองและสังคมด้วยเหตุผลดังกล่าวจึงทำให้สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อนมีผลทำให้นักเรียนจะมีความมีวินัยในตนเองด้านความรับผิดชอบ และด้านความตั้งใจสูงเพราะวัยรุ่นจะเป็นวัยที่กำลังติดเพื่อน ดังนั้นกลุ่มเพื่อนเป็นสิ่งแวดล้อมที่มีอิทธิพลต่อการเรียนการสอนอย่างเห็นได้ชัด ทั้งนี้เพราะในโรงเรียนจะมีการรวมตัวกันหรือจับกลุ่มกันของนักเรียนซึ่งลักษณะของกลุ่มเหล่านี้จะมีผลต่อแรงจูงใจและผลการเรียนมาก ถ้ากลุ่มเพื่อนมีความสนิทสนมกลมเกลียวกัน ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน นักเรียนก็มักจะมีพฤติกรรมไปในทางที่ดีหรือไม่ดีตามกลุ่มนั้น เช่นเดียวกับนาตยา ทับแก้ว (2550:93) ศึกษาพบว่าการเลียนแบบการมีวินัยของเพื่อนนั้นมีอิทธิพลต่อความมีวินัยของนักเรียนประจำช่วงชั้นที่ 3 ของโรงเรียนวัฒนาวิทยาลัย เขตวัฒนา กรุงเทพมหานคร เป็นต้นกล่าวได้ว่าสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อนของนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานนทบุรีเขต 2 มีความสัมพันธ์กับความมีวินัยในตนเอง

ตัวแปรสัมพันธภาพภายในครอบครัว ส่งผลต่อความมีวินัยในตนเองอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติโดยตรงแต่เมื่อทำการวิเคราะห์แบบคัดเลือกตัวแปรเข้าสมการ(Enter) จะพบว่าปัจจัยด้านสัมพันธภาพภายในครอบครัวร่วมกับปัจจัยด้านการปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างของผู้ปกครองแล้วจะส่งผลต่อความมีวินัยในตนเองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .01 ซึ่งสอดคล้องกับทัศนีย์ จิตต์ชื่นมีชัย (2548: 91) พบว่า นักเรียนศึกษาที่มีสัมพันธภาพที่ดีกับสมาชิกในครอบครัว ทำให้นักศึกษามีวินัยในตนเองด้านการเรียนเหมาะสม ทั้งนี้เพราะการที่บิดา มารดา และสมาชิกในครอบครัวให้ความรัก ความอบอุ่น ดูแลเอาใจใส่เรื่องต่างๆให้คำปรึกษาทั้งในเรื่องส่วนตัว และการศึกษา มีความห่วงใยดูแลสุขภาพซึ่งกันและกัน มีการพูดคุยและทำกิจกรรมต่างๆร่วมกัน การแสดงความรักระหว่างกันและกัน ซึ่งสิ่งเหล่านี้จะช่วยสร้างสายสัมพันธ์ที่ดีให้เกิดขึ้นในครอบครัวและทำให้นักเรียนเกิดการมีวินัยในตนเองด้วยเช่นเดียวกับงานวิจัยของฉันทนา ภาคบงกชและคณะ (2542: 104)พบว่านิสิตที่ได้รับประสบการณ์การปลูกฝังวินัยในตนเองจากทางบ้านมากมีคุณลักษณะวินัยในตนเองสูงว่านิสิตที่ได้รับประสบการณ์การปลูกฝังวินัยในตนเองจากทางบ้านน้อย (พรพิมล เจียมนาครินทร์.2539: 161)

ถึงแม้ว่าสัมพันธภาพระหว่างพ่อ แม่ พี่น้องจะมีความสำคัญต่อการสร้างบุคลิกลักษณะของเด็กก็ตามแต่บางทีอาจจะมีอิทธิพลอื่นๆอีกที่มีผลต่อความมีวินัยในตนเองเช่น การศึกษา สื่อต่างๆ เพื่อน และสิ่งแวดล้อมรอบตัวเรา เป็นต้น จึงกล่าวได้ว่าสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครูของนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามุกดาหาร เขต 2 มีความสัมพันธ์กับความมีวินัยในตนเอง

ตัวแปรการปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างของผู้ปกครอง ส่งผลต่อความมีวินัยในตนเองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สอดคล้องกับสุโขทัยธรรมมาธิราช (2545: 163) ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าสถาบันครอบครัวเป็นสถาบันหลักที่มีอิทธิพลต่อเนื่องต่อการแสดงพฤติกรรมของเด็กมาโดยตลอด โดยเฉพาะสังคมไทย ความผูกพันระหว่างบิดา มารดา และผู้ปกครองยังคงแน่นแฟ้นมาโดยตลอด อีกทั้งบิดามารดา ผู้ปกครองยังกระทำตนเป็นแบบอย่างที่ดีให้กับบุตรหลานอย่างต่อเนื่อง จึงเป็นผลให้นักเรียนทำตามแบบอย่างที่ดี ไม่ลงโทษหรือว่ากล่าวอย่างไม่มีเหตุผลและต้องเข้าใจเด็กด้วย ดังนั้นปัจจัยดังกล่าวจึงส่งผลให้เด็กมีความมีวินัยในตนเอง เนื่องจากครอบครัวเป็นสถาบันหลักที่ได้ให้การอบรมสั่งสอนและเป็นแบบอย่างได้มากเพราะเด็กวัยนี้เป็นวัยที่กำลังลอกเรียนแบบและใช้เหตุใช้ผล จึงสอดคล้องกับลัดดาวัลย์ เกษมเนตร และคณะ (2539 : 99-104) ที่ได้ศึกษาพบว่า การอบรมเลี้ยงดูและการเป็นแบบอย่างของบิดามารดาด้านพฤติกรรมความมีวินัย มีความสัมพันธ์กับความมีวินัยของนักเรียน ดังนั้นจึงอาจกล่าวได้ว่า การปฏิบัติเป็นแบบอย่างของผู้ปกครองของนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามุกดาหาร เขต 2 มีความสัมพันธ์กับความมีวินัยในตนเอง

ตัวแปรความมีคุณธรรมประจำใจ จากการศึกษาพบว่าส่งผลต่อความมีวินัยในตนเองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งสอดคล้องกับจันทร์บรรจง (2541: 99) วิสัยทัศน์ของระบบการศึกษา กล่าวว่า ระบบการศึกษาของชาติ จะต้องจัดเพื่อมุ่งพัฒนาคุณธรรมที่พึงประสงค์เพื่อให้บุคคลทุกคนในชาติ มีคุณธรรมขั้นพื้นฐาน อันจะนำประโยชน์สุขที่ยั่งยืนมาสู่ตนเอง ผู้อื่น สิ่งแวดล้อม และสังคมทั้งในระดับชุมชน ระดับชาติและระดับโลกและงามตา วรนิทานนท์(2536: 132)ได้ศึกษาพบว่าเมื่อนักเรียนได้รับการอบรมด้านคุณธรรมจริยธรรมมากก็จะทำให้ความมีวินัยในตนเองสูงขึ้นด้วย เช่นเดียวกับ พลาโหมีแนวคิดว่าการศึกษาคือ การให้ความเจริญเติบโต ซึ่งจะต้องเน้นการอบรมจิตใจเนื่องจากจิตใจที่ดีงามนั้นเป็นสิ่งที่จะนำมาซึ่งความเจริญอกงามด้านอื่นๆ ซึ่งจะต้องเน้นการอบรมจิตใจ เนื่องจากจิตใจที่ดีงามนั้นเป็นสิ่งที่จะนำมาซึ่งความเจริญอกงามด้านอื่นๆด้วย จึงกล่าวได้ว่า ถ้านักเรียนมีคุณธรรมประจำใจอยู่ในระดับที่สูงแล้วนักเรียนก็สามารถแยกแยะได้ว่าสิ่งใดควรทำหรือไม่ควรทำ จึงทำให้ทุกคนดำรงชีวิตอย่างมีระเบียบวินัย มีความสุข สังคมก็จะไม่เกิดความวุ่นวายดังที่ประภาศรี สีนอำไพ (2540: 21) ได้กล่าวไว้ว่า คุณธรรม คือหลักกรรมจริยาที่สร้างความรู้สึกลึกซึ้งชอบชั่วดีในทางศีลธรรม มีคุณงามความดีภายในจิตใจอยู่ในขั้นสมบูรณ์จนเต็มเปี่ยมไปด้วยความสุขความยินดี การกระทำที่ดีย่อมมีผลผลิตของความดี คือ ความชื่นชมยกย่อง ในขณะที่การกระทำชั่วย่อมนำ

ความเจ็บปวดมาให้ การเป็นผู้มีคุณธรรม คือ การปฏิบัติตนอยู่ในกรอบที่ดีงาม ความเข้าใจเรื่องการกระทำดีมีคุณธรรมเป็นกฎเกณฑ์สากลที่ตรงกันด้วยปัจจัยดังกล่าวจึงทำให้บุคคลมีความมีวินัย เช่นเดียวกับฟีโลลักษณะ ทองรอด(2548: บทคัดย่อ) ศึกษาเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยบางประการ กับคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน พบว่านักเรียนที่มีความมีวินัยในตนเองสูงก็จะมีคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนสูงตามไปด้วยเช่นกัน กล่าวได้ว่าความมีคุณธรรมประจำใจของนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษานนทบุรีเขต 2 มีความสัมพันธ์กับความมีวินัยในตนเอง

ข้อเสนอแนะ

ผลการวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะไว้ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยมาใช้

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูล พบว่า ปัจจัยด้านสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครู ด้านสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน ด้านสัมพันธภาพภายในครอบครัว ด้านการปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างของผู้ปกครอง และด้านความมีคุณธรรมประจำใจ นั้นส่งผลต่อความมีวินัยในตนเองทั้ง 5 ปัจจัย ดังนี้ สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครูและความมีคุณธรรมประจำใจนั้น ส่งผลต่อความมีวินัยในตนเองทุกด้านมากที่สุด

สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อนและสัมพันธภาพภายในครอบครัวส่งผลต่อความมีวินัยในตนเองได้แก่ การปฏิบัติตามระเบียบของสังคม ความตั้งใจจริง ความรับผิดชอบ มากที่สุดรองลงมาก็คือความมีวินัยในตนเองด้านความอดทน

การปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างของผู้ปกครองส่งผลต่อความมีวินัยในตนเอง ได้แก่ การปฏิบัติตามระเบียบของสังคม ความตั้งใจจริง ความรับผิดชอบ มากที่สุด

ดังนั้น เพื่อเป็นการส่งเสริมและสนับสนุนให้นักเรียนมีความมีวินัยในตนเองผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะดังนี้

1. เนื่องจากผลการวิจัยในครั้งนี้พบว่าความมีคุณธรรมประจำใจและสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครู จะส่งผลต่อความมีวินัยในทุกด้าน ดังนั้นผู้วิจัยจึงมีความคิดเห็นว่าบุคคลที่เกี่ยวข้องกับนักเรียนทั้งในสภาพแวดล้อมทางครอบครัวและสภาพแวดล้อมทางโรงเรียนโดยเฉพาะอย่างยิ่ง บิดามารดา ผู้ปกครอง ซึ่งเป็นผู้ที่เกี่ยวข้องกับนักเรียนมากที่สุด ควรช่วยกันส่งเสริมและปลูกฝังความมีวินัยในตนเองให้กับนักเรียนโดยเน้นทางด้านคุณธรรมในจิตใจเป็นสำคัญเพราะจิตใจจะเป็นสิ่งแรกที่บังคับให้นักเรียนแสดงพฤติกรรมทั้งดีและไม่ดีต่างๆออกมา

2. นอกจากบิดา มารดาแล้วครู อาจารย์ ก็เป็นอีกบุคคลหนึ่งที่สำคัญและในปัจจุบันนี้ นักเรียนได้ใช้ชีวิตอยู่ในโรงเรียนค่อนข้างมาก ดังนั้นครูจึงควรที่จะมีการอบรมสั่งสอน หรือจัดกิจกรรมที่ เน้นเรื่องความมีวินัยในตนเองให้มากขึ้น เมื่อนักเรียนเป็นคนที่มีวินัยในตนเองสูงแล้วนั้นก็สามารถใช้ ชีวิตร่วมกับผู้อื่นได้เป็นอย่างดีและเพื่อประโยชน์ต่อนักเรียนซึ่งจะต้องเจริญเติบโตเป็นผู้ใหญ่อยู่ใน สังคมการทำงาน จึงจำเป็นต้องมีความมีวินัยในตนเองเพื่อที่จะได้ประสบความสำเร็จในชีวิตต่อไป และ การอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยในครั้งต่อไป

2.1 จากผลการวิจัยในครั้งนี้ พบว่า ความมีคุณธรรมประจำใจ และสัมพันธภาพระหว่าง นักเรียนกับครู ต่างก็เป็นตัวแปรสำคัญที่มีอิทธิพลต่อความมีวินัยของนักเรียน ดังนั้นจึงควรศึกษาต่อไป ในรายละเอียดของความมีคุณธรรมประจำใจและสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครู เพื่อให้ได้แนวทางที่ ชัดเจนในการนำไปปฏิบัติ

2.2 ในการเสริมสร้างให้นักเรียนมีความมีวินัยในตนเองนั้น ควรมีการศึกษาและพัฒนา วิธีการที่จะทำให้แก่นักเรียนนั้นมีคุณธรรมประจำใจสูงเพื่อเป็นผู้ที่มีความมีวินัยในตนเองโดยศึกษา ทางด้านจิตใจ เป็นสำคัญ

2.3 ควรศึกษาถึงรายละเอียดของปัจจัยสัมพันธภาพภายในครอบครัว ซึ่งก็เป็นตัวแปรที่ สำคัญต่อความมีวินัยในตนเองของนักเรียนว่าทำไมเมื่อมีปัจจัยนี้ปัจจัยเดียวแล้วจึงส่งผลต่อความมี วินัยน้อยที่สุดหรือศึกษาถึงรายละเอียดของความมีวินัยด้านต่างๆบ้าง

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ.(2543). *หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544*.
พิมพ์ครั้งที่ 3 กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- กนก จันทร์ขจร.(2533) *คู่มือครู การอบรมความรู้และจริยธรรมเพื่อชีวิต*.กรุงเทพฯ.
- กองบรรณธิการ สานปฎิรูป.(2542,กรกฎาคม)*การศึกษากับการพัฒนาคุณธรรม*.วารสารการศึกษา
กทม.22(10) : 2 – 6.
- กาญจนา ศรีกาฬสินธุ์.(2531) *การบริหารกิจการนักเรียน เล่ม 1*. กรุงเทพฯ : ภาควิชาการบริหาร
การศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- กรรณิศา สิวลีพันธ์.(2543).*ความสัมพันธ์ระหว่างการอบรมเลี้ยงดูและความมีระเบียบวินัยใน
ตนเองศึกษาเฉพาะรายกรณี นักเรียนประจำโรงเรียนมหิดลวิทยานุสรณ์.วิทยานิพนธ์ อ.ม.
(จริยศาสตร์ศึกษา).*นครปฐม:บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล.
- กุลหลาบ รัตนสังธรรมและคณะ.(2538).*รายงานการวิจัยเรื่องสัมพันธภาพในครอบครัวกับ
ปัญหาเสพติดและพฤติกรรมทางเพศของนักศึกษาระดับอาชีวศึกษาในภาคตะวันออก.
สำนักนโยบายและแผนอุดมศึกษา.4-9.*
- กัลยา สุวรรณรอด.(2537). *การวิเคราะห์องค์ประกอบความมีวินัยในตนเองของนักเรียน
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา*. ปรินญาณิพนธ์ กศ.ม.
(วัดผลการศึกษา).กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.ถ่ายเอกสาร.
- งามตา วนินทานนท์.(2535).*จิตวิทยาสังคม*.กรุงเทพฯ : สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร.
- .(2534).*พฤติกรรมความมีวินัยของนักเรียน*.กรุงเทพฯ: สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร.
- .(2536).*ลักษณะทางพุทธศาสนา และพฤติกรรมศาสตร์ของบิดามารดาที่เกี่ยวข้องกับการ
อบรมเลี้ยงดูบุตร*.รายงานการวิจัยฉบับที่ 50.กรุงเทพฯ: สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร.
- จิราพร อรุณพูลทรัพย์.(2541).*การศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมความมีวินัยในตนเองของ
นักเรียนชั้นมัธยมศึกษา กรุงเทพมหานคร.ปรินญาณิพนธ์ สค.ม.(การจัดโครงการสวัสดิการ
สังคม).*กรุงเทพฯ:บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยหัวเฉียว.ถ่ายเอกสาร.

- จินดา น้ำเจริญ.(2540).การศึกษาความมีวินัยในตนเอง ด้านสิ่งแวดล้อมของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมเสริมลักษณะนิสัย แบบวางแผน ปฏิบัติและทบทวน.ปริญญานิพนธ์ กศ.ม. (การศึกษาปฐมวัย).กรุงเทพฯ:บัณฑิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.ถ่ายเอกสาร.
- แจ่มจันทร์ เกียรติกุล.(2531).การศึกษาความเชื่อมั่นในตนเองและวินัยในตนเองของเด็กปฐมวัย ที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูต่างกัน และอยู่ในชั้นเรียนของคนที่มีพฤติกรรมทางวาจาและท่าทาง แตกต่างกัน.ปริญญานิพนธ์ กศ.ม. (วิชาเอกการศึกษาปฐมวัย).กรุงเทพฯ:บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.ถ่ายเอกสาร.
- ฉัตรชัย สนธิรัตน์.(2551). การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยบางประการกับความมีวินัยในตนเองของนิสิตระดับปริญญาตรีหลักสูตรบริหารธุรกิจบัณฑิต คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.ปริญญานิพนธ์ กศ.ม. (การศึกษาผู้ใหญ่).กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.ถ่ายเอกสาร.
- ฉันทนา ภาคบงกช และคณะ.(2539). การพัฒนารูปแบบการสร้างวินัยในตนเอง.กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ.
- .(2539).การปลูกฝังวินัยคนในชาติ(โครงการย่อยที่ 1).กรุงเทพฯ:สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร.
- .(2542). รายงานการวิจัยเรื่องการพัฒนาารูปแบบการสร้างเสริมวินัย ในตนเอง.กรุงเทพฯ : สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์.มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- ชูศรี วงศ์รัตน์.(2550). เทคนิคการใช้สถิติเพื่อการวิจัย.กรุงเทพฯ: เทพเนรมิตการพิมพ์.
- เชิดศักดิ์ โฆวาสินธุ์.(2520). การวัดทัศนคติและบุคลิกภาพ. : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ณัฐพร สตาภรณ์.(2540).การศึกษาองค์ประกอบความมีวินัยในตนเองของนักเรียนทหาร และพลเรือน.ปริญญานิพนธ์ กศ.ม.(การวัดผลการศึกษา).กรุงเทพฯ:บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.ถ่ายเอกสาร.
- ณัฐสุดา สุจินันท์กุล.(2541).ปัจจัยด้านครอบครัว การทำงานและลักษณะส่วนบุคคลที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการพยาบาลของพยาบาลวิชาชีพ.ปริญญานิพนธ์วท.ม.(การวิจัยพฤติกรรมศาสตร์).กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.ถ่ายเอกสาร.
- ดวงเดือน พันธุมนาวิน.(2528). ปัจจัยทางจิตวิทยานิเวศน์ที่เกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดูของมารดา ไทย.กรุงเทพฯ: สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์. :มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ดวงเดือน พันธุมนาวิน.(2529). พฤติกรรมศาสตร์ เล่ม 2 : จิตวิทยาจริยธรรมและจิตวิทยา ภาษาไทย. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.

- ดวงใจ เนตรโรจน์.(2537). การสร้างแบบทดสอบวัดบุคลิกภาพด้านความมีวินัยในตนเอง
สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 เขตการศึกษา 3 กรุงเทพมหานคร.ปริญญาานิพนธ์
กศ.ม.(วัดผลการศึกษา).กรุงเทพฯ :บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
ถ่ายเอกสาร.
- ทัศนีย์ จิตต์ชื่นมีชัย.(2548).องค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อวินัยในตนเองด้านการเรียน ของ
นักศึกษาระดับปริญญาตรี คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง.สารนิพนธ์ กศ.ม
(จิตวิทยาการศึกษา).กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.ถ่ายเอกสาร.
- นิตยา ทับแก้ว.(2550).องค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อการมีวินัยของนักเรียนประจำช่วงชั้นที่3โรงเรียน
วัฒนาวิทยาลัย เขตวัฒนา กรุงเทพฯ.สารนิพนธ์ กศ.ม(จิตวิทยาการศึกษา).กรุงเทพฯ:
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.ถ่ายเอกสาร.
- นิตา ชูโต.(2528). สมุดภาพชีวิตเด็กและเยาวชนไทย.(24 , 79): กรุงเทพฯ.
- บุญเชิด ภิญโญอนันตพงษ์.(2547). การวัดประเมินการเรียนรู้(การวัดประเมินแนวใหม่).
เอกสารประกอบการสอน. กรุงเทพฯ: คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- .(2549). การวิเคราะห์รายข้อและความเชื่อมั่น. เอกสารประกอบการสอน. กรุงเทพฯ:
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- บังอร ภูภิรมย์ขวัญ.(2526). การวัดบุคลิกภาพ.กรุงเทพฯ:มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ปรีชา ธรรมมา.(2545, เมษายน).วินัยแห่งตน.สารานุกรมศึกษาศาสตร์ คณะศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.326:33-38.
- ประชัย เปี่ยมสมบูรณ์.(2535). การวิเคราะห์ข้อมูลระดับมัลติแวลีเอทในทางสังคมศาสตร์
และพฤติกรรมศาสตร์ กรณีเทคนิคการวิเคราะห์ถดถอยเชิงพหุระดับมัลติแวลีเอท (MMR)
และเทคนิคการวิเคราะห์ สหสัมพันธ์แคนอนิคอล (CCA). กรุงเทพฯ: สถาบันบัณฑิต
พัฒนบริหารศาสตร์ โครงการส่งเสริมเอกสารวิชาการ.
- ปัญญานันทภิกขุ.(2533). รักลูกให้ถูกทาง : เพื่ออนาคตอันแจ่มใสของลูกรัก,กรุงเทพฯ.
- ป. มหพันธ์.(2544). ทำครอบครัวให้อบอุ่น. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์.
- ประพิมพ์พรรณ โชคสุวัฒนสกุล.(2536). การอบรมคุณธรรมในเด็กและเยาวชนตามหลัก
พระพุทธศาสนา.วารสารรามคำแหง.15(2):54-61.
- ประกาศี สีอำไพ.(2540:21).พื้นฐานการศึกษาทางศาสนาและจริยธรรม.กรุงเทพฯ:จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย.

- พรณี บุญประกอบ.(2546).กลยุทธ์สำหรับครอบครัวในการพัฒนาพฤติกรรมอนุรักษ
สิ่งแวดล้อมในเด็กไทย.กรุงเทพฯ:สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์.มหาวิทยาลัยศรีนครินทร
วิโรฒ.16-17.
- พรพิมล เงินนาครินทร์.(2539).พัฒนาการวัยรุ่น.กรุงเทพฯ: บริษัทต้นอ่อน แกรมมีจำกัด.
- พรสิริ มั่นคง.(2549).องค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อความมีวินัยในตนเองของนักเรียนระดับ
ประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นปีที่ 1 โรงเรียนเทคโนโลยีกรุงเทพ เขตพระโขนง กรุงเทพฯ.ปริญญา
นิพนธ์ กศ.ม.(จิตวิทยาการศึกษา).กรุงเทพฯ:บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- พระธรรมปิฎก.(2547).เศรษฐศาสตร์แนวพุทธ.กรุงเทพฯ : สัตธรรมมิก.
- พระมหาประยุค น้อยสี.(2549).คู่มือพัฒนาความมีวินัย.ปริญญานิพนธ์ กศ.ม.(จิตวิทยาการ
แนะแนว).กรุงเทพฯ:บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.ถ่ายเอกสาร.
- พเยาว์ เกาทัณฑ์ทอง.(2534). การศึกษาพฤติกรรมด้านวินัยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอน
ปลายในโรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดเพชรบุรี.ปริญญานิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยา
การศึกษา).กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.ถ่ายเอกสาร.
- พิไลลักษณ์ ทองรอด.(2548). ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยบางประการกับคุณธรรมจริยธรรม
ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน
กรุงเทพมหานคร. ปริญญานิพนธ์ กศ.ม.(วิจัยและสถิติทางการศึกษา).กรุงเทพฯ:
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.ถ่ายเอกสาร.
- ปิญญู สารว.(2523). การบริหารการศึกษา.กรุงเทพฯ : ภาควิชาบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- มนัส บุญประกอบ และวิลาสลักษณ์ ชั่ววัลลี.(2546). รวมบทความร่วมสรรค์สร้างเด็กและเยาวชน.
กรุงเทพฯ : สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- มยุรี ศรีชัย.(2538). เทคนิคการสัมภาษณ์ตัวอย่าง. กรุงเทพฯ: วีเจพรีนติ้ง.
- ราชบัณฑิตยสถาน.(2542). พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน. กรุงเทพฯ : ราชบัณฑิตยสถาน.
- รอยพิมพ์ใจ ชนะปราษฎ.(2551).การศึกษาปัจจัยบางประการที่ส่งผลต่อความสามารถในการ
แก้ปัญหาทางวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประจวบคีรีขันธ์.ปริญญานิพนธ์ กศ.ม.(วิจัยและสถิติทางการศึกษา).กรุงเทพฯ:
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.ถ่ายเอกสาร.
- ลัดดาวัลย์ และวิลาสลักษณ์ ชั่ววัลลี.(2524). การบริหารการศึกษา.กรุงเทพฯการบริหาร
การศึกษา.กรุงเทพฯไทย. กรุงเทพฯ : สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ.

- ลัดดาวัลย์ เกษมเนตรและคณะ.(2539). *ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการมีวินัย.รายงานการวิจัย ฉบับที่ 37. กรุงเทพฯ : สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.*
- วิจัยทางการศึกษา,กอง,กรมวิชาการ.(2540).*การศึกษาศักยภาพของเด็กไทย ระยะที่ 1.กรุงเทพฯ :โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.*
- วิวาห์วัน มูลสถาน.(2543). *ความสัมพันธ์ระหว่างการอบรมเลี้ยงดูกับความมีวินัยในตนเอง.*
- ปริญญาณิพนธ์ กศ.ม.กรุงเทพฯ:บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.ถ่ายเอกสาร.
- วิทยา นาวีระ.(2537).*หมอวิทยาตอบปัญหาชีวิตและครอบครัว.กรุงเทพฯ:สถาบันพัฒนาตนเองและนักบริหาร.258-259.*
- ศิริพร สุวรรณทศ.(2541).*การเปรียบเทียบวุฒิภาวะทางอารมณ์ของนักเรียนวัยรุ่นที่อาศัยอยู่กับบิดามารดากับนักเรียนวัยรุ่นที่ไม่อาศัยอยู่กับบิดามารดากรณีศึกษาจังหวัดนครศรีธรรมราช.วิทยานิพนธ์ ศศ.ม.กรุงเทพฯ:มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมธิราช.*
- ศิวพงศ์ ไชยพร.(2548). *การศึกษาวินัยในตนเองของนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง สาขาวิชาพาณิชยการ สังกัดสถาบันเทคโนโลยีราชมงคล ในเขต กรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ กศ.ม.(ธุรกิจศึกษา).กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.ถ่ายเอกสาร.*
- ศักดิ์ชัย นิรัญทวี.(2524).*รายงานการประเมินการเรียนรู้ที่ส่งเสริมจริยธรรมในสถานศึกษา ขั้นพื้นฐาน 2550.กรุงเทพฯ : สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา.82.*
- สถิตาพร คำสด.(2546). *การศึกษาวุฒิกรรมด้านวินัยในตนเองของนิสิตระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.ปริญญาณิพนธ์ กศ.ม. (การอุดมศึกษา).กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.ถ่ายเอกสาร.*
- สมพิศ แซ่เฮง.(2546). *การศึกษความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยบางประการกับความมีวินัยในตนเองของนักเรียนสาขาช่างอุตสาหกรรม โรงเรียนอาชีวศึกษา สังกัด สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน กรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์กศ.ม.(วิจัยและสถิติทางการศึกษา). กรุงเทพฯ:บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.ถ่ายเอกสาร.*
- ส.วาสนา ประवालพฤษ. (2535,กันยายน - ธันวาคม) 16.กรุงเทพ:มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. 14(41) :2.
- สมพร หลิมเจริญ.(2537). *การสร้างแบบทดสอบวัดจริยธรรมด้านความมีวินัยในตนเองสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1.ปริญญาณิพนธ์ กศ.ม.(วัดผลการศึกษา):บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยนเรศวร.*

สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ.(2537).การสร้างวินัย:คู่มือแนวทางการปฏิบัติ.กรุงเทพฯ.

สายสุรี จุติกุล.(2542).”โลกที่เหมาะสมของเด็ก”.กรุงเทพฯ:สำนักส่งเสริมและพิทักษ์เด็ก
พิทักษ์.ครั้งที่ 1. 13-24.

สินีนานู สุทธจินดา.(2543). การศึกษาวินัยในตนเองของนักเรียนสาขาวิชาพาณิชยการโรงเรียน
อาชีวศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการศึกษาเอกชนในกรุงเทพมหานคร.ปริญญาานิพนธ์
กศ.ม. (จิตวิทยาการแนะแนว).กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
ถ่ายเอกสาร.

โสภาพรรณ รัตนัย.(2526).คู่มือการปลูกฝังจริยธรรมแก่นักเรียน.กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทร
วิโรฒ.89.

สุโขทัยธรรมาธิราช.(2545).พฤติกรรมวัยรุ่น.เอกสารการสอนสาขาวิชาศึกษาศาสตร์.นนทบุรี :163

สุรางค์-สุชา จันทน์เอม.(2511กรกฎาคม-กันยายน).”เด็กกับการสร้างระเบียบวินัย”.วารสารแนะแนว.

-----.(2521).ปัญหาสังคม. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนพานิช.

-----.(2542)จิตวิทยาวัยรุ่น.กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนพานิช.

สุพัทธรา สุภาพ.(2538,สิงหาคม.ปัญหาสังคม.กรุงเทพฯ:ไทยวัฒนพานิช.18(282) : 114.

สุรพงษ์ ชูเดช.(2533).ความสัมพันธ์ระหว่างประสบการณ์ในมหาวิทยาลัยกับจิตลักษณะที่
สำคัญของนิสิต.ปริญญาานิพนธ์ วท.ม. (การวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ประยุกต์).กรุงเทพฯ :
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.ถ่ายเอกสาร.

สุรชาติ สังข์รุ่ง.(2532,พฤษภาคม-มิถุนายน).ทฤษฎีการสร้างวินัยและจริยธรรมแบบสามมิติ.

วารสารครูปริทัศน์.14:60-62.

สุมน อมรวิวัฒน์.(2537).กรณีศึกษาเพื่อการเรียนการสอนส่งเสริมคุณธรรมจรรยาแห่ง
วิชาชีพครู.โครงการส่งเสริมคุณธรรม.กรุงเทพฯ:จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.55.

สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ.(2537)การเสริมสร้างวินัย : คู่มือแนะแนวทางปฏิบัติ.

กรุงเทพฯ:สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ.

แสวง ทวีคุณ และคณะ.(2546).งานวิจัยเรื่องผลของการพัฒนาจิต และทักษะต่อพฤติกรรม
ปลูกฝังวินัยแก่นักเรียนของครู.กรุงเทพฯ:สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ.

หรรษา นิลวิเชียร.(2536).การพัฒนาวินัยในตนเอง.ปริญญาานิพนธ์ กศ.ม:คณะศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี.

อรรธรณ พานิชปฐมพงศ์.(2542). ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยบางประการกับพฤติกรรม ด้าน
ความมีวินัยในตนเองของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6.ปริญญาานิพนธ์ กศ.ม.

(วัดผลการศึกษา).กรุงเทพฯ:บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.ถ่ายเอกสาร.

- อาภา เสถียรสวัสดิ์.(2524).จิตวิทยาพัฒนาการสำหรับครู.คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัย
เกษตรศาสตร์,ม.ม.ป. , กรุงเทพฯ.
- อำพร กาทอง.(2529) .การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษาและความมี
วินัยในตนเองของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่เรียนโดยการสอนแบบซินดิเคทสอนโดยใช้
บทเรียนโปรแกรมและสอนตามแนวคู่มือการสอนของหน่วยศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา.
ปริญญาานิพนธ์ กศ.ม. (การมัธยมศึกษา). : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
ถ่ายเอกสาร.
- อำไพ สุจริตกุลและคณะ.(2531).คุณธรรมของสังคมเริ่มที่ตรงไหน.กรุงเทพฯ:คณะครุศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อาชัญญา รัตนอุบล.(2549,เมษายน-มิถุนายน).พระราชดำรัสในโอกาสวันเฉลิมพระชนมพรรษา 5
ธันวาคม ระหว่างปี พ.ศ.2531 -2542 : การวิเคราะห์คุณธรรม 4 ประการ.วารสารครุศาสตร์.
34(4):89 – 103.
- อัฉรา สุขารมณ.(2541, สิงหาคม).EQ กับการอบรมเลี้ยงดูเด็ก. วารสารพฤติกรรมศาสตร์.5(1): 5.
- Pedhazur, Elazar J. (1997). *Multiple Regression in Behavioral Research*. Explanation
and Predition: Harcourt Brace College.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก
รายชื่อผู้เชี่ยวชาญ

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญ

1. รองศาสตราจารย์ ดร.ส.วาสนา ประมวลพฤษ์ ข้าราชการบำนาญ
ภาควิชาการวัดผลและวิจัยการศึกษา
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
2. รองศาสตราจารย์ วัลัญญา วิศาลาภรณ์ ข้าราชการบำนาญ
ภาควิชาการวัดผลและวิจัยการศึกษา
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
3. อาจารย์ ขวลิต รวยหาจิน ภาควิชาการวัดผลและวิจัยการศึกษา
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
4. อาจารย์ จิรศักดิ์ ศรีประเสริฐ ศึกษานิเทศก์ เขต2 สุพรรณบุรี
5. ว่าที่ร้อยตรี อาจารย์วีรยุทธ ด้วงไย อาจารย์โรงเรียนสาธิตวัดพระศรีรัตนศาสดาราม

ภาคผนวก ข

คุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ตาราง 16 ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของแบบสอบถามวัดสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครู

ข้อ	IOC	ผลการคัดเลือก	ข้อ	IOC	ผลการคัดเลือก
1.	.80	คัดเลือกไว้	8.	.60	คัดเลือกไว้
2.	.80	คัดเลือกไว้	9.	1	คัดเลือกไว้
3.	1	คัดเลือกไว้	10.	.60	คัดเลือกไว้
4.	1	คัดเลือกไว้	11.	.40	ตัดทิ้ง
5.	.40	ตัดทิ้ง	12.	.60	คัดเลือกไว้
6.	.80	คัดเลือกไว้	13.	1	คัดเลือกไว้
7.	1	คัดเลือกไว้	14.	1	คัดเลือกไว้

ตาราง 17 ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของแบบสอบถามวัดสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน

ข้อ	IOC	ผลการคัดเลือก	ข้อ	IOC	ผลการคัดเลือก
1.	.40	ตัดทิ้ง	9.	1	คัดเลือกไว้
2.	.40	ตัดทิ้ง	10.	1	คัดเลือกไว้
3.	1	คัดเลือกไว้	11.	1	คัดเลือกไว้
4.	1	คัดเลือกไว้	12.	.60	คัดเลือกไว้
5.	1	คัดเลือกไว้	13.	.40	ตัดทิ้ง
6.	.80	คัดเลือกไว้	14.	1	คัดเลือกไว้
7.	.80	คัดเลือกไว้	15.	.80	คัดเลือกไว้
8.	.80	คัดเลือกไว้			

ตาราง 18 ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของแบบสอบถามวัดสัมพันธภาพภายในครอบครัว

ข้อ	IOC	ผลการคัดเลือก	ข้อ	IOC	ผลการคัดเลือก
1.	1	คัดเลือกไว้	9.	1	คัดเลือกไว้
2.	1	คัดเลือกไว้	10.	1	คัดเลือกไว้
3.	1	คัดเลือกไว้	11.	.40	ตัดทิ้ง
4.	1	คัดเลือกไว้	12.	1	คัดเลือกไว้
5.	.40	ตัดทิ้ง	13.	.80	คัดเลือกไว้
6.	.00	ตัดทิ้ง	14.	1	คัดเลือกไว้
7.	.80	คัดเลือกไว้	15.	1	คัดเลือกไว้
8.	.80	คัดเลือกไว้	16.	.40	ตัดทิ้ง

ตาราง 19 ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของแบบสอบถามวัดการปฏิบัติตนเป็น แบบอย่างของผู้ปกครอง

ข้อ	IOC	ผลการคัดเลือก	ข้อ	IOC	ผลการคัดเลือก
1.	.40	ตัดทิ้ง	8.	.80	คัดเลือกไว้
2.	.00	ตัดทิ้ง	9.	.40	ตัดทิ้ง
3.	1	คัดเลือกไว้	10.	.80	คัดเลือกไว้
4.	1	คัดเลือกไว้	11.	1	คัดเลือกไว้
5.	1	คัดเลือกไว้	12.	1	คัดเลือกไว้
6.	.80	คัดเลือกไว้	13.	.80	คัดเลือกไว้
7.	.80	คัดเลือกไว้	14.	.20	ตัดทิ้ง

ตาราง 20 ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของแบบสอบถามวัดคุณธรรมประจำใจ

ข้อ	IOC	ผลการคัดเลือก
1.	.80	คัดเลือกไว้
2.	1	คัดเลือกไว้
3.	1	คัดเลือกไว้
4.	1	คัดเลือกไว้
5.	.40	ตัดทิ้ง
6.	.00	ตัดทิ้ง
7.	.80	คัดเลือกไว้
8.	1	คัดเลือกไว้
9.	.40	ตัดทิ้ง
10.	1	คัดเลือกไว้
11.	.40	ตัดทิ้ง
12.	.00	ตัดทิ้ง
13.	1	คัดเลือกไว้
14.	.80	คัดเลือกไว้
15.	1	คัดเลือกไว้

ตาราง 21 ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของแบบสอบถามวัดความมีวินัยในตนเอง

ข้อ	IOC	ผลการคัดเลือก	ข้อ	IOC	ผลการคัดเลือก
1.	.40	ตัดทิ้ง	26.	.40	ตัดทิ้ง
2.	1	คัดเลือกไว้	27.	.00	ตัดทิ้ง
3.	1	คัดเลือกไว้	28.	.00	ตัดทิ้ง
4.	1	คัดเลือกไว้	29.	1	คัดเลือกไว้
5.	1	คัดเลือกไว้	30.	1	คัดเลือกไว้
6.	.40	ตัดทิ้ง	31.	.00	ตัดทิ้ง
7.	.40	ตัดทิ้ง	32.	.00	ตัดทิ้ง
8.	.40	ตัดทิ้ง	33.	.00	ตัดทิ้ง
9.	1	คัดเลือกไว้	34.	.40	ตัดทิ้ง
10.	1	คัดเลือกไว้	35.	1	คัดเลือกไว้
11.	1	คัดเลือกไว้	36.	1	คัดเลือกไว้
12.	.00	ตัดทิ้ง	37.	1	คัดเลือกไว้
13.	.40	ตัดทิ้ง	38.	.00	ตัดทิ้ง
14.	1	คัดเลือกไว้	39.	.00	ตัดทิ้ง
15.	.00	ตัดทิ้ง	40.	1	คัดเลือกไว้
16.	1	คัดเลือกไว้	41.	1	คัดเลือกไว้
17.	1	คัดเลือกไว้	42.	1	คัดเลือกไว้
18.	1	คัดเลือกไว้	43.	1	คัดเลือกไว้
19.	1	คัดเลือกไว้	44.	1	คัดเลือกไว้
20.	1	คัดเลือกไว้	45.	0.80	คัดเลือกไว้
21.	1	คัดเลือกไว้	46.	1	คัดเลือกไว้
22.	.40	ตัดทิ้ง	47.	1	คัดเลือกไว้
23.	1	คัดเลือกไว้	48.	.40	ตัดทิ้ง
25.	1	คัดเลือกไว้	49.	1	คัดเลือกไว้
25.	1	คัดเลือกไว้	50.	1	คัดเลือกไว้

ตาราง 21 (ต่อ)

ข้อ	IOC	ผลการคัดเลือก	ข้อ	IOC	ผลการคัดเลือก
51.	.00	ตัดทิ้ง	56.	1	คัดเลือกไว้
52.	1	คัดเลือกไว้	57.	.40	ตัดทิ้ง
53.	1	คัดเลือกไว้	58.	1	คัดเลือกไว้
54.	1	คัดเลือกไว้	59.	1	คัดเลือกไว้
55.	1	คัดเลือกไว้	60.	1	คัดเลือกไว้

ตาราง 22 ค่าอำนาจจำแนก (r) และค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามวัดสัมพันธภาพ ระหว่างนักเรียน กับครู ,สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน ,สัมพันธภาพภายในครอบครัว

สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครู		สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน		สัมพันธภาพภายในครอบครัว	
ข้อ	ค่าอำนาจจำแนก	ข้อ	ค่าอำนาจจำแนก	ข้อ	ค่าอำนาจจำแนก
1.	.576	1.	.559	1.	.449
2.	.417	2.	.663	2.	.501
3.	.575	3.	.503	3.	.487
4.	.556	4.	.618	4.	.420
5.	.652	5.	.702	5.	.536
6.	.464	6.	.470	6.	.507
7.	.461	7.	.498	7.	.625
8.	.334	8.	.408	8.	.369
9.	.483	9.	.556	9.	.434
10.	.397	10.	.630	10.	.598
11.	.460	11.	.492	11.	.649
12.	.560	12.	.540	12.	.514
ค่าความเชื่อมั่น = .832		ค่าความเชื่อมั่น = .866		ค่าความเชื่อมั่น = .837	

ตาราง 23 ค่าอำนาจจำแนก (r) และค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามวัดการปฏิบัติ
ตนเป็นแบบอย่างของผู้ปกครองและวัดคุณธรรมประจำใจ

การปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างของผู้ปกครอง		วัดคุณธรรมประจำใจ	
ข้อ	ค่าอำนาจจำแนก	ข้อ	ค่าอำนาจจำแนก
1.	.508	1.	.307
2.	.339	2.	.304
3.	.504	3.	.309
4.	.602	4.	.445
5.	.484	5.	.517
6.	.440	6.	.472
7.	.553	7.	.370
8.	.413	8.	.371
9.	.682	9.	.572
10.	.601	10.	.633
ค่าความเชื่อมั่น = .818		ค่าความเชื่อมั่น = .743	

ตาราง 24 ค่าอำนาจจำแนก (r) และค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามวัดความมีวินัยในตนเอง

ข้อ	ค่าอำนาจจำแนก	ข้อ	ค่าอำนาจจำแนก	ข้อ	ค่าอำนาจจำแนก
	<u>การปฏิบัติตามระเบียบของสังคม</u>	16.	.403		<u>ความอดทน</u>
1.	.314	17.	.586	31.	.603
2.	.454	18.	.483	32.	.405
3.	.375	19.	.566	33.	.454
4.	.407	20.	.473	34.	.541
5.	.395		ค่าความเชื่อมั่น .751	35.	.653
6.	.399		<u>ความตั้งใจจริง</u>	36.	.494
7.	.348	21.	.211	37.	.564
8.	.246	22.	.251	38.	.521
9.	.429	23.	.585	39.	.456
10.	.494	24.	.513	40.	.592
	ค่าความเชื่อมั่น .483	25.	.582		ค่าความเชื่อมั่น .536
11.	<u>ความรับผิดชอบ</u>	26.	.515		
12.	.538	27.	.542		
13.	.523	28.	.470		
14.	.407	29.	.548		
15.	.578	30.	.559		
	.426		ค่าความเชื่อมั่น .794		
ค่าความเชื่อมั่น = .849					

ภาคผนวก ค
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ฉบับที่ 1 แบบสอบถามวัดสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครู

คำชี้แจง แบบสอบถามนี้เป็นแบบสอบถามวัดสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครู ให้นักเรียนอ่านข้อความแต่ละข้อ แล้วทำเครื่องหมาย ☐ ลงในช่องทางขวามือที่ตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนเพียงข้อเดียว โดยมีเกณฑ์ในการเลือกดังนี้

เกณฑ์การพิจารณา

จริงที่สุด	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนมากที่สุด
จริง	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนมาก
จริงปานกลาง	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนปานกลาง
จริงน้อย	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนน้อย
ไม่จริง	หมายถึง	ข้อความนั้นไม่ตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียน

ตัวอย่าง

ข้อที่	ข้อความ	ระดับความคิดเห็นหรือการปฏิบัติ				
		จริงที่สุด	จริง	จริงปานกลาง	จริงน้อย	ไม่จริง
0	ครูเอาใจใส่พฤติกรรมการเรียนของนักเรียน		✓			
00	ครูตักเตือนเมื่อนักเรียนประพฤติตนผิดกฎโรงเรียน				✓	
000	ครูให้คำปรึกษาเมื่อนักเรียนมีปัญหาในการดำเนินชีวิต			✓		

ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนตัว

1. เพศ

☐

ชาย

☐

หญิง

2. ระดับชั้น

☐ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

☐ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

☐ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

ตอนที่ 2

ข้อ	ข้อความ	จริง ที่สุด	จริง	จริง ปาน กลาง	จริง น้อย	ไม่จริง
1.	ครูเอาใจใส่พฤติกรรมการเรียนของนักเรียน					
2.	ครูตักเตือนเมื่อนักเรียนประพฤติตนผิดกฎ โรงเรียน					
3.	ครูให้คำปรึกษาเมื่อนักเรียนมีปัญหาในการ ดำเนินชีวิต					
4.	เมื่อนักเรียนมีปัญหาเรื่องการเรียนรู้ ครูจะให้ คำปรึกษา					
5.	ครูอบรมสั่งสอนให้นักเรียนเป็นผู้มีความ ประพฤติดี					
6.	ครูให้คำแนะนำแก่นักเรียนในการเลือกคบเพื่อน					
7.	ครูสนใจนักเรียนแม้นักเรียนจะมีผลการเรียน ลดลง					
8.	นักเรียนทำความเคารพเมื่อพบครู					
9.	นักเรียนขอคำปรึกษาจากครูเมื่อมีปัญหาเรื่อง การดำเนินชีวิต					
10.	นักเรียนตั้งใจเรียนในทุกๆ รายวิชา					
11.	นักเรียนเชื่อฟังคำสั่งสอนของครู					
12.	นักเรียนชื่นชมครูด้วยความจริงใจ					

ฉบับที่ 2 แบบสอบถามวัดสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน

คำชี้แจง แบบสอบถามนี้เป็นแบบสอบถามวัดสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน ให้นักเรียนอ่านข้อความแต่ละข้อ แล้วทำเครื่องหมาย ☐ ลงในช่องทางขวามือที่ตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนเพียงข้อเดียว โดยมีเกณฑ์ในการเลือกดังนี้

จริงที่สุด	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนมากที่สุด
จริง	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนมาก
จริงปานกลาง	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนปานกลาง
จริงน้อย	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนน้อย
ไม่จริง	หมายถึง	ข้อความนั้นไม่ตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียน

ข้อ	ข้อความ	จริง ที่สุด	จริง	จริง ปาน กลาง	จริง น้อย	ไม่จริง
1.	เมื่อเพื่อนขาดเรียนนักเรียนจะหาทางติดต่อไต่ถามถึงสาเหตุ					
2.	นักเรียนยอมรับฟังคำติชมของเพื่อน					
3.	นักเรียนให้ของขวัญเพื่อนในวันสำคัญต่างๆ					
4.	เพื่อนๆจะคอยช่วยนักเรียนแก้ไขปัญหา					
5.	เมื่อใกล้สอบ นักเรียนกับเพื่อนมักอ่านหนังสือด้วยกัน					
6.	นักเรียนกับเพื่อนๆร่วมทำกิจกรรมในชั้นเรียนด้วยความพร้อมเพรียง					
7.	นักเรียนแสดงความยินดีเมื่อเพื่อนได้รับรางวัลเรียนดี					
8.	เมื่อเพื่อนนัดทำรายงานนักเรียนจะมาตรงเวลา					
9.	นักเรียนรับฟังและเป็นที่ปรึกษาให้เพื่อนเมื่อมีปัญหา					
10.	เมื่อใกล้เวลาสอบนักเรียนกับเพื่อนจะอ่านหนังสือด้วยกัน					
11.	นักเรียนห้ามปรามเพื่อนเมื่อเห็นเพื่อนทำในสิ่งที่ผิด					
12.	นักเรียนยินดีกับเพื่อนเมื่อเพื่อนได้รับรางวัลต่างๆ					

ฉบับที่ 4 แบบสอบถามวัดสัมพันธภาพภายในครอบครัว

คำชี้แจง แบบสอบถามนี้เป็นแบบสอบถามวัดสัมพันธภาพภายในครอบครัว ให้นักเรียนอ่านข้อความแต่ละข้อ แล้วทำเครื่องหมาย ☐ ลงในช่องทางขวามือที่ตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนเพียงข้อเดียว โดยมีเกณฑ์ในการเลือกดังนี้

จริงที่สุด	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนมากที่สุด
จริง	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนมาก
จริงปานกลาง	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนปานกลาง
จริงน้อย	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนน้อย
ไม่จริง	หมายถึง	ข้อความนั้นไม่ตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียน

ข้อ	ข้อความ	จริง ที่สุด	จริง	จริง ปาน กลาง	จริง น้อย	ไม่ จริง
1.	ในวันหยุดนักเรียนมักจะไปเที่ยวกับครอบครัว					
2.	นักเรียนมอบของขวัญให้กับผู้ปกครองในวันสำคัญ					
3.	ผู้ปกครองอบรมสั่งสอนให้นักเรียนเป็นคนดีมีศีลธรรม					
4.	เมื่อนักเรียนมีผลการเรียนดีขึ้น ผู้ปกครองจะร่วมชื่นชมยินดี					
5.	เมื่อนักเรียนมีปัญหาจะได้รับความช่วยเหลือจากคนในครอบครัว					
6.	ผู้ปกครองจะคอยดูแลในยามที่นักเรียนเจ็บป่วย					
7.	ในวันหยุด สมาชิกในครอบครัวจะช่วยกันหาสถานที่ท่องเที่ยว					
8.	ผู้ปกครองจะคอยซักถามนักเรียนในเรื่องต่างๆของการเรียนและการทำงาน					
9.	นักเรียนมักชื่นชมผู้ปกครองให้เพื่อนๆฟัง					
10.	นักเรียนมักจะปรึกษาปัญหากับครอบครัว					
11.	นักเรียนและผู้ปกครองซักถามความสุขทุกข์กัน					
12.	ผู้ปกครองแสดงความยินดีเมื่อนักเรียนประสบความสำเร็จ					

ฉบับที่ 4 แบบสอบถามวัดการปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างของผู้ปกครอง

คำชี้แจง แบบสอบถามนี้เป็นแบบสอบถามวัดการปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างของผู้ปกครอง ให้นักเรียนอ่านข้อความแต่ละข้อ แล้วทำเครื่องหมาย ☐ ลงในช่องทางขวามือที่ตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนเพียงข้อเดียว โดยมีเกณฑ์ในการเลือกดังนี้

จริงที่สุด	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนมากที่สุด
จริง	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนมาก
จริงปานกลาง	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนปานกลาง
จริงน้อย	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนน้อย
ไม่จริง	หมายถึง	ข้อความนั้นไม่ตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียน

ข้อ	ข้อความ	จริง ที่สุด	จริง	จริง ปาน กลาง	จริง น้อย	ไม่จริง
1.	เมื่อนัดกันจะไปเที่ยวผู้ปกครองจะตรงเวลา					
2.	ผู้ปกครองจะเลือกซื้อสินค้าที่คุ้มค่าและราคา ประหยัด					
3.	ผู้ปกครองมักพานักเรียนไปเยี่ยมญาติผู้ใหญ่					
4.	คุณแม่จะดูแลบ้านอย่างเป็นระเบียบเรียบร้อย					
5.	เมื่อไปเที่ยวต่างจังหวัดผู้ปกครองจะซื้อของมา ฝากเพื่อนๆ					
6.	เมื่อทำงานเสร็จผู้ปกครองจะเก็บอุปกรณ์อย่าง เรียบร้อย					
7.	ผู้ปกครองสะสมเงินออมไว้ใช้ยามแก่เฒ่า					
8.	ผู้ปกครองจะดูแลสุนัขที่บ้านเป็นอย่างดี					
9.	เมื่อเกิดปัญหาผู้ปกครองมักช่วยกันแก้ไขปัญหา					
10.	ผู้ปกครองไม่เคยมีความลับใดๆกับครอบครัว					

ฉบับที่ 5 แบบสอบถามวัดคุณธรรมประจำใจ

คำชี้แจง แบบสอบถามนี้เป็นแบบสอบถามวัดคุณธรรมประจำใจ ให้นักเรียนอ่านข้อความแต่ละข้อ แล้วทำเครื่องหมาย ☐ ลงในช่องทางขวามือที่ตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนเพียงข้อเดียว โดยมีเกณฑ์ในการเลือกดังนี้

จริงที่สุด	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนมากที่สุด
จริง	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนมาก
จริงปานกลาง	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนปานกลาง
จริงน้อย	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนน้อย
ไม่จริง	หมายถึง	ข้อความนั้นไม่ตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียน

ข้อ	ข้อความ	จริง ที่สุด	จริง	จริง ปาน กลาง	จริง น้อย	ไม่จริง
1.	นักเรียนจะบอกครูตามตรงเมื่อไม่สามารถทำงานมาส่งได้					
2.	ถึงแม้ว่าจะสอบได้คะแนนไม่ดี นักเรียนก็จะบอกผู้ปกครองตามตรง					
3.	ถ้าได้รับเลือกเป็นหัวหน้าห้อง นักเรียนจะปฏิบัติกับทุกคนอย่างเท่าเทียมกัน					
4.	เมื่อรับประทานอาหารเสร็จแล้วนักเรียนจะนำจานซามไปเก็บอย่างเรียบร้อย					
5.	นักเรียนจะขอยืมของเพื่อนก่อนหยิบไปใช้					
6.	เมื่อต้องการซื้อของเล่น นักเรียนจะเก็บเงินเพื่อไปซื้อเอง					
7.	ถ้าแม่ค้าทอนเงินให้เกินนักเรียนจะนำไปคืน					
8.	เมื่อมีขยะนักเรียนจะเก็บ/ถือจนกว่าจะพบที่ทิ้งขยะ					
9.	แม้จะหิวนักเรียนก็เข้าคิวรอได้					
10.	เมื่อเห็นผู้สูงอายุขึ้นรถโดยสารแล้วไม่มีที่นั่งนักเรียนจะเสียสละที่นั่งให้					

ฉบับที่ 6 แบบวัดความมีวินัยในตนเอง

คำชี้แจง แบบสอบถามนี้เป็นแบบสอบถามวัดความมีวินัยในตนเอง ให้นักเรียนอ่านข้อความแต่ละข้อ แล้วทำเครื่องหมาย ☐ ลงในช่องทางขวามือที่ตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนเพียงข้อเดียว โดยมีเกณฑ์ในการเลือกดังนี้

จริงที่สุด	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนมากที่สุด
จริง	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนมาก
จริงปานกลาง	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนปานกลาง
จริงน้อย	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนน้อย
ไม่จริง	หมายถึง	ข้อความนั้นไม่ตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียน

ข้อ	ข้อความ	จริง ที่สุด	จริง	จริงปาน กลาง	จริง น้อย	ไม่จริง
1.	นักเรียนคืนหนังสือห้องสมุดตรงตามกำหนดเวลาเสมอ					
2.	นักเรียนปฏิบัติตามกฎของโรงเรียนอย่างเคร่งครัด					
3.	นักเรียนจะแนะนำเพื่อนๆให้ทำตามกฎระเบียบของโรงเรียน					
4.	นักเรียนข้ามถนนตรงทางม้าลายหรือสะพานลอย					
5.	เมื่อนักเรียนถูกตำหนิเพราะกระทำความผิด นักเรียนไม่เคยถือโทษผู้ตำหนิ					
6.	การปฏิบัติตามกฎข้อบังคับของสถานศึกษาเป็นสิ่งที่ดีกับตัวนักเรียนเอง					
7.	นักเรียนทิ้งขยะลงบนทางเท้า เพราะนักเรียนรู้ว่าเดี๋ยวเจ้าหน้าที่จะมาเก็บ					
8.	การรักษาความสะอาดเป็นเรื่องของทุกคนในสังคม					

ข้อ	ข้อความ	จริง ที่สุด	จริง	จริง ปาน กลาง	จริง น้อย	ไม่จริง
9.	การปฏิบัติตามกฎจราจรช่วยลดปัญหาการจราจรได้					
10.	นักเรียนรู้สึกอาย เมื่อแต่งกายถูกระเบียบของ โรงเรียนทุกประการ					
11.	แม้ว่าจะได้เวลาเลิกเรียนแล้ว หากงานยังไม่เสร็จ นักเรียนจะทำต่อไป					
12.	นักเรียนเข้าเรียนตรงเวลา แม้ว่าอาจารย์ผู้สอนวิชา นั้นไม่เรียกชื่อเลยก็ตาม					
13.	นักเรียนรับผิดชอบผลการเรียนของตนเอง					
14.	นักเรียนไม่กล้ายอมรับผิดเพราะกลัวการถูกลงโทษ					
15.	คำสัญญาของนักเรียนเชื่อถือได้					
16.	นักเรียนตั้งใจเรียนอย่างเต็มที่					
17.	นักเรียนช่วยเหลืองานบ้านโดยไม่ต้องให้ผู้ปกครอง ว่ากล่าว					
18.	นักเรียนมีความขยันมากขึ้นเมื่อรู้ว่าคะแนนน้อยกว่า เพื่อนๆ					
19.	ชั่วโมงใดที่นักเรียนขาดเรียน นักเรียนจะติดตาม บทเรียนจากเพื่อนๆทันที					
20.	นักเรียนไม่ออกไปเที่ยวกับเพื่อน ถ้ายังทำงานไม่ เสร็จ					
21.	นักเรียนแก้ปัญหาต่างๆด้วยตนเองก่อนที่จะขอ ความช่วยเหลือจากคนอื่น					
22.	นักเรียนเคยตั้งใจจะทำอะไร แต่เมื่อถึงเวลากลับ ผลัดวันไว้ทำเวลาอื่น					
23.	นักเรียนพยายามทำงานให้สำเร็จตามที่ตั้งใจไว้ไม่ว่า จะยากลำบากเพียงใด					

ข้อ	ข้อความ	จริง ที่สุด	จริง	จริง ปาน กลาง	จริง น้อย	ไม่จริง
24.	นักเรียนทำงานต่างๆได้สำเร็จเสร็จสิ้นด้วยตนเอง					
25.	นักเรียนรวบรวมข้อมูลอย่างถี่ถ้วน ก่อนที่จะ ตัดสินใจลงมือทำ					
26.	นักเรียนวางแผนทำงานล่วงหน้าก่อนลงมือทำงาน					
27.	นักเรียนกำหนดแผนการทำงานล่วงหน้าและทำ ตามแผนงานนั้น					
28.	นักเรียนสามารถทำงานได้ตามแผนการที่กำหนด ขึ้นเองได้					
29.	เมื่อกระทำอะไรเสร็จด้วยตัวเองนักเรียนจะ ภาคภูมิใจมาก					
30.	แม้จะมีเสียงดังรบกวน นักเรียนก็ไม่สูญเสียสมาธิ ในการอ่านหนังสือเรียน					
31.	นักเรียนจะโกรธถ้าเพื่อนผิดนัด					
32.	นักเรียนไม่ชอบบรรยายวิชาที่ต้องไปศึกษาค้นคว้าด้วย ตนเอง					
33.	นักเรียนอยากเรียนที่ที่สามารถเดินทางไปได้อย่าง สะดวก					
34.	นักเรียนจะพยายามทำงานที่ได้รับมอบหมายให้ เสร็จสิ้นไป					
35.	เมื่อเกิดอุปสรรคระหว่างการทำงานนักเรียนจะ ล้มเลิกงานนั้น					
36.	การออกกำลังกายเป็นสิ่งที่น่าเบื่อสำหรับนักเรียน					
37.	นักเรียนไม่ควรย่อท้อต่อความยากลำบากใดๆ					
38.	นักเรียนยืมเงินคนอื่นเมื่อต้องการสิ่งใดเพราะวิธี เก็บออมจะใช้เวลาอย่างมาก					

ข้อ	ข้อความ	จริง ที่สุด	จริง	จริง ปาน กลาง	จริง น้อย	ไม่จริง
39.	เมื่อได้รับมอบหมายให้ทำงานที่ยากลำบาก นักเรียนจะได้แย้งว่าเกินความสามารถ					
40.	การเรียนในกรุงเทพฯ ทำให้นักเรียนได้รับความ สะดวกสบายกว่า					

ประวัติย่อผู้วิจัย

ประวัติย่อผู้วิจัย

ชื่อ ชื่อสกุล	นางสาวปัญญาวดี ชมสุวรรณ
วันเดือนปีเกิด	26 ธันวาคม 2521
สถานที่เกิด	อำเภอดอนเจดีย์ จังหวัดสุพรรณบุรี
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	37 ม.1 ตำบลไร่วัด อำเภอดอนเจดีย์ จังหวัดสุพรรณบุรี 72170
ประวัติการศึกษา	
พ.ศ.2534	ประถมศึกษา จากโรงเรียนดอนเจดีย์ จังหวัดสุพรรณบุรี
พ.ศ.2540	มัธยมศึกษา จากโรงเรียนสงวนหญิง จังหวัดสุพรรณบุรี
พ.ศ.2544	ครุศาสตรบัณฑิต (ค.บ.) วิชาเอกคณิตศาสตร์ จากมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต
พ.ศ.2552	การศึกษามหาบัณฑิต (กศ.ม.) สาขาวิชาการวิจัยและสถิติทางการศึกษา จากมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ